

DVBITANTIVS DE VERA CER-

TAQVE PER CHRISTI IESV

Euangelium, Salutis æternæ via,

Libris III. instructus:

QVIBVS

Populariter docetur, ueram certamq; Salutis æternæ
uiam, nisi apud Catholicos, non inueniendam: Ver-
bumq; Dei Euangelicum per Lutherum, Caluinum,
aliosq; istos Euangelicos Sectis propè nonaginta mi-
serè dissectos non restitutum, aut instauratum: sed ue-
rè adulteratum, priscis hæresibus serè omnibus Euan-
gelij titulo renouatis corruptum, atq; humane
doctrinæ fermento, adcoq; Iudaismo & Ma-
hometismo reipsa deprauatum ue-
risimeq; prophanatum.

AD VNIVERSOS GERMANIARVM
Galliarumq; Fratres Catholicos.

ECQVID HIS EX DIALOGIS PIO
Lectori nulloque anticipatæ opinionis præiudi-
cio occupato, aut veri odio excæcato, frus-
tus capiendum veniet, versa
loquetur pagella.

Authore V Vilhelmo Damasi Lindano, Epi-
scopo Ecclesiæ Ruræmundensis.

COLONIAE,
Apud Maternum Cholinum.

M. D. LXV.

Cum gratia & priuilegio Cæs. Maiest.

PIO ET CANDIDO
LECTORI.

Videas hic Candide Lector, non modò istius Trægiæ contra Catholicam Dei Ecclesiam per Lutherum, eiusq; discipulos & coniuratos motæ Historiam, dissidiorum quoque Ecclesiam Christi perturbantium originem, & causas: Sed stratagemata etiam artesq; longe fraudulentissimas, quibus infestissimus Christiani nominis hostis Diabolus Draco ille Apocalypticus, solutis nunc gehennæ uinculis in orbem regressus erecta per Euangelicos istos uarijs factionibus dissectos, atque Iudaicis, adeòque Mahumetanis erroribus deprauatos impietatis scala, uiam suo illi Antichristo propediem aduentanti sternit, ut regnum Christi Ecclesiam Dei catholicam Apostolica ueritate fundatam, pseudoapostolorum mendacijs ex priscarũ suarũ heræseon lerua renouatis labefactet, evertat, perdat.

AD VNIVERSOS
GERMANIARVM, PRIMÆ
ATQVE POTISSIMVM SECVN-

de, Galliarumq; Fratres Catholicos in Du-
bitantium III. Dialogis instructum,

PRÆFATIO.

Posteaquam sæuissima in nos
Dei Opt. Patris nostri ira, cha-
rissimi in Domino fratres, pla-
cari hætenus nō potuit, vt dissidio an-
te annos propè quinquaginta, de Reli-
gionis dogmatibus in Saxonia quidē
exorto, sed toto in orbe Christiano di-
rum, cheu, in modum grassanti, atq; in-
dies incredibiliter inualescenti, vllum
adhiberetur remediū publicum, ad alia
quisque necesse est sese conuertat con-
silia, quibus suā suorumq; fratrum tu-
tissimè conseruandam tuendamq; adiu-
uet salutem æternam. Cū enim opta-
tissimo vobis ōnibus Concilio Triden-
tino, tot iam annos parturienti pro vo-
tis succedere, nunc hac, nunc illa de cau-
sa nondum datur, non solū publica

PRÆFATIO.

ista aberrantium, adeoq; intereuntium
fratrum nostrorum pestis grassans non
sedatur, aut trucidans non cohibetur,
aut inualescens remedijs hætenus ad-
hibitis non sistitur: sed flammæ efferræ
in modum insurgit acius, vicina, pro-
xima, & quod posteris videbitur incre-
dibile, remotissima quæq; in sui pabu-
lum allectat, arripit, conuertit, adeò vt
nec illi, quibus & vita contrario ex do-
gmate consistit salua, huius incēdij scin-
tillas effugiant.

Huic igitur malo vt nos hac pro vi-
rili occurreremus, nō satis duximus pri-
uatis præcibus aduersus isthæc varia va-
lidaq; hostium Dei castra pugnare, aut
pro Concionibus declamare: sed lucu-
lento aliquo etiam scripto hostiū frau-
des insidiososque dolos detegere, qui-
bus Euangelij prætextu verbum Dei
Euangelicum verè deprauant, corrum-
punt, adulterant. In quo non iam ex-
actam illam doctis gratissimā sequemur
methodum, in Panoplia pridē delineatam:
sed eorum, quibus labor hic defu-
dat

PRÆFATIO.

dat ratione habita, populariter illa perstringemus, vnde Christianorum quivis, cui vel extrema Christianismi vestigiola sunt salva, neq, totus est illi cæcitatibus ac vertiginibus spiritui traditus, manifestò perspiciat, veram certamq; æternæ salutis viam non alibi nec quærendam nec inveniendam, quàm in Catholica Christi Iesu Ecclesia, quæ verâ Religionis Orthodoxæ proponit doctrinam. Proinde ut ætate infirmioribus, aut iudicio tardioribus, ingeniove rudioribus aduersus fraudulentissimam serpentis illius antiqui internecino nos odio assidue persequentis astutiam fratribus minus quàm par est munitis atq; instructis certam indubitataque huius rei tantoperè necessariæ præberemus demonstrationem, hunc laborem totum Dubitatio placuit inscribere. Ut enim eius persona totum lucubrationis huius scopum suo præfert ac loquitur nomine: Ita cum Constantius colloquutor suo itidem nomini congruenter in vera Catholicæ fidei doctrina confirmare

PRAEFATIO.

studet. Ille enim varijs peragratīs regio-
nibus (vti nunc magis quā solent, no-
strates adolescentuli, mercaturæ dediti
ac phylargiri propemodum dixerā ven-
diti) ex Catholico ad suos redijt, nouis
imbutus istorum Euangelicorum opi-
nionibus: qui toto insidiantur orbe, vt
vnum suæ Synagogæ Antichristianę fa-
ciant profelytum ac secum gehennę fi-
lium. Nam istorum fraudibus, falsus de
Catholicæ fidei dogmatum dubitat ve-
ritate, ambigitque penes quos tandem
vera sit Dei Ecclesia, veraque salutis æ-
ternæ per Christum querenda via? Vn-
de ei & discipuli de Catholicorum do-
ctrina ritibusque dubitantis partes tri-
buimus. Alter verò suo pro nomine ma-
gistri partes sustinens, veram salutis per
Christum viam in vna Catholica Chri-
sti Ecclesia, quæ hodie totum per orbē
habet, agnoscit & suspicit Episcopos
Christi vicarios, & Apostolorum suc-
cessores, inueniri posse ostendit. Quò
igitur commodius disputationes illæ
explicentur, sic eas vobis fratres in
Chri-

PRAEFATIO.

Christo charissimi exponam, quasi res
 agatur, non quasi narretur, vt solis luce
 clarius veritatem Euangelicæ doctrinæ
 penes solos Catholicos esse, quisque
 perspiciatis. Primus ergo Dialogus il-
 las Euangelicorum complectitur cor-
 ruptelas, quibus verbum Dei Euange-
 licum à Christo eiusque Apostolis to-
 ti orbi verum, incorruptum, purissimū
 est assignatum, & in manus traditum
 conantur falsare, corrumpere, adulte-
 rare: vtī fecisse illos demonstratur in
 Symbolo Apostolorum, in Scriptura *Corrupte-*
 noui Testamenti, in Sacramentis. Se- *le Euange-*
 cundus varias habet Euangelicorū se- *licorum.*
 ctas propè nonaginta, quibus verum *Sectæ Euā-*
 videre volentibus, suū illum *gelicorum-*
 consensio- *nonaginta.*
 nis spiritum produnt, qui Antichristi
 est proprius. Tertius miracula cōtinet,
 quibus suū orbi probare volunt Euan- *Calamita-*
 gelium nouum pro illo veteri suscipien- *tes & pla-*
 dum. Itē seditiones ac calamitates per *ge per Euā-*
 eos orbi inuectas, decemq; plagas, qui- *gelicos.*
 bus Deus Opt. Germaniam Galliamq; *Christia-*
 à Lutheri, Caluini, aliorumq; pseudo- *nis infla-*

PRAEFATIO.

Apostolorum mēdacijs, impietatibus, sacrilegisq; dogmatibus piē studet ad suam, vnde certa cum sua pernicie discessēre, Catholicam reuocare Ecclesiam. Hæc vt magis pio Lectori elucescant, non abs re facturi videbimur, si quæ inuolutius sunt nunc proposita, enucleatius, ceu in tabella, per Catalogum conspicienda euoluantur. Valete in Christo Iesu Fratres charissimi, qui vos fide vnanimēs, spē feruidos, charitate fulgidos, corpore, anima & spiritu semper seruet tueaturque incolumes. Ex Hagha Comitīs Holland. V. Kalen. Nouemb. Anno M. D. LXIIII.

Vestrae ad unum omnium æternæ salutis amantiſſ. ac studiosiſſ.

Vilhelmus Damasci Linderanus, Dei Opt. dignatiōe, licet indigniſſimus, Eccles. siæ Ruremund. Episcopus.

LIBRI PRIMI CAPITA.

DVbitantius longa ex peregrinatione nouis Euangelicorum imbutus opinionibus, ad suos reuersus à Constantio ueram salutis æternæ per Christi Euangelium uiam discere cupit: cui dissidiorū huius seculi fontem ostendit fuisse Lutherum, aliosq; nouatores aliquot.

2 Quòd Symbolum Apostolorum per Lutherum aliosq; Euangelicos est adulteratum. Legunt enim, Credo Ecclesiam Sanctam Christianam.

3 Quòd articuli Symboli undecim per Lutherum aliosque sunt alium in sensum deprauati, quàm eos docuere Apostoli, uti olim per Arrium, Valentinum, Marcionem, aliosq; hæsiarchas.

4 Quòd Verbum Dei per Apostolos prædicatū magis est in sensu articulorum fidei, quàm in uerbis Symboli: Rursus magis in doctrina Ecclesiæ tradita, quàm in Scripturis.

5 Quòd Ecclesia Dei Catholica, est columna & sedes ueritatis, ubi eius notæ Apostolicæ explicantur: quòd una, & Catholica, & ubinam hodie certò certius reperiatur, ac quòd cuique ad salutem hodie est necessarius cum Ecclesia Romana in fidei dogmatibus consensus, atq; Sacramentorum eius communio.

6 Quibus de causis Lutherus hac Dei Ecclesia egressus suis contentionibus, uti ait Ioachimius Camerarius, Christianum perturbauit orbem. Vbi historia

LIBRI PRIMI CAPITA.

textitur Lutherane istius Tragœdiæ, cuius origo nō fuit alia, quàm Lutheri auaritia, superbia, & rabi- dum in Rom. Pontificem odium, ipsius uerbis demon- stratum.

7 Quàm eius dogmata in Christum & homi- nes libero spoliatos arbitrio fuerint iniuria & bla- sphema.

8 Quenam suæ abominandæ doctrinæ iecerit principia, ut nouam induceret fidem, quam uocat specialem.

9 Hinc liquere quonam fuerit actus spiritu, an illo Christi, qui est concordie: an dissensionis & dis- scordie, qui est Antichristi: ubi disquiritur an Lu- therus fuerit demoniacus, an uti Cæsar Carolus V. A. ait edicto VVormat. anno. 22. malo obsessus spiritu.

10 Quomodo sua uersione anno 21. Lutherus scri- pturas mutilarit, reijciendo epistolas D. Iacobi, secun- dam Petri, D. Ioan. epistol. & Apocalypsim.

11 Quomodo sua uersione anno 21. deprauarit, adulterarit, euerterit nouum Testamentum, catalogo locorum undeuiginti liquidò demonstratur.

12 Quomodo eius discipuli Confessionē Augusta- nam anno trigesimo oblatam deprauarint & adulte- rarint anno trigesimoprimo, anno trigesimosepti- mo, anno quadagesimo, &c. & quid alij Euangelici suis in editionibus præstiterint Seruetus, Castalio, Beza, Brentius, Zuuinglius.

Quo-

LIBRI II. CAPITA.

13 Quomodo Lutherus alia quoque Ecclesie dogmata uarie deprauarit.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

1 **C**vr secte tam uarie nunc grassentur; accuratissimumq; diaboli studium ad dispergendum Christi gregem depingitur.

2 Remedium contra sectas pij facile capiunt ex tã uaria sectarum diuersitate, quarum quaelibet alteram hærescos condemnat.

3 Secte uarie quomodo ex Lutheri spiritu uario & doctrina inconstantia exortæ.

4 Catalogus sectarum euangelicarum nonaginta, & quàm immaniter istæ Euangelicorum secte sese mutuò persequantur, uerbis, linguis, scriptis, excommunicationibus, & ipsis denique gladijs, adeoque rogis.

5 Veteres omnes hæreses quomodo per Lutherũ aliósque Euangelicos renouatæ, tam quæ Concilijs generalibus, quàm prouincialibus fuere olim damnatæ. Item Symonis Magi, Sabellij, Manichæi, Donati, Pelagij, Aërij.

6 Iudaismus Euangelij prætextu amplius uiginti partibus apud Germanos inductus.

7 Mahumetismus (non tantum quò ad Religionis Christianæ faciem, sed etiam Politicæ institutionis usum) quomodo per Lutherum aliósque in Germaniam, Galliamq; inuectus.

Quòd

LIBRI II. CAPITA.

- 8 Quòd impietate Mahumetanum Alcoranum vincunt Euangelici.
- 9 Cùm Dominus Christus istis seductis Euangelicis ouiculis sit factus non Christus, planeq; inutilis ac ex uita mors, quonam modo Diabolus erecta per Lutherum impietatis scala in cælum sit conatus ascendere, atque Christo Domino hominum mente, Sacramētis, templo, ara, cælisq; adeò ipsis exturbato, ac in tartara relegato & damnato, Deoq; uero per quosdam abnegato, sese pro Deo coli impetrarint.
- 10 Quàm miserabilis ac pijs omnibus deploranda sit Euangelicorum cecitas, quodq; suis sectis innumeris uiam certissimam Antichristo præparant ex Erasmi testimonio.
- 11 Quàm ingens nunc inualescat uerorum Christi osorum ac hostium numerus, quodq; Nicodemici sũt plurimi, ac otiosi istius belli sacri spectatores ac dissimulatores: quibus eadem cum Christi hostibus erit sors in stagno illo ignis ac sulphuris.
- 12 Plurimos Catholicorum claudicare in utraq; partem, & quenam fides faciat Catholicos, ac uerè sit salutaris.
- 13 De angustis admodum Ecclesiæ Catholicæ limitibus, intra quos oporteat se pios continere, si saluari uelint.
- 14 Cur tam immensus hodie à fide Catholica sit errantium numerus. Vbi causse exponuntur istius calamitatis

LIBRI III. CAPITA.

linitatis Ecclesiasticæ, quòd iudicium extremum ple-
risque in obliuionem abiit: quòd ueram Dei charitatē
non habent, uti liquet ex improba sectariorum uita:
quòd Clericorum scandalis offensi, Ecclesiasticā ode-
runt & deseruerunt doctrinam, unā cum uera Dei Ec-
clesia, Christi q; ouili: ad quod redire oportet, si salu-
tem sibi uolunt saluam. Admonitio de extinguendo
hoc dissidiorum in Religione incendio.

LIBRI TERTII CAPITA.

Post epilogum transitio est ad calamitates per E- Cap. 1.
uangelices Germaniæ inuēctas. Cū sese Luthē-
rus Christi Euangelistam & tertium iactaret Heliā:
Osiander se alterum Enoch: Michael Seruetus uerò,
unicum se mundi Prophetam: David Georgij sese ter-
tium Dauidem, uerumq; Christum, quibus nam id de-
monstrarint miraculis.

2 Quā sanguinaria sequuta sit per Germaniam
calamitas, occisis Rusticis supra 13000. per seditio-
sos Lutheri libellos, concionesq; in libertatem Euan-
gelij pretextu concitatis, ac ut supra 300. Nobilium
castra & monasteria fuerint per solam Franconiam
direpta, exusta, euerfa.

3 Seditiones quoq; in oppidis fuisse per Euan-
gelicos excitatas, ac quantum isti spem conceperint de
occupanda Republica.

4 Plagas Germaniæ nō esse nisi mutata uera Re-
ligionis pœnas. Quòd ad sexaginta millia serē fue-
rint

LIBRI III. CAPITA.

rint à Turcis in captiuitatem ex Germania uiciniq;
abducta: Vbi & decem plagarum Germaniæ cata-
logus texitur, quibus ad resipiscentiam inuitatur,
nisi in Turcarum manus tota uelit incurrere, idq;
breui.

5 Quàm Turcica passim facies occurrat Germa-
niam contemplanti, Abrogato Christianismi Sacri-
ficio, templis primum spoliatis, mox clausis, exustis
& demolitis: Imaginibus fractis, Dei uirginibus stu-
pratis, sacris semel omnibus profanatis, ac legi-
bus uiolatis.

6 Cùm horum malorum omnium author sit &
caussa Lutherus, an igitur sit Antichristus?

7 Quòd nomen Martin Lauter exprimit quidem
numerus illum bestiæ Apocal. 13. numerus hominis
est 666: non tamen est ille Antichristus à Christo &
Prophetis predictus, sed uerus Pseudopropheta &
ouis pelle tectus lupo.

8 Lutheranos impudentissimè fingere DD. Am-
brosium & Augustinum, de Sancti Lutheri aduentu
prophetasse.

9 Mors Lutheri qualis, & heresiarcharum mor-
tem non semper suis respondere sacrilegijs.

10 Quàm uanus fuerit Propheta Lutherus, qui
Romano Pontifici exitium predicere persepe sit
conatus.

11 Quòd Lutheri Pseudocauangelium Planè cor-
ruat

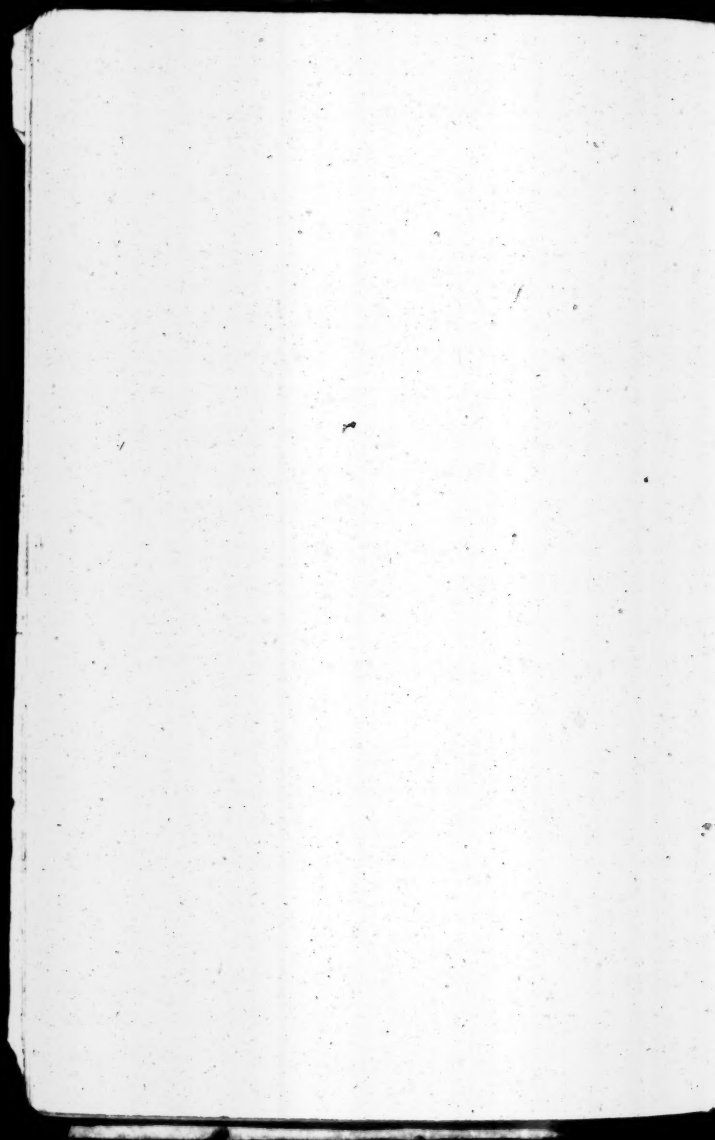
LIBRI III. CAPITA.

ruat & pereat per Lutheri discipulorum discordiam in illius doctrina exortam, uariâque dissidia de uero eius Euangelio, testibus Hegione, Illyrico, atq; Eras. Sarcerio suis cum manipularibus in Confessione Mansuelden. Quod Caluinistæ suos iactant libellis editis triumphos de ruina & euerfione Papatus Saxonici.

12 Per Lutherum aliósque Euangelicos uerissimè certissimam Antichristo & Turcarum tyrānidi uiam præparari. Quantum spei de occupando Germaniæ Imperio Solymannus Turca ex Lutheri doctrina tam seditiosa conceperit, ipsius ex uerbis demonstratur, quòd Luthero longiorē optarit uitam, qui ipsum aliquando gratiosum habiturus esset Dominum.

Epilogus totius operis tribus dialogis comprehensi.

DIA.

INDEX RERVM MEMO- RABILIVM HVIVSCE OPVSCVLI.

A Damzi	162	Antimariani heretici	156
Adamitæ	161	Antinomi qui & eorum do-	
Adiaphori anabaptistæ	163	Erini	118
Adiaphoristæ	124	Antuerpiensis Prior Sutpha-	
Aegidiani heretici	164	nus Lutheri doctrinam ama-	
Actij heretici doctrinā pro plebilitur			49
bant multi	197	Apocalypsis est Ioānis Apo-	
Alascani heretici	151	stoli	15
Ambrosiani heretici	164	Apocalyptrice bestia nume-	
Ambrosium & Augustinum		rus in Luthero expres-	
de Luthero prophetasse, a-		sus	302
iunt quidam	305	Apostolica vox cur Symbo-	
Amsterdamensis lex poli-		lo addita	32
tica	5	Apostolici qui	159
Anabaptistæ quidā demones		Apostolorum unumquemq;	
saluandos docent	174	notat scommate Quintinus	
Anabaptistæ quidam legere		hereticus	171
noucrunt quod nunquam		Lutherus	
didicerunt	270	Hetserus	
Anabaptistæ qui sint	156	Arria-	
Anabaptistarum auctor an		nismū	Campanus
Lutherus uel alius	157	reno-	Seructus 178
Angliæ rex de Luthero	69	uant.	Illyricus
Antichristiani heretici	174.		Suenckfeldius
Antilutherani qui	132	Arrii mors	309
		B	Athei

INDEX

Athei quidā hodie sunt	177	nis est & Luthero & Ma	
Atheorum secta etiam nunc	humeto		10
exoriuntur	233	Boquini heretici	145
Athcos Euangelicos fieri ait	Brentiani		125
Hedio	315	Bucerani	36
Auerrois blasphemiam in Buceri testimonium de Lu			
Christianos approbant E-	thero		65
uangelici	220	Bucerus negabat Christum	
Augustiniani heretici	164	uerū esse promissum & ali	
B abylonica captiuitas	tum uolebat cum Iudaeis exo		
Lutheri	45	pestandum	175
Baculares heretici	165	C adij	228
Baptismū nō esse necessariū	Calamitates enumeran		
pueris, docet Calvinus	140	ut quas Lutheranismus at	
Baptismū nō esse necessariū	tulit		271
utriq; & Mahumetani & E-	Calicularij heretici noui bo		
uangelici quidā docent	216	die	185
Basilidis doctrinam quis se-	Calui. de Luth. testimo.		158
quatur	192	Caluini mors	310
Batenburgici heretici	168	Caluinista	139
Belliani heretici	127	Caluinista cur dicatur noui	
Berēg. errores renouati	190	Sacramentarij	143
Beza negat Deum omnipo-	Caluinista Nestoriani		148
tentem	144	Calvinus arrianizat	141
Bezantia heretici	143	Caluin. docet pueris nō esse	
Beza quā sit uir bonus	234	necessariū baptismū	140
Bibliorū corruptio commu	Calvinus homicida		265
	Cal		

INDEX

Caluin. sanguinarius iudex	qui nullam scripturam do-	
266	ceperant	15
Caluinus uoluit mortuū ex-	Christum inuocare plerique	
citare	265 nolunt	229
Camerarius facit Luthc. om	Christū passum ut interpre-	
niuin turbarū in Germania	tentur Lutherani	21
causam	36. 116. Christum quidam aiunt da-	
Campaniste	152 mnatum	231
Carnis resurrectionem qui-	Christū sola opinione mora-	
dam factam putant	24 tuum quidam docent	18
Carolstadij nuptiæ fictitiæ	Christus hæreticis ut ad inse-	
Luth. missa celebratæ 100	ros descenderit	18
Carolstad. imagines & Mis-	Christus in inferno quibus-	
sam oppugnat	45 dā hæreticis passus est	19
Carol. V. de Luthero	71 Christus nec Iudeis, nec Euā	
Cathari hæretici	159 gelicis quibusdam uel Mese-	
Cat. uocē quis & cur in Chri-	sias, uel alia persona à pa-	
stianā uocem mutarit 11	tre, uel Deus	200. 207
Catholicæ uox uerissima est	Circumciduntur & Iudei, et	
nota Ecclesiæ	11 hæretici quidam	207
Catholici quidam uideri uo-	Circumcisionē quidā hæreti-	
lunt, qui tamen partem in	ci iterū amplectuntur	186
regno Dei nō habebūt	239 Clācularij Anabaptistæ	165
Cerdon cum Caluino idem	Cleinuuitzius de dissensio-	
olim docuit	192 ne Lutheranorum	122
Cerinthū qui resuscitēt	191 Cœna Domini quibusdā nul-	
Christiani quidam fuerunt,	nil aliud q̄ memoriale	147

INDEX

Confessionistæ qui	117	Donatistæ qui hoc tempore	
Crucem Christi ut tractent	sint		194
Euangelici	298	Dubiū in fide quid efficiat	1
Crucis signum & Iudæi &		E	
Euangelici execratur	206	Bionem quis ab orco re-	
		uocet	191
D Acemoniaci hæretici Ecclesia Christi cur inex-			
177	pugnabilis		31
Dæmonicola hæretici	177	Ecclesia cur catholica ab A-	
Dauidgeorgiani uel Dauid-		postolis dicta	29
ci hæretici	166	Ecclesia cur sancta dicatur	
Dauid Georgius magus	268	28	
Dauid Georgius quis & Ecclesia Dei uera quæ sit, u-			
qualis	166	bi sit, & quomodo discern-	
Dauidgeorgius se Messiam	nenda		28
dixit	263	Ecclesiæ certissimum est sig-	
Dauidgeorgius tertium se		num uox Catholica	11
iactabat Dauidem	175	Ecclesiæ plusne Lutherus	
Deum Calvinus facit scele-		an Calvinus mali attitude	
rum auctorem	141	rit	260
Deum filium quidam dicunt Ecclesiæ ueræ Apostolicæ			
essentiatum	149	signa quæ	28
Deum omnipotentem negat Ecclesiam Catholicam dese-			
Beza.	144	rens salutem non conse-	
Deum patrem dicunt pleri-		quitur	26
q; essentiatorem	144	Ecclesiam sanctam ut hære-	
Diabolus ab hæreticis decies		tici interpretentur	22
indies inuocatur.	232	Ecclesia non propter quos-	

INDEX

Quidam scelera est dese-	Euangelici quidam miracu-
renda	324 la facere frustra conati
Ecclesia Romana est Apo-	sunt 261. 264.
stolica ueritatis apotheca	Euangelici renouarunt pris-
ca	34 cas hæreses 177
Ecclesia Romana uera Ec-	Euangelici uincunt impietate
clesia	33 te Turcas 219
Enthusiaste hæretici	166 Euangelicorum templa sunt
Epicuræi hæretici	177 sine aris & forum sine iu-
Episcopatus 14. in Belgia in	stitia 296
stituti	311 Euangelicorū tres sunt clas-
Episcopos occidendos Bren-	ses 114
tius uult, nō hæreticos	237 Euangelicos fieri atheos ait
Erasmi de Luthero testimo-	Hedio 315
nium.	49 66 Euangelicos novos Iudais-
Euangelici an uerum Chri-	mum docere, fuisse demō-
stianorum obtineant no-	stratur 200
men	296 Euangelij naturam esse mo-
Euangelici approbant Auer-	uere seditiones uoluit Lu-
rois in Christianos blas-	therus 29. 272
phemiam	220 Euangelium nouū qua frau-
Euangelici deprauarūt Sym-	de & quo ordine introdu-
bolum Apostolicum	9 tum 225
Euangelici qua ratione fa-	Euangelium uult sanguinem
uorē populi uenētur	256 Zuinglio 272
Euangelici quibus gradibus	Eucharistia eleuationē reti-
fiant athei	233 nent quidā hæretici 123

INDEX

Euchitæ heretici	160	Lutheranis apophthegma	
Eunomius sanctorum mira-	113		
culi reiecit	196	German. Apostolus fuit D.	
Eustathius sanctorum mira-	Thomas		30
cularidet	196	Gnostici noui	192
Euthychetis dogma qui se-		H ereses cur exorta	
quantur	184		105
F arellistæ heretici	138	Hereses prisca per Euange-	
Festa à Mahumeto & licos renouata			177
Euāgelicis sunt mutata	213	Heresiarcharum mors non	
Festa sanctæ Crucis sunt Lu		semper ipsorum sacrilegijs	
thero anathema	206	respondet	309
Festi dies diuinis dedicādi & Heresium origo unde			8
Fidem Catholicam cur tam Heretici quidam r-itus Te			
multi deserant	247	stamentum planè reijci-	
Fides quæ deo placeat, per si		unt	174
mile explicatum	242	Heretici quotquot hodie	
Frontis perfrictæ heretici, dissentiunt ex Luthero or			
quis sic dicantur	129	ti sunt	112
G allia unde in tantas Hereticorum discordia con-			
calamitates incide-		firmat in fide Chatoli-	
rit	251	cos	3
Geneuæ Consilium initum Hereticos non esse occiden-			
de Regē Gallorum & alijs		dos sed Episcopos, docet	
quibusdam trucidandis Brentius			237
289		Hereticū facit, discedere à	
Georgij Saxonici ducis de sensu symb. Apostolici			24
		He-	

INDEX

Hedio Evangelicos conqu-	gant Anabaptistæ	21
ritur fieri Atheos	315 Indulgentias elargitur Leo	
Hamstedij hæretici	153 Decimus	37
Heshusij hæretici	127 Indulgentias oppugnat Lu-	
Horas canonicas sustulit Lu-	therus	38
therus	87 Intelligentia non scriptura	
Hugonistæ unde dicti	142 facit hæreticum	17
Hungaria capta	284 Interimistæ	124
Hutitæ hæretici	164 Ioviniani hæretici fautores	
Hyminei & Phileti hære-	sunt Evangelici	197
Jes hodie qui approbēt	151 Iudaismū per Euāgelicos esse	
Iacobi Epistolam admittit	inucētū fuisse docetur	200
I Calvinus	75 Ius canonicum à Lutherō	
Iacobi Epistolam reiicit Lu-	therus	50
therus	74 Iustificatoriij hæretici quid	
Iconoclastæ noui	185 doceant	121
Ienenses hæretici	119 Iustitiam non dari per sacra-	
Iesu nomen execrantur Iu-	menta docuit Lutherus	
dei cū nonnullis hæreticis	58	
205	Iustus Velsius	196
Illyricani qui sint & quid	Liberi hæretici	162
doceant	117 Libertini hæretici	
Imagines abolentur à Mahu-	qui, & quid doceant	
meto & Euangelicis	214 170	
Imagines nec Iudæi nec Zui-	Liberum arbitrium minus	
gliani ferunt	206 apud Evangelicos quā	
Incarnationem Christi nec	Mahumetum ualet	221

INDEX

Lymbus patrū fabula hære-	Lutheri aliquot superba di-	
ticis est	19	66
Lipsica disputatio	40	
Liouicæ calamitatis causa	Episcopos, & Reges	69
est defectio à fide Catho-	Luth. corruptela nouo Te-	
lica	291	79
Loistæ qui sint	235	
Louaniensis quædam merc-	te & similibus	98
tricula Promissi mater à	Lutheri exilium uolunta-	
quibusdā existimata	175	46
Lutherana doctrina cur Illy	Lutheri fides planè noua	
rico & Sarcenno intereat	316	57
Lutheranæ doctrinæ interi-	Lutheri inconstantia in do-	
tus	314	109
Lutherani D. Ambrosiū &	Lutheri libri exurūtur	43
Augustinū de Lutheri ad-	Lutheri opinio de Baptismo	
uentu prophetasse con-	confutata	55
fingunt	305	
Lutherani qui sint	115	311
Lutherani se ipsi celo exclu-	Lutheri pœna nondum est	
dunt	61	216. 307
Lutheranismi origo	35	
Lutheranismus imperitis q-	Henrico Brunswicēsi	312
dem placet, sed tamen diu	Lutheri secta in triginta	
probari non potest	4	122
Lutheranismus quas attule-	Lutheri spiritus diabolicus	
rit calamitates	271	62

Luthe.

INDEX

Lutheri superbia	210	cit Camerarius	36
Luth. fuit scopus ut Papæ		Lutherus an sanctus	307
incommodarat, non ut ue-		Lutherus à Pontifice excom-	
ritatem annuntiaret	51	municatus	43
Luthero nato mox uariæ ex		Lutherus à puritate sibi fin-	
oriuntur sectæ	45	xit nomen	56
Lutheropapistæ	129	Lutherus de incarnatione	
Luthero quæ causam dederit		Christi quid statuât	19
ad noua dogmata dissemi-		Lutherus deprauauit scrip-	
nanda	47	turas	77
Lutherosi adriani qui	125	Lutherus ex numero bestiarum	
Lutherosi unglicani qui sint		iudicatur Antichristus	300
125		Lutherus fatetur non prop-	
Lutherum Centurionis nomi-		ter Deum sese nouam in-	
ne celebrat Foxus	261	uexisse doctrinam	41
Lutherum crassum Rusticum		Lutherus fit monachus	35
uocat Ioânes à Lasco	261	Lutherus hominibus carna-	
Lutherum docuit Diabolus		libus accommodat suâ do-	
64. 115		ctrinam	53
Lutherum malè transtulisse		Lutherus miracula facere	
Scripturas etiam Euange-		frustramolitus	261
lici & ipse Lutherus ag-		Lutherus mulieribus sacer-	
noscent	80. 92	dotum rarius cõcessit	89
Lutherum tertium esse Eliã		Lutherus mutilauit Scriptu-	
negat Calvinus	259	ras	73
Lutherum turbarum omni-		Lutherus odio Papæ omnia	
um in Germania causam fa-		cta instituit	41

INDEX

Lutherus omnium calamita-	Mahumeti de Eucharistia do-	
tum auctor, teste Camera-	ctima	219
rio	299 Mahumetismus à Luthero et	
Lutherus ordines cōtulit	89 eius discipulis introductus	
Lutherus potus mortuus est	esse copiosè ostēditur	207
63. 308	Maiorani qui, & quid doce-	
Lutherus prius Ludder di-	ant	118
ctus	116 Maliapi qui dicantur heret-	
Lutherus putatur incubo na-	tici	162
tus	63 Manes Persa præceptor est	
Lutherus qualē uxorem du-	Lutheri & aliorum	193
xerit	99 Manifestarij Anabaptiste	
Lutherus quibus nominibus	165	
appellatur	302 Mannarij heretici	207
Lu-	ad Hebræ. Mansfeldenses heretici qui	
the Epist.	3. D. Ioan. sint	119
rus	2 D. Pe. 76 Marcion cur mus Ponticus	
rcij Apocalypsin Ioan.	dictus	96
cit Libros Machabæo.	Marcionem sequuntur Liber	
Lutherus seditiosus	271 tini	193
Lutherus se iactat Euangeli	Marcionistæ & Richerij qui	
stā & tertiu Eliā	78. 115 sint	146
Lutherus tēpore Rustici bel-	Mixæ & Sanctorum cultum	
li ducit uxorem	281 reijcit uñm Euang. licis Ma	
M acedonianismus	ab humatus	214
hereticis nostris re-	Martyriani qui	136
nomatus	181 Masiliani noui	195
	Ma-	

INDEX.

Matrimonij doctrina eadem Nestorij mors	309
Lutheranis & Mahumetanis	216
Novatiani sunt nostri Evangelici	193
Matrimonij leges eadem a- pud Iudæos & Evangelicos	159
cantur	202
Matthæus quando scripserit Euangelium suum	14
Melanchthon ex Manichæo	310
factus est Pelagianus	128
Melanchthonici	127
Melchioritæ	164
Menno iactat miracula	263
Mennonitæ hæretici	162
Miracula facere conati sunt quidā Evangelici	261. 264
Monasteriensis hæretici	165
Monothelitæ novi	185
Mundi finis quādo Iudæis et hæreticis sit futurus	207
Muntzerici hæretici	158
Muphthij	221
Musculani quid doceant	120
Nestoriani novi	197
Nestoriani sunt Lutheri & Zuuinglii & plures alij	182
Oecolampadiani	135
Oecolampadij mors	310
Ofhusius deprehendit nume- rum Apocalyptice bestie	302
in Luthero	166
Ollarij hæretici	166
Omnipotentem Deum quidam negant	17. 144
Orantes hæretici	106
Ordinis Sacramentum Lutherus planè reiecit, Mahumetus non omnino	220
Origenis dogmata quidam sequuntur	184
Osiander alterum se esse E- noch dicebat	211
Osiandriani qui	119
Osiandri mors	319
Pacifici hæretici	168
Paschæ festum immobile esse	

INDEX :

esse oportere contendit Lu-	tum sublata	213
therus	223	Quintinista heretici 170
Pastillarij qui sint	123	Quintinus quemq; Aposto-
Pastoricidae	169	lorum scommate notabat
Patrem omnipotentem ne-	171	
gant quidam	17	R icherij qui & Marcio-
Paulini heretici	166	nista quid doceat 146
Peccatorum remissionem ut	Rysuicani qui sint	236
accipiant Euangelici	23	Rustici belli catalogus 277
Pelagianismus à Lutheranis	Rusticorum bellum in Ger-	
in lucem reuocatus	188	mania 273
Pfeffingeri heretici	121	S abbatum seruant quid
Plagas nouem ex Lutheri	heretici	206
Euangelio uenisse docetur	Sacramentarij qui	131
273. 283. 284. 286. 286.	Sacramentariorum septem	
288. 289.	secte	135
Pneumatici heretici	164	Sacramenta ut tractentur à
Pœnitentia Iudæis & Euan-	Carolstadio & Iudæis	204
gelicis est eadem	204	Samosateni error à quibus
Porphyrum quidam here-	renouatus	186
tici sequuntur in doctrina	Sancti noui coluntur ab Eua-	
sua	169	gelicis 215
Postellani	155	Sanctorum communionem qua
Præmonstratensis Aposto-	intelligent Libertini	24
ta quis fuerit nescitur	174	Sanctorum & Mariæ cultu
Q uadragesima per Lu-	reijciunt Euangelici cum	
therum & Mahume-	Mahumeto	214
		Sanguis

INDEX

Sanguinarij heretici	169	Seructiani heretici	150
Scripturæ aliquot loca à Lu-		Seruetus se unicū bis Pro-	
thero corrupta	81	phetam iactabat	263
Scriptura & uerbum Dei ut Simonis Magi discipuli qui			
differant	12	hodie sint	190
Scripturarij heretici	166	Solymannus Turcarum im-	
Scripturarum canon & sen-		perator quid de Luthero	
fus idem Iudeis & Luthe-		dixerit	322
ranis	203	Spirituales heretici	159
Scripturas Lutherus depra-		Spirituales heretici quidā se	
uauit	77	appellant	171
Scripturas mutilauit Luth-		Stancariani qui sint	120
rus	73	Stebleri heretici	165
Scripturas uertendo corru-		Sudor Anglicus	284
perunt Seruetus, Castalio, Suenckfeldiani			154
Beza & alij	93	Sutphanus Prior Antuerpi-	
Scriptura uera quæ creden-		sis adhæret Luthero	49
da	13	Symbolo cur addita uox A-	
Scripturis auctoritatem ab-		postolica	32
rogauit Theodorus Coria-		Symbolum ab Apostolis est	
rius	97	traditum	15
Sectæ totidē ex Luthero na-		Symbolum Apostolorum E-	
tæ, quot ex Alcorano	211	uangelici deprauarunt	9
Sectarum catalogus ex Lu-		Symbolum fidei an sit Apo-	
theri doctrina natarū	114	stolorum credendum	11
Semicatholici heretici	132	T Alimeanni	221
Semilutherani qui sint	124	Templa non sunt fa-	
		bulis	

INDEX

bulis & ambulationibus Vbiquetij heretici	126
consecrata	6 Verbum Dei & Scriptura
Terra motus horribilis per	quomodo differant 12
Sabaudiam	293 Verbum Dei uerum quomo-
Testamentum uetus quidam	do cognoscendum 13
heretici planè reijciūt	174. Verbum Dei ut Mahumeto
Thomas fuit Apostolus Ger	iudex cōtrouersiarum est,
manic	30 ita quoq; Luthero 211
Tybbæ qui heretici dicant	Vigilantium sequuntur ho-
tur	162 die multi 196
Tilianum Haghenſe	6 Virgines sacras ut Luthera
Transconditatio à quibus	ni tractent 298
dam hereticis inducitur	Vsuram licitam & Euang-
147	lici & Iudei tradunt 201
Transubstantiationem qui-	Z Vingliani qui 133
dam heretici suo sensu ad-	Zuinglij mors 309
mittunt, quidā non	147 Zuinglio arma suppeditat
Trinitarij	156 Diabolus contra Euchar-
Turcarum Imperatori sub-	stiam 133
ijcere Christianos student	Zuinglius dicit dogma suum
noui Euangelici	207 sibi à Genio confirmatum
Turcas uincunt impietate	262
Euangelici	218 Zuinglius
V Valentiniſtæ heretici errorem	Pelagij 134
149	reuocat Nestorij
Valentinus nouus Suenck-	
seldius	192
	FINIS.

6
74
12
2
3
0
7,
11
6

DIALOGVS

PRIMVS

Dubitantij & Constantij.

DVBIT.

Vper longa ex peregrinatione ad meos reuersus, Constanti, cum mecum reuoluo, quàm varia per Germanias & Gallias audierim de fide Christiana Euangelioque dogmata, vix mihi quicquam certi constat, quæ nam omnium Religionum tandem habenda sit verissima, omnes enim suam dicunt Euangelicam, omnes sibi Christum aiunt suæ doctrinæ auctorem, omnes suæ opinionis alienos damnant hæreticos. Omnes denique vt sese, verum Germanumque iactant habere Euangelium: ita veterè damnant adeoque execrantur Christi Ecclesiam. Hic sanè mecum ambigo, quâ demum sequar veram doctrinam reipsa Euangelicæ viâ: nunc illam nostratè veteremque dicitur Catholica: an potius nouam aliquam, de qua ecquid tu sentias percuperè cognoscere, cum te varias quo-

Peregrinatio nunc a dolescētuli admodum est periculosa ob varia nouè doctrinæ peregrinæque religionis contagia

que perlustrasse regiones pridē norim.
 c o n. Aliquā vitæ meæ partē peregrinationibus cōsumpsi, vnde & mihi hoc nomine vehementer gratulor, quod Deus Opt. ita meam direxerit viam, vt extra patriam haud exiguo tempore versatus, eiusdem tamen meis cum ciuibus sententiæ atq; de Euangelio doctrinæ redierim. Vidco enim plerosq;, qui extra Catholici Regis nostri p̄uincias versati sunt, redire vt nec sanctiores, ita nec eiusdem cū suis ciuibus aut etiam inter se fidei atque opinionis.

Aliter enim sentiūt, de auitæ Religio-
 nis doctrina & ritibus, quàm aut maiores nostri nobis per manus tradiderūt, quod ipsi à suis exceperant, aut nostri cōcionatores credendum docent.
 A V B. Confido Cōstātī, de vera Euāgelicæ veritatis via, te nequaquam ambigere, à quo mihi polliceor certam rē cū ad veritatem itineris demonstrationem, cuius te pristinum memini investigatorem.

c o n. Equidē huius ad veritatē Euang-
 ge-

gelicę doctrinę, itineris semper me studiosum professus sum: cui vni rei & annos plurimos cōspecto tanto istarū novarū opinionū ab Ecclesię dogmatib. dissidio, haud oscitāter exantlaui, quo mihi semel cōstat, & certissimū, ecquid ex omnib. inter tā varias de Christi Euāgelio opiniones tuto esset sequēdū: quod mihi nunc, Deo Optimo gratia, supra omnia quę mundus habet speciosa gratulor contigisse. Nam ex deprehensa tanta Euangelicorū & inter se & à seipsis quoq; (quod videatur incredibile) discordia adeò non sum à fidei Catholicę constantia deiectus aut deturbatus, vt magis me (Christo Deo meo gratia immortalis) senserim confirmatum. Illud enim inter inuestigandum semper tanquam indubia veritatis Cynosura versabatur præ oculis,

VNVS DEVS, VNA FIDES, VNA
ECCLESIA, cui certā indubitātāque,
credebam adesse veritatem. plura enim
vera discrepantia esse nō possunt. Hęc
vnam rerum omnium Reginam verita

que perlustrasse regiones pridē norim.
C O N. Aliquā vitæ meæ partē peregrinationibus cōsumpsi, vnde & mihi hoc nomine vehementer gratulor, quod Deus Opt. ita meam direxerit viam, vt extra patriam haud exiguo tempore versatus, eiusdem tamen meis cum ciuibus sententiæ atq; de Euangelio doctrinæ redierim. Video enim plerosq; qui extra Catholici Regis nostri puincias versati sunt, redire vt nec sanctiores, ita nec eiusdem cū suis ciuibus aut etiam inter se fidei atque opinionis.

Aliter enim sentiūt, de auitæ Religionis doctrina & ritibus, quàm aut maiores nostri nobis per manus tradiderūt, quod ipsi à suis exceperant, aut nostri cōcionatores credendum docent.
D V B. Confido Constāti, de vera Euāgelicæ veritatis via, te nequaquam ambigere, à quo mihi polliceor certam rē etī ad veritatem itineris demonstrationem, cuius te pristinum memini inuestigatorem.

C O N. Equidē huius ad veritatē Euangē-

gelicę doctrinę, itineris semper me studiosum professus sum: cui vni rei & annos plurimos cōspecto tanto istarū no-
uarū opinionū ab Ecclesię dogmatib. diffidio, haud oscitāter exantlaui, quo mihi semel cōstat, & certissimū, ecquid ex omnib. inter tā varias de Christi E-
uāgelio opiniones tuto esset sequēdū: quod mihi nunc, Deo Optimo gratia, supra omnia quę mundus habet speciosa gratulor contigisse. Nam ex de-
prehensa tanta Euangelicorū & inter se & à seipsis quoq; (quod videatur in-
credibile) discordia adeò non sum à fi-
dei Catholicę constantia deiectus aut deturbatus, vt magis me (Christo Deo meo gratia immortalis) senserim con-
firmatum. Illud enim inter inuestigan-
dum semper tanquam indubia verita-
tis Cynosura versabatur prę oculis,
VNVS DEVS, VNA FIDES, VNA
ECCLESIA, cui certā indubitātāque,
credebam adesse veritatem. plura enim
vera discrepantia esse nō possunt. Hęc
vnā rerum omnium Reginā verita-

tem amasiæ loco mihi adamatâ à Christo Domino supplex assiduus experiui votis, vt sua in Ecclesia ostensam dignaretur conseruare, tueri, perficere.

DV B. Gratissimū feceris mi Cōstanti, si pro veteri illa nostra amicitia, huius tui thesauri tâto, vti ais, studio conquisiti tanto annorum plurimorum spatio cōparati communionem me beare non dedigneris.

C O N. Nihil fecerim libētius, modò tuæ salutis memor aures animūque præbere velis sedulò attentum.

Efficiā enim diuino fretus auxilio, vt luce meridiana agnoscas clariùs Lutheranismū, siue nouū istud appellare malis Euangelium, imperitis quidē placere posse, diu probari non posse, quod suo ipsi quotidiano demonstrant exemplo Euangelici, tam variè de fidei capitibus sentientes, atq; adeo scribentes. Animaduertendum igitur sedulò. Res enim maximi agitur momēti, vnde & salutis sequatur periculū, ni toto animo aduertas ad ea quę nunc tractabimus.

Luthera-
nismū, aut
nouā Euā-
gelicorum
doctrinam
placere nō
omnino
stupidis
posse proba-
ri diu non
posse.

D V. Ne diffidas, quin auidiffimè quę
dices excipiam. Non enim tam auidè
vnquam aut in nauculis nostratibus,
aut curriculis, vbi vel maximè garrire
solent, istos nouatores audiui, quàm te
nunc audire gestio, vbi te tanto tempo
re hanc in rem certò deprehendendam
incubuisse intelligo.

C O N. Agedū mi dubitanti, locū quę
ramus nobis huic rei idoneum. Grauis
enim est, quę vti animum postulat à ne
gotiorum turbellis vacuum, ita & locū
ab interpellatoribus liberum,

D V B. Animus mihi certe nunc est ad
quietē compositus: soleo enim dies fe
stos diuinis dedicare occupatiōibus, vti
profestos prophanis meis seculi nego
tijs. vnde si libet templum accedamus,
vbi inter ambulandum rem hanc lice
bit pertractare.

C O N. Recte habet, q̄ dies festos suis
das vsibus, satis enim superq̄, otij nostri ^{Political ex}
angustias atterūt dies profesti, qui cor ^{Amsterda}
pori curandè abundè (si saperemus) sus ^{unt, nō am}
ficiunt. Sed quod me in templum inui ^{bulandum}
in templis

tas obambulandi causa, demiror tibi in mentem non venire pulcherr. politicæ legis Amsterdamentis Reipub. quæ cauet certa poena, ne quis diuinorum tēpore in templo obambulet. Sanè mihi quouis tempore illic obambulare religio est, quod domus Dei, orationis locus est, non fabulis cōsecratus, sed dei laudibus. Quo igitur tibi morē gerā, age in Tilianum illud nos recipiamus, vbi amœnissimū est ambulacrum, spectaculum pulcherr. & secessus commodissimus, vbi & interpellatores declinare licet & citra fatigationem ad viuarium illud limpidissimum, aut residere, aut procumbere suauissimè.

Tilianū ha-
ghense
quod vo-
cent den
Viuerberg.

DVB. Placet sane locus tiliarū frequentia amœnissimus & opacitate temperatissimus, vicina quoque viuarij amœnitatis solis æstus refrigerante, iucundissimus. Videor mihi laqueato sub tecto inambulare, ita suis iucundissimæ obtensis ramis tiliæ in cameram accurate hanc semitam inumbrant, vt vix credam nos vel densissima pluuia mace-
ran-

randos. Incipenunc, quæso te mi Constanti, rectâ illam, quam pollicebaris, inueniendę veritatis viam capefcere, mihiq̃ue demonſtrare, quonam modo & ego eam certo demonſtratam teneam.

CON. Quod poſtulas, lōgi quidē eſt negotij, non minus quā ardui, quodque vno die & mihi difficile ſit peragere, & tibi meminiffe. Ad hæc quia memoria mihi non eſt fæliciffima, pro eo atque in mentem veniunt candide, citra fraudem tamen omnem, perlubenter in medium adferam, huc facientia.

DVB. Non iā exactâ requiro iſtorum dogmatum refutationem, & fidei veræ Catholicæ confirmationem, quæ alterius ſunt & loci & temporis: ſed populariter tantum atque rudiuſculè mihi delineatam optarem certam aliquam veritatis rei pſa Euangelicæ viam certò cognoscendā, quam & tutò ingrediar, & ſecurus in mortem uſque obtineam.

CON. Negotiū quod imponis eo fuerit leuius, quod leuiore manu optes cō

fectū. Nos igitur diuino freti auxilio,
quod pijs istis votis, sanctoque iuuan-
di proximos studio inuocatum nō dee-
rit, perfunctoriè, vti ambulacro dignū
est, rem capeſſamus. Tu verò hoc vnū
exolueris queſo, quod hac in re obediē-
ti debes, vt obnixius Dominum oran-
do mihi ſubuenire non deſinas.

D V B. Æquiſſimū eſt quod poſtulas,
neq; tantis de rebus niſi comitantibus
ſemper precibus agendum arbitror.

Agedum igitur, Chriſto bene propitio
atque iuuantē, dic Conſtanti vnde hoc
ſeculo tantorum diſſidiorum de vera
Euangelij Chriſti doctrina origo.

C O N. Rectè noſtri ſermonis exordiū
à diſſidiorum tā variorum de vna vera
que Euangelij doctrina origine capien-

De origine
diſſidiorū
huius ſecu-
li inſelicif-
ſimi.

dum mones, quam tibi libenter expo-
ſuero, vbi antè quiſnā animi tui ſtatus
ſit cognouero, quid videlicet mi Dubi-
tanti, inter tam varias de Chriſti Euan-
gelio plurimāſque pugnantes opinio-
nes, quas paſſim audisti, retineas firmū
atque indubitatum.

Sym-

D V B. Symbolū fidei, quod puer didi-
ci obtineo, & illud indubius firmissimè
credo esse veris. quo saluo, mihi pro-
bè videor Christianus. Disputent alij
alijs de rebus, ego symbolū obtinebo.
c o n. De hoc postea ubi Symboli tui
illā audiero partē, quē de Ecclesia est,
quomodo eam quāso recitas?

Ex Symbo-
lo aposto-
lorum aut
deprauato
aut male
intellecto
nata tot
sectarum
dissidia.

D V B. Sanctā Ecclesiam Christianam.
cō. Quid ita? an sic à maiorib. audisti?

D V B. Sic vulgò nūc recitatur, & cātica
vulgi sic passim sonant. Sic habent &
imagunculę cū Lutheri effigie impressę
per Alemaniam, sic etiam puerorū Al-
phabeta & Cathechismi in vulgus noti
Vtēhouij, Micronij, Iohan. à Lasco, &
istius noui fermenti plurimorum.

Cap. 2.

Sic habere passim libellos & Cate-
chismos etiam Antvverpię cum priui-
legio editos, & in Gallijs scio, & pridē
metalem per Svveuiam vidisse imagi-
nem cum Lutheri effigie impressā,
memini.

Symbolum
apostolo-
rū Lutheri
alijq; Euā-
gelici de
prauarūt.

Sed hanc fuisse Lutheri corruptelā
in rudimētis sui nouati Euangelij cre-

In reteſtio
ne Lutherana
niſmi.
An, 32.

diderim, quod & Lutheraniſ Vviceliuſ
iam pridem ante annos 30. exprobra-
uit. Iam ſane & ipſe, & Melanchthon
aliter ſcribunt. Sic enim alia etiam mul-
ta emendarunt, poſtquam reprehenſa
fuere à Catholicis, vti in Apologia & lo-
cis communibus Melanchthon pluri-
ma interpolauit ſæpiuſ.

D V B. Pape quid audio, Symbolóne A-
poſtolico corruptelam adferunt Euan-
gelici.

Articuli
Symboli
Apoſtolici
ab Euāgeli-
ſtis adulte-
rati & de-
prauati.

CO N. Quid mirū? quū & alioſ articu-
loſ initio adulterarunt non quidem, vt
hunc, verbis, omittēteſ Catholica: ſed
ſentētia, vti illū, Descendit ad inferoſ.
Item, credo remiſſionem peccatorum,
alioſque alium in ſenſum credūt & do-
cent quā Apoſtoli tradiderunt Chri-
ſtianis: aut orbis hactenus credidit
Chriſtianuſ.

Videſ nunc opinor illum, Symbo-
li articuluſ hunc in modum retinen-
duſ, vti tuiſ à maioribuſ accepitiſ, Cre-
do Eccleſiam ſanctā Catholicā.

D V B. Quātum obſecro refert, an recite-
tur

tur Catholica an Christiana? cum eadē sit Ecclesia.

C O N. Vt sacrilegiū istud in presentiarū diffimulemus, quod Euangelici in per-
mutando, adeoque adulterando Apo-
stolorum Symbolo committunt, vox <sup>Vocabulū
Symboli</sup> Catholica ab Apostolis Symbolo ad-
dita certissimum est signum, quo vera <sup>cur muta-
rint in aliā
vocem.</sup> Christi Ecclesia ab omnibus diaboli cō-
uētibus secernitur, imo & à schismati-
cis, qui salua per omnia Christi fide, so-
lam deferunt Ecclesiæ vnitatem. Quia <sup>Ecclesia
Christi cur</sup> ergo Lutherus suam Synagogam non
potuit conscientia reclamante vnā <sup>ab aposto-
lis dicta Ca-
tholica.</sup> cum toto orbe dicere Catholicam, mu-
tauit in Christianam: quæ illic esse sim-
plicibus apparet, vbi Christus nomina-
tur & predicatur.

D V B. Temerariū videtur, Symbolum ^{Symbolū} quod dicitur Apostolorū mutare. Dic <sup>fidei an sit
apostolorū
credendū.</sup> quæso, est ne Apostolorum?

C O N. Certè est. Sic enim proponit ha-
ctenus ab ipsis sui incunabilis vera Chri-
sti Ecclesia.

D V B. Vbi hoc scriptum est?

Hoc

CON. Hoc non legitur in scriptura sacra, sed auditur in voce diuina, siue verbo Dei, quod spiritus sanctus iam annos 1530. Ecclesijs loquitur.

DVB. Sed huius rei testimonium ex verbo Dei requiro.

CON. Hoc ipsum est verbū Dei, quod iam ab initio Spiritus Dei per Apostolos loquitur in Ecclesia. Non dubitas opinor Euāgelium Matthēi & Marci, epistolas Petri & Pauli, esse verbum Dei

Verbū Dei iam ab initio Spiritus Dei per Apostolos loquitur in Ecclesia. Non dubitas opinor Euāgelium Matthēi & Marci, epistolas Petri & Pauli, esse verbum Dei

DVB. Nequaquam. hęc enim sunt sacra scriptura.

CON. At propterea, quia scripta sunt, nō sunt verbum Dei. Quę enim docuerunt Apostoli, erant verbum Dei etiā quum scripta nō essent calamo & atramento, sed Spiritu Dei in cordibus, siue postea libris fuerint conscripta, siue

non. Quemadmodum ergo verē erat verbum Dei, quod per Apostolos Spiritus docebat in Ecclesia nō scriptum, sic & Symbolum Apostolorum indubitanter habendū est verum Dei verbū.

Quod Dei Spiritus loquitur Ecclesijs, sic, verbum Dei est,

Sed

D V B. Sed cuius testimonio?

C O N. Eiusdem spiritus sancti.

D V B. Vbi eum audiam?

C O N. Vbi eundē verbum Dei scriptū audis sonantem. Nam sicuti eiustesti-
monio Ecclesia Dei adfirmat Euange-
liū Matthēi & Ioannis esse verbū Dei:
ita eodem magistro docente, affirmat
Symbolum esse verbum Dei, aliāque,
initio ab Apostolis tradita. Sicuti enim
nusquam legis in verbo Dei scripto, E-
uangelium hoc esse Matthēi, illud Ioan-
nis: hanc epistolam esse Petti, aut Pau-
li, sed sola Ecclesiæ adfirmātis authori-
tate id creditur: ita & de alijs, quæ cre-
denda adfirmat, sentiendum est.

D V B. Atqui existimabam id solū no-
mine verbi Dei intelligendū, quod scri-
ptura sacra est comprehensum.

C O N. Falleris Dubitanti, falleris.

Vt enim verbum Regis est, quod
Rex loquitur, siue sit sigillatum & scri-
ptum, siue non: ita verbū Dei est, quod
Deus loquitur Ecclesiæ suæ per Spiri-
tū sanctū, eiusq; per ministros Aposto-
los,

los, et eorum successores .vides igitur,
 Scripturam nihil ad verbum dei facere,
 non magis quam ad Regis verbum, esse
 aut scriptum aut impressum, sine quo
 accidente reuera tamen est verbū Re-
 gis. Vnde & non sine Spiritus sancti vo-
 luntate tot annos toto orbe verum
 Christi Euangelium fuit prædicatum,
 antequam esset vlla verbi Dei Euange-
 lici notula vel literula.

Nam Matthæus, qui omnium pri-
 mus scripsit. anno 15. aut vti Eusebius
 annotat nono post Christi mortem
 scripsit. An interea verbo Dei Euange-
 lico Ecclesiā caruisse dixeris? Quoder-
 go Spiritui sancto Ecclesiæ ductori &
 doctori placuit, ex verbo Dei per Apo-
 stolos prædicato tantum fuit, quantū
 eidē Spiritui placuit, in literas relatū:
 sed eadē auctoritate, qua fuit prius. Ni-
 hil enim accessit amplius. sicuti nec reli-
 quis apostolorum dogmatibus non
 scriptis aliquid decessit, aut detractum
 est auctoritatis, quod non fuerint atra-
 mento libris inscripta. Vnde & D. Pau-
 lus

Scriptura
 est verbo
 Dei Acci-
 dens, vti ver-
 bo Regis
 impressura

Euāgeliū
 toto fere
 orbe fuit
 prædicatū
 anteq̃ vna
 ei⁹ extaret
 litera.

2. Theſſ. 2.

Ius suos Theſſalonicenſes docet, vt te-
neant conſtanter traditiones ſiue do-
ctrinam quam accepiſſent ſiue per Epi-
ſtolas, ſiue viua voce per ſermonem. Anno 160.
Sanè D. Irenęus teſtatur, quosdā Chri-
ſtianos anno, 160. nondum ſcripturā
vllam noui teſtamenti accepiſſe, quos
tamen verbum Dei accepiſſe indubi-
tatum eſt.

quidam
Chriſtiani
nullā Euā-
gelij ſcrip-
turā acce-
perunt.

D V B. Eſt ne igitur Symbolū inter hu-
iuſmodi verbū Dei recēſendum, quod
traditum eſt & non ſcriptum?

C O N. Certè eſt: quia etſi omnia eo cō-
prehenſa poſſint ex ſcripturis demon-
ſtrari: tamen quod eſt Apoſtolorum,
non poteſt ex illis oſtendi, non magis
quā quod Euangelium Ioannis, eſt
Ioannis Apoſtoli, aut quod Apoca-
lypsis ſit eiſdem Ioannis Apoſtoli.

Sed vna eademq̃ue Chriſti Eccleſię
authoritas id docet adfirmatq; in hūc
vſque diem, dum in diuino miniſte-
rio per Diaconos recitatur lectio Apo-
c. lyſis Beati Ioannis Apoſtoli. Item
initium ſancti Euangelij ſecundum Io-
annem

Symbolū
apostolorū
est fidei
atq; Scri-
pturarum
fundamē-
tum & ba-
sis.

hannem. Hic audis Spiritus sancti testimonium toto orbe notiss. descripturis, quæ populo recitantur. Sic & vera Christi Ecclesia, cum baptizandis proponit Christianæ fidei rudimenta, & ad veteris Adæ expiationem, per scripturas & ritus sacros præparat, docet esse discendum Apostolorum Symbolum, quod ubi fide tenuerint, & recitarint, idonei erunt qui ad baptismū admittantur, Christoque inferantur, atque in veram eius familiam recipiuntur. Vides nunc opinor Symbolum esse fidei Christianæ & Scripturarū omnium fundamētū, quod ante scripturas traditur, & eidē fidei Christianæ ceu edificij totius spiritualis basis præstruitur. Hæc ergo doctrina, quod symbolum est Apostolorum, siue ab Apostolis compositum, est ex traditionibus non scriptis: sicut & Euangelium Matthæi, esse Matthæi: Apocalypsim esse Ioannis Theologi Apostoli. de illo enim nunquam fuit à maioribus dubitatū. Sed ita contestatur & D. Ambrosius & D. Au.

& D. Augustinus sermone 115. de Tē-
pore. Imo Argentinenses, & alij in suo
catechismo suis proponunt tanquam
Apostolorum Symbolum credendum.

DVB. Satis nunc de verborū formula

Symboli Apostolici, quod credo esse
Apostolorum. Sed de articulorum sen-
su variè docetur. Estne satis tenere ver-
ba Apostolorum, & de sensu dubitare?

CON. Minimè sanè. Nā vti cū hæreti-
cis quibusdā non disputamus de Scri-
pturis, sed scripturarū sensu: Intelligē-

tia enim, ait D. Hieronym. nō scriptu-
ra hereticū facit: ita & Articulorū Sym-

boli sensus facit aut hæreticum, aut ca-
tholicum. Illud enim, Patrem omnipo-
tentem, summa cum diuinæ maiestatis
blasphemia aliter accipiūt Zuuingliani

quidā, nominatim Theodorus Beza &

Petrus martyr, quā rei veritas, aut do-

ctrina habet Apostolica. Negant enim

Deum omnipotentē, qui non omnia

potest, vt factū inquiunt fiat infectum,

vt meretrix fiat virgo, vt bis tria sint

septem, vti illos scribere affirmat Hes-

b

husius

In sentētia
articulorū
symboli
est fides
apostolica
nō in ver-
bis symbo-
li.

Caput. 3.

Catalogus
articulorū
symboli sē
su ab Euā-
gelicis de-
prauatorū

1
Patrē om-
nipotentē.

hufius libro contra Calui. & Bezam.

Crucifix²
& mortu²

Sic & illū fidei articulū, Crucifixus & mortuus, Libertinorū quidā cū Mahumetanis accipiūt, quòd non verè sit mortuus Christus, sed sola opinazione, ait Calvinus libro contra Libert.

Descendit³
dit inferos.

Ceterum illud, Descēdit ad inferos, Calvinistæ & Zvvingliani quod ad verbum attinet credunt cum Catholicis, sed si sensum intuearis, quē illi sibi fingunt ab Ecclesiæ dogmate alienum, agnosces plus toto cælo nos distare. Do-

D. Ire. li. 5.
Augu. ad
Darda.
Hilari² in
I. Cal. 53.
Basil. Ho.
in Ialittā.

cet enim Ecclesia, Christum mortuum ad inferos verè descendisse, ibique nō solum diuinitatis potentia, sed etiam animæ suæ præsentia fuisse apud Patres, quos ipsa Christi anima eduxit victrix limbo Inferni, & apud dæmones, quos captiua illa præda ante suam re-

Zvvingli². surrectionē expoliauit. At Zvvinglius lib. 3. Ep. st. Christi descensum ad inferos non sic intelligendum dicit, quasi circumscriptiuè, sed potentialiter.

Oecolāpa.

Oecolampadius illud Descendit ad inferos ait esse ad declarationem eius, quod

quod dicitur, Sepultus est, additum, Bucerus.
lib. epist. 1. Bucerus in Mattheum ca. 27.
apertè dicit somnium esse, quæ dicun-
tur de limbo Patrum, & reali descensu
Christi ad inferos. Caluinus verò Insti-
tutio. cap. 8. Hæc fabula, inquit, de lim- Caluius.
bo patrum, ad quos liberandos Chri-
stum descendisse narrant, tametsi ma- Christi de
gnos habeat Authores, nihil tamen a- scens^o ad
liud quàm fabula est. Descensum ergo inferos.
Christi ad inferos, somniat fuisse luctā Caluino
eius cum æternæ mortis horrore. Et est fabula
paulò post, Eò videmus Christum fuis-
se deiectum, vt coactus fuerit vrgente
angustia exclamare, Deus Deus meus
vt quid me dereliquisti? Ab his omni- Smideli-
bus dissentiunt Iacobus Smidelinus & nus.
Nicolaus Gallus, qui Christum asse- Nicol. Gal.
uerant in Inferno passum, atque sensis-
se æterni ignis cruciatum, teste Frederi- 4
co Staphilo in sua defensione. Rursus, Articulus
quodad Incarnationem Christi atti- de Christi
net, videant Lutherani, an Lutherus Incarna-
Nestorij dogma effugiat, qui in Episto- tione à Lu-
la ad Hebræos Bucero interprete, do- thero ad
prauatus. Nestorij
dogma de

Ioh. vlt.

cet Christi humanitatem non esse omnipotentem, nec animaduertisse, ne cogitasse omnia: nec hominem esse omnipotentem, cum Petrus verè dixerit ei, Domine tu omnia nosti. Sanè si in Christo duarum naturarū vna est persona, Christus homo omnia nouit, omnia animaduertit, omnia potest. Hunc tamè errorem postea Lutherus anno 35. lib. de Concilijs videtur castigasse, cum vetera Concilia Ecclesiæ (vti proficitur ibidem) legere cœpisset. Cum enim contra Zvvinglium disputaret, qui legendum volebat, verbum caro facta est, non factum est, fateretur ingenuè se nesciuisse hunc esse Nestorij errorem, vt qui Concilium inquit etiam nōdum intelligebam, quia scilicet nōdum legerat.

Simili impietate Melanchthon causas exponēs pauoris Christi Domini, dicit factam esse charitatis despoliationem, quòd, subtrahente se diuinitate, non flagrauit charitas. Quibus ex fundamentis fuere qui adstruerent, Christum

stum blasphemasse, & desperasse, ideo-
 que damnatum esse: quod quidā Pre-
 monstratensium apostata euomere nō
 dubitauit. O inauditam blasphemiam
 Euangelico spiritu dignam. Sed hunc
 de incarnatione Christi articulum cor-
 rumpunt manifestissimè Anabaptistæ,
 qui Christum negant ex Maria, siue ex
 eius substantia corpus assumpsisse, sed
 ex coelo, siue vt alij, de Patris substantia
 attulisse. Quòd verò credimus Chri-
 stum passum & mortuum, longe alio
 sensu accipit Andreas Musculus, quàm
 hactenus Catholici omnes, puta Chri-
 stum esse passum & mortuum iuxta v-
 tranque naturam, tam diuinam, quàm
 humanam: quod & publicè docuit, &
 libello Lutheri nomine ædito in orbē
 diulgauit, vt recitat Staphylus in De-
 fensiōe. Huius verò doctrinæ tam blas-
 phemæ Lutherum fuisse auctorem, suis
 ipse fateri videtur verbis lib. de Conci-
 lijs, ait sibi fuisse negotium cum Nesto-
 rianis, qui pertinacissimè contra me
 (inquit) disputabant, quod diuinitas

5
 Incarna-
 tionem
 Christi ve-
 re negant
 Anabapti-
 stæ.

6
 Articulu
 de passio-
 ne Christi
 vere depra-
 uant Eua-
 gelici.

7
 Articulus
 de iudicio
 deprauatus.

Christi nō poterat pati. Afferuerat igitur Lutherus, diuinitatem potuisse pati. Ad hæc Christū aliter nos iudicatum docent Euangelici, quā fides habet Orthodoxa atque Catholica, quæ quod ab Apostolis traditum accepit, inuiolabiliter custodit, nimirum unicuique secundum sui operis meritum mercedem relaturum: quam vti malis operibus concedunt Euangelici, ita bonis prorsus detrahūt. Imò per Sveuiā vidimus olim iudicij extremi effigiem Augustæ impressam, vbi disertis verbis appressum fuit, unicuique pro sua fide remunerandum fore in illa die. Sic & de illo fidei articulo sententiæ hæreticorum variant, Sanctam Ecclesiā. Cū enim vniuersus populus Christianus semper crediderit verè sanctam, hoc est peccatis verè purgatam & mundatam Christi sanguine, eiusque spiritu sancto verè sanctificatam & ornatam, nūc in fine seculorum noui isti Euangelistæ inauditum hætenus huius articuli adferunt sensum. Vult enim Lutherus &

Calui

8
 Articulus
 de Ecclesiæ
 sanctitate
 per Lutherum
 adulteratus.

Calvinus, Dei populum semper manere immundum, & peccatis vere contaminatum, nec nisi imputatione sanctificatum. Sed hic error ex alterius articuli depravatione oritur, Credo remissionem peccatorum: quem Ecclesia docet interpretandum hoc sensu: Esse veram peccatorum omnium remissionem atque abolitionem veram, ita ut non sint amplius, neque reos detineant, qui Ecclesiæ Sacramentis utuntur. Deinde contingere in Ecclesia Christi veram hanc remissionem peccatorum vere credentibus, legitimè poenitentibus, & Sacramenta ritè suscipientibus, atq; uti Paulus ait, Christo obtemperantibus. Aduersarij autem volunt sensum esse, quod quisque fidelium tenetur credere, sibi per fidem Christi solam, sine operibus, sine sacramentis contingere indubitanter remissionem peccatorum, modò credat Christum sibi mortuum, esse se reconciliatum Patri, se esse filium Dei & hæredem Regni cœlestis indubium. Hanc deinde peccatorum remissionem

9
 Articulus
 de remissionem peccatorum
 per Lutherum à sensu Apostolico depravatus.

10.
 Articulū
 de Sācto-
 rū cōmu-
 nione Li-
 bertini de
 torquent
 11.
 Resurre-
 ctionē sā
 docent fa-
 ctā Liber-
 tini.
 Cap 4.

sionem non esse veram, sed fictitiam
 siue imputatiuam, hoc est verè ima-
 ginariam atque fantasticam siue nul-
 lam, quum peccata verè manentia vo-
 lunt non aboleri aut tolli, sed tantum
 non imputari. Hunc verò Symboli ar-
 ticulum, bis falso sensu adulteratū, im-
 mo ter deprauatum, sui noui Euangelij
 iaciunt fundamentum. Iam quòd arti-
 culum de Sanctorum Communione
 Libertini ad bonorum temporalium
 communicationem tantū detorquet,
 vti & Carnis resurrectionem, quam iā
 dicunt ijdem esse factam, ad suam quā
 iactitant spirituales in nouationem, te-
 ste Caluino cōtra libert. stultiora sunt
 vti & nouorum Arrianorum & Mace-
 donianorum deliria, quàm quæ fusio-
 re opus habeant confutatione. Cate-
 rum sicuti Valentinianos & Simonia-
 nos veteres, & nouos Mennonitas, at-
 que Libertinos facit hereticos, quòd ar-
 ticulis Symboli de filij Dei Incarnatio-
 ne ex virgine, & vera eius morte non
 credunt: ita & Lutheranos & Caluini-
 stas

stas, qui illos articulos de Christi ad Inferos descensu, & de vera Ecclesiæ sanctimonia ac remissione peccatorum aliter intelligūt, quàm hætenus Catholica docet Ecclesia. Vides nūc, opinor, non solius Symboli Apostolici, aut alius cuius articulorum eius negationem facere impium & hæreticum: sed vel solū negare sensum articuli, quem Ecclesia Christi Catholica proponit vt verbum Dei. Quemadmodum etiam hæretici omnes illa Christi verba indubitanter suscipiunt, hoc est corpus meum, sed solum de sensu vero est controuersia, quæ tam varios facit hæreticos, vt Lutherus ipse ante annos plurimos testatus fuerit, esse plura quàm septem Sacramentarium genera: ita & in articulorum Symboli Apostolici sensu tota vis est fidei Catholicæ, à quo si eum retineas, dicaris Catholicus: aut si reijcias, veres hæreticus: quòd sensum tibi fingas alium quàm Spiritus Christi sanctus loquitur Ecclesiæ Dei veræ, Catholicæ, Christianæ & Apostolicæ.

Discedere à Catholico articulo Symboli sensu in Ecclesia tradito, verè facit hæreticum.

*Euāgelico
rū doctri-
nā ubi à
Catholicis
dissentit,
merā esse
hominū
doctrinā.*

A qua quisquis sese aut separat, aut qui se illi non coniungit, non plus habere potest spei de salute æterna, quàm olim illi qui extra Arcam Noë diluuiο interierunt. Vt enim sine fide impossibile est placere Deo: ita sine ea saluari. Iam fides quæ verbo Dei non nititur, non est habenda fides, sed humana doctrina & stulta præsumptio, siue superba ingenij arrogantia. Manifestū enim est, non esse nisi meram hominum doctrinam, quæ aliud de rebus diuinis docet aut tenet, quàm Catholica Christi Ecclesia docet aut probatum recipit. Cū enim sensu iudicioq; nitatur humanæ prudentiæ aut ingenij naturalis, nō potest non esse hominū doctrina. Si enim esset Spiritus Christi doctrina, haud dubium eam vera Christi Ecclesia agnosceret, reciperet, probaret. Huic enim soli est promissum, quod eā Spiritus Christi regeret, doceret, atque in omnem deduceret veritatem. Vnde & Apostolus eam meritò dicit esse columnam veritatis & firmamentum. Nā
in

in ecclesia sua Christus Dominus omnis mendacij nescius, per Spiritum suū tāquam in columna omnem inscripsit veritatem. Imo si D. Pauli vocem contemplari libet, in Ecclesia, ceu quodam Regali throno collocavit atque sedere fecit Christus suam veritatem, quam mundo cœlitus attulit. Nam Paulus ecclesiam facit *ἐδραίωμα*, sedem & Regale foliū. Ad hæc *σύλον* columnā veritatis, quæ doctrinam Christi, digito Dei Spiritu sancto insculptam, toti orbi in finem vsque seculi proponit & exhibet legendam. Ab hac Christi doctrina, quæ uti & ipse veritas est, qui declinat aut aberrat, à Christo aberrat. Hæc Christi veritas, quæ in vna reperitur Christi Ecclesia, omnes iudicat impios errantes, & hæreticos, qui illā nō recipiūt, aut retinēt. Cū igitur Christi veritas non nisi in Christi Ecclesia reperitur, necesse est omnes à vera Christi doctrina aberrare, qui vnam illam Christi Ecclesiam veritatis sedē & columnam nō sequuntur aut retinent magistrā.

Cap. 5.
Ecclesia
est Thronus veritatis Evangelicæ atque immota cœlestis doctrinæ columna Paulo dicta.

Christus
& Evangelij veritas
nō nisi in
vera Dei
reperiunt
Ecclesia.

Vera Dei
Ecclesia
quę sit, &
vbi sit, &
quomo-
do discer-
nenda.

Signa Apo-
stolica ve-
rę Christi
Ecclesię.

Sancta cur-
dicta Eccle-
sia.

D V B. Sed quum tam varij dicant se ve-
ram Christi habere Ecclesiam, vnde nā
vera Christi Ecclesia à fallā discernatur?

C O N. Omnes quidem se iactitant es-
se Christi Ecclesiam, sed si penitius in-
trospicias, verissimas agnoris esse Anti-
christi Synagogas. Certa enim verę
Christi Ecclesię signa Apostoli nobis
pręscribere suo in Symbolo: Credo
(inquiunt) Ecclesiam, Sanctam, Catho-
licam. primum aiunt per Christum &
eius Spiritum esse collectam Ecclesiā,
id est, Dei populum Christi fide imbu-
tum, & Sacramentis insignitum.

Vides ergo vnā esse, non multas
hominum congregationes, vti Regnū
Hispanię est, quod vni Regi Catholico
paret. Certissima ergo est nota, eas non
esse Christi Ecclesias, quę multę sunt
inter se, & doctrinā non consentiētes.

Iam sanctam addunt, vt in ea demon-
stretur veram inueniri sanctificationē,
quę omnem verē tollit & abolet ini-
quitatē. Non igitur Lutheri aut Calui-
ni, aut aliorum synagoga est Christi Ec-
clesia:

clesia: quum illa contra Christum docet peccatum non verè tolli, aut aboleri, sed remanere post baptismum: tegi, Catholica non imputari. Est ergo immunda & cur ab Apostolis dicta vera Christi Ecclesia non sancta, adeoque prophana. Cæterum illud omniū est signū certissimum, quod addūt Apostoli Catholica. Hoc enim ab omni indubitatissimè iuxtà ac manifestissimè distinguitur, adeoque dignoscitur congregatione, quæ vlla recti specie aut pietatis prætextu fallere, aut à vero Christi populo seducere queat. Significant enim Apostoli hac voce Catholica, Ecclesiam Christi vbi que locorum sua opera plantatam, atque Christi iussu secundum prophetias toto orbe disseminatam, *Ite in orbem (inquit) vniuersum & prædicate vniuersę creature. Quod eos fecisse D. Paulus ex Davidis Oraculo demonstrat. In omnem (inquit) terram exiuit sonus eorum, & in fines Orbis terrę verba eorum. Prædicatione ergo Apostolorum vera Christi fides, cœlestisque eius doctrina verbo Dei compræhensa*

Germaniæ
nostræ Apo-
stolus D.
Thomas.

sa per Apostolos est initio omnibus o-
mninò hominibus annuntiata, qui pro
magistri sui Spiritus sancti ducatu alij
aliò sunt delati. Ex quibus vt Italia Pe-
trum & Paulū: ita Germania D. Tho-
mam hibi gratulatur fidei Christianæ
magistrum: Quemadmodum D. Hie-
ronimus in catalogo disertè ait, atque
Sophronius, & ante eum ex Patrum
traditione vetustissimus martyr D. Do-
rothæus Tyrius ante concilium Nicæ-
num clarissimus, in Synopsi. Cui suffra-
gatur, quod vetustissimas omniū Ger-
maniæ Ecclesias videre fuit D. Thomæ
dedicatas, vti Oudtraiecti ad Rhenū ve-
terem à D. Vvillibrordo nostro Anglo
saxone, ita & Argentinæ audio, & alibi.
Hunc igitur ad modum vera Christi do-
ctrina per Apostolos toto Orbe fuit
plantata, atque in fidelium hominum
cordibus disseminata, quæ nullo vn-
quam aut hominum studio euelletur,
aut sanguinaria Tyrannorum persecuu-
tione delebitur, aut callidis Sophistarū
argutijs obscurabitur, aut fraudulentis
hæreti-

Oudtraie-
ctū q. d. ve-
tus Traie-
ctū, vulgo
vtrecht. se-
des iterum
Archiepi-
scopalis ad
Batauiā.

hæreticorum corruptelis deturbabi- Ecclesia
 tur, aut impotentissimo rabidóque dia- Christi
 bolorum denique molimine suo à fun- cur in expu
 daméto quod est Christus Iesus ab A- gnabilis
 postolis prædicatus totique mundo & in su pe-
 Euāgelizatus, euertetur. Aduersus has rabilis
 omnes enim & vniuersas Inferorū por- omni ho-
 tas semper stabit inuicta atq; immota, stium licet
 illo infallibili Sponsi & Dei sui innixa infestissi-
 promisso, Super hanc petram, quæ est, morū ge-
 inquit, ô Petre tuæ fidei cōfessio, quod neri.
 sum filius Dei viui, *Ædificabo Ecclesiam meā,*
& portæ inferi, vt ut cōtra te insurgant, tu-
multuentur, pernitentem moliantur, nō
præualebunt tamē vnquam. Nam hoc Verbū Dei
 foedus meum ait Dominus apud Esaiā Euāgelicū
 cap. 59. cum eis, qui redeunt ab iniqui- est Catho-
 tate, cum venerit ad Syon redemptor, licæ Chri-
 Spiritus meus qui est in te (Christe) & sti Ecclesiæ
 verba mea, quæ posui in ore tuo, non alligatam,
 recedent de ore tuo, & de ore seminis quia diui-
 tui, & de ore seminis seminis tui dicit nitus ei p-
 Dominus amodo vsq; in sempiternū. missū est,
 Hoc igitur Dei verbum à Deo Patre quod eo
 per Christum in Orbem terrarum mis- nūquā de-
 sum stitutetur.

1. Pet. 2.
2. Cor. 2.
2. Cor. 9.

Cur PP.
Cōcilij Ni-
ceni addi-
derint
Symbolo,
Apostoli-
cam.

lum ab Apostolis exceptum, atque cæ-
teris omnino omnibus prædicatū ini-
tiō fuit purum putum, incontaminatū
Ecclesiæ Christi Catholicæ assignatū,
depositum atque velut in manus tradi-
tum, Posteris porrò in finem vsque se-
culi tradendum atque sanctum tectū cō-
seruādum. Quod vt fieret, nihil præter-
misere Apostoli, eorūque discipuli,
quod huc facere vllō modo posset. Ver-
um Serpentis illius inuidi hominū-
que salutem perosi fraude factum, vt
pulum hoc Dei verbum vel Apostolo-
rum ætate hominum versipellium men-
tēque corruptorum astutia deprauare-
tur, atque adulterino humanæ doctri-
næ fermento inficeretur & corrumpere-
tur. Vnde in Concilio Nicēno patris-
bus Spiritu sancto plenis vilū est, Sym-
bolo illi Apostolorum indubiam adde-
re notam, qua ab omnibus omnium he-
reticorum hominum cōuenticulis cer-
tō dignosceretur. Addiderunt enim A-
postolicam. Quæ vox illam demonstrat
veram Christi Ecclesiam, quæ inter o-
mnes

mnes hominum congregationes Christi nomen præseferētes, suam ducit & deriuat ab Apostolis originem. Qui ergo nunc temporis errare nolit, eū necesse est sequatur fidei Christianæ doctrinam, quam Ecclesia tenet atq; profitetur Catholica & Apostolica, id est, quæ à Christi Apostolis toto Orbe fūdata, suam habet ab Apostolis Christi originem, plantationem & propagationem. Quæ omnia nulla omnino Ecclesiarum alia, præter Romanā, in hūc vsque diem potest demonstrare clarius. Cum hac ergo in fidei dogmatibus cōsentiāt, atque Sacramentorum cōmuniōe vniatur necesse est, qui salutē suā saluā sibi constare velit. Cū hac enim totus non modò consensit pridē oriens, totus item occidens, sed omnes planē toto semel orbe Christi Ecclesiæ, propter Petri, Apostolorum principis atque omnium Christi ouium Pastoris curam atq; præposituram, primamq; de omnibus sollicitudinem, agnouerūt magistrā, atque vti D. Ireneus lib. 3.

Errores
 quo pa-
 cto vni-
 uersos se-
 mel certo-
 que effu-
 gias.

Cur ho-
 die ad sa-
 lutē neces-
 sarius cū
 Ecclesia
 Romana
 in fidei do-
 gmatibus
 cōsensus
 atq; Sacra-
 mentorū
 cōmuniō
 ne.

Eccle^a
Ro. D. Ire-
næo est A-
postolica
veritatis
apotheca
& vitæ
porta.

cap. 4. opulentissimam veritatis Apo-
stolicę Apothecā, vitæq; portā: Ex qua
ceu vitæ cœlestis fonte diuinitus ada-
perto, omnes qui velint sumant potum
vitæ, nimirum salutaris doctrinæ Chri-
sti salientis in vitā æternā. Imo ad hęc
Ro. ait idem cap. præced. ab Apostolis
Petro & Paulo fundatam atque consti-
tutam, necesse est omnem conuenire
Ecclesiam, propter potentio-rem prin-
cipalitem. Ab hac igitur vt reliquæ
per Occidentem, ita Germanicæ om-
nes Gallicanęque Ecclesiæ cū suam
ducant originem, illamque vitæ æter-
næ aquam potarint multa per secula
salutariter, citraque dissensionem vllā,
verā illam toto cum Orbe Christiano
consentientes atque concordēs colue-
rint Christi doctrinam ab Apostolis
initio traditam, nunc quæso animad-
uerte, quibus ex causis, & per quos nam
homines isthæc funesta, feralia, exitia-
lia in occidentem sunt excitata, inue-
cta, propagata, & hunc in Tragicum
statum prouecta, in vera Christi doctrina
in

na, quæ nisi vna esse nequit, dissidia.

D V B. Nihil sanè mihi contigerit gra- Cap. 6.
tius, hinc enim futurum præfagit ani-
mus, vt causis dissidij cognitis, vera sese
offerat ratio, qua veram Christi Eccle-
siam germanamque Euangelicam do-
ctrinam liceatprehendere.

C O N. Attentus audi. Cōtinget enim, Origo Lu-
thcranis-
mi.
Deo optimo fauente atque aspirante,
quod optas. Cùm tranquillus multos An. 1500
annos ferè septingentos totus ageret
orbis Christianus, vnoque Christi no-
mine censeretur Christiani omnes, qui
vt vnus fidei consensu, ita Sacramento-
rum atque rituum doctrina vnum erat
corpus, quod nihil præter Bohemię dis-
sidium vexabat atque perturbabat, sub
annum Domini 1515. Martinus Luthe-
rus Islebientis Saxo post iuris studiũ
vbi fuisset ictu fulminis in agro prostra Lutherus
fit mona-
chus ex iu-
rista An-
no 1504.
tus, adeoque sodalis interitu perterrefa-
ctus, D. Augustin. Regulam annos
iam decem professus, recens Roma an-
te bienniũ reuersus, Doctorq; S. Theo-
logiæ Erfordiæ creatus, magnas sanè

1510 mitti-
tur Romā
causarum
patronus
1512, sic do-
ctor S.
Theol.
1514 no-
uas serit
dogmatū
quæstio-
nes.

in catholica Christi ecclesia per Saxo-
niam dedit turbas. Nouas enim varia-
que per illud tempus quæstiones non
tam ingenij confidentia, aut doctrinæ
præstantia, quàm contentionis studio
rixandique libidine iam annos aliquot
in Aristotele, & illius ætatis sophismati-
bus haud infeliciter exercitatus, sparge-
re aggrediebatur non solum Vvitten-
berge, vbi S. Theologiam profitebatur,
sed Heidelbergam quoque cursitabat
vanissimum gloriæ quæritandæ manci-
piū disputaturians, atque themata val-
uis figens de libero arbitrio, de operū
meritis, de Indulgentijs, de Pœnitētia
& Iustificatione, ac de illo in primis ar-
ticulo Symboli, *Credo remissionem peccatorū.*
Quem vt sensu nouo atque alijs inau-
dito, veteribusque ignoto: ita à deliro
quodā sene Augustinani Ordinis hau-
sto vbi deprauasset, magnam istam exi-
tialēq; Germanijs mouit Tragœdiā,
quæ vti Rei Ecclesiasticæ peruersio-
nem, ita Imperij etiam labefactionē
complexa videri queat. Vnde Lutherū
tur-

turbarum omniū Germaniæ caussam
 esse fatetur Camerarius, si fidem mere-
 tur Ioan. Stoltzius, culpamq; omniū
 ærumnarū quibus adhuc conflictatur
 Respubl. transfert in illius contentio-
 nes. Ita enim est in Lutheri defensione
 aduersus Querelam. Illud ergo nouæ
 doctrinæ genus cum magna ingenioli
 ostentatione, maximaque iactaret ver-
 borum contentione Lutherus, contig-
 git Leonē Ro. Pontificē, templi Romę
 D. Petro à Iulio II. inchoati tādē ab-
 soluendi, aut vti ait Tilius, Turcici bel-
 li causa, Indulgentias atque peccatorū
 condonationes siue pœnarum relaxa-
 tiones elargiri: quas Archiepiscopo
 Moguntino per Germaniam credidit
 distribuendas. Has Augustiniani com-
 mendatas solent populo proponere.
 Verum Maguntinus hoc tempore illas
 ad Dominicanos transtulit inuulgan-
 das, vnde simultas inter illorum men-
 dicantium ordines haud sane leuis ex-
 orta fuit. Lutherus vt ingenio erat acri,
 vbi quæstum ad se suosque redire soli-

Ioachi-
 mus Ca-
 merarius
 Lutherum
 facit oīm
 turbarū au-
 thorē, teste
 Stoltzio.

An. 1516.
 contra In-
 dulgentias
 dudū à se
 laudatas
 Lutherus
 inuehitur

Occasio
 cur Luthe-
 r' à Catho-
 lica exine-
 rit Ecclesia

Ita in Lu-
theri vita
Melanch-
thon.

tum aliò cum animi dolore, reèque Cu-
linariæ detrimento videret tràslatum,
cùm non valeret eripere, studuit saltè
impedire, alijsque optatam illam præ-
dam imminuere, vt si totam non excu-
teret, saltem maiori ex parte auerteret.
Publicè igitur in Indulgentiarum vim
atque efficaciam est inter concionan-
dum magna cum animi contentione
inuectus. Huic turbæ frigidam suffun-
debat Stauputius Augustinianorū Pro-
uincialis, vehementer illis obtrectans,
earumque vim extenuans: contra Teu-
zelius Dominicanus sua pro autori-
te illas propugnabat. Mutuis ergo cō-
trarijsque assertionibus populo Saxo-
niæ dubitandi ansam præbuere, opinio-
nibus per contentionū studia in peius
declinantibus, cùm Lutherus initiò In-
dulgentiarum potius abusum, quàm le-
gitimum earum vsum, quem antè lau-
darat, fuerit insectatus, qui & ipse cum
suis earum promulgationem maximo-
pere ob speratum soliti iam quæstus lu-
crum multò sanè maximum captarat,
Hac

Hac inter ipsos igitur oborta cū infirmorum scandalo contentione de Indulgentiarum viribus atq; efficacia, ecclesiæ pax atq; fidei vnitas dolendū in modum cum certa plurimorum Christianorum pernicie fuit has in factiōes diuulsa atque interturbata.

Cæterum ea lucri pristini spe totus nunc frustratus Lutherus, rem alio expugnandi modo aggreditur Pridie enim Omnium sanctorum, assertiones aliquot paradoxas valuis Templi in aula Vvittenbergæ affixit: quibus Indulgentias non modo vt antea fraudis, licet pię, accusabat, sed prorsus dānabat, nouamque de peccatorū remissione doctrinam inuehebat. Quo etiā die anni eiusdem 17. ad Moguntinum literas dedit non minus in cum falsas quàm calumniosas, quòd Indulgentiarum prædicatores populum per falsas veniarum (inquit) fabulas & promissiones securum (sux salutis) faciūt & sine timore. fuit & Heidelbergæ disputatū de Indulgentijs, & operum meritis.

Lossius in
Calēdario

An. 1517
publice di
putat con
tra Indul
gētiās du
dū à se lau
datas.

An. 1518.

An. 1519.

Disputatio
Lipſica.Lutherus
ſeſe Carol
ſtadio vl-
trò adiu-
git collu-
tatorē cō-
tra Ecciiū.Lutherus
egre ad-
mittit iu-
ces præter
plebeculā,

Sed anno 1519. poſt illas quaſi in-
tra parietes velitationes, ad publicā diſ-
putationem Lipſiæ R.D. Ioannes Ec-
cius propugnatorē Lutheri Carolſta-
diū prouocat. Quò cū hic ſuo Luthe-
ro non euocato, ſed vltro procurrente
ſuccenturiatus adueniſſet, Eccius in ha-
renam deſcendit, de Ro. pontificis po-
teſtate atq; inter Chriſtianorū epiſco-
pos primatu ſiue excellentia, de Purga-
torio, de Indulgentijs, alijsq; cū eis diſ-
putaturus. Exhausto atque fatigato igi-
tur per dies ſeptem Carolſtadio ſucce-
dit Lutherus, Eccium nunc nō leuiter
exagitatum quaſi confecturus. Porro
tandem Lutherus longā poſt diſcepta-
tionem cū Principis Georgij Cōſilia-
rijs, qui moderandæ diſputationi fue-
rant adhibiti, in Iudices Theologos Pa-
riſienſes & Erfordien. conſenſit, cū
maluiſſet vulgi iudicio rem tranſigi.

Itaque ante diſputationem cum Lu-
theri vultum viderent iracundum, illi
admonuerunt, vt nihil per iram, ſed o-
mnia modè ageret, ne ſcandalo fie-
ret

ret auditoribus. Cum ille ira victus latitans animi sui secretum prodidit, Nō propter Deum (inquiens) hæc res cœpta est, neque propter Deum finietur.

Hæc illius ætatis viri fide dignissimi, qui & pars magnafuere, testesque oculati, vt D. Emserus, alijq; scripto nobis reliquere. Vnde te Dubitanti iam agnoscere existimo, quàm pius fuerit

Non propter Deū Lutherus fatet sese orbi nouā inuexisse doctrinā.

Luthero scopus: nimirum vëter Deus, dum quæstionum grauissimarum turbas non propter Deū, vt ipse ait, apud populum mouit: qui disertè in publica professus est disputatione, sese hanc rē nō propter Deū cœpisse, nec propter Deum finiendam esse. Imo Lutherus

ipse epistola ad Argentinenses clari verbis profitetur, se nō Christi amore, sed Papæ odio inflammatum, quod ex dolore ob interceptum ex indulgentijs speratum quæstum exarserat, hæc Orbi mouisse Tragoedias. Probè enim sese perspicere ait, Papatui se valde incōmodare posse, si Carolstadius, aut alius quispiam ante quinquënium, id est,

Extat hæc sacra Lutheriepist. apud R. D. Ruardū & Hofium, & Impres- sa Haganoæ, anno 25.

Ex rabido
Lutheri in
Ro. ponti-
ficē odio
natas esse
se has in
orbe tra-
gēdias.

Orat. fune-
bri in exe-
quijs Lu-
theri.

anno 20. persuadere potuisset, in Sacra-
mento Eucharistiæ præter panem esse
nihil. Rursus libro contra regem An-
gliæ, Viuēs ait, Papatus hostis ero: exu-
stus, bis hostis ero, facite porci Thomi-
stæ quod potestis, Lutherum habebi-
tis vrsū in via, lænam in semita. Por-
rò quàm fuerit istud Lutheri in Ro. Pō-
tificē odiū planè internecinū, testatur
eius Epitaphiū, quod sibi viuo, ait Pō-
meranus, composuit, Pestis eram vi-
uus, moriēs tua mors ero Papa. Quod
adeò verum esse Pomeranus affirmat,
vt Prophetiæ elogio exornare non du-
bitarit. At de Prophetiæ istius euentu
infra dicetur aptius.

Certè vel ex solo lucri ad alios trans-
lati, quod ex Indulgentiarum euulga-
tione cum suis captabat, dolore, satis
liquet non propter Deum hoc agitatū
fuisse à Luthero negotium. Et quemad-
modum ex nouarum illarum quæstio-
num tumultu illum apparet iactabun-
do fuisse animo ingenioque acri, glorię
que captandę studio tumido: Ita & ex
illa

illa cum Tetzelio, alijsque Dominicanis, quos sui fundi calamitatem acerbissimè cum suis oderat, contentione, zelo eum fuisse amaro liquet. qui vti Paulus ait, sursum germinans plures (proh dolor) coinquinavit. Hæc dum per Saxoniam geruntur, Louanienses, deinde Colonienses Theologi libellos Lutheri publicè damnatos exurūt, iussuq; Caroli A. per Belgium, Coloniae, ac Maguntiae Lictores publico igni iniiciunt concremandos. Ad hæc allata fuit in Germaniam Leonis X. Bulla, qua anno 1520. 17 calend. Iulij fuerāt Romæ illius errores librique damnati, ac ipse nisi statis illic diebus resipisceret, erroresque reuocaret excommunicatus, ac Sathanæ Apostolorum potestate, vt spiritus saluus esset in die Domini traditus, quū de erroribus per literas admonitus, & post citationē toto anno, fide publica oblata, sumptibusque itineris, contumax nollet resipiscere. Sathanæ igitur vti dixi, traditus coepit de errore in errorem prouolui atq;

An 1520
Libri Lutheri exusti.

Lutherus admonitus & citatus cū nollet resipiscere, excommunicatus.

vt D. Paulus ait, in deterius proficiens
errore errorem cumulare. Et si vero ali-
quando resipiscentiam simularet erro-
rum, si qui deprehenderentur, palino-
diam pollicens Apostolicæ sedis iudi-
cio se suaque submittere: nouis tamen
hæresibus alias affingere indies nō de-
sistebat. Quibus quum non deessent,
suffragatores, nō solū de plebe, Poetæ
Rhetorculi atq; Grāmatici, Literiones
non ignobiles: verumetiam Principes
atque nobiles plurimi, cœpit hoc incē-
dium tantula ex scintillula natum, to-
tum ferè orbem Christianum sua flam-
ma si non accēdere certe amburere, at-
que omni propè ex parte adustulare.
Porrò vt hoc negotium verè, quod di-
xit Lutherus, agnoscas, nō propter deū
inchoatum, vide mihi quàm varij mox
emerferunt dogmatistæ. Quod enim
sua sibi aduersum illam veram Christi
Ecclesiam hætenus vnam sumpserat
audacia Lutherus, idem & aduersus Lu-
therum sui etiā sibi sumebāt discipuli.
Tanta enim erant autoritate, vt sese
apud

apud suos æquo iure, quo ille, facerēt
 hæresiarchas. Vt enim Lutherus prælu
 dium captiuitatis Babylonicæ in lucē
 ædidisset, quæ mundo palam fecit, quo
 spiritu afflatus hanc exorsus est Tragœ
 diam (cùm illic minatur, se multò te-
 triora cōtra monachos scripturū, si ea
 displicere senserit, Præcurram, inquit,
 vt dū de vna mea aliqua hæresi trium-
 phāt, ego interim nouam moliar) mox
 ceu ex equo Troiano, sed Patris sui Lu
 theri vtero non tam aperto, q̃ viperarū
 ad morē perrupto, in orbē prorumpe-
 re viperæ plurimę verè Euāgelicæ, quæ
 etsi ad tempus quo adolescerēt, sese Lu
 thero consentire in speciem simularēt,
 tamen annis mox consequutis quàm
 ex diametro cum Luthero pugnarent,
 declararunt vt in Carolstodio, Mun-
 zero siue Monetario, alijsq̃, liquebat.
 Carolstadius enim euocato Luthero
 Vvormatiā à Cæs. Carolo ad Comitia,
 Imagines & missam aggressus est oppu
 gnare, templisq̃ue eiicere: cuius tamen
 furorem Lutherus postea reuersus ve-
 hemē-

Anno 1520
 captiuitas
 Babyloni-
 ca in orbē
 proiecta.

Anno 1521
 Luthero
 nato, mox
 exoriūtur
 variæ Euā
 gelicorū
 sectæ.

Anno 1523
 Euangeli-
 corū rebel-
 lio contra
 Lutherū.

hementer improbavit. Quod quamam
 acciderit Dei prouidentia operæpre-
 tium arbitror, vt paululum contempe-
 mur. Cùm in Comitijs Vvormatiæ à
 Cæsare admonitus Lutherus resipisce-
 re nollet, sed vt in itinere testudinis
 pulsû plêbeculam monachalis monstri
 prodigio confluentem rarus & cucula-
 tus oblectarat, sui que artificij specimê
 sepiusculè popellis ostentarat: ita suos
 pertinaciter illic defensabat errores, iã
 non modo Romæ, sed per omnes pro-
 pe Academias damnatos. Remissus itaq-
 que post dies decem pro fide publica à
 Carolo V. concessa in Saxoniã, vt Prin-
 cipibus Catholicis inuidiã conflaret,
 populum que in seditionem cõcitaret,
 fingit se captum atque in exilium mis-
 sum, fidem que publicam à principibus
 Catholicis nefariè violatam. Itaque in
 oppidulum Turingiæ sui propugnato-
 ris Saxonix Ducis Alstadt, vbi Mone-
 tarius postea seditionem concitauit,
 ad menses sex reconditus latet. In-
 terea emerfit, quod diximus, Andreas
 Carol.

Exiliũ vl-
 troneũ fin-
 git Luthe-
 rus ad in-
 uidiã Cæ-
 sari & Ca-
 tholicis
 Imperij
 principi-
 bus con-
 flandam.

Carolstadius, qui præter renouatum à se Berengarij de sacra Eucharistia errorem, etiam Missam & Imagines templis exturbare cœpit, ac deinde varia sectarū agmina ex illis Lutheri concionibus atq; libellis profilierunt, de quibus post aptior dabitur fusiùs dicendi locus. Illas igitur Lutherus, quas modò dixi istius tam funestæ atque Occidēti exitialis Tragœdiæ habuit causas.

Hæc fuerunt dissidiorum istorum ^{Auacitia} ita passim grassantiū exordia, animi tu- ^{atque am-} mor, arrogantia, ambitio, atque vt vete- ^{bitio Lu-} rum hæreticorum (quos suis opinioni ^{thero caus-} bus ab orco in lucem reuocauit) tandē ^{sam dede-} quoque radicem agnoscas, auaritia. ^{runt hu-} ^{ius Tragœ-} ^{diæ.}

Cùm enim non exiguus magna cū gloria ad Augustinianorū ordinē rediret quæstus ex inuulgandis Indulgentijs illis nimis haud dubium vulgatis, & ad quæstum hominum magis quàm pietatis aut disciplinæ Ecclesiasticæ tutelam à quibusdā multiplicatis, egrè fuit Lutheri & suorum animo, tantum bolum tā opimū & succulentū fuisse sibi suis-
que

Quāto pere
iuerint
istud Lu-
theri bellū
monachi
Augusti-
niani eodē
culinario
bolo ex In-
dulgentijs
sperato
spoliati.

que ereptum, eumque esse Dominica-
nis nunc tributum: cum quibus ferē
solet non optimē conuenire: huius
rei argumentum non obscurum ob-
seruare est in illo Augustinianorum In-
stituto. Nullo enim hominum in ordi-
ne (tametsi vndique in Lutheri sentinā
confluxerint) plus Lutherus inuenit
aut patrocini, aut fauoris, aut ad orbē
Christianum hoc hominum fermento
corrumpendum auxiliij quasi contus-
bernalis, quā qui sese B. Augustini
profiterentur imitatores. Quot enim
fuerint alibi huius ordinis quasi mani-
pulares hanc ad pestem promouendā,
hominumque pectoribus concionan-
do, confessionibusque audiendis in-
stillandam, hic non est dicendi locus:
Vvittenbergæ sanē iam dudum suo in
monasterio publicē missas abroga-
rant, aliaque suo & nomine & profes-
sione indignissima designarant. Alibi
optato isti incendio haud obscurē fo-
mēta ministrabant. Quid Antvverpiæ
Lutheri negotiū promouerit Héricus
Surpha-

Sutphanus August. Prior, Erasmus ille ^{Prior Ant-}
 nostras tanto studio literis ad Lutherū ^{vverpien.}
 de felici rei Lutheranæ successu an. 20. ^{Lutheri dis-}
 Louanij datis in hunc vsque diem lo- ^{cipulus, pe-}
 quitur. Est Antvverpiæ, inquit, Prior ^{nè solus}
 eius monasterij, vir purè Christianus, ^{Christum}
 qui te vnicè deamat, tuus olim discipu- ^{prædicat,}
 lus vt prædicat. Is omnium penè solus ^{ait Eras-}
 Christum prædicat. Cæteri verò aut ^{mus,}
 hominum fabulas, aut suum quæstum
 prædicant. Quàm hæc fuerint vera, sa- ^{Res ipsa de-}
 nè res ipsa paulò post declarauit. Nam ^{clarat Eras-}
 eius monasterium etsi fuerit in Paro- ^{mi præco-}
 chialem D. Andreæ Ecclesiam con- ^{nium illi}
 uersum, monachi quæ aliquot ignibus ^{Priori de-}
 Bruxellæ exusti: tamen pestis eius scin- ^{cantatum.}
 tillæ non modò totum per Belgium dis-
 persæ magnum auxerunt incendium,
 sed & in reliquis eiusdem ordinis ho-
 minibus minimè obscuris hæserunt. Et ô
 vtinam vel nunc tandem essent extin-
 ctæ. Hac igitur Lutherus via sibi pul-
 chrè cum videbatur non tam priuatam
 quàm publicam totius Ordinis vlcisci
 iniuriam, qua esset vt cum aduersario-
 d rum

Ex dāni pe
cuniarij
vindieta
Lutherus
in Roma.
pontificē
insurgit.

Ex contu-
meliaē li-
bris suis il-
lataē vindi-
eta Luth-
erus lū Ca-
nonicū
exuerit,
An. 1520.
Matth. Rit-
ter.

rum gloria, sed quæstu multo vberiori,
ita suorum contumelia damnóque cu-
linario coniuncta adfectus, dogmata
cœpit cōminisci noua, quæ in Ro. Pō-
tificē huius damni tā irreparabilis au-
thorem, non minori, atque ipse cū suis
accepisset, iacturæ redundarent, vti ex
ipsius Epistola ad Argentinenses dudū
recitata liqueat Nam probè perspicie-
bat Papatui se valde (ait) incōmodare
posse, si Carolstadius, aut alius quispiā
persuadere potuisset, in Sacramēto Eu-
charistiæ præter panem esse nihil. Itæ-
nim homo, scilicet, Christianus & pau-
pertatem monasticam iam pridem sese
professum votoque confirmasse obli-
tus, malum quod putabat, vlcisci est ag-
gressus, sicuti & postea An. 20. die Lu-
næ post D. Nicolai suorum librorum
Romæ alibi que igne blasphemiarū eius
vindice exustorum iniuriam vindicare
stultissimus conabatur, cū Ius cano-
nicum, id est, sanctissimas seruandę gu-
bernadæq; Ecclesiæ Apostolorum, Pa-
trum, Conciliorum, adeoque Christi
regu-

regulas, rogo iniecit exurendum. Cum enim Pontifici rebus ipsis nocere non posset, maledicis verbis et conuicijs quod potuit, nocuit. hunc enim verum fuisse Lutheri scopum ad Argentinenses restatur verbis, et libello de seditione cauenda, gloriatur hoc se consequutum. Inspice, inquit, facta mea, nonne ego Papæ, Episcopis, presbiteris & monachis solo ore absque omni ictu gladij plus ademi, quam illi omnes hactenus

Luthero
fuit scopus, ut Pa-
pæ incom-
modaret,
nō vt veri-
tatē popu-
lis annun-
ciaret.

Imperatores, Reges & Principes cum tota potentia sua ademerunt? Cæterum Patrum adeoque Apostolorum iniuria à Luthero ipsorum doctrinæ inflicta, vt in Christi contumeliam haud dubium redundauit, ita & dogmata ab illo aut conficta, aut vt verius dixerim de vetustissimis iuxta ac damnatissimis hæreseon lacunis reuocata in manifestissimam Christi Domini blasphemiam erumpunt. Quæ dogmata ante Germaniæ calamitates per Lutherum allatas, paucis commemorare non grauabor, si modò tibi probabitur. Vereor enim ne

longa diffidiorum istorum exordij ab ouo (quod dicitur) repetiti narratione fuerim molestior.

DVB. Nequaquam ô bone. Animus enim mihi excitatur alacrior ad dogmata noui istius Eliæ, quem prædicant, accuratius cognoscenda, quæ nunc quæ so paucis commemora, vt huius diffidij fructus liceat contemplari planius.

Cap. 7.

Lutherus
ab Eccle-
sia Dei e-
gressus, q̄
blasphē-
ma iecerit
sui noui E-
uāgelij fū-
damenta.

CON. Quia nouum sese Prophetam, imò sese Dei gratia Euangelistam Vvitenbergensem Epist. ad Ducem Saxo. Georgium iactitabat, nouam vt adferret doctrinam fuit necesse. Cùm igitur Lutherus isthoc Ro. Pōtificis odio inflāmat, neq; propter Christum hanc Tragœdiam aggressus, nouam, Christianisq; inauditam fidei atque iustificatio- nis rationem Orbi inuehere vellet, idoneam suo isti figmento præstruxit viā. Illo enim Ecclesiasticorum hominum odio ex auaritia, siue Indulgentiario quæstu, vt demonstratum est, orto ex- cæcatus, cùm Christianam religionem illis quidem ad tuendum & prædicandum

dum creditam, sed aliud ferè agentibus ac luxui, otio, torporique incredibili deditis, atque altum omnibus prope dormientibus, imis à fundamentis conuellere, quassare, labefactare esset in animo, cœpit piam Christi fidem, Sacrosancta Dei Sacramenta, bonamque Christianorum vitam exagitare, vexare, oppugnare: aut verius suo pro nomine, quod superbissimè sibi à puritate finxerat, impuri sui luti stercorebus cõtaminare, humanæque doctrinæ fermè to corrumpere.

Cæterùm vt hæc suo pro rabido animi furore aptè perficeret, homines suæ ætatis animaduertens passim vitijs carnis, ebrietati, cômestationi, luxui, adeoque præstigijs deditos, atque suis fraudibus morum simplicitate, vitæ impuritate, Religionis incuria, salutis æternæ negligetia quasi præparatos, eis suam A vita bona & bonorum operum si-
Hominib. suæ ætatis carnalib. suam accõmodat doctrinam Lutherus.
 callidissimè concinnauit & adaptauit noui Euangelij doctrinam, à vita bona, bonorumque operum in primis fiducia deterrens. Omnia enim horum therus.

Lutheri pa
radoxæ q̄
sint in
Christia-
nas mētes
cōtumeli-
osa

o padocebat esse peccata. Rursus quā-
do quod in se est faciunt, peccare mor-
taliter. Quod axioma vt solido quodā
quasi fundamento stabiliret, fingebat
homines non modò esse serui arbitrij,
qui nihil prorsus aliud agerent, quàm
lutū in manu figuli, aut gladius in ma-
nu furiosi: sed in iustificacione etiam,
quæ est per Christum, nos non munda-
ri verè, neque iustitiæ donum verè no-
bis communicari: sed tantum nos repu-
tari iustos, tegi quæ peccata in animo la-
tentia, ob quæ verè essent Deo odibili-
les atque gehenna digni, imò propter
inhærentē peccati Originalis fomité,
Sanctos etiam hinc euocatos à Regno
cælorum aliquandiū remorari atq; re-
tardari. Quæ Lutheranae doctrinæ, Euā-
gelij titulo palliatæ, principia si vera sūt
(inquirebāt illi simplices) quid nos fru-
strà Deo studemus vita Christiana pla-
cere? Imò si non est nobis liberum ar-
bitrium, iniustus erit Deus si puniat,
quæ non possumus non facere. Māndū
cemus ergo & bibamus, coronemus
nos

nos rosis, vultemur vnguentis & vnguentarijs. nihil enim peccabimus, qui voluntatem Dei facimus. Sed isthæc vel Mahumetano Epicuræo indigna, suos tamen reppererunt sectatores innumeros. Cæterum Stoicam illam necessitatem, quæ & Deum facit scelerum authorem atque impulsorem, quoniam ore audebat os impudens sonare, qui Christum legit Ierosolymæ cum lachrymis exprobrantem. Quoties volui vos cõgregare & nolulistis? Sed atrocius in Christum sunt contumeliosa, quæ adversus Sacrosanctæ Ecclesiæ Christianæ immundissimæ euomit Sacramenta. Oblitus enim, quod D. Petrus ait, mundationem sese veterum accepisse peccatorum, cum in volutabro suo, cum sua sacrilega Christi adultera Catharina de Bore subare atque obuolutare statuisset, ausus est & Christi Baptismati veram derogare animi emundationem, cum D. Paulus doceat Christum non modò liberare, sed emundare populum sibi peculiarem. Rursum Ecclesiam suam

Lutherus
quàm sit
in Christum
iniurius.

purgare lauacro aque in verbo vitæ.
 Rursus Christum ad Patris dextram
 conscendisse, vbi peccatorum purgatio
 nem perfecisset, suo illo crucis sacri-
 ficio Deo Patri omnium gratissimo. At
 si non verè in baptismo à peccatis pur-
 gamur, aut non verè liberamur, quia re-
 manet vt inquit ille, sed nō imputatur:
 latet nō abolentur, quomodo Christo
 Domino suū aut officiū, aut nomē cō-
 stat saluum? Quomodo enim Iesus, qui
 non est Iesus? nō enim saluat à peccatis
 populū suū, qui peccatis relinquit sordi-
 datum & contaminatum. Quomodo
 populum suum mundat, qui immun-
 dum & peccato defædatum relinquit?
 Quomodo purgationem fecit peccato-
 rum, qui suis à peccatis non purgat, sed
 permanentia tegit? non tollit, sed reli-
 qua obuelat? non abolet, sed latētia in-
 uoluit? Isthæc blasphema tuo, quod ti-
 bi ō Luthere impurissimus à puritate
 scilicet fingis nomine, indigna sunt. Ist-
 hæc Christi officium abolent. Isthæc
 nomen Iesu semel delent. Porro istius
 modi

Christum
 Lutherus
 suo spo-
 liat & offi-
 cio & no-
 mine Iesus

Luther à
 puritate
 Germanis
 dicitur, sed
 quæ panti-
 phralin
 nouo isti
 Epicuro
 conuenit

modi paradoxa, vt diximus, Lutherus fingere coactus est, vt ijs ceu quadam parasceue nouā, quā suo è cerebro hauferat, non à Christi spiritu didicerat, fidem quam dicit specialem, Orbi redderet plausibiliorem.

Cap. 2.

D V B. Etiāne Lutherus nouā induxit fidem?

C O N. Certè nouam & hætenus quidem orbi incognitam, licet aliquando eius semina à quibusdam nouatoribus, vt infra dicetur aptius, fuerint sparsa, quæ vt erant euanida, nihilque veritatis complexa, in ventos abiēre. Sed vt nouam hanc, quam Specialem vocant, suis persuaderet fidem, illis, quæ commemorauimus noui sui (si Christo placeat) Euangelij cōfictis axiomatibus in Christum iniurijs, in Deum Patrem blasphemis, in Spiritum sanctum contumeliosis, nunc iactis quasi fundamentis, ad maiorem impietatem est progressus, aut verius prouolutus, atque à malo illo genio protractus. Cū enim an. 20. venenato illo suo libello Captiuitas

Fides noua à Luthe-
ro cōficta
quā dixit
Specialem.

Lutherus
iactat se
nouas mo-
litorū hære-
ses contra
monachos
Ita in Cap-
tiuit. Baby-
lo. ex ædi-
tione Vvit-
tēbergen.
anno. 1551.

Fidē Luthe-
ri nō esse
in adulte-
ris, furibus
aut malis
hominib⁹

tem Germaniæ verè Babylonicā cogi-
tasset inducere, ait sese præcursurum,
nouasque hæreses moliturum, dum mo-
nachi illas priores contra Sacramento-
rum vim & numerum, aliasque refuta-
rent. Docuit igitur nos iustificari non
quando credentes Symbolo aut Euan-
gelio suscipimus salutaria Christi Sacra-
menta: sed quum firmiter statuimus &
persuasissimum tanquam fide habe-
mus, quòd nos Deus Pater in gratiam
recipit, peccata condonat, filiosque
suos & heredes per Christum instituit.
Fidem itaque esse, non assensum articulo-
rum Symboli, aut doctrinæ Euangelij,
sed indubiam persuasionem, quòd tibi
Deus peccata remittit. Nō ergo per Sa-
cramēta donari, sed per fidē apprehēdi
iustitiā. Porro hāc iustitiā siue charita-
tem, docebat necessario semper cum
de illa sua Euangelica coniunctam, ut
vt nulla fides ei sit mortua, immo in-
adulteris & furibus ait non esse fidem.
Hæc doctrina vt est simplici populo
plausibilis, & carni suavis planeque to-
ta

ta delicatula, nullum ferens, nedū præscribens pœnitentię gemitum, nullum ieiunium, nullam à delitijs voluptatibusque abstinētiā: ita & Sacramēta Christi verē eneruat, euacuat, omni quę salutarī expoliāt fructu. At si per fidē apprehēditur iustitia, peccatorūq; remissio donatur, quomodo Petrus Iudæos in Christum credentes iubet vt remissionem peccatorum expectent ex baptismo?

Sacramēta Christi sua expoliāt vi & efficacia
Lutherus
Act. 3.

An igitur baptismus fuit, vt loquuntur, sigillum & certificatio remissionis peccatorum acceptę? Sanē Petrus à credentibus accipiendam demōstrat, Baptizetur (inquit) vnusquisq; vestrum in remissionem peccatorum, & accipietis Spiritum sanctum. Sic & Christus docet per sacram Eucharistiam vitam hauriri, sed ab idoneè præparatis: non ad confirmandam remissionem peccatorum omnibus, prorsus accipientibus, institutam. Nam si Paulo credimus, plurimi etsi credētes ad iudiciū & condemnationem accipiunt. Nō igitur

Sacramēta Christi nō esse sigilla gratiæ dum acceptæ.

tur potest Eucharistia esse indubiū accipientibus sigillum remissionis peccatorum, vt vellus Gedeonis, aut circumcisio Abrahæ fuit. Verū vt hanc nouā non fidem, sed præsumptionem humani cerebri suis magis cōfirmaret, ita cū fide etiam Sacramēta fidei adulterauit, quò dignum haberet sua patella toxico virulentissimo plenissimo perculū. Finxit enim, per Sacramenta Christi peccata non tolli, sed relicta nō imputari: permanentia velari, non ablui, nec sanguine Christi emundari, sed in animo hærentia tegi & occultari. Rursus, vt Dei misericordiam & Christi gratiam verè exinanitam, reque ipsa abolitā, videretur valde prædicare, finxit hominē esse serui arbitrij, opera eius omnia esse contaminata, imò esse peccata, eaque mortalia, propter quæ à regno Dei meretur excludi: adeoq; propterea remoueri Sanctos ab ingressu Regni cælorū: sed propter fidem in Christum, Deum illa peccata verè peccata, dissimulare & non imputare. Quòd si verum est, peccata

Christi sanguine nos à peccatorū sordibus emundantē Lutherus ait inefficacem, quod peccata nō tollat sed regat.

cata illa quæ dicit verè manere, semper
 in homine, esse verè peccata, an non se-
 se bis miseri cælo excludūt? An falsum
 esse potest, quod Scriptura ait, Nihil
 coinquinatū intrabit in Regnū Dei?
 An Spiritus S. in Dauide falsum dice-
 re putāus, Domine quis habitabit in
 tabernaculo tuo? qui ingreditur sine
 macula, qui operatur iustitiā, innocens
 manibus & mundo corde. Isti cū sese
 fateantur semper peccato verè conta-
 minatos, non operari iustitiam, non es-
 se mundo corde, quoniam obsecro eos
 aliò quàm ad immūdos spiritus, quos
 nūc sequūtur magistros, putes ablegā-
 dos? Porro si verū est quod D. Io. ait 1.
 c. 3. Qui facit peccatū, ex Diabolo est,
 hi cū se nisi peccare, omniaq; sua ope-
 ra profiteātur peccata, vnde nisi ex Dia-
 bolo, aut ista faciunt, aut docent? cū
 qui ex Deo sunt, non peccant, teste co-
 dem Ioanne, sed semen Dei in ipsis ma-
 net, & non possunt peccare, quia gene-
 ratio Dei conseruat ipsos? Viderint er-
 go Euangelici, quoniam sint Patre pro-
 gnati

Lutherani
 ac Euāgeli-
 ci oēs sese
 indubie cæ-
 lo exclu-
 dūt miseri,
 q̄ sese sem-
 per docent
 peccatibus
 mortalib;
 noxijsque
 criminib.
 contami-
 natos.
 Apoc. 21.

Sapient. 2.

gnati, & cuius tandem futuri sint hæredes? Sed hæc cogitantes errauerunt, & excæcati à malitia sua nescierunt Sacramenta Dei, neque mercedem, ut ait scriptura, sperauerunt Iustitiæ.

DVB. Sanè hæc Lutheri doctrina ut in Christum est contumeliosa & blasphemata: ita & in homines, quos Stoicè fingit serui arbitrij, semper peccato contaminatos, semper corde immundo, semper peccare, semper in peccato esse, ignominiosa & iniuria. Istiusmodi dogmata aut sequi, aut cōminisci, non videtur sani cerebri, neque spiritus merè humani, nedum diuini: sed fanatici tui aut arrepticij, atque maniaci.

Cap. 9

Quo magi
stro Luthe
rus tā blas
phema di
dicerit do
gmata.

CON. De Authore argumenta nihil à vero abhorrētia minimè desunt, quòd isthæc suaque alia non spiritu humano, nedum diuino, sed diabolico effunderit, haud aliter atque Montanus ille spiritu pythonico, aut Mahumetes illo suo Gabriele, diabolo sese in Angelum lucis transformante.

DVB. Sunt qui Lutherum scribant incu-

incubo natum, qui eius matrem balnei publici seruulam opprefferit, sed nescio cuius sit fidei.

C O N. Legitur in eius vita, à fide digno D. Cochlæo conscripta, quosdam ita literis mandasse: Verùm fides sit penes Lypsicā illam matronam, cui eius mater fuit notissima. Ad hanc Historiā alludere alicubi Erasmus, non est à vero alienum. Cùm ipsi Lutherus obscæna quædam verba à se conficta, quòd nusquàm ita Erasmus scripserat, obiecis-<sup>Purgatio-
ne ad Epist.</sup> set, notam istam fœdè aspersam diluēs,<sup>Lutheri
non sobri
am.</sup> mirum est (inquit) planè impio suo & blasphemò sermoni nō addidisse de incubonibus, qui dicuntur inire fœminas. Certè parum falsa in hostem basphemum fuerit oratio, nisi per tapinosin homini Oreste insaniori atque Satanica maledicentia petulantissimo eminus velut olfaciendum ostētarer, quòd<sup>Diabolum
magistrū
Lutherus
sape con-
sultit in col-
loquijs</sup> impurū eius cohibeat sermonē. Cæterum fuisse Luthero cum Diabolo familiaria colloquia, potissimum post excōmunicationem, eaque frequentia, quibus

familiari-
bus cū co-
frequēter
habitis.

Lutherū à
somno ex-
citāt Dia-
bolus, ad-
monetque
scribendū
contra
Missam.

Vox dia-
boli à Lu-
thero ad
viuū depi-
cta, quia
sapius au-
dita.

bus inter sese varia conferebant argu-
menta, ad Catholicam Christi vexan-
dam Ecclesiam, concinnata ex ipsius
„ Lutheri varijs scriptis liquet. Libello
„ de missa angulari Diabolum & se, ait
„ inter sese mutuū familiariter nosse,
„ & quod plus vno salis modio simu-
„ comederint. Hunc ipsum menda-
„ cij magistrum suæ doctrinæ iactat au-
„ thorē, qui nocte quadam, ait eodem
„ lib. ipsum à somno excitavit, & tanq̃
„ in corde alloquens admonuerit ad
„ scribendum contra sacrosanctū ali-
„ ris sacrificium. Eundem quoque in-
„ ducit secum disputantem ac fortiora
„ contra Missam argumenta proferens
„ tē, quàm quæ refellere Lutherus pos-
„ tulerit. Rursus libello de missa priuata
„ Diaboli magistri sui vocem depinxit
„ tam grauē, robustam ac terribiliter so-
„ nantem, vt post collationem nocte-
„ nam cum eo habitam, homines quā-
„ doque reperiantur mortui, animam-
„ que ita reddi anxiam, vt in vno mo-
„ mento cogatur è corpore migrare,
quod

„ quòd sapè sibi etiam propè accidisse
 „ scribit, & tandem sub vitæ finem, ait
 „ Hosius, reipsa euenit. Probè enim po-
 tus & hilaris, postridie mane in lecto
 reperièbatur mortuus.

His accedit, quòd fide digni, qui ho-
 minem viderunt, vultumque penitius
 sunt contemplati, narrant in eius ocu-
 lis nescio quid Dæmoniacum relucere
 solitum, quale in Maniacis & arrepti-
 tijs videre est, vbi sessore Dæmone agi-
 tantur. Eius sanè oratio ardentissima,
 acerrima, vehementissima fuit. Si enim
 Lutheri maledicentiam cogites, quam
 Bucerus ait Dialogo contra Melanch-
 thonem ab omnibus imperiosè & acer-
 bè dicacitatis accusari, nihil videbitur
 mirum, quòd quidam ipsum aiunt Dæ-
 moniacum, cui tam familiaria cùm Dæ-
 mone colloquia fuère, vt non solum ar-
 gumèta contra Christum suggererit,
 sed cùm pro suo in Christum rabioso
 odio non essent quæ Lutherus scribe-
 bat satis maledica, impia, blasphema, ip-
 semet Diabolus de charta sua deleue-

Lutheri or-
 ratio & sti-
 lus.

Lutherum
 ait Bucer^p
 maledicū
 imperiosū
 & austerè
 dicacem.

Erasmus
 Lutheri in
 geniū de-
 pingit,
 Purgatio-
 ne ad epi-
 stolā non
 sobr. Luth.

rit manu, vti Lutherus suis ipse verbis
 narrat libello de Missa. Equidem Eras-
 mus scribit Lutherum cōuitijs suavi-
 ter animū pascere, nulla maledicētia
 saturabilem, cōuitia furiosa in hostes
 iacere, Oreste esse insaniore, prēbibē-
 dū esse Luthero veratrum, vt saniora
 scribat. Rursus philautiē & odij tem-
 lētia quādam furiosa scribere, ideoq;
 Lutherum habēdum non dicam (in-
 quit) Diabolum incarnatū (quod E-
 rasmo exprobrarat) furiētium istæ vo-
 ces sunt, sed hominem odio lymphati-
 Sanē si quis cogitet Lutheri arrogan-
 tiam, iactantiamque, non nisi merē Sa-
 thanicam agnoscat in homine super-
 biam, atque philautiam verē Luciferia-
 nam. Germanos vsque ad suam prædi-
 cationem iactat, nunquam antea verū
 germanūque audijisse Euangelium.
 Rursus. Ego verò (inquit) aduersus di-
 cta Patrum, hominū, Angelorum, Dæ-
 monum, pono nō antiquū vsum, sed
 vnius maiestatis æternæ verbum, Euan-
 gelion. Item, Diuina maiestas mecum
 facit

Furere Lus-
 therū atq;
 Oreste in-
 saniozem
 ait Eras.

Diabolum
 incarnatū
 appellat E-
 rasmus
 Lutherus.

Quanta
 Lutheri ar-
 rogātia.

Serm. de de-
 structione
 Ieruf.
 Luth. lib.
 contra Re-
 gem Angl.

facit, vt nihil curem, si mille Augustini, mille Cypriani, mille Ecclesiæ Henricianæ cōtra me starent. Deus errare & fallere nō potest. Augustinus & Cyprianus, sicut omnes electi, errare potuerunt, & errauerunt. Sic libro pro scholis erigendis: Sim ego qualiscunq;, sed ex corde fideliter intendo, & vestrum & totius Germaniæ bonū, in quod destinauit me Deus, idq; charitati vestræ liberè ac confidēter dixerim, Quisquis obedierit mihi, is proculdubio non mihi sed Christo obedit: & qui mihi non obedierit, is non me, sed Christum contemnit. Ego enim scio vtique & certus sum, quid & quorsum ego loquor & doceo. Rursus. Neque vos impedire debet, quod aliqui gloriantur de Spiritu, & Scripturas parui faciunt, sed bone amice, spiritus huc, spiritus illuc, ego quoque fui in spiritu, atque etiam vidi spiritus (si omninò de proprijs gloriantur) dū est) fortè plus, quàm illi ipsi adhuc intra annum videbunt, quantumcunque etiam gloriantur. Et spiritus meus

Omnes Patres veteres & Electos oēs errasse ait Lutherus.

Iactat sese à Deo Germaniam missum.

Spiritū & reuelationem iactat Lutherus, sed non de caelo vti olim Mahometus & Ioan. Hussius.

etiam in aliquo se ostendit, cum tamē spiritus eorū in angulo sit tacitus. Rursus, Si non sum propheta, attamen certus sum, pro me ipso verbum Dei esse apud me, & nō apud eos. Ego enim scripturam pro me habeo, & ipsi solūmodo doctrinam suam propriam. Ita & in Germanica defensione suorum Articulorum, vbi prae se contemnit non solū doctores omnes scholasticos: verum etiam Ecclesiasticis Patribus, Ro. Pontificibus, & Conc. generalibus minus obdivolebat, quā vni sibi. Nam vti ai, Certus sum, dogmata mea habere me de Christo, quae etiam aduersus eum triumphavi, qui in vngue nouissimo plus habet virtutis & astutiae, quā omnes Papae, Reges & Doctores. Ista superbia non tam inflatus q̄ excœcatus in Comitij VVorm. nullū suis in scriptis errorem agnoscere, nedum reuocare voluit: imō ne verbum quidem vllum mutare, se captum affirmans Verbi Dei retibus, quibus conscientia (inquit) inuoluta abire non potest. Neq; etiam

lib. contra
Regem Angliæ.

Victoria
Lutheri de
Diabolo.

Lutherus
superbia
excœcatus
nullum
vult agnoscere erro-
rem, nul-
lumq; iu-
dicem.

etiam Articulos suos Concilio futuro
 submittere, qui Concilio Cōstantien.
 fuissent damnati, certus sum (inquit)
 eius decretis damnatum fuisse verbum
 Dei. Quod si quis scurrilia eius cōuitia ^{Scurratur}
 cogitet in Reges, quos Antichristos, ^{Lutherus}
 Carnifices, scurras, nebulones: In Pon- ^{teste An-}
 tifices, quos etiam Antichristos, leno- ^{drea Cri-}
 nes & idola: In Sanctos, quos latrones ^{tio}
 & sanguinarios (vti D. Ben nonem E- ^{Lutheri im-}
 piscopū) socios Antichristi, quis eum ^{puritatem}
 sanè estimet cerebri? Rursus, si quis fœ- ^{arguunt}
 dum Lutheri os videat, quod nisi mer- ^{impura}
 das, stercora vomit, Satanas, Dēmones ^{ei' fœdaq;}
 incarnatos crepat: Antichristos, idola ^{verba ora-}
 sonat. An isthoc monstro quid fuerit ^{tioq; mer-}
 vnquam arrogantius, impudentius, vi- ^{dis conster-}
 rulentius? vt rectè Angliæ Rex Luthe- ^{corata.}
 ro rescripserit pestilente lingua eū scur- ^{Scurram}
 ratum esse in R. Cardinalē Eborac. pri- ^{esse Luche-}
 marium suum Consiliarium, cuius pru- ^{rum ait}
 dentiam singularem, vti ait, magis per- ^{Rex Aug.}
 spectam habebat, quàm vt quicquam
 eius linguæ scurrilibus cōmoueri queat
 conuitijs, quæ in totam scurratur Ec-
 clesiam,

Lingua
quàm viru
lenta et
blasphema
Lutheri.

Lutherus
an arrepti-
cius,

Lutherus
in choro
prostrni-
tur, horri-
biliter cla-
mitans.

clesiam, quæ Sanctissimos proscindit
patres, quæ nullos non lacerat diuos,
Christi contemnit Apostolos, quæ Sã-
ctissimam Christi matrem inhonorat,
quæ Deum ipsum velut scelerum fon-
tem, authorem, impulsoremq; blasphe-
mat. Ita ad Lutherũ Rex Angliæ. Hæc
omnia si cogites Dubitanti, dubium
vix fiet, quin Dæmonem passus fuerit
si non sessorem, certè aduolitantem,
qui subinde reuolitans eum arripuerit:
quod non solum mente ei contigit,
sed etiam corpore, docet illud Luth-
ri exemplum paradoxum, quod de ipso
narrat D. Cochlæus, quòd cùm legere-
tur Euangelium de furdo & muto Dæ-
monio, repente in terram conciderit,
horribiliter vociferans, non sum, non
sum. Si non contigit ei ex morbo comi-
tiali vti olim Mahumeto, illi vero Anti-
christo, viderint Discipuli cuinam ca-
sæ insanas hasce, aliasque Lutheri voces
meritò ascribant. Nec defuere viri fide
dignissimi, qui sibi visum fuisse Dæmo-
nem corporaliter cum Luthero con-
uersari

uerfari adfirmarent. Sanè difertis ver-
 bis profitetur non modò familiaria cū
 Diabolo colloquia: fed tam frequen-
 tem illius accessum, vt vel dormientem
 à somno excitarit, ait lib. de Miffa angu-
 lari, admonens aduerfus missam esse
 scribendum. Sed vt hunc locum con-
 cludamus, narrabo qualénā fuerit non
 modò Caroli V. Cæsaris, aut omnium
 verius Statuum Imperij de illo iudiciū,
 sed totius ferè Germaniæ sanioris. Tam
 obstinatè in suis hæreticis opinion-
 bus coram Carolo Cæsare omnibúsq;
 Imperij statibus persistebat, vti est in e-
 dicto VVormat. impudentibus verbis,
 orisque & corporis gestibus, quiduis
 potius quàm religiosum, aut sanū ho-
 minem præ se ferens, vt ne verbum qui-
 dem in suis libris se mutaturum affir-
 maret, vt ab omnibus ijs qui sapiūt par-
 tim demens, partim etiam malo aliquo
 obsessus spiritu iudicaretur. Talem cū
 Lutherum haberet sanior Germaniæ
 pars, quid refert an Dæmoniacus fue-
 rit ac dæmonis mancipium, philautiæ,

Imperator
 et Imperij
 status iu-
 dicant Lu-
 therū aut
 demētem,
 aut obse-
 sum.

Ex edicto
 VVormat.
 anno 1522.

Lingua
quàm viru
lenta et
blasphema
Lutheri.

Lutherus
an arrepti-
cius,

Lutherus
in choro
proster-
tur, horri-
biliter cla-
mitans.

clesiam, quæ Sanctissimos proscindit
patres, quæ nullos non lacerat diuos,
Christi contemnit Apostolos, quæ Sâ-
ctissimam Christi matrem inhonorat,
quæ Deum ipsum velut scelerum fon-
tem, authorem, impulsoremq; blasphe-
mat. Ita ad Lutherū Rex Angliæ. Hæc
omnia si cogites Dubitanti, dubium
vix fiet, quin Dæmonem passus fuerit
si non sessorem, certè aduolitantem,
qui subinde reuolitans eum arripuerit:
quod non solum mente ei contigisse
sed etiam corpore, docet illud Luthel-
ri exemplum paradoxum, quod de ipso
narrat D. Cochlæus, quòd cùm legeret-
tur Euangelium de furdo & muto Dæ-
monio, repente in terram conciderit,
horribiliter vociferans, non sum, non
sum. Si non contigit ei ex morbo comi-
tiali vti olim Mahumeto, illi vero Anti-
christo, viderint Discipuli cuinam cau-
sæ insanas hæce, aliàsque Lutheri voces
meritò ascribant. Nec defuere viri fide
dignissimi, qui sibi visum fuisse Dæmo-
nem corporaliter cum Luthero con-
uersari

uersari adfirmarent. Sanè disertis ver-
 bis profitetur non modò familiaria cū
 Diabolo colloquia: sed tam frequen-
 tem illius accessum, vt vel dormientem
 à somno excitarit, ait lib. de Missa angu-
 lari, admonens aduersus missam esse
 scribendum. Sed vt hunc locum con-
 cludamus, narrabo qualénā fuerit non
 modò Caroli V. Cæsaris, aut omnium
 verius Statuum Imperij de illo iudiciū,
 sed totius ferè Germaniæ sanioris. Tam
 obstinatè in suis hæreticis opinionib-
 us coram Carolo Cæsare omnibûsq;
 Imperij statibus persistebat, vti est in e
 dicto VVormat. impudentibus verbis, ^{Imperator}
 orisq; & corporis gestibus, quiduis ^{et Imperij}
 potius quàm religiosum, aut sanū ho- ^{status iu-}
 minem præ se ferens, vt ne verbum qui ^{dicant Lu-}
 dem in suis libris se mutaturum affir- ^{therū aut}
 maret, vt ab omnibus ijs qui sapiūt par ^{demētem,}
 tim demens, partim etiam malo aliquo ^{aut obse-}
 obsessus spiritu iudicaretur. Talem cū ^{sum.}
 Lutherum haberet sanior Germaniæ ^{Ex edicto}
 pars, quid refert an Dæmoniacus fue- ^{VVormat.}
 rit ac dæmonis mancipium, philautiæ, ^{anno 1522.}

superbiæ, maledicentiæ, odij æstro extra mentem raptus, qui dæmone argumentorum suggestore, magistro, dictatore usus, cōtra Christū scripsit? Quod suis ipse verbis iactitat Lutherus. Vnde mihi sanè minimè paradoxum videatur, potuisse Catholicis exorcismis nō minus à Luthero Dæmonem expelli, quàm olim à priscis illis hæresiarchis Montano & Priscilla eundem mendacij magistrum eijcere pollicebatur B. Sotas Anchialensis, teste D. Publi. In illo epistola Serapionis Antiocheni hoc illius permisissent Hypocritæ, siue vt Ruffinus reddidit, adultores.

Cap. 10. DV B. His iactis nouis fundamentis illo suo spiritu, minimè sancto, magistro non indignis, quidnam Lutherus vltà moliebatur?

CON. Aliud sanè nihil, quàm verbum Dei adulterare, semel corrūpere, profus abolere.

DV B. Hoc mihi non persuafero facillè, ni Solis luce demonstres clarius.

CON. Id ni præstiterim, vanum me ha-

habeas. Tu modò æquus attentusque
 animum ad posteriora Lutheri aduer- Verbum
dei scrip-
tum per
Lutheri
versiones
varias ad
ulteratum,
et mutila-
tum.
 te stud'. Illis igitur quæ diximus, no-
 uæ suæ doctrinæ principijs iactis, qui-
 bus Lutherus & homini suum eripuit
 liberum arbitrium, & Christo non imo
 dō suum officium, quo verè iustificat
 impios, & nomen Iesus quo verè suum
 populum à peccatis emundat, sancti-
 ficat & verè saluat: fidem denique ex
 Verbi Dei firmo assensu in humanam
 peruertisset arrogantiam, & in temera-
 riam deprauasset præsumptionē, Chri-
 sti etiam Sacramenta suo effectū atque
 vi verè sanctificante expoliasset: his in-
 quam, iactis nouæ suæ doctrinæ princi-
 pijs, Lutherus suum congruenter ædifi-
 care pergebat Euangelium. Sed vide
 obsecro, quanta cum pietate Euangeli-
 ca. Mox enim ipsum Dei verbum scri-
 ptum violare, mutilare, deprauare est
 aggressus.

D V B. Hui? itāne Verbum Dei scriptū
 Lutherus violauit, mutilauit, depraua-
 uit?

An. 1531.

Repudiate

Eu. catho-

licę doctri-

nacum

patribus

et Conci-

lijs nouū

suum Euā-

gelium Lu-

therus co-

natur sta-

tuere ad-

ulteran do

et peruer-

tendo no-

uum Testa-

mentum.

Epistolā

D. Iacobi

cur Luthe-

rus reiece-

rit.

Pręfat in

Euang. ein

rechten

ſtroern

epistel

gegen

ſe.

CON. Videbis clariffimè. Cū enim ſuis ſomnijs illis, quæ dudum expoſui-
mus, nouæ ſuæ doctri-
næ principijs nō ſolū Patres vniuerſos orthodoxos, Cō-
cilia vniuerſalia, adeoque doctri-
nam Eccleſiæ Catholicæ ſciret repugnare,
ſed ipſum quoque ſcriptum Dei verbū,
vide obſecro, quanam ratione quæ ſi-
bi opinabatur obſiſtere, conatus fuerit
abolere. -

Fidem ſuam quam dixit ſpecialem,
qua quiſque ſibi ſpecialiter ſtatuat ce-
toque perſuaſum habeat ſibi conting-
re remiſſionem peccatorum, ſequē eſſe
filiū Dei, nec à Regno excidere poſſe,
modò fidē retineat, cū videret in D.
Iacobi epiſtola eſſe à Spiritu ſanctore
futatam, & funditus ſubuerſam, quod
fidem ſine operibus bonis doceat mor-
tuam, & ad ſalutem inutilem, eam non
modò reiecit epiſtolam ceu canone in-
dignam: ſed contumelioſiſſimè quoq;
appellauit præ alijs verè ſtramineā, quod
nihil, ipſius iudicio, heberet Euangeli-
cæ, ait, indolis. Iſtam arrogantiam cū
Calui-

Calvinus Euangelico spiritu indignā putaret, multis argumentis, præfatione in hanc epistolam, retundere aggreditur. Sunt etiam hodie (inquit) qui hanc auctoritate dignam non censeāt. Ego tamen quia nullam eius repudiandæ satis iustam causam video, libenter eam sine controuersia amplector. Rursum paulò post. Quare mihi ad Epistolā recipiendam satis est, quòd nihil continet Christi Apostolo indignum. Sed hunc in modum Epistolam D. Iacobo, inscriptam è canone submouere est aggressus Lutherus.

Calvinus
Lutheri
censuram
de Iacobi
Epistola
refutat.

D V B. Hoc sanè vnicum facilè demonstrat, quónam agitabatur spiritu, cuius magisterio integram Iacobi Apostoli Epistolam studebat Christianis subripere.

C O N. Hoc agnosces clarius, si reliqua Lutheri audias sacrilegia Verbo Dei scripto intentata.

D V B. Narra obsecro, percupidè audiam.

C O N.

C O N. Quia D. Iacobi epistolam semel
 ceu stramineā reprobabat & proculca-
 rat, quòd suo non saperet palato indo-
 lem, vti aiebat, Euangelicam: cùm sa-
 pientiam cælestem, quæ Lutherum lon-
 gissimè fugiebat, doceret pudicam, pa-
 cificam, modestam, suadibilem, boni
 consentientem, non iudicantem, ple-
 nam misericordia, & fructibus, siue ope-
 ribus bonis: Quæ omnia facit peccata
 Lutherus, impudicus, seditiosus, immo-
 deratus, intractabilis, bonis repugnā,
 omnes indicans, non tantum Patres
 rustissimos, sed etiam Apostolos, om-
 nis misericordiæ, bonorumque expert
 operū: hac inquā de causa cùm D. Iaco-
 bi epistolam de canone scripturarum
 submouisset, quod non esset ab Aposto-
 lo scripta, simili planè authoritate, imò
 rabie, etiam Pauli epistolā ad Hebræos,
 tertiam D. Ioannis, & secundam D. Pe-
 tri, & Apocalypsim D. Ioannis Apo-
 stoli reprobare est ausus. Imò ne quid
 suo illo Euangelico scilicet spiritu in-
 dignum omitteret, ad veteris quoque
 testa-

Alia Lu-
 theri sacri-
 legia in
 Canonem
 Scrip. Præ,
 fat. in
 epist. D. Iac

testamenti Canonem inuolauit. Vnde
& libros Machabæorum aboleuit, Iu-
dæorum sic malens audire Synagogā,
teste Angust. de ciuitate Dei libro 18.
cap. 36. quàm Christianam sequi Eccle-
siam.

DVB. Narrasti copiosè sacrilega Lu-
theri ausa in violâdo atque mutilando
sacro Scripturarum Canone, tote li-
bros amputando. Nunc animus mihi
audire gestit, quod dudum de adultera-
tis ac peruersis reliquis Scripturis pro-
mittebas.

CON. Istud eius flagitium libellis iā
pridem æditis Saxonix demonstrauit
D. Hieronymus Emserus. Idem nuper
V. Cl. Fred. Staphylus, qui istorum E-
uangelicorum fraudibus multos per an-
nos à via veritatis seductus, Diuino tã-
dem indulgentia ad Catholicam reuer-
sus Ecclesiam, Orbi toti solis luce osten-
dit manifestius. Georgius V Vicelius ^{Sacrilegia}
quoque hæc sacrilegia Lutheri à ^{Lutheri à}
quibus ^{quibus}
brauit, & alij non pauci: vnde, si tibi nō ^{annotata.}
fuerit iniucundum, loca aliquot mu-
tua

tuabimur, quibus si & ea accesserint, quæ nos depræhendimus, hanc rem demonstramus manifestissimam.

D V B. Nihil audierim iucūdius, quàm veram huius rei demonstrationem, ex qua facillimum erit aduertere, qua fide Scripturas interpretetur, qui tanto sacrilegio cas peruertendo deprauarit.

C O N. Audi attentus. Ita enim fiet, vt Spiritum Lutheri magistrum agnoscas perspicuè illum eundem esse, qui ætate Pauli plurimos extrusit pseudoapostolos, qui verbum Dei adulterabant, operarij subdoli siue fallaces, transfigurantes sese in Apostolos Christi, vt sese Lutherus in Euangelistam Christi transfigurare non erubuit. Hoc enim nomine sese iactat Tomo operum suorū, 6. fol. 165. Item epist. ad Ducem Saxoniz Georgium.

Pauca igitur promemus ex plurimis loca, quæ nouus hic Euāgelista (vti sese venditat, à vero nimirum Euangelio à se tandem in fine seculorum, si Christo pla-

Euangeli-
stam Ger-
manicē sese
Lutherus
iactitat.

placet, reperto atque in lucem eruto) à vera Germanaque lectione detorsit,
 aut deprauauit. Nā si corruptelas eius nouo testamento suo, quod Germani-
 cè vertit, assutas & inspersas supputare fuerit animus, centena aliqua multa
 (inquit) Staphylus reperiās, vbi textū ipsum miserandum in modum cor-
 rumpit, alibi addens, alibi demens, Scripturasque diuinas hunc in modum vel
 truncauit, vel assuendo quædam addi-
 dit, quæ abominandas suas hæreses in-
 ductis pulchris coloribus fucarēt. Imò
 profiteretur disertè D. Hiero. Emserus
 præfat. Annotationum in Nouū testa-
 Lutheri, hunc pseudoprophetam om-
 nibus ferè libris singulisque propè capi-
 tibus Biblia falsasse, ac ferè mille qua-
 dringentos errores hereticos, menda-
 ciaque occultauisse atq; immiscuisse.
 Alij plures, alij pauciores annotarunt
 Lutheri errores. Ex tanto igitur falsita-
 tum corruptelarum, adulteriorum, de-
 prauationumque aceruo hîc pro tem-
 poris locique ratione nonnulla com-
 memo-

An. 1521.
 Luther' ag-
 gredi no-
 uū testa. p-
 uertēdo de-
 prauare.
 Corrupte
 læ Lutheri
 innumeræ.

Apolo. par
 te 2.

Centuriæ
 aliquot
 corruptela-
 rum per
 Lutherum
 Scripturis
 intextæ.

Bey Vier-
 zehnhun-
 dert ketzer-
 licher ir-
 thumb vñ
 lughen.

Errores
sux versio
nis Luth
er agno
scit sese ca
stigare re
uera dete
riora se
cisse.

Bucerus Lu
theri ver
sionem re
prehendit.

Osiandria
ni Luth
eropro
brat falsi
tate & do
lu vt ait
Confess.
Masueldt.

memorabo. Quæ autem illi pij viri in
Lutheri, versionem scribunt, non de
prima, secunda, aut tertia, accipiendū
æstimo, sed de posteriorib, quoque ædi
tionibus, quibus agnoscit Lutherus se
priores castigasse, erroresque suos emē
dasse, hoc est, vti habet rei veritas, prio
res errores posterioribus versionibus
deteriores fecisse, suamque priorem ver
sionem plurimis locis variasse, quemad
modum videre est tabella versioni no
ui testamenti D. Emsseri præfixa. Cer
tè Lutherum in vertendo non Euange
listæ præstitisse officium, vel vnus de
monstret Bucerus, qui Dialogo contra
Melanthonē, ait Lutheri lapsus in ver
tendis explanandisque scripturis mani
festos esse, nec paucos. Quinetiā Osiand
rici Luthero non verentur obijeere
loca Scripturarum ab ipso magna (in
quiunt) falsitate & dolo interpretata.
Imò si quam meretur Lutherus fidem,
hic sanè suis de versionibus veritatem
professus, meretur longè maximam, fa
tetur ergo post annos prope 20. quàm
pri-

primam inuulgasset æditionem, non se
modò, sed etiam Sanctum Pagninum,
atque Munsterum crebrò errasse in sua
ex Hebræo translatione, quòd Rabbi-
norum glossis nimium (inquit) credi-
derit. Verùm hæc alterius fuerint loci.
Nos nunc breuem colligamus catalo-
gum locorū ab isto nouo Euangelista
deprauatorum atque peruersorum.

Palino-
dia Luth-
ri de sua
Bibliorū
versione,
qua sese
frequen-
ter errasse
fatetur.
Præfat. in
Biblia

Quum bonis operibus Lutherus bel-
lum indixisset, potissimū homo bono-
rum operum expers, qui docebat om-
nia bona opera esse peccata, vide mihi
quàm suæ anticipatæ opinioni confor-
miter plurima verbi Dei loca depraua-
rit & adulterarit. Illud enim D. Pauli
ad Philemonem:

Cap. II.
Catalo-
gus loco-
rum à Lu-
thero de-
prauato-
rum.

In agnitione omnis operis boni, vo-
ce Operis expoliauit: quæ tamen est in
æditione Græca Complutensi, & alijs
castigatiss. Græcis, sicuti & plurimis ve-
tustissimis latinis Roberti.

.1.
Loca de
operibus
bonis.

Illud Iacobi, Ostende mihi fidē tuā
sine operibus, Lutherus deprauauit, Os-
tende mihi fidem cum tuis operibus,

.2.

f Rurs

Rursus cùm operum bonorum necessi-
tatem videret à D. Petro præscriptā.

3. Certam (inquit) vestram vocationē
facite per opera bona,

4. Lutherus operum hostis totum il-
lud, Per opera bona omisit. Vt suā por-
rò fidem nouitiā, quam solam iactat si-
ne operibus iustificare, statueret, cùm
in verbo Dei nusquam legeret quod
somnia- Loca de
Sola fide
iustificāte. rat, Ausus est illi D. Pauli loco
ad Ro. 3. de suo assuere: Solum arbitra-
mur hominem iustificari solum per fi-
dem sine opere legis.

on des ge-
ferzes

vverck al-
lein durch
den glau-
ben. Ita edi-
tio An. 34.

Cæterum quia omnia hominum o-
pera somniarat peccata, coactus est &
huic somnui idonea quædam sibi fin-
gere Verbi Dei testimonia. Illud ergo
Pauli Rom. tertio.

Omnes enim peccauerunt.

5. Lutherus peruertit, Omnes enim
sunt peccatores, cùm lōgè aliud sit per-
casse omnes, aliud, omnes esse peccato-
res, quia hæc, ait Baptizatis Paulus, fui-
stis, sed abluti estis, sanctificati estis,
iustificati estis, 1 Cor 6.

Loca de
operibus
nostris an
peccata.

Sic

Sic & illud Iudæ.

Qui potest vos conseruare sine peccato, Lutherus peccati patronus, iustitiæ osor, peccatum nolens homini abesse, sed semper dominari peruertit, red dēs *ohn anstos* .i. sine oppugnatiōe. Cū Deus à peccato suos seruet, sed non à tētatione, cum qua facit salutis fructū. Hanc Christianorum perfectionem, quæ peccatum omne, quòd regno excludit, vincat atque propulset, cū suo dogmati ex diametro videret pugnantem, maluit vocem Paulinam suo destrahere textui, quàm Germanam lecto-ribus exhibere Apostoli sententiam. Quod enim Paulus Ephesijs scribit.

Accipite armaturā Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare, Lutherus vocem Perfecti omisit, quæ vt est in omnibus Latinis, ita in omnibus quoq; Græcis *ἀπαντα κατεργασάμενοι ὥναι*, In omnibus perfecti, siue vt quædam Vet. Latina habent, omnibus perfectis stare, quod manifestius Luthe

ri dogma de iustitiæ Christianæ imperfectione subuertit. Callidè ergo, imò sacrilegè hâc suffuratur vocem, reddens, Ut in omnibus, quæ agitis possitis stare.

.8.

Sic cùm sese & suos omnes, quos dicit peccato semper contaminatos, cælo videret excludendos, quia scriptum est Apoc. 21. Non intrabit in eâ aliquid coinquinatū, Lutherus obscurissima populis voce deprauauit, Nihil cōmune, vt peccatorum maculas, quas semper omnibus adesse fingit, simplicibus occultaret. Inexercitatis enim vox Cōmune, nunquam videatur peccatorum sordes occultare.

.9.

1. Pet. 1.

Rursus vt nihil præter Scripturâ cogeretur pro Verbo Dei agnoscere, aut suscipere, illum D. Petri in Esaiaë dictū, Verbum Domini manet in æternum, commentarium, hoc est autem Verbum Domini quod vobis est Euangelizati, non dubitauit Lutherus sua prima versione amputare, vt testes oculati nobis affirmant? Certè id disertè D. Emserus testatur.

Omiffa

Omissa verò à Luthero ad suorum
 dogmatum confirmationem, quĩsnam
 paruo complectatur catalogo? Adulteraria & scortationes animo voluens, illud
 D. Pauli ad Thessalonicẽses 4. Vt absti-
 neatis vos à fornicatione, prorsus omi-
 sit. Cui enim hoc Paulinum mandatũ
 ob oculos versatur, quĩ fiat vt istius pseu-
 doapostoli legẽ nouã animo cõplectat-
 ur, Si vxor nolit, ancilla venito? Sic
 enim statuit iste Apostolus Tom. sexto
 fol. 77. concione ad populum habita.

Quia Iouinianista sacrilegis faue-
 bat nuptijs illarum Dei adulterarum
 (Sanctimoniales dico & Monachos &
 clericos, voti continẽtię reos) illud Pau-
 li. 1. Timoth. 5. de voti violati reis viduis
 quod primam fidem irritam fecissent,
 non de voto cum Veteri & vera Chri-
 sti Ecclesia, sed de fide in Christũ viola-
 ta & abnegata exponendum vult.

Rursus illud. 1. Cor. 9. Nunquid nõ
 potestatem habemus sororẽ mulierẽ circũ
 ducendi, detorquet subans iste aper in
 sororẽ cõiugale, quę vsibus seruiat con-

Ein syve-
 ster Zum
 vveib

cubito. Ad hæc nequid supersit scrupuli quin nouus hic Euangelista non aliud sua isthac spectarit noua versione toties recocta, toties variata, sed vix vnquam in melius, quàm verum purum putum Dei verbum Euangelicum adulterare, peruertere, deprauare, vnum aut alterum promemus, locum ad ea quæ agitur concludenda.

Locus ad-
iectione
depraua-
tus

Nur, id est
nisi, siue
tantum.

Legem

Mosaycam
totam Lu-
therus
vna sua

vocula ad
iecta vult
abolere.

•••••

Cùm longè alium legis Mosaycæ vñ inuehere statuisset, quàm hætenus vniuersa cognouisset Catholica Dei Ecclesia, illud Apost. ad Rom. 3. Per legem cognitio peccati, deprauauit adiungendo Solum. Sic enim legis quendã agnouit vñsum: sed suo commento sensum deprauauit Apostoli, qui hoc loco non agit de hoc tantum legis vsu.

Vt legis illius Diuinæ per Moysen Patribus datæ obligationem sese suo adulterio atque corruptela persuasum habuit pseudoapostolus Lutherus aboluisse atq; Christianorum animis excussisse: ita illum Actorum 3. locum deprauans, Ad horam orationis nonam, se

se omnes Ecclesiæ constitutiones se-
 mel sustulisse credidit. Quòd enim Spi-
 ritus Sanctus Apostolos obseruasse te-
 statur ad templum orationis causa ac-
 cessisse certa diei hora, puta hora oratio-
 nis nona, ille peruertit eos ascendisse
 sub horam nonam ad orandum.

Hac enim corruptela sua non mo-
 dò omnes sustulit horas, quas prisco de
 more dicimus & obseruamus Canoni-
 cas à certo precandi & orandi tempo-
 re: sed omnem prorsus abolere voluit
 comprecandi stato tempore consuetu-
 dinem, vt videlicet sublata certi tempo-
 ris obligatione, carnalem quandam nū-
 quam orādi induceret libertatē, quòd
 nunc, prò dolor, nimis inualescere vi-
 demus. Si qui enim istius farine ad tem-
 plum adeunt, magis studendi quàm o-
 randi animæ suos corruptissimos tantū
 volunt libellos.

Iam sublato stato quoque orandi
 tempore, vt & Decalogi obligatione
 per falsam libertatis speciem, prorsus se
 mel omne bonorum operum meritū
Bonorum operum meritum quomodo Lutherus sustulerit.

Potestatem
Lutherus
peruertit
in meritum,
ut omne a-
boleret os
peris boni
meritum.

abolere est aggressus. Huic suo nouo dogmati verba D. Petri seruire cogit, sed adulterata. Cum teste D. Luca Iudeos ad illius claudi Act. 3. sanationem obstupefactos Petrus percunctatur, cur in sese oculos habeant coniectos, quasi id sua effecerit potestate aut virtute, siue etiam pietate. Lutherus omne abolitur meritum, loco potentiae aut potestatis suffarcinauit meritum: Ut sicut Petrus negat stupendum hoc miraculum non sua Apostolica factum virtute aut potestate, quae non esset ex Christi dono: ita quoque iuxta Lutherum, nullum Apostolorum fuisse meritum affirmet.

.16.

Ordinati-
onis sacra-
mentum
qua ratio.
ne Luthe-
rus ad Lai-
cos senio-
res trans-
scripserit.

Eiusdem corruptelae clarissimum est exemplum, quod illud Pauli. 1. Tim. 4. cum impositione manuum presbyteri in longè alium à vero sensum deprauauit. Cum enim ex Pauli verbo liqueat, Ordinationis Sacramentum olim ex Apostolorum traditione non nisi presbyterorum noui testamenti ministerio collatum fuisse, nouus hic Euangelista suos

suos substituit nescio quos seniores,
quibus per Euangelicam scilicet adula-
tionem munus tribuit Apostolicum.
Sed quid mirum, cum & mulierculis
id ipsum concesserit, adeoque ipse ma-
nu presbyteris ordinandis imponere
non dubitauit, teste Iusto Iona, atque
Michaelē Cælio de eius exitu?

Lutherus
audebat
sacerdotes
ordinare.

Sicuti superiori loco planè ordinem
fustulit Ecclesiasticum, Sacerdotibus
ereptam ordinandi potestatem suis lai-
cis Senioribus attribuens: ita alibi om-
nes subuertit Ciuiles leges. Cum enim
seditionem Germaniæ suæ moueret
sanguinariam, quam stantibus legibus
inuehere non potuit, nō alia id melius
videbatur faciendum via, quàm si leges
Reipub. nerui, semel essent abolitæ. Isti
suo furioso dogmati seruire coëgit Pau-
lum, cum verba Secundum elementa
mundi, peruertendo deprauaret, Secun-
dū leges mundi. ¶ Quòd illud Christi,
Caro non prodest quidquàm. Luthe-
rus reddidit, *das fleisch ist kein nutz*.
Zvinglius responsi. i. exagitans manife-

.17.

Leges om-
nes ciuiles
quomodo
Lutherus
fustulerit,

Nach der
vvelt sat-
zunghen.

Coloss. 2.

Elementa
mundi Lu-
therus per-
uertit in
leges vt
Rempubl.
legibus

exueret,
hoc est
euerteret.

18.

Articulū
Lutherus
facit demō
stratiuū.

stum & publicum S. Scripturæ corru-
ptorem & adulteratorem clamat. Vide
Confess. Tigurinorum.

Inter omnes autem adulterorum
atque corruptelarum species, quas nūc
ex peruersa Lutheri versione recen-
suimus, illa sanè non est postremo lo-
co habenda, qua veteres abolitāsque
olim hæreses nunc resuscitare aggredi-
tur. Quod enim veteres heretici. Gal. 4
ad suum dogma statuendum depraua-
rant, pro illo factum ex muliere, legen-
dum vertentes natum ex muliere, etiam
Lutherus sua isthac noua æditione re-
nouare audebat, factum sub lege, natū
ex muliere: planè priscis illis astipula-
tus: hæreticis, qui teste Beda homil. 50,
pro factus adulterarunt natus, vt sic ve-
ram Christi ex Maria incarnationē abo-
lerent. Agnoscisne tandem mi Dubiti
ti Spiritum illum Lutheri magistrum,
qui violato Dei verbo, amputatis ei li-
bris aliquot epistolisq; , post etiam reli-
quas Scripturas ausus est peruertendo
deprauare, corrumpere, adulterare?

DVB. Demiror ecquid ad isthac præ

clara sui prophetæ tertij Eliæ facinora respodeant discipuli, an ipsos istorum non dispudeat? an eos talem sequi non pigeat sacrilegum, Verbi Dei expilatorem, adulterum, corruptorem?

CON. Adeò non pudet, vt magistri flagitia imitari malint, quàm effugere, nedum emédare. Cùm annis abhinc pauculis. Cl. V. Freder. Staphylus istiusmodi varia obiecisset crimina, ea quidem libello in vulgus sparso refutare aggrediebatur Philipp. Melanthon: sed ad hæc scripturarum adulteria ab illo cōmemorata ne verbum quidem.

Verùm hoc flagitio, imò sacrilegio dissimulato, rhetoricatur de vtilitate versionis Luthericæ in linguam Germanicam, quam ait esse quibusdā thesaurum longè gratissimum.

Quam eandem versionem, inquit, testari possunt docti optima fide factā esse, & tu ipse, ait ad Staphylum, nosti quanta fuerit diligentia in eo labore. Sed hanc suam affirmationem mox excipit digressionem ad eam quæstionem,

versio Lutheri an bona fide reddita quod ait Melāch. thom.

an

Melanch
thonis va
nitatem
præter a-
lios vel ip-
sa Luthe-
rus redar-
guit.

Dialogo
contra Me
lantho-
nem,

Ita in con-
fess. Mans-
feld.

an libri sacri sint omnibus legendi. Cæ-
terum illud operæ precium est obser-
uare Melanthonis mendacium, quòd
ait doctos testari posse, optima fide fa-
ctam esse Lutheri versionem: cum ipse
Lutherus præfat. in Bibl. agnoscat, sese,
vti & Munsterum & Pagninū, crebrè
errasse. Iam præter has Scripturarū ma-
nifestas corruptelas, deprauationes, a-
dulteria dudum adducta, vel vnus Bu-
cerus arguat Melanthonis mendacium
qui Lutheri lapsus in vertendis Scrip-
turis affirmat esse manifestos, eosque mi-
nimè paucos. Imò deplorat Stoltzius
in Defen. Lutheri, Sacramentarios qui-
bus possunt sannis versionem eius Bi-
blicam & commentarios carpere. Ad
hæc Osiandrici Lutheri interpretatio-
nem Bibliorum de magna infamare nō
dubitant falsitate, vt, inquiunt, & dolo.
Quid, quòd V Viceliū, aliosq; errat
Luthericæ versionis collegisse ibidem
adfirmat Melanthon. Quo ergo ore di-
xerit optima fide esse factam, quam dā-
nat Bucerus? quam Sacramentarij &
Osiand-

Osiandrici magnæ accusant falsitatis,
 adeoque doli? quam tot docti viri re-
 prehendant? quam tot loca adulterata
 infamant? quam ipse denique Luthe-
 rus agnouit crebris erroribus non mi-
 nus quàm Munsteriaut Sanctis Pagni-
 ni contaminatam, adeò vt Lutherus i-
 pse secundam æditionem ita variarit,
 vt quidam velex solo Matthæo anno-
 tarit loca. 33. à Luthero mutata? Quò
 verò eundem agnoscas in Lutheri Dis-
 cipulis alijsque Euangelicis spiritum,
 qui Lutherum erudiuit, mendacij ma-
 gistrum, præter varia veterum Patrū te-
 stimonia detorta, deprauata, corrupta,
 adulterata, vna Confessio Augustana,
 cùm Apologia solis luce declaret ma-
 nifestius, quæ variam in faciem defor-
 mata iactitatur esse illa Carolo Im. Au-
 gustæ An. 30 oblata, cùm ex diametro
 à vera diffideat, quemadmodum aliàs
 dicitur aptius. Nunc enim Verbū Dei
 per Euangelicos esse adulteratum de-
 monstramus. Quod dudum de Luthe-
 ro fuit ostensum, Calvinus Michaellem

Cap. 12.

Alios quo-
 que Euan-
 gelicos
 deprauare
 et peruer-
 tere scrip-
 ta tam Di-
 uina q̃ hu-
 mana.

Istud falsi
 crimen Il-
 liricus

obijcit Me-
 lanchtho-
 ni: et diser-
 tē Heshu-
 sij agno-
 scit flagi-
 tium, lib.
 de præsen-
 corpor. in
 cœna.

Ser-

Seruetus
quomodo
Biblia de-
prauarit.
Acta Ser-
ueti folio
161.

et 222.

Sebast. Ca-
stalionis
versionem
Beza gra-
uiss. crimi-
natur.

Beza ver-
sionem
accusat
Castellio.
Anglicana
versio
quàm fu-
erit adul-
terata.

Seruetum eiusdē insimulat sacrilegij:
quod quēdam Esaiaē testimonia delē-
do corruerit. Rursus quod anno 42.
Biblia Lugdunensia suis scholijs adulte-
rarit. Sebastianum verò Castalionem
Theodorus Beza atrocissimè sanè, et
suppresso nomine, criminatur quo-
sua in versione quādam (inquit) sacri-
lega audacia detrahit, additq̃, Rursus
quādam deprauat, peruertit, corrumpit,
quemadmodum in No. test. annota-
tionibus videre est fol. 190. 689. 700.
678. 700. Basileæ apud Barb. an. 59.
Quid his responderit Castellio, item-
quē quid Beza talionis loco nō obiecit
rit modò, sed exemplis luculentis con-
uicerit, alibi dicemus fusius. Iā Anglica
nam noui test. versionem quàm scēdē
corruerint illi duo Apostatæ Angli
interpretes, olim. R. Cuthebertus Tor-
stallus Londinensis Episcopus, suis de-
monstrauit pro concione, adfirmans
se suprā duo milia deprauationum at-
q; peruersionum vno illo in opere de-
prehendisse. Nostratium porrò versio-
num

num vitia omitto, q̃ sint vt innumera,
 ita in dies varia magis ac varia. Cæte-
 rum vt res omnis extra controuersiam
 sit, vnum promemus exemplum, quod
 meridiana luce clarius istud Euangeli-
 corum studium minimè Euangelicum
 Orbi demonstret. Cùm peccatis excæ-
 cati in reprobam sint traditi mentem,
 acceptæ peccatorum pristinorū veniæ
 obliti, maxima cum Christi Saluatoris
 iniuria simul & blasphemia, omnia
 Christianorum etiam opera quantum-
 uis bona, volunt esse peccata, quò sic
 vel proprio iudicio condemnati æter-
 nūm pereant. Nouæ isti blasphemix
 quia verbi Dei deest testimonium, au-
 di quæso quānā arte suum statuere co-
 nentur figmentum. Ex Hebræo enim se
 se vertere mentiuntur: Tibi solū pec-
 co, hoc est, ait Brentius, quicquid ago,
 pecco. Sic & Melanthon locis Cō.an.
 52. Isti cū hebraismi non omninò fue-
 rint rudes, contra artem omnem, con-
 tra cōscientiā vocē Soli peruertūt in tās-
 tum modo. Est enim in Hebræo clarius
 quā

Germāica
 et Gallica
 noua
 Testamē-
 ta, quā
 sint cor-
 rupta.

Nouis suis
 dogmati-
 bus nouas
 ex Hebræo
 ac Græco
 fingūt ver-
 siones cum
 fonte ipso
 pungnātes

Psalmos
 corrum-
 punt Euā-
 gelici.

Tibi solū
 pecco.

Verbum
caro facta
est, vertit
Zyvingli-
us.

quàm vt vel rudimētarius ignoret. Tibi
soli peccaui לִי לְבַדְּךָ, Eiusdem perfidie
est illud Zyvinglij, Verbū caro facta est:
Qui scribens contra Lutherum nole-
bat simpliciter (inquit Lutherus lib. de
Concil.) legi, Verbum factum est, sed
facta est. Ratio, quia Deus nō potest m-
tari in corpus. Sed hoc de loco inferius.
Tandēne Dubitanti conspici, Verbū
Dei per Lutherum aliosque Euangeli-
cos restitūm ne sit, an adulteratum?
instauratū an corruptū et depravatū?

DVB. Si olim Marcion veteribus di-
ctus fuit Mus Ponticus, quod pau-
ca Scripturarum arrosisset loca, suisque
Dogmatibus dissentientia deprauarat,
equidem non video quodnam istis Lu-
theri aliorumque nefarijs flagitijs ab-
ominandisque sacrilegijs dignum in-
ueniatur vocabulum, quibus non mo-
dò Scripturas aliquot vocibus conat-
sunt corrūpere, peruertere, adulterare
verum etiam epistolis totis, ad cōque li-
bris compluribus accidere, decurtare,
expilare.

CONS.

CON. De nomine non est quod laboremus anxij. Viderint iudices an Stellationatus, an aliud sit crimen, Nobis aliud est in præsentiarum institutū, ut tu semel istis Dubitationum vndis ereptus atque erutus, perspicuè agnoscas, quàm verè sit Verbum Dei per Lutherum Germanijs non restitutum, sed adulteratum, atque more priscorū hæreticorum corruptum. Vti enim olim Theodorus Coriarius Scripturis diuinis auctoritatem abrogauit, & eas quas ipsemet recepit corripit: sic & Lutherum fecisse vides, quò utrobique eundem agnoscas Spiritum illum homicidam, & adulterum magistrum.

DVB. Possetne hoc etiam aliunde cōmonstrari?

CON. Certè, si alia quoque ab eo consideremus renouata dogmata.

DVB. Demiror num præter dicta nuper, alia quoque Lutherus innouando deprauarit?

CON. Quòd de impio dixit Sp. Sanctus, quòd tanquam mare feruet, hoc

Alia Reli-
gionis do-
gmata per
Lutherum
depraua-
ta.

Matrimo-
niū Chri-
stianum
per Luthe-
rum aliōs
que Euan-
gelicos re-
vera sub-
latum et
abolitum.

in Luthero videre est. Non enim con-
tentus purissimum Christi lauacrū S.
Baptismum turbasse, Spiritum Christi
verè mundantem & sanctificantē ne-
gando atque exturbando, ad alia quo-
que Christi Sacramenta conuersus, im-
puro, imò rabido illa ore dilaniauit. Vi-
rū hęc paucis exponemus. Postea-
quā Christo, eiúsque seruis, Præposi-
tis, Episcopis, suisque superioribus iu-
ratam negare obstinato animo consti-
tuisset obedientiā, totus Sathanæ tra-
ditus ex spirituali carnalis factus, ma-
trimonium vt sibi suisque similibus su-
bantibus porcis conuenientius com-
menadret, initio illi Sacramenti nomē
cum Armenis detraxit. Nam humanū
esse inuentum docet Capt. Babylonica.
Mox cum Iouiniano benè curata cu-
te Gallo Virginitati præposuit. Imò ei
in libidinē homo salacissimè mox exor-
sit, vt concubitum doceret non modò
æquè ac cibum potumque necessariū,
sed etiam vtrunque à Deo esse præce-
ptum, Epistola ad Præpositum Lune-
burg.

burg. Imò adeò Mahumeticè coniuga-
tis suis suibus ad subandū libidinis fra-
na laxauit, vt impudentissimis verbis
iste Christi, quem sese iactat, Euangeli-
sta & Elias tertius legem tulerit Sarda-
napalicam, Vxor si nolit, ancilla veni-
to. Sic enim extat ad verbum in sermo-
ne Lutheri. Cæterum ne quis tam Euā-
gelicæ legi credat deesse causam, cur
non pari datur dedecori (ait epist. ad To. sexto
foli 77.
Præpos. Luneburg) vxorem ducere, &
cibum potumūe sumere, cum vtrunq;
fieri cogat necessitas, & Deus vtrunq;
ex æquo præcipiat. Istam beluinam
concumbendi subandique animo suo
carnali persuasam necessitatem suo vt
comprobaret exemplo, post varios cō-
travota Deo facta libellos, quibus se a-
liosque Apostatas sui voti reos legibus
solueret, atque ad illegitimas pellice-
ret nuptias, veraque, vti Canon appellat Conc. Car
thag. 4.
Christi adulteria, bellam illam Catheri- Cano. ult.
nam iam annos aliquot Vvittenbergæ Lutheri
varia per studiosorum oscula volutatam inceste
nuptis
sibi vxorem duxit. Imò ante biennium an 25.

Carolsta-
dij incestu-
nuptie si-
eticia Lu-
theri mis-
sa celebra-
te. An. 23.

Lutherus
vnde sua
exsuxerit
venenata
dogmata.

Act. 20 Lu-
pos varios
in Christi
oues gras-
sari.

primo illi coniugato Sacerdoti Carol-
stadio non solum epithalamium ceci-
nit Euangelicum: sed lasciuus veneris
cultor Missam quoq; si Superis placet,
nouam istis finxit nuptijs, ne res tam
abominanda, & apud Christianos om-
nes semper inaudita, immortalis quos
que apud Germanos careret testimo-
nio. Isthæc aliaq; id genus plurima ex
Ioanne Hussio, alijsque hæreticis mu-
tuatus Lutherus in Orbẽ euomuit: quæ
si quis prudenter pieque, pro eo atque
Dei Opt. maiestas postulat, cõsideret,
dubitare nequit, quin nunc impletum
sit, quod olim Ecclesiæ Paulus Apосто-
lus prophetauit, Intrabunt Lupi rapa-
ces in vos, nō parcentes gregi, & ex vo-
bis ipsi consurgent viri loquentes per-
uersa, vt abducāt discipulos post se. Sic
enim ex nobis, hoc est, ex nostris mona-
chis Deo quōdam deuotis, Lutherus,
Bucerus, Oecolampadius: ex Sacerdo-
tibus Carolstadius, Zvvinglius, Bren-
tius: Ex foro etiam ne quid saltandæ
isti fabulæ deesset, Caluinus, Moli-
næus,

næus, Ottomannus, & ille tam nobilis
 scelere Beza, vt nunc illam plebeculæ
 aphyam silentio præteream Anabapti-
 starum, Zvvenfeldianorum Liberti-
 norum: ex nobis, inquam, isti omnes
 Lupi rapaces egressi, iam miserrimè
 Christi gregem diripiunt, dilaniant, deu-
 uorant, donec Deus Opt. sua tandem
 pietate victus nostrique misertus, ido-
 neos Ecclesię suę spōsę dilectiss. reddat
 Pastores, nostris assiduè peccatis depul-
 sos, qui erraticas illas reuocēt dissipatas
 colligāt, semilaceras sanēt, semineces ac
 propè deuoratas viuificent saluandas.

D V B. Optarim nunc Constanti, post
 isthæc Lutheri nouata dogmata, in
 Christum cū iniuria, tum blasphemā Epilogus
 post eius in verbum Dei scriptum sacri lib. 1. cum
 lega adulteria, post impias suppilatio- transitio-
 nes atque nefarias corruptelas, audire ne ad se-
 tandem noui istius Euangelij fructus
 perniciosasque Germanijs per eum in
 fictas calamitates.

CO N. Huc & ego propero, nisi videbi-
 tur antè paucis commemorandū, quæ

nam ex Lutheri spiritu: aut verius ex Apocalyptici istius Draconis ab Euangelista prædicti veneno orbi prodierint sectę, quę item priscę hęreses per eum eiusque discipulos sint renouatę.

D V B. De his breuiter audire nō fuerit ingratum, nisi te nimium isthęc diuina fatiget deambulatio.

C O N. Si libet hęc confideamus, aut si mauis ad limpidum hoc Viuarium stātes procumbamus. Nam cū obambulare cū Peripateticis non licet, stare malo, quā desiderare: quod valetudini studiosorum hominum hoc illo magis obesse tradant medici.

D V B. Equidem fatigatus sedere malo, quòd sic suauius fatigatum quiescat corpus.

C O N. Aliā tu vitę rationē sequeris, quā nō ita facilè hoc vel illud offendat. Sed quia vtrumque nostrum plus satis video exercitatum: crastinum si videbitur diem ad animorum calamitates nouo isthoc Euāgelio Germanijs Gallijsque per Sectarios inuectas, contemplantas demus.

D V B.

D V B. Placet sanè quod suades. Nā & interiecta noctis quies nos rebus adeò tristibus tetricisque, ac, prò dolor, nimium tragicis dabit alacriores. Vale igitur incolumis.

C O N. Et tu valebis in crastinum, faustam noctem tibi Christus concedat propitius. Cras si te hinc offendero, pro virili promissa præstabo.

D V B. Ita constitutum habeo, nec per me stabit, quin fiat quod diximus. Vale.

FINIS LIBRI PRIMI DIALOGO-
rum Dubitantij de uera per Christi Euangelium
& Salutis uia.

LIBER SECVNDVS DIALOGORVM DE VERBO

DEI PER VARIAS EVAN-

gelicorum sectas adulterato, per Iudaismum

atque Mahumetismum Germanijs

Gallijsque inuectum, conta-

minato ac deprauato.

DVBITANT.

Vòd te isthic ad limpidiſſimũ
iuxtà ac amœniſſimũ viuariũ
vti addixeras offendam, gau-
deo. Cœptum heri perge, quæſo, præ-
ſtare promiſſum.

C O N. Equidem, meo non defuerim of-
ficio, ſi quid tuę ſaluti promouendę ad-
feram vnquam idoneum.

D V B. Iſthoc ſeculo tot variarũ opinio-
num vndis procelloſo atq; periculoſo,
nihil mihi perſuaſerim ſalutarius, q̃ in-
ter adeò varias Euangelicorum factio-
nes, rectam certamq̃ue ſcire ac tenere
ſalutis æternę per Chriſti Euangelium
viam. Hanc mihi porrò demonſtrare
obſecro perge.

C O N.

CON. Hæc sese prodet ipsa facilè, vbi
 istius noui Euangelij fructus, sectas va-
 rias, calamitates incredibiles, iam nunc
 Germanijs Gallijsq; inuectas perstrin-
 xerimus: quibus Deus opti. nostris
 Catholicorum, imprimis verò Ecclesia
 sticorū flagitijs iustissimè offensis, nunc
 temporis suam exagitari, ac tantum nō
 dilacerari sinit Ecclesiam. Posteaquam
 enim Sathan Dei opt. permissu, pecca-
 tis Christiani populi ita efflagitātibus,
 horribilem istum in Catholicam Chri-
 sti Ecclesiam impetū facere fuit aggres-
 sus, varijs eam modis oppugnare non
 desinit. Si enim vna non succedit via,
 aliam tentat, mox deinde aliam & aliā,
 donec tandem aliqua miseros quàm
 plurimos in suam pertrahat æternæ
 perditionis nassam. Sicuti enim vides
 hoc in viuario piscibus varios tendi la-
 queos, hic fagenam minitari periculū,
 illic pueros hamo insidiantes, alibi nas-
 sas tendiculāsque latitantes: rursus va-
 rios illis mergos, quos Scholuaros dici-
 mus, præsentissimam adferre incautis

Cur secte-
 tam varijs
 nunc gras-
 sentur.

Quantum
Diaboli
studiū ad
dispergen-
dum Chri-
sti gregem.

perniciem, quòd sub aquas ingressi natitantes & discursantes imò de fundo rapiunt, quos apprehensis rostro, anguillis emergentes vides tandem, licet reluctantes & crispantes deglutire: Sic ille humani generis hostis implacabilis Sathan, non desinit omnes attentationes, quibus miseras à Catholico Christi grege auulsas ouiculas rabidi more lupi dispergat, rapiat, perdat. Ad hanc rem sibi quidem, quo est in Christianos infestissimo odio, utiliter, illis verò exitialiter conficiendam nulum nouit Veterator hoc tempore stratagemata aptius, quàm varia Euangelij titulo spargere doctrinarum genera mirè in speciem plausibilia: quorum saltè aliquo incautos fallat, imperitisque fuscum faciat. Ex tam varijs enim erroribus ad plebeculæ adulationem & carnalium hominum gratiam Euangelij Larua renouatis facilè aut hic aut ille arrideat, & applausum eblandiatur. Si enim animus ab adulterio aut diuortio abhorret, non ita ab esuris: Si ab

Anabap-

Anabaptismo, non ita à Calvinismo. Si
 ab hoc quoque, non ita à puriore illo
 Lutheranismo, aut forte à Libertini-
 smo, aut alio quopiam laqueo Euange-
 lico. Omnes enim Veterator ille pertē-
 rat fallendi rationes, Sed quæ est Dei
 opt. benignissimique patris suos in fi-
 lios inexhausta pietas, hoc ipsum dia-
 boli commentum, quod in hos insti-
 tuit machinatusque est multò callidis-
 simum iuxtà ac perniciosissimum, id il-
 le suis electis vertit in bonum. Quòd CAP. II.
 enim obiter dudum diximus, hinc te li-
 quidò deprehensurū confidimus, Deū
 opt. etsi populo suo iustissimè iratissi-
 mus hæc omnium sanè flagellorum
 suorum acerbissimas inflixerit plagas,
 quibus tot percunt animæ, quot nouis
 istis erroribus moriuntur infectæ: ta-
 men electis suis ouiculis hoc admiscuis-
 se remedij, vnde admonitæ illas pseudo-
 heliæ Lutheri, & aliorum pseudoeuan-
 gelicorum ad vnum omnium abomi-
 nationes facilè effugiant, quòd mutuo
 inter se d' fido mox ab initio, & quo
 vlte-

Remediū
 contra
 sectas est
 tam varia
 sectarum
 diuersitas
 quarum
 quolibet
 alteram
 heresios
 condēnat

vlterius, hoc magis produnt manifestè
quo agitentur spiritu: num illo Chri-
sti, qui non dissensionis, sed pacis est
Deus: an illo verius Antichristi, qui
omnis discordiæ author contra Christi
suo Domino diabolo varias colligit Sy-
nagogas. Vt enim ille Christi spiritus ve-
ræ Ecclesiæ Dei Catholicæ promissus
fideles omnes vnus facit cordis & ani-
mæ, hoc est, eiusdem fidei, atq; de Deo
rebusque diuinis sententiæ, sic vt de eis-
dē oēs semper dicāt sentiāntq; eadē: ita
non potest nō esse Antichristi spiritus,
qui à fidei vnitatem ad varias adeò sectas,
ab vna Christi Ecclesia in diuersas adeò
Synagogas variè adeò dissectas inuitat,
seducit, instigat. hoc autem Antichristi
spiritu incōstātiæ omnis atq; contētio-
nis magistro vt certū est tā varias agita-
ri Euangelicorum factiones, cum veri
multa dissonantia esse nequeant, sed
vna est veritas, quā Deus est vnus: ita
& Euangelicorum omnium patrem
Lutherum imprimis fuisse eodem exa-
gitatum ac prope possessum est indubi-

tatissimum, hoc ipsum enim meridiana luce clarius varia Lutheri suo in euangelio demonstrat inconstantia.

D V B. Si hoc mihi luculenter demonstraris, magnam eius authoritati, quam passim Propheta, Euangelista, imò si Christo placet, tertius Elias habetur, detraxeris gloriæ portionē. Non enim non potest esse verissimum illud Iacobi Apostoli, Vir duplex animo, inconstans est in omnibus vijs suis.

C O N. Tibi perlibenter hanc nauabo operā, quo semel perspicias, quàm iste Lutheri spiritus fuerit varius atque sui dissimilis. Cælestia Christi sacramenta, quibus salutem adfert credentibus sempiternam, cum per Lutherum Satanas constituisset obscurare, defœdare atque semel quatenus fieri posset, abolere, cum antea Catholicis concorditer docuisset esse septem, in sua Capt. Babylonica Anno. 20. vnum esse ait sacramentum, si iuxta scripturas sit loquendum, mox an. 22. docuit esse duo, vti liquet ex locis Melanchth. Anno 22. & in Cath-

CAP. IIL

Lutheri in
cōstantia
de Sacra-
mentorū
numero.

An. 15.

20.

22.

the-

An. 30.
30.

thechismo & ad Vvalden. Anno 30. idè disertè Lutherus scribit. Rursus anno eodem cum confessione Augustana, quam Melanchthon Lutheri nomine quoque obtulit, profitetur esse tria, vti declarat Apologia in Confessionis explicationem conscripta.

.3.
Lutheri
inconstā-
tia de S.
Eucharis-
tia.

Sic & de S. Eucharistia diu admodum Catholicè sensit & docuit, adeò vt in Confessione Augustana professus sit, esse corpus & sanguinè Christi sub speciebus panis & vini, quod testes nò modò oculati testantur, sed ipse quoq; Svvenfeldius Protestantibus expos-
brat, & fatetur Heshusius. Verū anno 35. videtur à Bucero in Colloquio Mar-
spurgen. eò seductus, vt & panem esse cum corpore affirmaret. Taceo quòd Oecolampadius & Zvvinglius suam do-
ctrinam Lutherò acceptam referunt. Similiter Christum esse in Eucharistia adorandum, Lutherus libro de adora-
tione Eucharistiae docuit: sed postea id eum mutasse liquet ex locis Commu-
nibus Melanchthonis, & totius scholæ

An 30.
An 35.
vide Con-
fess Tiguri-
nam.
fol. III.

.3.
De Christ.
adoratio-
ne in Eu-
charistia.

Vvits

VVittenbergensis consensu, & Vuitē
bergenſi Confess. Cōmunionē vtriuſ
que ſpeciei non eſſe neceſſariam diſer-
tē docet Lutherus libro ad Bohemos.
& de Capt. Babylo. & ſermone de Eu-
chariſtia. Poſtea vero contentionis ſpi-
ritu abreptus, docuit ſub vtraq; ſpecie
omnibus eſſe communicandum.

.4.

Lutheri
inconfā.
tia, de cō-
munionē
vtriuſque
ſpeciei.

Opera ad ſalutē eſſe neceſſaria mul-
tis Lutheri verbis oſtendit Georgius
Maior libro de operibus: Sed ex com-
mentarijs eiufdem ad Galat. liquidiſſi-
mē Illiricus & Gallus demonſtrant nō
eſſe neceſſaria. Sanctos eſſe inuocan-
dos Lutherus affirmat libro de prepara-
tione ad mortem, & libro contra Tabo-
ritas. Poſtea ſanctis gloriam hanc inui-
dens, ac peccatorum luto cū deſcedaſ-
ſet omnes ſemel homines, hoc noluit
honore illos afficiendos. Porro quā
fuerit ſua in doctrina varius, tam variē
loquuntur per Germaniam ſactiones,
quæ ex diſcipulorum eiufdiſſonantia
ſunt exortæ: qui ſuas et ſi quoque addi-
dēre Magiſtri inuentis opiniones no-

.5.

De Operū
neceſſita-
te.

.6.

De Sancto-
rum inuo-
catione.

Ex varia
Lutheri
doctrina
varias esse
discipulo-
rum eius se-
ctas exor-
tas.

nas, ne & ipsi viderentur magistrorum nomine indigni: tamen potissima dissectionis capita à Luthero sunt mutuati, uti liquet de Antinonijs, Osiadrianis, Maioranis, Musculanis, qui suam Lutheri verbis doctrinam tuentur, quam aut concionibus, aut disputationibus, aut scriptis eius hauserant. Certè illud omnè de hac re tollat scrupulum, quòd Lutheri scripta toties impressa, maximà præ se ferant doctrinæ varietatem, & indignam nouo Euangelistæ inconstantiam. Qui enim primam contulerit editionem cum illa anno 52. Rursus cum illa Ienæ excusa, videbit magnam doctrinæ Lutheri non modò dissimilitudinem, sed manifestam inconstantiam atque adeò pugnam, quam pij viri, Episcopus Faber, Cochlæus, alijque centurijs aliquot Antitheseon Lutheri ià pridem notarunt, orbique cæcutienti (sed heu dolor frustra) demonstrarunt. Imò dux ipse Saxonix Georgius noui istius Euangelistæ ridens inconstantiam, ac discipulorum eius subsannans stultitiam

tiam leuissimam, & leuitatem stolidissimā, lepido utebatur apophthegmate, Lutheranos hodie nescire quidnā die crastino essent credituri.

D V B. Si Lutherus tam fuit in doctrina varius atque inconstans, mirum est tantum fuisse Lutheri discipulorum numerum.

C O N. Imò si vnus idemque fuisset in docendo, non tantum auræ popularis captare potuisset. Dum verò sese in omnem placendi populo transformat speciem, ac nunc hoc, nunc illud aut in gratiam populi aut in Principum adulatio nem nouaret, dignè est tanta Euangelicorum facta non secta, sed confusio verè Babylonica. Quod vt liqueat magis, non fuerit inutile Cathalogum tibi cōmemorare sectarum: non quidem omnium, quibus ne dies quidem sufficiat totus: sed nobiliorum, quæ ex vno illo Lutheri ceu Apocalyptici draconis halitu in orbem efflatæ Christianas passim depascuntur prouincias Euangelij prætextu: quod sibi quæque cum alterius

h con-

condemnatione superbissimè arrogat.
 D V B. Age, ó bone, catalogum istarum
 CAP. IIII. nobis cõtexe sectarum, vnde liqueat, q̃
 sint inter se concordēs Euangelici isti.
 C O N. Difficile fuerit, tamen dabo o-
 peram, vt ne quid frustra desideres. Ci-
 captiuitatem quandam Babylonicā
 Draco ille Apocalypticus nũc Dei pe-
 missu solutus, per Lutherum, aliosque
 Euangelicos istos populo Dei molire-
 tur inducere, varias paulatim inuexit
 prætextu Euangelij sectas per quosdā
 improbos, qui rem istam Reipublicæ
 Christianæ perniciosam, ac Ro. Impe-
 rio exitialem, suo procurarent studio.

Catalo-
 gus secta-
 rum ex
 Lutheri
 pseudonā.
 gelio na-
 tarum.

Tres Euā-
 gelicorum
 classes.

Euangelicorum igitur, qui Euange-
 lij istius noui, quod iactitant, doctrinā
 per Lutherum aliosue adulteratam se-
 ctantur, in tres distinguas commodissi-
 mē classes, tametsi tanta sit varietas, cō-
 fusio, & doctrinæ inconstantia, vt tot
 existant ferè factiones, quot capita: tot
 propè hæresiarchæ, quot sectarij. Ali-
 namque sunt Lutherani, alij semiluthe-
 rani, alij Antilutherani: de quorum no-
 bi.

bilioribus tātum dicemus factionibus. Nam si quis omnes huius fermentati seculi errores, ait Hedio epistola ad Melanchthon. numeret de fide Trinitatis, de Christo Deo, Sacramētis, & cæter.

fere totidē inueniet, quot ætas habuit Augustini, id est centū viginti octo.

Sed nos telam istam exordiamur Sathanicā. ¶ Lutherani, qui impuram Lutheri pseudomonachi sectantur doctrinā.

Hic se Christi Euangelistam gloriabatur, vti Manichæus se Christi Apostolum, quod Germania ante suam doctrinam, inquit, gloriosè suum commēdans fictitium dogma, nunquam verū habuisset Euangelium. Item tertiū Heliam, vti olim Noëtus se Moysen, & fratrem suum Heliam iactabat. Post varia, eaq; familiaria cū diabolo habita colloquia, quibus ille argumenta suggerebat nouo suo pseudapostolo digna:

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Imò visiones diaboli cū alijs in scriptis sæpe iactet, ait Abbas Vet. Cellæ, libro de Missa angulari manifestè fatetur diabolum esse præceptorem suum,

Prima classis Euangelicorum Lutheranorum.

Lutherus Euangelista et tertius Elias.

Epist. ad Duceum Georgium.

Lutherus Diabolū suum iactat magistrum librorū de missa angulari.

h 2 qui

qui disputādo ipsū docuerit, missā nihil
esse boni. Ab hoc Euāgelista nouo, cū
nihil boni aut puri expectari posset, cū
anteā Ludder in fausto fœdō que nomi
ne vocitatus, se postea Lutherum quasi
pulum dixit, quem tamen Erasmus epi
stola ad Goclenium, ex ipsius scriptis
se deprehendere affirmat virum esse sce
leratissimū. Seditionis verò illius Ger
manix authorem fuisse, quæ rusticorū
absumpsit centum quinquaginta milia
inficiari nequeant Euangelici. Imò si Io
hannes Stoltzcius in Lutheri defensio
ne meretur fidem, inducit Camerarius
Lutherum de suis sceleribus, adeoque
in sancta (inquit) vocatione designatis
declamitatem. nā eum turbarū Germa
nix causam ausus est proclamare, cul
pamque omnium ærurnarum, quibus
adhuc conflictatur respublica, in illius
transfert contentiones. Istum ergo E
uangelistam Lutherum, id est, purissi
mum Euangelij doctorem vocitant.
Sed simili stoliditate olim Manichæum,
id est, insanientem, sui immutato etiam
non

nonnihil infausto magistri nomine dicebant Mannichæum, quasi māna fundentem. Horum variæ sunt factiones hodie per Saxoniam: vti confessionibus suis anno 61. declararunt Mansueldenses & Vinarienses, qui septem ferè Lutheranorum damnāt sectas ceu minus Euangelicas, aut Lutheri dogma non verè secutas. Sed qui eorum volunt videri Lutheraniissimi, sese Cōfessionistas à confessione Augustana iactitant, quā tamen nunc sectantur variatam & reuerā deprauatam atque adulteratam à doctrina anno 30. Carolo quinto exhibitā. Quia verò Lutheri doctrinam Illyricus & Gallus à Melanchthone alijsq; accusant deprauatam, (si enim esset à Deo Patre, eradicari per homines, imò discipulos ipsius non potuisset) conatī sunt pristinos ac propè obsoletos Lutheri renouare errores ab alijs condiscipulis ceu anathema damnatos.

Illyricani à Matthia Illyrico homine Sclauo nunc dicuntur, qui eius doctrinam contra Melanchthonem & Vvito

.2.

tenbergenses sectantur de Seruo arbitrio, quod opera bona non sint necessaria ad salutem secundum Lutherum. Hunc inter alia etiam renouasse Arrii doctrinam, talemque eum esse ab Academia Vvittenbergensi damnatum, testatur Staphylus defensione sua. Ad huius classicum etiam Mansueldenses ecclesiæ suam edidère confessionem contra Vvittenbergenses & Lipsenses.

3. Maiorani à Georgio Maiore, qui à Luthero è stercore erectus, ait Stoltzcius, horrendum in eius patria peperit monstrum, docens opera bona ad salutem necessaria, etiam infantibus, vult in Genealogia Lutheri. Hi alia Lutheri loca promūt, quibus contra Illyricum pugnant. Isti Lipsiæ regnant, & Vvittenbergæ: quibus sese opponunt Ienenses & Mansueldenses.

4. Antinomi Ioānem Islebium Lutheri ciuem ac discipulum sectantur magis. Hi dogma sequuntur legibus diuinis contrarium, ait Querela Lutheri, legem operum reiicientes, finguntque homi-

homines contra conscientiam iustos esse. Aiunt enim, teste Luthero libro de Concil. Si es adulter, scortator, vsu rarius, auarus, aut alijs pollutus peccatis, si tantum credis, saluus es.

Mansfeldenses, qui confessionem sectantur comitum Mansfeldensium Iuniorum, qua non paucas Lutheranorum damnarunt sectas. Inter alias verò Adiaphoristas, assertores bonorum operum, defensores liberi arbitrij, siue Melanchthonicos, Osiandricos, Stancarianos.

Ienenenses, qui Ducum Vinariensium Confessionem professi, nouè Lutheranorum sectas damnant, inter quas recēsent Vvittenbergenses & Lipsenses.

Osiandriani ab Andrea Osiandro, qui & sibi spiritum istum videbatur natus Euangelicum, id est dissensionis magistrum, vnde nec Lutheri vestigijs consistere potuit, tametsi plurima Lutheri loca ad suæ doctrinæ confirmationem adduxerit. Docet autem hominē iustificari non fide, sed essentiali iusti-

tia Christi in nobis habitante, vt non sit gratiæ in credentibus, sed nature, ait, Querela Lutheri.

.8.

Catalogo
hæreseon.

Stancariani à Francisco Stancaro Mætuano, qui Osiandro se opponens dum Christi defendit humanitatem, per quam iustificamur, in contrariam incidit hæresim, ait Palladius, et Christi diuinitatem cum Arrio persecutus est, eumq; ait Rabinorum contagijs infectum. Docet autem Christum esse iustificatorem, ait Staphylus, iuxta solam naturam humanam exclusa diuina. Sed isti in tertiam forte reiiciendi sunt classem Euangelicorum, quod cœnam domini volunt præberi tanquam corporis arrabonem.

.9.

Musculanos dixeris, qui Andræ Musculi dogma sequuntur. Is in duos superiores illos inuectus, docebat Christum esse non modò secundum vtramque naturam iustificatorem, sed etiam diuinam eius naturam in cruce et passam et mortuam, in cuius blasphemie confirmationem libellum edidit nomine
Lu-

Lutheri idē affirmātis: quod & ex libro Lutheri de Concilijs queat confirmari.

Iustificatorios haud immeritò appelles omnes, qui Lutherum sequuti magistrum, de iustificationis modo dissentiūt. Ex varijs enim sui hæreſiarchæ verbis & inconstantibus, varium quoque discipuli concipiebat sensum. Cū enim Osiandro se opponerent, Dux Prussiæ an. 14. Lutheranorū Prædicantibus (sic enim nunc gaudent illi appellari pastores sectarum) iudicium petijt super iustificationis modo, quæ omnes ecclesiarum suarum nomine ita responderunt, vt plus esset ipsis inter se, quàm cum Osiandro, mutuæ dissensionis. Priuatam enim quisque iustitiæ definitionem obtrudebat, omnes contrariam, nullus Catholicam.

Pfeffingeri à Iohanne Pfeffingero, qui pastor Lipsensis vna cum schola Lipsensi Pelagij renouauit hæreſim. Publica enim illum definijsse disputatiōe ait Nicolaus Amsdorffius, hominē suis naturalibus viribus assentiri verbo, promiss-

.10.

.11.

missionē apprehendere, & spiritui sancto non repugnare posse. Heshusius docet defensione contra Calvinum, Lipsenses & VVittenbergenſes Theologos palam adserere *συνεργίαν*, & cooperationem humanæ voluntatis in conuersione, qua homini non renato tribuitur facultas sese applicandi ad gratiam, & verbo Dei ex sese assentiendi. Isti & suum edidēre Interim, quo veterem Lutheranismum mirificè interpolarunt. Cæterum Lutheri sectam esse circiter in triginta quatuor sectas diuisam, ait Bredenbachius in psal. 67. quæ se mutuum editis libris oppugnant, præter eas, quæ in indocta plebe latent.

Lutheri se
cx 34.

Plura enim Lutheranorum comprehendens genera, si, vti ait Cleinvvitzius, supputes varias præsentis corporis domini in Eucharistia sentētias. Alij enim adesse, alij inesse, alij subesse, alij esse cū pane, alij circa panem. Alij denique aliter nouum Lutheri figmentum efferūt. His alias adde Lutheranorum sectas, quæ suam, quam dicunt, Missam Evangelis

gelicam aliter atque aliter celebrant. Alij semilatinam, alij habitu laico, alij ecclesiastico: Aliter denique Vvittenbergæ, aliter Norinbergæ, aliter per ducatum Wirtembergensem, aliter per Brandenburgensem, aliter per Bauariam superiorem.

Sunt & qui Eleuationem S. Euchariſtiæ retinent, vt teſtatur Cleinvvitzius contra Heshuſium: Sunt & qui abolerunt hunc ritum, ait Heshuſius.

Pastillarij ſunt, qui corpus quidem Domini præſens in S. Euchariſtia fatetur, ſed in pane aut ſub pane, vti ferina in paſtillo, aut pillulæ in ouo reconditæ. Sic quatuordecim illi Paſtores Sueuici, quorū tūc Brentius fuit anteſignanus, cū Oecolampadium oppugnant communi ſcripto.

Nunc ad ſecundam ueniamus Enangelicorum
clafſem.

(. . .)

Semi-

Secunda
classis Euā
gelicorū
Semiluthe
ratorum.

Emilutheranos dicimus, qui Lutheri placitis sua quædam noua Euangelij prætextu assuunt. Horum varia est natio, sed primas facile ferunt Interimistæ, qui duplicis sunt generis. Alij enim Interim Augustanum sectantur anno 48. confectum, ubi post mortem Lutheri falsi quidam fratres, ait Palladius (de suis loquens Euangelicis) iniquitatis mercede cōducti, cum aduersarijs (Catholicos dicit) conuenerunt & libellum Interim, ait, compilarunt.

1.
Interimi-
stæ.

Catalogo
hæret.

2.
Adiaphori
stæ.

Confessio
ne purę do
ctrinæ.

Alij dicuntur Adiaphoristę siue Lipsenses, ab Interim Lipsensi, quod Adiaphora, id est indifferentia habeant ecclesiæ & conciliorum constitutiones atque cæremonias, quas qui vel obseruat vel violat, mutâtve, nihil peccat. Horum disciplina plurimos nacta est discipulos, quos Amsdorffius scribit simulat & dissimulare omnia, atque se comparare, quasi Imperatori obtemperent in eiusque gratiam Missam, & veterem religionem rursus amplexos fuisse, neque

que id tamen facere, ac nihilominus in Lutheri disciplina permanere velle.

Lutherosiandriani, siue Brentiani, à Ioanne Brentio dicti, qui Lutherum Osiandro conciliare studēt: is enim Epistola ad ducem Vvirtembergensem anno 52. docet cum Luthero contra Osiandrum, hominem hac in vita impu-
tatiuè haberi iustum, & post hanc vitam cum Osiandro contra Lutherum affirmat hominem oportere eadem iustitia, qua Deus essentialiter iustus est, iustum reipsa fieri. Hunc sectantur Theologi Tubingenses, teste Staphylo in defensione.

Lutherozvingliani, qui Luthero cū Zvinglio, hoc est, albo cum nigro conuenire posse sibi persuadent. Huius sententiæ accusatur passim Melanchthon, rectè Cothurnus germanicus ideo dictus: qui sub finem vitæ à suo Helia Luthero tantopere veri Euangelij nomine tam diu prædicato ad Zvinglium, pridem licet hæreseos à se notatum, adeoque scriptis suis oppugnatum, descit,
uit,

Confessio
ne puræ
doctrinæ.

50

In funda-
mentis Cœ-
næ Domi-
ni.

uit, disertis verbis in iudicio suo de cœ-
na Domini ad Comitem Palatinum,
Anno 58. Brentium quoque huius à
Lutheri Euangelio defectionis accusat
Amsdorffius, quòd noluerit condem-
nare Zvvinglium, sed cum Luthero cõ-
ciliare moliatur, præfatione in librum
Iaco. Andreæ, horum sectam.

Vbiquetij non immeritò appellen-
tur, qui vbiquitatem corporis Christi
singūt. Cùm enim nec Calvinistis, nec
Catholicis consentire de Christi cor-
pore velint, nouum opinionis porten-
tum Germanijs inuehunt, adeò vt non
dubitent affirmare, Christum secundi
corpus etiam in inferno adesse præsen-
tem, si fidem meretur Micronius respõ-
so ad VVestphalum. Iohannes Boedes-
ker Bremensis, docet Christi humanita-
tem vnà cum diuinitate esse præsentem
in cœna sacra, in Baptismo, in verbo, in
omni denique cœtu, in nomine Dei
ritè cõgregato. An nō iste sub Lutheri
nomine Caluini ludit fabulam? Hanc
blasphemiam olim Zvvinglius Catho-
li-

licis non erubuit mendacissimè affingere, qui asserant humanitatem Christi vbiq; esse, sicut diuinitatem: quod nullus omnium sensit Catholicorum, sed Christi corpus docemus esse pluribus in locis simul, non sua quidem natura, vti est diuinitas vbiq; per naturā & maiestatem, sed sola Dei voluntate, cui non est impossibile omne verbum.

Bellianos à Bellio Montfortio dicit Beza, sed errorem non attingit, nisi fortè quòd hæreticos scripserit cōtra Caluini doctrinam non occidendos.

Heshusij, à Tilmāno Heshusio, quē Calvinus Seruetianum infamat, Boqui-
nus Arrianum, V Vilhelmus Cleinvviz-
tzius verò præter peculatum plurimis
de fidei capitibus accusat: quibus hoc
anno sua respondit defensione, obie-
cta inficiatus, nisi quòd illud, Trinitas
est vnitas, negat se meminisse, an dixe-
rit in lectionibus: cū ita disertè doceat,
de præsentia Christi corporis in
cœna, obiectione quinta.

Melächthonici, qui Lutheri doctrinam

.6.

.7.

.8.

Illyric^o in
libello, Be
richt.

nam professi, illam deserentes, Philippum Melanchthonem sectantur de libero arbitrio, alijsque dogmatibus à Lutheri corruptela repurgatis. Hos insectantur acriter Illyricus cum Vianarien. Erasmus Sarcerius cum Manuelden. tanquam puri puti Saxonici uangelij deprauatores. Illum prætere accusat Illyric^o, quòd doceat hominè posse ad gratiam Dei recipiendam sese preparare ex puris naturalibus viribus. Sic ex olim Stoico & Manichæo, nunc Melanchthō factus est Pelagianus. Vnde illum meritò Cothurnum appellat non modò quòd Pelagianismum reuuet, aut oppugnatum pridem iam asserrat cum Catholicis liberum arbitrium, sed quòd olim ex professo Zvvingliano rum hostis, nunc factis & scriptis pro Zvvinglio pugnat, immò euertat Lutherum, adeoque Euangelicam illam Confessionem Augustanam sua manu descriptam, atque in Comitij Augustanis Carolo V. A. exhibirà, & Apologia illa mendaciorum scaturigine tunc

qui

quidem propugnatā, sed postea varijs modis ab ipso immutatam atq; depravatam & adulteratam, quod falsi crimē suo magistro Melanchthoni Matthias Flaccus, vti & de alijs Lutheri libris adulteratis, nō dubitat impingere libello supplicatorio pro Synodo in Saxonia congreganda.

Hanc in classē rectē reponantur & illi Euāgelici, quos Erasmus dicit perfrictæ frontis, qui scalpro perfricāt frōtem, donec eliciant sanguinem, ac mox locum inungunt oleo, itaque Christo initiantur. Istos anno 34. scribit Erasmus exortos. His non fuere dissimiles pneumatici quidam, tametsi plerique anabaptismi spirent Enthusiasmos.

Lutheropapistas vocat Ioannes à Lasco VVestphalū & coniuratos, qui Lutherum sectati, videantur Ro. Pontificis excommunicationē, qua Sacramentarios suis eijciunt synagogis, imitari. Alij enim Lutherani his sūt æquiores, qui nec Zvinglium damnare sustinēt, neque ab eius loquendi formulis ab-

i horrent,

.9.

Fronto-

res.

Purgat. ad

epist. Lu-

theri non

sobriam.

10

11

Illyrici
querela de
Luthera-
norum
apostasia.

horrēt, re ipsa liquido declarantes, quid
monstri domi alant, si modo per princi-
pes, quibus adulatores aduersari non
audēt, liceret. Certē si vera narrat Hel-
husius, hoc nomine rectē censeantur
Vvittenbergenses & Lipsenses docto-
res, qui & libris editis docent, Licitum
esse suscipere doctrinam Ro. Pontifi-
cis, & omissa Confessione esse parendū
impio magistratui. Quid, quod Illyri-
cus cum suis manipularibus præfatio-
ne, 5. Centuriæ Historiæ Ec. Magdeb.
ait Lutheranorum quosdam (notans
Vvittenbergen. & Lipsenses Theolo-
gos) suum peccatum sicut Sodoma præ-
dicare, corruptelas & lapsus atroces
(doctrinæ Lutheranæ) palliare, immo
pro optimis operibus defensare. Mul-
tos prætereā, inquit cessisse Ro. Ponti-
fici, eum esse Oecumenicum, ei que iu-
risdictionem Paradisi, hoc est Ecclesiæ,
restituendam esse. Cessio facta est in ar-
ticulo de Lib. arbitrio in gratiam Papi-
starum. Cessio facta est, quod principa-
liter fide iustificamur. Cessio facta est,
quod

quòd opera sunt ad salutem seu iustitiã necessaria. Cessio facta est, quòd ceremoniæ Ro. pontificis sunt recipiendæ, tantum vt crux auertatur.

Sic Illyricus de suis syneuangelicis Lutheri titulo gloriantibus. Ex quibus alijsque causis infrà commemorandis ^{vide lib 3.} Lutheri Euangelio repentinum omina ^{cap. II.} tur diuinatque interitum, Tragicum exclamans, Perit, idque repente, veritas (per Lutherum) patefacta? Tales quidē habet Germania superior, qui syneuangelicorum censura vtrique parti placere student. Verum sunt & per Belgium non obscuri nominis, qui sese, velut loquuntur, neutrales gerunt, qui in Catholica & Romana permanentes, quod verbis quidem aiunt, Ecclesia, de fœdis aliquot eam repurgare conantur erroribus. Si de hominum moribus satagerent corrigendis, nos sanè ultro neos haberent suffragatores: Iam cum erroris notent, quod erroris est vacuū: Rursus pro euangelio arripiant, quod Euangelio est contrarium, homines mi

feri frustrà sensu carnis suę inflati, aliud consequuntur nihil, quàm vt ab vtraq; parte audiant malè, ac à neutra pro suis agnoscantur: vtrinque reiecti, vtrinque damnati, ac ferè proscripti. Vnde verè Semicatholici appellentur, quòd ista professio ad salutem nō plus ipsis profuerit, quàm Iudæis vnum eundemque Deum colētib; veri Dei cognitio atque cultus Iudaicus. Qui enim non est mecum (ait veritas Christus) cōtra me est: qui contra Christum est, Dei filius, nedum hāres Dei, aut cohāres Christi esse nequit.

Tertia
Euangelicorum
classis,
quę est
Antilutheranorum.

Sed iam ad tertiam descendamus Euangelicorum classem. Ea habet Antilutheranos, qui Lutheri occasione ab Ecclesię doctrina dissentiētes dogmata sectantur Luthero contraria.

i.
Sacramentarij Carolstadij.

Cō. ad Co.
loſs.

Horum famosissima est factio sacramentariorum, qui ab Andrea Carolstadio Archidiacono Vvittenbergensi originem ducunt, quòd is teste Melancthone primū disputarit, non esse præsens in cœna corpus Domini, primum
que

que de Eucharistia excitauit tumultū
 anno 24. verba Christi in hunc detor- An. 24.
 quens sensum, Corpus meū, quod pro
 vobis datur, est hoc, quod hic affidet
 mensæ. Verū cū insulsa eius inter-
 pretatio verborum cœnæ Domini non
 placeret discipulo Hulrico Zvvinglio
 Canonico Constantiensi, nouam secta Zvvinglia-
ni.
 batur sententiam de Eucharistia, quam Lib. con-
tra Calui-
 sese in Battauī cuiusdam epistola, teste num.
 Heshusio, reperisse fatetur, vbi Est pro
 Significat accipiendum didicit: quod
 prodigiosum commentum exemplis ē
 scriptura petitis cū nec sibi, nec audi-
 toribus persuadere posset, narrat sibi
 in somno visum, adesse monitorem (a-
 ter fuerit, an albus, inquit in subsidio Zvvinglio
arma sup -
 de Euchari. nihil memini) qui diceret, peditat dia-
bolus cō-
 Quin ignaue respondes quod Scribi- S. Eucha-
 tur Exo. 12. Est enim phasē, hoc est, trāsi ristiam.
 tus. Ita Tilmannus Heshusius contra
 Cal. & Beza. Huic errori & alios ad-
 iunxit plurimos, quibus Catholicam
 turbauit Ecclesiam, vti de peccato ori-
 ginali, quod sit tātum naturæ morbus,
 non peccatum,

Pelagianis-
mum re-
nouat
Zvvingli-
us, et Nes-
torianis-
mum.

Rursus Christi gratiam cum Pelagio
aboliturus, hominem posse solis natu-
ralibus virtutibus & meritis vitam æter-
nā impetrare, vt Cato, & Scipio, quos
saluatos docet libro contra Vrbani-
Regium. Sic Nestorij errorem reuoca-
turus, volebat legendum esse Ioan.
Verbum caro est facta, nōn factum, vt
Lutheru ait libro de Concilijs. Hic rās
ta audacia in magistrum suum Lutherū
insurrexit, vt ipsum hæreticum scribe-
ret, quod sententiæ suæ de Eucharistia
repugnaret: Contrā Lutherus Zvvin-
gium cum suis habet hæreticum. Vnde
acerbissimum inter ipsos, suosque vtri-
que sectatores natum est bellum, quod
etsi ter quater conati sint Syncretismo
quodam componere, ut acrius Catholi-
cam Christi oppugnarent Ecclesiam:
tamen semper magis recrudit, vt li-
quet ex maledicis scriptis Caluini &
Vvestphali, Bezæ & Heshusij, Luthe-
ri, & Zvvinglij, cui sua Cōfessione sup-
petias veniūt Tygurini illius maledicti
retundentes acerrimè.

Cære-

Cæterum hæc Sacramentariorū doctrina tam fuit vel à sui exordio variè dissecta, vt intra biennium in sex aut septem sectas fuerit dissipata, inquit Lutherus sermone super Sacramēto Haganorū anno. 27. Imò infinita penè est hac in parte aiunt Bremen. concionatores ad VVestphalum, Confess. De S. Eucharistia, opinionum varietas apud eos. Vnde fit, vt varia etiam sortiantur nomina. Istorum quidā sunt dicti Oecolampadiani, à Ioan. Oecolampadio Brigittano apostata, qui vt suum nomē varijs de Græco translationibus audacia planè sacrilega mutilatis & corruptis contaminauit: ita eum à magistris suis inter se discordibus dissentientem alij sacramentarium Duces facile obscurarunt, tametsi affectatæ tyrannidis Erasmus Roterod. eum, vri & Zvvinglium, accusarit epist. ad Goclenium.

An. 26.
Sectæ Sacramentariorū
quam varietas.

3.
Oecolampadiani.

Sanè qui illum Basileæ nouerunt, testes sint, quantum imperij in magistratum sibi vsurparit: qui eius nutibus non parebat, innox ordine mouebatur:

.4.
Martyri-
ani.

Vide Hes-
holiam
contra
Caluinū

.5
Bucerani,

qui eius auaritiam odisset, quòd do-
mum domui, agrum agro copularet, nò
impunè ferebat. Eius metaphoram siue
tropum, quo corpus Domini esse vo-
luit pro figura & signo corporis dudū
explosam, nūc Petrus Martyr recoque-
re molitur, à quo sūt Martyriani, qui
Deum negāt facere potuisse, vt vnum
corpus sit in pluribus locis. Sic Dialo-
go contra Brentium sui magistri blas-
phemiam vincit. Idem P. Martyr cum
alij Zvvingliani Christum ad discipulos
Octaua Paschæ ingredientem inducūt
per rimam, Calvinus verò illi integras
fores aperuisset, ne videlicet pressurā
vllam tenellū Christi corpus patiatur,
hic nouus Antichristi Martyr per fene-
stram introducit, vt verum sit quod ha-
bet Euāgelium, Christū clausis ostijs
ad suos ingressum.

Bucerani, à Martino Bucero quorū
dam Dominicano habent nomē, qui q̃
postea in Lutheri sectam iuravit, lice-
nec huic perstiterit fidus, facile ab alijs
fuit gloriæ studio superatus. Tanta au-
tem

tem fuisse in Euangelio isto inconstan-
tia illum scribit R. D. Stephanus VVin-
ton. vt hominem appellet plagosum,
quòd insigniores sectas sectatus, vndiq;
vapulauit. Nam initio vbi Lutheri do-
ctrinam reiecisset, sese ad iurati hostis
Zvvinglij castra proripuit: vnde & in
Marpurgensi disputatione contra Lu-
therum pro illis dimicabat: sicut & Au-
gustæ subscribere noluit Confessioni
Principum protestantium Lutherano-
rum, sed Argentinensi. mox mutata ve-
lificatione, vbi Zvvinglius inter arma
paricidalia à se concitata corruisset tru-
cidatus, iterum Luthero sese coniunge-
re studuit, à quo pridem falsi & si publi-
cè notatus fuerat, nunquam tamen se
purgauit legitimè. Deinde cum VVice-
lio iam ad Ecclesiam Catholicam re-
uerso nouam contra Lutherum medi-
tabatur pacis & concordiaè formulam.
Etsi autem tam esset varius, nunquam
tamen sibi dum esset sacramentarius pla-
cuisset scribit, Est, pro Significat: & cor-
pus, pro signo corporis: hoc est nun-
quam

quam sibi probatum aut Zvvinglij aut Oecolampadij inuentum, sed sui ingenij, quo erat sanè non omnium infelicissimo. Vt autè suis in erroribus erat inconstans, ita illius sententiæ inuētorē videtur Michael Dillerus fecisse, quod qui fidem tantum habet historicam, in cœna nihil quàm signum corporis accipiat. Alberus scribit Bucerum sic esse verba Domini interpretatum, hoc est protestatio & memoriale beneficiorū Dei. Sanè vt in Christianismo fuit inconstantissimus, ita in paterno Iudaismo constantissimus. Præter vsuras enim defensas licitas, etiam Christi aduentum sub mortem narrât oculati testes reuocasse in dubium.

.6.
Farellistæ à V Vilhel. Farello nuncupantur, qui Geneuam cum vicinia suo infecit toxico. Hunc adeò seditiosum metuebant Basilien. vt cū bis Monte Pellicardi profugisset, eum in exiliū abire iusserint. Hic præter Sacramentarium metiā Samosateri renouauit hæresim, Spiritum Sanctum affirmās mortuum

Eras epist.
ad Prin. In
ser. Germ.

tum in rebus creatum. Ita in Summa Gallicana scripturæ, teste Petro Carolo epist. ad Card. Lotharingum. Verū captata per illum gloria facilè per discipulos Caluinum, Seruetum, Viretū, aliosque illustres Antichristi martyres, disparuit.

Caluinistæ à Ioan. Caluino Picardo ^{.7.}Caluini. Nouiodunensi, nunc famosissimè celebrantur per Gallias, quem à patria sua ob vitæ improbitatem exulare scribit Anto. Demochares, de missæ sacrificio. ^{Caluinus ob vitæ improbitatē exulare coactus.} c. 2. Eundem nouerunt nostri, inquit Ioan. Vacquerius Lib. de Tentationibus, inter dissolutos suæ vrbs viros dissolutissimū, inter incōstātes & foedifragos incōstantissimū. Hic igitur Gallicani ingenij fastu, vanæque eloquentiæ cothurno, ac doctrinæ suæ opinione tumidus, primum Basileæ delitescens, tū Argentorati exulans, ac profugorum ibidem factus concionator, post Geneuensis ecclesiæ arrepta, contra Dei legem pulso Vicecomite & Episcopo, gubernatione, nō modò Sabaudiam, sed totam adeò Galliam suis infecit, euer-

tit, perdidit blasphemijs. Præter noui
 suæ cœnæ figmentū, quo Christum, li-
 cer absentem, imaginatur sua tantum
 vi & efficacia præsentem per Metony-
 miam. In quo neq; suo cū patre Farel-
 lo, aut Oecolampadio, neque suo cum
 auo Zvvinglio conuenit: quorum vtrū-
 que reprehendit, quod Cœnam Domi-
 ni non rectè tractarint, vnde & in cul-
 pa esse ait: quod magna animorum
 offensione Tigurini accipiunt, tan-
 quam in suum Apostolum vehemen-
 ter iniurium: sed ijs palinodia est recō-
 ciliatus. Alios quoque errores ab orco
 reuocat, quos ex plurimis annotauit
 decem Heshusius. lib. de Eucharistia,
 quòd animo & factis declarat baptis-
 mum pueris non esse necessarium. Nar-
 rat enim, noluisse Calvinum puerum
 imbecillem, ac in templum delatum
 baptizare, sed vt postridie reportaretur
 mandasse, qui interea est mortuus. Rur-
 sus quòd testimonia ex Genesi pro sa-
 cro sancta Trinitate, & Christi diuinita-
 te à Catholicis adducta, velut Rabbino-
 rum

Calvinus
 suos ma-
 gistros
 Zvvingliū
 & Oecolā.
 padium, de
 Imperitia
 reprehē-
 dit, lib. de
 Cœna.
 Eras. Albe-
 rus lib. cō-
 tra Carol.
 Errores alij
 Caluini.

Baptismū
 nō esse pue-
 ris necessa-
 riū, vt Ma-
 nichæus.

Calvinus
Arrhiani-

Caluino
brutescunt
homines
Stoicè.

Deū pecca
ti authorē
facit Calui
n' cū Simo
ne Mago.

Hugoni-
stæ.

re, sed operari etiam efficaciter. Rursus
Adæ peccatum occulto Dei decreto
fuisse ordinatum. Imo diabolus Dei
mandato esse mendacem. Itaq; Deū
esse non tantum malorum, sed peccati
quoque authorem. Hæc Caluini verbis
blasphema recitat Heshusius in errori-
bus Caluini, sub finem suæ confessionis
de S. Eucharistia. Vbi inter cæteros pri-
corum hæreticorum renouatos erro-
res, obseruandum est, Calvinum docere
Deum peccati authorem, quod lib.
contra Libertinos sui oblitus affirmat
à Simone Mago sumpsisse originem.
Porro Caluini nomen nonnihil supe-
rioribus diebus obscurare cœperant,
qui per Galliam vocantur Hugonistæ,
incertum an ab Hugone quodam ludi-
magistello Parisien, an ab Hugone illo
Capeto ex Comite Parisien. Francorū
rege, vti Caluinistæ per Galliam sedi-
tiosi libellis in vulgus sparsis suo tumul-
tui pijs Ec. Catholicæ filijs tātū nō exi-
tium minitanti adeoq; intentanti præ-
texebant, quo Catholicis principibus
Guis

Guilianis, alijsque aulæ gubernatoribus inuidiam conflarent.

Noui Sacramentarij
cur per
Germaniã
dicant Cal
uinistæ.

Cæterũ Calvinistæ nunc passim non uiocitantur Sacramentarij, quod uti ait Confessio Mansuelden. noua quadam strophæ Sacramenti veritatem eludere conantur, verbis enim præsentiam corporis & sanguinis Christi cõfirmât, sed re ipsa negant. Veterum enim sacramentarium, id est Zvvinglij atq; Oecolampadij dogma reijciunt, qui ociosum atque vacuum, externumque signum dicebant esse sacramentum altaris: sed isti nunc cum Lutheranis simulant se consentire. Confitentur enim, ait, Confessio Mansuelden. quod verũ corpus & verus sanguis Christi in Cœna verè & substãtialiter adsit, sed tamen figuratè & spiritualiter & sacramentaliter, Ita ut corpus Christi semper maneat in cœlo. Dicunt enim corpus nõ posse esse simul pluribus in locis.

Caluinistæ
simulât se
Lutheranis
cõsenti
re, cũ toto
cœlo disse
tiant.

e.

Caluinistarũ aut noua aliquot emergunt genera, quorum primas faciunt Bezani, à Theodoro Beza Legum Licent

Licenciato nominati, qui ob flagitia, & mores illicitos, & supplicio dignoscō-
cubitus, adeoque adulteria & infandas

Bezani ita depingit Heshufius: quē etiam Epicurū dicit & blasphemum scurrā. Tātā sum-
mā scelera-
te pecunię
auriq; fa-
cri suppu-
tat Beza,
pręter fra-
tris benefi-
cia post
mortē sibi
adiecta.

libidines, suis etiam, inquit Heshufius, Sathanicis Epigrammatis Martialis & Catulli spurcicias superantibus, in pro-
stibulo decantatas, cū magis suppli-
ciorum metu, quā religionis amore
aufugerit ex Gallia, Loffanna etiā pul-
sus se Christi martyrem iactat. Certē
beneficia illa opima, quibus Parisijs ad
septingentos amplius coronatos an-
nuos impinguatus luxuriabatur, ac in
vitam varijs libidinū cloacis disfluebat
dissolutissimā sese Simoniacē vēdidisse
tantum non disertē profitetur, Pręfat.
in suam Confessionem.

Hic vir Religiosus cū Caluino lin-
guam vendidisset, aduersarijs congres-
sus ubi eius mysteria non posset defen-
dere, in eam prorupit blasphemiam, vt
Deū neget Omnipotētē. Disertē enim
scribit teste Heshufio, Deum nō posse
efficere, vt corpus aliquod manēte sub-
stantia, sit absque loco, vel in pluribus
locis

Defensio-
ne contra
Caluinū.

locis. Illud enim Angeli axioma, apud Deum nihil esse impossibile, non sine exceptione accipiendum esse, quòd factum fieri nequeat infectum, vt bis tria nò sint sex. O argutos philosophos, qui Dei opt. max. maiestatem ad sua physica vix præ infano poëtarum & bonarum literarum studio degustatæ regulas non erubescunt reuocare.

An huic nouo Theodoro nouã quoque Diabolus debeat Atheorum coloriam, infrà de Epicureis dicetur aptior. Negat & pro reprobris esse orandum, nulla peccata esse reprobis venialia, nulla electis mortalia. Comment. in 1. Ioann. 1.

Inter Calvinistas Heshusius recitat esse, qui doceant Christum non esse pro omnibus aut omniũ peccatis crucifixum et mortuum, sed tantum pro fide libus et pijs huius erroris in simulat Boquinum, Pincierum et Clebitium, Defensione contra Calvinum. volũt enim corpus Christi in coena tantum ab ijs manducari, pro quibus aiunt mortuũ.

k Itaque

Itaque & malos & impios ab utroque Christi excludunt beneficio.

10. Alij sunt inter Caluini discipulos, qui cum Martione carnis negant resurrectionem. Scribunt enim, ait Heshusius, ministrum quendam Calvinianæ factionis hanc suæ Sacramentariæ doctrinæ attulisse causam, Ab esu diuinæ carnis arceri corpora, quod spes æternæ vitæ animas, non corpora spectaret. Hanc certè blasphemiam testatur Nicolaus Villagagno Eques Rhodius, Petrum Richerum Carmelitanum in Fræcia Antartica, quò se cum alijs apostatis receperat, scriptis euomuisse.

Hi & modo carnis Christi, quā in Eucharistia se accipere fingunt, à Caluino dissentiunt. Negāt enim materialis carnis communionem in animas Spiritus irradiatione immitti posse, vnde & Caluini illam Solis similitudinem ridens: realem tamen, non corporalem Christi substantiam in animas docent permeare. Esse autem hanc substantiā inuisibilem instar idæarum Platoniarum,

vt qui manducare se credat & cogitet,
manducet.

Alij transsubstantiationem quādam
admittūt, sed hac lege, vt ad panis sub-
stantiam addatur corporis Christi sub-
stantia, quibus trans significat præter,
qui ad Lutheranismum videntur trans-
fugere. 11.

Alij transsubstantiationem negant,
admittentes transconditiationem, vti
monstrosè loquuntur. 12.

Alij negant vllō modo edi substan-
tiam corporis Christi, sed merum pa-
nem, qui veterem instaurant Zvvinglia-
nismum, quem damnarat Calvinus li-
bro de Cœna. 13.

Alij cōcedūt corp⁹ & animā nutriri
corpore Domini, non quòd verè man-
ducetur, sed hoc fieri imputatione per
fidem: atq; eo modo Cœnam aliud ni-
hil esse, quàm memoriale. 14.

Alij manducationem non esse ne-
cessariam, sed fidem, quòd manducare
nihil aliud sit quàm credere. 15.

Alij cum spiritu nos & vi carnis, non
k 2 cum

cum ipsa carne participare aiunt.

16.
Caluini-
stæ Nesto-
riani.

Sunt & inter Caluinistas, qui publicas respuunt preces: qui occluso ostio se orare dicunt in occulto. Omnes ferè isti Christum adorari debere negant, sed per hunc esse adeundum Patrem, ideoque Carni Christi negant diuinitatem, duas in eo naturas distinctas constituentes.

Vnde & Richerus Christum affirmat non in natura humana, sed in Deo Patre adorandum: Nec Christum viuos & mortuos iudicaturum, sed Deum Patrem in filij persona ad iudicium appariturum.

7. Alij sunt, qui Caluini de Prædestinatione doctrinam abominantur, quod visa sit è Turcarum & Manichæorum schola profluxisse, cum asserat Iudæ non potuisse Christum non prodere, atque in eam rem fuisse prædestinatum.

Ex eadē Caluini schola, varię prodierunt impiorum sectæ, quæ Sacrosancti oppugnarunt Trinitatem. Tales complures habuit Ecclesia Italica Geneu,

quos

quorum duces facit libellus Geneuæ editus De actis & impietate Valentini Gētilis, Ioānem Paulum Alciatum, Gribaldum, cuius histrionem ait esse Valentinum illum.

Valentinistæ igitur à Ioanne Valentino Gentili Neapolitano Pēdagogo, ^{18. Valentini stæ.} qui ter quater periurus apostata, ait ille libellus Geneuēsum, falli docet eos, qui in vna Dei essentia, tres personas statuunt. Comminiscitur enim essentiam Dei in solo patre. Itaque illū prædicat solum esse verum Deū: filio dein ^{Filius esse tiatus.} de concedit Dei nomen, sed quasi præcarium, quia sit essentiatum à Patre, quē essentiatorem fingit atque *αὐτόθεον*. D. Athanasij symbolum vocat sophisticū, quod quartum Deum inducat, cui & ^{Pater esse tiator αὐτόθεος.} tripersonatum Deum exprobrat, eum appellās præstigiatores, adeoq; sacris legum, quòd soluat Christum. Patrem ergo solū dicit esse *αὐτόθεον*, id est, à nullo superiore numine essentiatum, sed à seipso Deum: qui vero filium dicit *αὐτόθεον*, is duo asserit principia. In summa

filium Dei docet impius, à Patre differre numero substantiali, hoc est, substantialiter alium à Patre. Vnde duas facit esse substantias, sed filium non habere *διουσίαν*, vt Pater.

Ita per prophanas vocum nouitates & falso nominatę scientię oppositiones, impij isti suum produnt spiritum, quo transuersum acti in suis consistere nequeunt vel erroribus constantes.

19.
Seruetiani

Seruetiani à Michaële Serueto Hispano, quondam Caluini atque Farelli collega.

Catalogo
hæreseon,

Hic nondum annos natus 25. se iactabat vnicum orbis totius Prophetę, teste Caluino in eius actis. In Africam profectus Alcoranum cū didicisset, libros scripsit, qui Ecclesię doctrinam in Mahumetismum transformant (inquit Palladius) Deum esse vnicam personam. Negat in Christo ex virgine nato, duas esse Naturas.

De peccato & iustificatione tantum loquitur, vt Philosophi & Pharisei.

Sp.

Sp. Sāctum quoque negat esse tertiam personam, ait Eras. Alberus.

Porro Caluinus cū ministris Geneuensibus, quando eum igni cremandum (licet supplex gladium flagitaret, Lib. 2. contra Carol. ac misericordiam teste Caluino ingenti precaretur boatu) tradebant, propositiones impias 38. & in Deum blasphemias collegerunt. Confessio quoque Mansuelden. eius errores refutat, quos hic rememorare nō est locus, nisi quod puerorum baptisma docet plusquā Mahumeticē, imō diabolicē, esse detestandam abominationem, regni Christi cōculcationem, Spiritus sancti extinctionem, ac Christi denique abnegationē. Vult tamen anno demum 30. Baptismum esse dandum.

Ioannes à Lasco plus suis priscis imaginibus à se turpiter defœdatis, quā doctrina nobilis, suam quoque ducit cohortem, qui ne suis Magistris ingenio cedere videatur, præter alias duodecim, nouam etiam verborum cœnæ Domini fingit expositionem: Hoc, in

20.
Alascani,

k 4 quit,

Lib. 2. con
tra Carol.

quit, id est, non panis, sed tota hæc cœne actio, est corpus meum. Erasmus Alberus ait hunc duodecim modis verba cœnæ detorquere, Baptismumque planè reijcere: qui & affirmet Baptismum esse in idololatriam conuersum. Is cum Baro esset Polonicus, superintendens egit Ecclesiæ Peregrinorum in Anglia.

21.
Campani-
sta.

Campanistas vocat confessio Man-
uelden. à Ioan. Campano, qui aliã ad-
fert verborum cœnæ Domini exposi-
tionem, quàm Carolstadiani, Zvvinglia-
ni, Oecolampadiani, Svvenckelliani, aut
Caluinistæ. Verùm eius commentum
ob intolerabilem opinor blasphemiam,
non recitat. Inter alias eius abomina-
tiones ac ridiculos suæ vocationis ad
Propheticum officium Enthusiasmos,
peruersissimam de filio Dei, & Spiritu
sancto, quem personam negat distinctã,
pertinacissimè tenet atque tuetur sen-
tentiam. Is iam annos plurimos resipis-
centiæ spe in Cliuia detinetur frustra
captiuus, cum persæpe suis delirijs il-
lusus

Iulus prophetarit sese certos post dies carcere liberatum iri, quod nisi fieret, sanctè pollicebatur suarum opinionum detestationem atque palinodiam.

Hamstedij ab Adriano Hamstedio ^{Hāstedij.}
habent originem, qui in Zelādia, & inde profugus in Anglia, vnde & sententia Edmūdi Londonen. Epi. ab officio ^{22.}
suspensus, & ad publicè in Ecclesia die ^{Exactis}
Dominico reuocandum compulsus, ac ^{pub. Lōdi.}
post contumaciam excommunicatus, & in exilium deiectus, sentit cuique liberum esse infantes sine baptismo seruare ad aliquot annos, nec vllius conscientiam hac in re ad certum tempus astringi posse. Item affirmabat, credere Christum Dominum ex semine mulieris natum, ac humanæ carnis nostrique generis participem factum esse, nō fundamentum esse religionis Christianæ, sed ipsius fundamenti circumstantiam quandam. Atq; idcirco, qui Christum ex mulieris semine esse negat, is non fundamentum negat, sed vnam ex fundamenti circumstantijs negat. Ha-

buit & alia ad Anabaptistas inclinantia, quos suæ Ecclesiæ Londini studebat conciliare.

23.

Svencfeldiani:

**Catalogo
hæreseon.**

Svencfeldiani, Casparem Svencfeldiū habent authorem, qui sacrosanctæ Eucharistiæ veritatem vt nouo modo euertat, verba cœnæ Domini profusus adulterat, ex Prædicato faciens Subiectum, vt sit sensus: Corpus meum est hoc, scilicet panis vel cibus. Hic præter sua somnia & Enthusiasmos varios, reijcit vocale verbum, ac totum, inquit Paladius, verbi ministerium, more Anabaptistarum, scripturarum auctoritatē confringit & conculcat, eas negans esse verbum Dei, fidemque ex eis non pendere, nec ad eas se accommodare, sed eas ad fidem inflecti debere, vti Illyricus ait præfat. in epistol. Postelli. Idem & Christum è cælo corpus attulisse cū Valétino docet, vt huic & Serueto impingit Beza Comment. ad Ro. Cap. 1.

Errorum eius somnia, seu verius impij animi portenta enumerat confutatque ad 41. Confessio. Mansueldensium.

Postellani à V Vilhel. Postello Bur-
gundo ducunt originem, qui disciplina ^{24.} postellani
rum Linguarumque propè omnium
exoticarum ad miraculum vsque do-
ctissimus, inanes ex Rabinorum & Tal-
mudistarum somnijs inuexit nœnias,
quas adeò tetras & abominandas cen-
set P. Palladius, vt pijs eas reuelare in-
dignum sit. Anno 50. de Trinitate mû-
di, corporis & animarum, de Veneta
virgine, de Christo intoxicato, de ma-
trice mundi, infanda in orbem euo-
muit. Hic clauē absconditorū à seculo
scripsit, vbi se profitetur declaraturū,
quæ nec Apostoli, nec ipsa, inquit, Ec-
clesia potuit ad hanc diem portare.

Catalogo
hæres.

In Elia Pádocheo vniuersas oīs gene-
ris hominū sectas per Christū sōniat sal-
uandas. Scripsit & de natiuita-
te Mediatoris vltima nūc futura: cuius
operis authorem disertè in titulo libri
scribit Spiritum Christi. Imò in fine
præfationis, ait hæc scripta non esse
sua, sed Christi, inquit, sensibilibiter in
nobis suum Euangelium exponentis.

1a-

Iactat quoque angelum Raziel varia sibi myſteria reuelaffe. Ita phanaticos dementat angelus ille ſeſe in apoſtolum Chriſti mendaciter transformans. huius præcurſorem fuiſſe Svveefeldium, ait Petrus Palladius Catal. hæreſeon.

25.
Trinitarij.

Trinitarij, qui Sacroſanctâ ore blaſphemo violant Trinitatem (vti per Bohemiam ait Staphylus) infernalem eâ latrantes Cerberum, & per Sileſiam Matthias Zarijenſis Paſtor.

26.
Antimariani.

Antimariani, qui Mariam non ſuſtinent audire Dei genitricem, ait Hoſius. Sed hi fortè ad Anabaptiſtarum colluuiem ſunt reiſciendi, de quibus in Adamæis, ab Adamo Paſtoris ſic diſtis, qui Chriſtum vt vnus fingit perſonæ, ita vnus quoque naturæ. Verbi enim hypotaſin ſiue perſonâ in Chriſto nō agnoſcit cū Samofateno & Photino, ait Caſſander Com. de duabus in Chriſto naturis.

27.
Anabaptiſtæ Mützerici.
Eraſ. Alberſi contra Carollū.

Anabaptiſtæ ab iterato Chriſti Baptiſmo nomen inuenere, quod baptizæ

tos in pueritia retingant. Horum origi-
 nem Muntzero, Nicolai Storkij disci-
 pulo, belli illius rustici Anno 25. aucto-
 ri, quidam tribuunt. Alij Baltazari Pacis
 montano. Certè Melanchthon Com.
 ad Coloss. & Carolstadium, designat
 puerorum Baptisma improbasse, vti &
 Eras. Alberus eum facit Anabaptistarū
 patrem, sed hi sese à Luthero exortos
 profitentur. Licet Antonius Coruinus
 hos ex Zvvingliana secta prodijisse, ceu
 ex equo Troiano asserat, quò Zvvingli-
 um sui Magistri Lutheri æmulum, ini-
 qua scilicet liberet inuidia: cūm diser-
 ta extent Lutheri ad Vvaldenses dog-
 mata, quibus Anabaptizandi occasio-
 nem præbuit: ait enim melius esse omit-
 tere baptismum, quàm pueros sine fide
 id est, non credentes baptizare. Atta-
 men & Zvvinglius lib. de Baptis. docuit
 melius esse, vt infantes tum primum
 baptizarentur, cūm adulti essent: & cō-
 clus. 18. pueros docendos, ac ita demū
 baptizandos. Quinetiam anabaptista-
 rum Pater Baltazar (teste Eccio contra
 con-

Anabaptis-
 tarū origo
 an à Luthe-
 ro, an à Ca-
 rolsta. an
 potius à
 Zvvinglio

Bullinge.
li. i. cōtra
anabapt.

confessionem Zvvinglij) libello Mulsurgi in Pannonia edito, se syngraphā habere ait Zvvinglij, qua infantiū baptisma dissuasit. Hac fortè de causa, quidā Anabaptistarum Zvvinglium in 3. disputatione Tigurina adiuravit, ut sibi veritatem diceret, an pædobaptismus esset ex Deo nec ne, cū tunc destrueret anno 25. quod antea docuerat & scripserat.

Muntzeri
ci.

Horū sectæ sunt variæ, ac pro regionū varietate varia sortiūtur vocabula. Per Germaniam superiorem vocabantur Muntzerici, à Muntzero siue Monetario dicti, qui totum orbē gladio Gedenis sibi diuinitus tradito compellendū ad nouum regnum Christi instituentium iactabat spiritum sibi reuelasse: unde & cælestes prophetas atque Enthusiastas eos insectatus appellabat Lutherus. Docebant bonorum communionem, thorū infidelium, id est, non sue factionis, esse pollutum, & diaboli prostibulum. Baptisma infantum non esse ex Deo, Infideles omnes cum Principibus

bus & Magistratibus esse occidendos,
Libertatem per Principes extinctā esse
armis vindicandam.

Huius furorem sectabantur illi sedi-
tiosi rustici per Germaniam, Alsatiam, Bellū Ru-
sticanū ab
& Svveuiam, qui ad 130000. siue vt alij supsit Ger-
manorū
150000. anno 25. fuerint trucidati. Itē 150000. v-
Monasterij in Vvestphalia, Amsterda- ti est in vi-
mi & Naeltvvici anno 35. in Hollandia ta Clemen-
plurimi interfecti. Fanaticus iste spiri- tis. Ro. Iō.
tus non patiebatur miseros istos idē se-
tire, sed mox in varias, inò si Bullinge- Lib. I. con-
rus fidem meretur, innumeras diuulsit tra anab.
factiones, quarum celebriores aliquot
commemorabimus.

Apostolici, qui omnia relinquebāt, 28.
omnia alijs cōmunia facientes, domū, Apostolici
liberos & negotia dimittētes, per agros 29.
vagabantur. Tales habet Morauia. Nu- Nudi pe-
di pedes & calceos abhorrebant & pe- des.
cuniam non contrectabant. Separati 30.
siue spirituales, qui vulgi cultū & vsum Spirituales
ciborum armaque detestantur.

Sanctuli & puri, hoc est Cathari, qui
se se iactabant sine peccato esse. Ideoq;
(te-

31.
Cathari o-
rationem
Domuicā
mutilant.

(teste Bulling) omittebant illud oratio-
nis Dominicæ, Dimitte nobis debita,
qui nulla peccatorum venia opus ha-
bebant. Hi aliorum quoque orationes
pro se non esse necessarias aiebant, in-
fantes absque peccato esse: Ideoque nō
egere baptismo. Tacentes, qui Pytha-
goricum tenouant silentium, non esse
concionandum amplius, non respon-
dent de religione etiam rogati. Oran-
tes, qui & Euchitæ, toti erant precibus
dediti, quibus mala omnia putabant se
posse auertere. Vnde & omnia media
tollebant, vt soli Deo relictī, in ipso, vt
aiebant, toti consisterent, seque totū
illi permetterent.

32.
Enthusia-
stæ.

Enthusiastæ siue ecstatici, quorum
initio ingens fuit numerus. Hi tan-
quam verè fanatici suo afflati spiritu fa-
ciem mutabant, gestus habebant horri-
biles, ac more comitali morbo laborā-
tium in terram prolapsi diu iacebāt tā-
quā mortui, vnde & corpore horri-
biliter tremiscebant, ac tanquam trun-
ci obrigescebant. In ecstasi rapti, mira
effu-

effutiebant somnia: sese Zvvinglium apud inferos vidisse, & cæt. Patrem hæc aut illa infanda iussisse, Patrē dixisse, diem Domini instare, cuius tempus certum designabāt, vnde tanquam furiosi cursitabant clamitantes, dies Domini, dies Domini. Eò insanię quosdā iste homicida (spiritus) abripuit, vt vel nefaria fratris, adeoq; infāda matris paricidia instigatis persuaferit ex patris Dei iussu fieri. Narrat Bull. lib. 2. An. 26. febr. septima, Thomam Schykerum suum vterinum fratrem Muleggi in conspectu parentum, ac plurimorum factiosorū in genua procumbentem capite truncasse.

Tales fanaticos vidit Amsterdamus nostra, vbi fuerunt Adamitæ, qui ab æmulata Adæ nuditate & eumentia eius innocentia sibi nomen mutuātur. Hos loco honestissimo natos, & rebus lautis opulentissimos vidit nudos discursitare nostra Hollandia anno 35. Horum quidam tam fuere insani capitis, vt consensisarboribus nudi cælestem panē
I fru-

34.
Adamitæ.

35.
Adamæi.

Cass. Cō-
mēt de 2.
nati.

frustrà expectantes, in terram decide-
rint semineces. Alij verò sunt Adamæi,
ab Adamo Pastoris dicti, qui Christum
verum hominem professus, eum cum
Photino negat natura Deum.

36.
Mennonitæ.

Mennonitæ per Belgium à Menno-
ne Simonis Frisio, qui in Vvitmarsum
Pastor, vbi tumultum illum in Frisia, oc-
cupato à discipulis Oldeclooster, & mul-
torum sanguine recuperato, concitaf-
set, varios suæ perfidiæ reliquit admini-
nistros, qui Hollândiam, Frisiam, regiū-
culam Embdensem miserè contamina-
uere. Hic non contentus Baptisma vio-
lasse, etiam Christum negat ex virginis
carne, aut humana substantia natum,
sed ex Patris substātia coelitus attulisse
corpus, vti ait Colloquio Vvismariensi.
Isti varia sibi imponunt nomina. Per
Frisiam vocitātur Tibbæ, à Tibba quo-
dam illius cōiurato: Sicuti & per Hori-
nensem tractatū stoliditatis nomine infi-
gniuntur, cum hos misellos Maliapos
vocitant. Liberos anabaptistas dicunt
qui libertatem docent ab obedientia

Tibbæ.

Maliapi.

37.
Liberi.

Prin-

Principum, à decimis & censibus, atq;
 redditibus. Itē coniugia esse inter fra-
 tres spiritualia. vnde & vxores habent
 communes, nec patiuntur eas suis ma-
 ritis infidelibus debitum reddere. hæc
 omnia esse Patris voluntatem aiunt.
 Hi sese post anabaptisimum negant pos-
 se peccare, carnē tantū peccare. Quin
 imò arrogantiæ typho tumidi, ac tantū
 non crepantes eò perfectionis sese si-
 mulant peruenire, vt non solum Deo
 similes sese iactitent, sed scribant etiam
 sese iam indigetatos, vti habet impius
 N. libelli Titulus, *By eenen vergodischē
 mensche*: quod est, Authore N. viro dei
 ficato. Iste ex arte filatoria, vnde Am-
 sterdami victitabat, tātus repēte Theo-
 logus euaserat.

Huic generi illud simile est, licet ab ^{38.}Adiapho-
 alijs damnatū, qui omnia faciunt adia-
 phora & libera, Pædobaptismum, Ma-
 gistratum, iuramentum, ceremonias, sa-
 craque, quibus fideles possent vti, aut
 non vti, pacis & tranquillitatis causa
 posse singulos se conformes facere suis

ciuibus in causa religionis, rogatos posse fateri & diffiteri, sed nulla esse obeunda pericula nedum tormenta subeunda.

39.
Hutitzæ.

Hutitzæ à quodā Ioan. Huto dicti, qui sese corporaliter populum Israëliticum iactitabāt, Cananæorum omnium excisorem, diem Domini breui instare, i. deo quæ omnia ante eius aduentum abligurienda: vnde ad summam sunt inopiam redacti, frustra illum Domini diē intempestiuè expectantes.

40.
Ambrosiani.

Ambrosiani, qui & Pneumatici, à quodam Ambrosio dicti, qui tanto operè sui spiritus suggestiones & Dei reuelationes iactabat, vt vtrunque testamentum reiecerit, vt contra Confession. Zvvin-glij habet R. D. Eccius.

41.
Augustiniani.

Augustiniani, à quodam Augustino Bohemo dicti, qui nugabatur coelum nondum reueratum: sed hominibus occlusum fore vsque ad extremam diem.

42.
Melchioritæ.

Melchioritæ, à Melchiore Hofmanno dicti, qui tanta fuit confidentia, vt Argentinenses concionatores ad disputa-

tationē prouocarit anno 32. super his articulis, Christum non assumpsisse ex virgine carnem, quam immani affecit blasphemia: sed Deum carnem esse ex se factum, ita vt vna esset in Christo natura. Item qui accepta gratia voluntariē peccaret, nunquam in gratiam recipi, & salutem esse in nostris viribus collocatam. Sunt qui istis tribuunt corporale regnum Christi per annos mille cū Chiliaistis. ¶ Monasteriensēs, qui Io-

43.
Monaster.

annem Bockeldi sartorem Leiden. atque sordidum institorem regem Monasterij (quod oppidum est Vvestphaliæ) per seditionem factum sectati, in sua Coena omittunt illa Christi Domini verba, hoc est corpus meum, quorū

Verba Cœ
næ omiſſa

Sunt & quidam Clancularij, à latendi studio, quidam occulti occultorum, quidam Manifestarij à varia suæ per-

44.
Clancularij

45.
Manifesta
rij.

diæ professione dicti. nec desunt qui dicunt, se Stebleros, quasi dicas Bacula-

46. res, quod gladiū, telum, aut arma præ
 Baculares. ter baculum, portare nefas habent. His
 47. adde qui se Scripturarios vocant, à diui
 Scriptura- rijs. næ scilicet scripturæ professione: sicuti
 per Vvaterlandiam sese Paulinos dicti
 48. tant à D. Pauli studio. Fuerunt & Olla
 Ollarij. rij, quos Frisij appellabant *feetelgu-
 sten*, quod suos coniuratos nō nisi mē-
 sa bellè instructa (quod illi *den vetten
 sech* nuncupant) inuiserent, atque ita
 fratrum quos dicunt, bona abligurirēt,
 quos instituti scopus experientia no-
 tus facilè dissipauit. Sed hi magis inter
 deliros sunt deputandi. Iam ad seditio-
 sos & furiosos proficiscatur oratio.

49. Daidici, qui etiam dicuntur Da-
 Daidgor uidgeorgiani, à Dauide Georgij nomē
 giani. gerunt. Hic vitriarius Gandaui in Flan-
 dria anno 1501. matre Delphensi, patre
 verò Georgio Amersfordien. errone
 histrionicam agente natus (vti ex actis
 publicis Delphen. liquet) mulierculas
 aliquot peccatis onustas vbi reperisset,
 sese tertium Dauidem, verumque Me-
 siam illis persuasit, quæ sese putabāt bea-
 tissi-

tissimas, si relictis maritis ex promisso ipsius, quod nugabatur, semine conciperent. Hic præter Saduceïsmum, quo negabat veram corporum oîm resurrectionem, angelos & dæmones, abominanda suis tradidit mysteria, Matrimoniu suis discipulis spiritu renatis, neq; liberum esse viru vni vxori astringi, sed alias plures posse habere ad augendam prole. Ad hæc homo Sathanica superbia arrogatissimus, docere audebat omnem doctrinam hætenus à Deo per Moysen, Prophetas, Christum & Apostolos traditam, fuisse imperfectam, & ad cõsequendam salutem inutilem, ait Bull. lib. 2. cap. 14. suam verò perfectã esse, se enim esse dilectum Dei filiũ nõ ex carne, sed spiritu natum, in quẽ spiritus plenè effusus sit: Se esse, illũ verè cælestem Christum è Spiritu sancto natum, qui peccata verè condonet, aut reseruet: qui denique iudicaturus sit nouissimo illo die. O blasphemias, diaboli mancipio dignissimas? quod ita huc illuc raptabat atque rotabat, vt misero

persuaderet Dei oracula cœlitus sese audire, quemadmodum ex eius autographo dudum nobis Delphi tradito videre est: vbi varias pingit visiões, Dei spiritu ipsum affāte, sibi reuelatas, phantasticasque de suo Archipresbiteratu & filiatione promissiones.

50.
Batenburgici.
gici.

Batenburgici inter Anabaptistas a quodam Ioanne Batenburgo errone, quondam gregario milite dicuntur appellari, qui ex professo magis sunt seditionosi: cuius rei nuper admodum manifestum dedit indicium, libello in vulgus sparso, cui titulum fecit, Noua practica gerendi belli, quo suos ad intestinum armat bellum. Sed hos tanquam veros paricidæ illius Spiritus discipulos alij execrātur, suæque negant esse Ecclesiæ, quod suos isti ad sacrilegia, tēplorumque hortentur prædationes.

51.
Pacifici.

Pacificos alij se iactant, vnde & sese apud imperitam plebeculam, nomine domus pacis venditant.

Hanc autem tam diu amplexātur, donec impunè in omniū fortunas, adeoq;
cor-

corpora grassari liceat, quemadmodū
suo exēplo docuere Amsterdami an. 35.
& sequenti Leydis: vti & varia per alia
Hollandiæ ac Frisiæ loca, vti in Poeldy-
ko, Hazerfson & Oudeclooster.

Pastoricidæ, qui in pastorum aut sa-
cerdotum Catholicorum necem con-
iurant, quorū scelere plurimi per Ryn-
landiam periere, iniecto in collum la-
queo in fossam præcipitati & demersi.

Sanguinarij, qui sese humano poto
sanguine more Catilinario ad sua sese
sacrilegia & homicidia obstringunt. Ta-
lem Anabaptistarum sectam esse An-
tvverpiæ non ignotam, narrāt quidam
fide dignissimi.

Ægidiani ab Ægidio quodā Aquen-
si nomen habent, qui spe quæstus mul-
tò maximi, quem Anabaptistarum do-
ctores, quos vocant, ex retinētionē ad
tresferē coronatos capere vidit, ille-
ctus, audebat & ipse retingere, à qui-
bus post excommunicatus sui flagitij
Antvverpiæ capite plexus pœnam
luit, publicè suos licet reuocaret erro-

errores. Vnde & discipuli alijs sese tradidere magistris execrandos.

55
Libertini.
Viret^{li. 2.}
de minist
rio verbi.

Quintini-
sta.

Lib. cōtra
Liberti-
nos

Libertinos, à libertate, quam prædicant Euangelicam. P. Viretus facit Catapaptistarum prolem. Fanaticum ait hominū genus, in quo iure credas reuixisse Gnosticos & Valentinianos, nihil eis æquè displicet, nihil magis improbatur atq; simplex, proprius & germanus scripturæ sensus. Illis Christus est Satanas, & contra: vitium virtus, & virtus vitium: nihil enim ex eorū sententia peccatum, nisi eorum opinione, qui se peccare putant. Verus Dei timor & eo imbuta conscientia, pro inferno illi habetur. Pro Paradiso autem conscientia diuini iudicij contemptrix, securā, stupida & consopita. Hoc nominis varias sectas sibi vsurpare in Brabātia & Hollandia indicat Calvinus, suppressa furoris huius origine: sed in Gallia appellatos ait Quintinistas, à quodā Quintino sartore Picardo, qui illic eas sparserit, cum quodam Coppino Insulano. Horum sententiam collectam ait
Cal

Calvinus ex Cerdonistarum, Maniche-
 orum, Martionistarum, & Gnosticorū
 delirijs, atque abominandis voluptati-
 bus, oīa simulare & dissimulare pro fū-
 damento sui iaciunt Euangelij, quò fa-
 cilius spirituales (sic enim se præ cæte-
 ris admirātur quòd spiritum sequātur
 viuificantem) decipiant carnales, id est,
 non suæ haræ porcos. Omnibus ergo sa-
 cris tam Catholicorum quàm Euange-
 licorum sese intrepidè miscent, omniq;
 impietati sectarum omnium cōsentiūt,
 Scripturas rident, ac pro fabulis habēt.
 Literæ enim se negant obnoxios, qui
 iam spiritum sequantur viuificantem.
 Quinimo ille Quintinus vnumquēq;
 Apostolorū aliquo notabat scōmate,
 Paulum vocans vas fractum, Petrum
 Christi abnegatorem, Ioannem iuue-
 nem stolidulum, Matthæum foenerato-
 rem. Ad hæc vnum statuunt tantū spiri-
 tum esse immortalem Dei, qui sit & vi-
 uat, opereturque omnia in omnibus.
 angelos fingunt nihil esse, nihil pecca-
 tum, nihil animas nostras, nihil etiā esse

Spirituales
 cur appel-
 lentur.

Blasphe-
 miæ Liber-
 tinorū in
 Apostolis.

ma-

Caluini in
Deū blas-
phemia.

Christū ne-
gant verē
passum.

Oīa omni-
bus licent,
quæ libēt.

malum, sed Deū esse peccati authorē;
quod ipsum, ait Calvinus, à Simone
Mago sumpsit originē: quòd opere pre-
tium est aduertere, vt & seipsum agnos-
cat Calvinus Simonianū, vti Seruetus
illi obiecit, cū idipsū doceat, vti supra
dictū est. Porro Libertini asserunt Chri-
stum esse redemptorem nostrum, quia
tanquam typus nobis est propositus, in
quo contemblemur ea, quæ ad salutem
nostram requirit scriptura. Itaq; Chri-
sti passione & morte fuisse tantum no-
bis figuratum salutis nostræ mysteriū.
Vnde & quidam eorum negant Chri-
stū obijssē in cruce, sed opinatione: al-
ius sententiæ duos fuisse Valētiānæ sup-
plicio extremo affectos ibidē ait Cal-
uinus. Cæterum suam Spiritualem re-
generationem in eo collocant, ne vlla
re, nec peccati remorsu, nec Dei timo-
re, nec iudicij terrore tangantur, vnde
docent omnia homini esse licita sine vl-
la exceptione, omneque genus viuendi
probant. Lenonem suo volunt fun-
gi munere, fures audacter furari iubēt,
Ma-

Matrimonia dissoluunt, quæ appellât carnalia, vbi vxor mariti sui tedium cœperit. Vnde & promiscuos laudant concubitus, modò alter altero sit contentus, id spirituale vocant matrimonium. Communionem sanctorum interpretantur communionem bonorum tēporalium, ideoque quantum quisque potest vt rapiat suadent: Resurrectionem dicunt iam esse factam, neque aliud expectandum iudicium, iam Christianos resurrexisse, cū animam humanā sciāt iam factam esse illam Dei spiritum immortalē, imò in Dei essentiam redire, vnde (inquiunt) exijt, ei que ita iungi vt vnicus spiritus maneat. Hæc de Libertinis Caluinus.

Resurrectionē iā esse factā.

Aliud Libertinorum genus recenset Bulling. lib. 2. contra Anab. qui Deo peccatum ascribunt, ac operatum esse peccatū Cain, Saul & Iudæ: à qua blasphemia quàm dissentiat Caluinus, suprà diximus. Resurrectionem carnis negant.

56.

Alij vero nimis spirituales faciunt.

Alij

57.

58.

Alij denique nimis carnalem, quasi ebrius poculum, epulo caponem afflu manu tenens resurgeret.

59.

Oēs homines etiā demones saluandos.

Et aliud genus anabaptistarū, quod Dei misericordiam omnibus omnino hominibus, adeoq; dæmonibus possidicium pollicetur.

60.

Postremum genus est, quod vetus testamentum planè reiicit, neque eius testimonia ad fidem Christianam cōfirmendam recipiunt, solo contentino uo testamento: sed ita tamen, suo vbi id sapit palato. Sed nūc post tot Anabaptistarum factiones, paucis perstringemus quæ supersunt Antilutheranorum sectæ.

61.

Antichristiani deniq; varij sūt, quidā Christū aiūt quod in cruce, vti blasphemant, desperarit damnatū: Vti ille Premonstratensis Apostata, qui hoc apud mortales iam nunc ob atrocissimam in Christū Dei filium blasphemiam meruit præmij, vt sua cum impietate adeo sit hominibus execrabilis, vt ne nomen quidem suppressse voluerint. nusquam enim

enim me legcre memini.

Alij Christum nostrum negant verū illum promissum fuisse, sed alium cum Iudæis expectandum, vti Bucerum moribundum testatum reliquisse narrant fide digni, adeoque quidā clarissimi viri se ab eius discipulis in Anglia accepisse.

Alij sui Antichristi matrē Louaniensem meretriculam adorant nudam, ex qua iam pridem iactabant nasciturum, quem summis expectant votis.

Cæterum quàm fœda, quàm execranda, quàm abominanda Euangelicorū plurimi suis in mysteris designare nō erubescant, horror probis est vel cogitare. Immane quid suis neophytis Anabaptistæ præscribant edendum aut bibendum, vt absolutissimam illā suam consequantur veteris Adæ mortificationem.

Myſteria Euangelico
rū aliquot
quā abominanda,
& qualia
ſit orgia.

Dauid georgius verò istorum omniū Antichristorum maximus, sese illum iactabat tertium Dauidem verumque Christum, dilectumque Dei filium Patri-

tri-

Patribus olim promissum. Cuius infamia etsi non paucos per Hollandiā, Frisiamque compertum sit fuisse in furorē plusquam fanaticum abreptos: tamen post exultum eius à Basiliensibus cadaver sectatores eius se fuisse à verò sectos agnoscere est consentaneum. Ceterū eorū aliquot audiuius, qui multum cum lachrymis ab illo se post triduanā ieiunia fuisse demētatos atq; vti aiebāt fascinosos deplorabant.

D V B. Prò fidem Christianam? an aliquid Iudæi audiāt gratius, quàm Christum aut non fuisse, aut nostrum, quæ pro Mago habent, damnatum esse?

C O N. Quàm multis alijs doctrinæ pitibus Evangelici isti Iudaismum renouent, mox dicendum veniet. Sed vna Colophonis loco attexenda est factio, quæ suo declaret exemplo, quosum nam Lutherus & Syneuangelici, aut potius per ista lectissima sua organa promouerit Diabolus. Quò igitur tandem istarum abominationum aliquis recēsendarum fiat modus, nunc dia-

diaboli scopum contēplare, quē istis
 sectis adeò varijs sibi est (eheu nimium
 feliciter) molitus. His enim omnibus
 hæreticorum monstis & aliud excita-
 uit genus multò prodigiosius, qui se ip-
 sos Dæmoniacos dicunt: quorum alij
 dæmones saluandos cum Originistis op-
 pinātur, alij vero Cacodæmonē colūt:
 & ne quid diuini omittant cultus, vt
 Catholici Deū inuocamus nonies, ita
 ipsi, teste Hosio, Diabolum per diem in-
 inuocant decies. Sunt & Epicuræi siue
 Athei, de quibus postea fusius. Cæterū
 istum impietatis abominandæ Colo-
 phonem, quónam gradu Satan per Lu-
 therum suum, aliosque suos Euangeli-
 cos Pseudoapostolos suo isti ecclesiarū
 perturbatarum operi imponere sit cō-
 molitus, vt Deo Opt. Max. sua maiesta-
 tis sede ciecto, Christo templis, ara, mē-
 tibus, & ore, adeoque cælis exturbato,
 sese adorandum impetrarit, statim dice-
 mus, vbi demonstrauerimus priscas hære-
 ses certissima diaboli inuenta, vnà cum
 Iudaïsimo, adeoque Mahumetismo per

64.
Dæmonia-
ci.

65.
Dæmoni-
colæ.

Epicuræi si-
ue Athei.

Cap. 5.
Catal. hæ.
reseō prif-
cau p E-
uangelicos
renouata-
rum.

Arrianif.
mus.
An. 324.

Hetzer⁹ Ar-
rian⁹ teste
Seba. Frac.
in histor.

illos suos noui istius pseudoeuangelij
ministros Christianis renouatas, Euan-
gelij prætextu esse vēditatas, obtrusas,
persuasas. Sed nos breuitatis causa no-
biliōres tantum hæreses nunc tēporis
Euangelij prætextu renouatas comme-
morabimus. Hæreses enim suā ad origi-
nē reuocasse, refutasse est, ait D. Hiero.
Quod ut liqueat magis, illustrandæ ve-
ritatis gratia, nos eas primū recense-
bimus ab Euangelicis renouatas, quæ
magnis illis totius orbis Concilijs fuisse
damnata, mox quæ Synodis non tū
frequentibus quidem illis, consensu
men totius Ecclesiæ olim refutata, et
improbata: quibus damnatos omniū
piorum doctorum iudicio subtexemus
errores. Arrianismū Concilio Nicæno
à PP. 318. damnatū per Lutheri Euan-
gelium fuisse renouatum, eius testatur
discipuli. Cū enim modicū teneret in
se de homōis (inquit lib. cōtra Lati-
num) & Trinitatis vox Germanica non
placeret, Ludouvicus Hetzerus SS. Tri-
nitatem abolere est aggressus, omnem
prorsus negās personarū distinctionē.

Sed Arrium propius imitati sunt Cam^{staphylus}
 panus & Seruetus atque etiam Mat^{de concor}
 thias Illyricus, quem Arrianismi dam^{dia.}
 nauit Academia Vvittenberg. Svven-
 cfeldius apertè profitetur Christū Dei
 filium vnigenitum esse creaturam, quē
 admodum ait Confessio Mansfelden
 sium. Caluinus etsi suo in Catechismo
 verbis quidem de personarum Trinita-
 te rectè loqueretur fol. 110. tamē in Sy
 nodo sua Lausanensi An. 27. noluit cōs
 fiteri (ait Petrus Carolus) Christum es^{Epi. ad Car}
 se Deū de Deo, neque ex substantia Pa^{Lothar.}
 tris, sed de Patre, imò à se ipso semper
 habuisse vt esset. Illum igitur symboli^{Cal. Ar-}
 versiculum, Deum de Deo, Lumen de^{rhianizās.}
 lumine, Deum verum de Deo vero im
 pudenti deridens cachinno, ridiculam
 appellabat battologiā. Trinitatis quo-
 que vox Caluinum offendit, ait idē ille
 oculatus testis, eò quòd Ciceroni est in
 sueta. Symbolum Nicœnum, quod di-
 citur, negabat esse Nicœnæ Synodi, eò
 quod nonnulla ex alijs Conc. adiecta
 sunt. Athanasiano aiebat se neque cre-
 dere

dere neque discredere: nō enim vnquā
fuisse à legitima ecclesia receptū. Idip-
sum & in Bernensi Consistorio profite-
batur Calvinus, se illi Athanasiano
Symbolo nec credere nec discredere,
donec ad Scripturarum gnomē (sic
enim græcissabat) illud examinasset. vn-
de & illum versiculum reijcebat, Alia
est persona Patris, alia Filij, alij S. Sācti,
eò quod græcè est hypostasis, quæ per-
sonam (inquiēbat) non significat. Illud
verò, quòd Christus est Deus ex substā-
tia Patris, nunquam extorqueri de Cal-
uini ore potuit. Rursus in Confessione
Geneuatum, quam de sinu suo in S-
nodo Lausanē. promebat Calvinus, &
cet paulò antè à se dictatam, meminit
Christum esse æternæ essentiæ, sed Tri-
nitatem personarum nusquam voluit
profiteri. Verbi enim nomine mone-
bant Farellistæ, quorum in ea Synodo
agebat patronum Calvinus, intelligi
perpetuam Sapientiam, apud Deum re-
sidentem. quod ipsum disertè sensiss-
Samosatenum, testatur D. Epiphanius
hæresi

hæresi 65. quem an sectentur inde colligas licet, quòd cùm sua in Confessione Farellistę execrentur Arrium, Macedonium atque Sabellium, soli Samosatenos, inquit P. Carolus, parcebant, atque veluti ipsis confœderatum tolerabant.

Sed hunc errorem etsi Caluinus, tẽpore factus eruditior, videatur castigasse, in eo tamen plurimi suorum Farellistarum persistũt, quorũ pridẽ haud in gloria portio erat Michaël Seruetus: quem postea ignibus tradidit Caluinus, quòd Christum noluerit confiteri æternum Dei filium.

Imo Calesius N. Caluini Collega, in conuentu Bernensi publicè affirmabat, Christum nec aliud, nec esse alium à Patre: quam blasphemiam nec Bernates Theologi, nec Geneuates vel verbulo castigare, aut monere erroris voluerunt: tametsi illis audientibus vehementer illum reprehenderet Petrus Carolus.

Macedonianismum 2. Conc. Constanti-

11.

Macedonia

m 3

stanti-

nismus.
An. 383.

stantinopolitano à Patribus 180, damnatum renouauit hoc seculo Farellus Gallus Caluini magister. Hic enim Sp. sanctum negans esse naturâ Deum, docuit esse motum in rebus creatum, vti liquet in Summa scripturæ Gallica, teste P. Carolo episto. ad Cardinalem Le tharingum, hoc in Conc. locupletatum & explicatum, vbi & Calvinum affirmasse multa contra Symbolum deblaterasse. Verbis tamen postea audebant Farelliste damnare Macedonium, hoc est sui haud ita pridem magistrum.

III.
Nestorianismus.
An. 433.

Lutherus
Nestorizatus.

Nestorij errorem 3. Conc. Ephesini à PP. 200. refutatum manifestè quicquid nunc renouare cœperat Marthinus Lutherus. Is enim Cōmenta. ad Hebræos Bucero interprete, disertè negat Christum esse hominem omnipotentem, non omnia animaduertisse, nec cogitasse omnia.

Sanè vt Nestorianum est, Christum negare hominem & Deum, aut hominem esse Deum: ita & negare Christum esse hominem omnipotentem. Sed lib. de

de Concil. Zvvinglium cū suis de hoc Zvvingli-
„ nefario infamat dogmate. Nā ait sibi us Nestori
„ paulò antè fuisse negotium cum Ne- zat Luth-
„ storianis, qui pertinacissimè (inquit) ro.
„ contra me disputabant, quod Diuini
„ tas Christi non posset pati. Liquet igi-
„ tur ex Antithesi, Lutherum tunc sen-
„ sisse posse pati diuinitatē Christi. Imo
„ Zvvinglius etiam, addit Lutherus eo
„ dē loco, cōtra me scribebat super hoc
„ dicto, Verbum caro factū est, & sim-
„ pliciter volebat legendum, Verbum
„ caro facta est. Ratio, quia Deus non
„ potest mutari in corpus. Verū ego
„ tunc temporis non sciebam (inquit
„ Lutherus) hanc esse opinionem Ne-
storij, vt qui Concilium etiam nōdum
intelligebam. Benè habet, quod tantus
Christi Euangelista tandem suam ag-
noscat, fateaturque ignorantiam.

Cæterum Nestorij errorem planè re-
uocant Antimariani, qui D. Virginem
Mariam Christi matrem, ait Hosius, nō
sustinent audire Dei genitricem. Istum
errorem Zvvinglius disertè sua in con-

fel. anno 30. Imperatori Carolo Augu-
stæ per ignotum nuncium obtrusa pro-
fitebatur, Christum inquiring articulo
1. assumpsisse hominem, item Christum
profecisse sapientia: quia secundum hu-
manam naturam finitus sit & mensur.
Hunc sequitur Petrus Richerus Calu-
nista, qui Christū negat in humana na-
tura, sed in Deo Patre adorandum. Vbi
liquet duas in Christo distinctas natu-
ras cum Nestorio induci.

IIII
Eutychie-
nismus. I
An 455.

Eutychetis dogma 4. Conc. Chalce-
donensi à PP. 63 6. conuictum erroris
ab orco in lucem reuocat Menno
Adam Pastoris, atque Caspar Sver-
feldius teste Cassandro Com. de de-
bus in Christo naturis, Christū in vna
persona docens vnus quoque essen-
turæ. In Bernensi disput. an. 28. Zwing-
gliani mixtionem naturarum admissi-
re, ait Eccius contra Confess. Zwing.

v.
v. Originiste
Const. à PP. 289. damnata, nunc par-
tim renouant, vti damnatos omnes
dæmonas esse saluandos, quod docuit

se Ioan. Denkiū Anab. ait Sebast. Frā VI.
 cus Monothelitarum errorem 6. Cōc. Monothelitz.
 Const. refutatū iterū reuocant Svvec-
 feldiani & Mennonitæ: quia Mono-
 thelitę ramusculus erant Eutychetis.

Images Sanctorum 7. Synodus Ni
 coena 2. PP. 350. aduersus Iconocla- VII.
 stas vindicauit: quas nūc cū illis cupiūt locono-
 abolitas Caluinistæ & Sacramentarij clastæ.
 omnes. Vt finem faciā errores in Cōc.
 generalibus pridem damnatos iam E-
 uangelij prætextu per impios istos re- VIII.
 uocatos demonstrandi, notum est, com Calicula-
 munionis sub vtraque specie necessi- rij qui Ca-
 tatem à Petro Dresdensi inuectam, fuis licis cōmu-
 se Conc. Constā. à PP. damnatam, sed nionē ceu
 nunc seditiosissimè Lutheri spiritu ab necessaria
 orco reuocatam. vrgent.

Nunc magnorum Conciliorum spa-
 cio decurso, antequam ad minora des-
 scendamus, haud abs re crediderim &
 illud obiter admonere, tantam nunc
 tempestatis esse Christiani (prò nefas)
 populi noua ista dogmata sectandi libi-
 dinem, imò temeritatem, vt contemp-

Euāgelici
Cōciliū
violāt A-
postolicū.

ta omnium Cōciliorum vel Apostoli-
corum auctoritate, in cæcos priscarum
hæreseon errores absurdissimos sese
dent præcipites. Non enim desunt, qui
contra Apostolicum illud Concilium
Ierosolymitanum à D. Luca descriptū
doceant se suosq; circūcidendos: quo-
rum factionem per Saxoniam inferio-
rem reperiri aiunt. Certè Hosius quos-
dam narrat circumcisos.

Errores
minorib.
Ec. Syno-
dis dāna-
tos nūc re-
pullulasse
rep Euan-
gelicos.

1.
Samosate
nismus.
An. 270.

Iam post Apostolorū ætatem Cōci-
lio Ecclesiastico Antiocheno à P. P. 80.
teste D. Hilario, damnatus est Pauli Sa-
mosateni error: quem hoc seculo renov-
uasse Seruetum, Farellū, atque Calu-
nū testatur. P. Carolus epist. ad Card.
Lotharingum. Hos, similesque notat
Confessio Augustana art. 1. damnans
veteres & neotericos Samosatenos,
qui vnā tantum personam in Deo es-
se contendunt. Sic sensisse Farellū, ait
P. Carolus in fidei summa Gallica. De
Serueto disertè probat Calvinus &
Beza.

Caluinum quoq; initio suæ apostata-
fiz

fiæ Farello magistro (Nā Serueto suo tūc fratri communicasse iam pudet, ne immeritò postea eum ignibus ob hanc suam pristinam Euangelicam doctrinā tradidisse videatur) consensisse, plurimis ipse verbis declarauit in Disputatione Bernensi & Synodo Lausanen. Præsidibus Caspare Megandro & P. Conzeno cum aliquot Bernatibus laicis cōtra P. Carolum: Vbi reiecto Cōstantinopolitano Symbolo, Athanasianum sublato derisit cachinno, nūquam à legitima fuisse (inquiens) receptum Ecclesia, illosque reijcebat Versus, alia persona Patris, alia filij &c. Item sicut anima rationalis & caro &c. Rursus falsi arguebat huius symboli articulos primum & vltimum.

Iam & Trinitatis vox Caluinum offende-
bat, quod Ciceroni, inqueiebat, esset insueta. In Confessione quoque Geneuatum, quam suo de sinu, prius à se dictatam, in Synodo Lausanen. offerebat, astutè refugit personarum Trinitatem dicere. Quin etiam illud cū
Atha

Athanasiano symbolo, Christus Deus est ex substãtia Patris ante secula genitus, nũquã voluit cõfiteri, licet frequenter illic vrgeretur, tantum sic voluit animi sententiam exprimere, In vna Deo essentia Patrem cum verbo ac Spiritu sancto agnoscimus, quod oratiõis schemata verè Samosatenicum regit dogma.

Rursus cùm Verbum fateretur esse cum Patre & ex Patre, noluit tamen confiteri cum Catholicis, Christum Deum de Deo, aut Christum esse Deũ ex substantia Patris: sed Christum dicebat semper à seipso extitisse: quasi duos primi, quorum vnus non sit ab altero. Quid hic aut Arrius aliud, aut Samosatenus, quàm illud, Ristũ teneatis amici.

II.
Pelagianismus.
An. 415.

Pelagius Christianæ gratiæ holis suum diu coxit monachali sub pallio venenum, quod varijs Patrum Concilijs etsi fuerit damnatum: tamen nunquam quoque à Lutheri discipulis in lucem reuocatum, Euãgelij titulo recrudescit in Saxonia.

Ioannes enim Pseffingerus pastus

Lipsen.vnà cum Schola Lipsen.docent hominem naturalibus liberi arbitrij viribus sese ad gratiam disponere ac præparare posse,vt ipsi sanctus infundatur Spiritus.Sic enim definiuisse publica disputatione de libero arbitrio ait Nicolaus Amsdorffius Confessione puræ doctrinæ.Homo suis (inquit) Naturalibus viribus Verbo assentiri,promissionem apprehendere, & Spiritui sancto non repugnare potest.Illyricus Melâchthonem quoque huius insimulat erroris libro, *Vericht*.

Sic quod Pelagius negabat esse peccatum originale in pueris,nunc Zvvinglius Seruetusq; aiunt esse naturæ morbum.Item nasci bonos,& Dei heredes non renasci:sic nunc Bucerus. Rursus hominem posse solis naturalibus virtutibus & meritis vitam æternam impetrare,vt Cato & Scipio, quos saluatos dicit Zvvinglius lib. contra Vrbanum Regium,Sacramentarios quoque damnat Confessio Mansuelden. quòd Aristidem & Pomponium Atticum docent

docet sine agnitione Christi per naturam legem esse saluatos.

III.
Berengarius
nismus.
An. 1050.

Berengarius verò, Sacramentationi omnium Pater, ante annos 500. etsi vixisset fuerit concilio damnatus, atque suo quoque ipsius iudicio erroris manifestus. conuictus & ad suum dogma filii iugulandum stylo rei veritate coactus tamen nunc in Carolstadio, Zvingli Caluino adeoque Melanchthone illi Germanorum Cothurno, imò totius scenæ huius Dauo planè reuiuiscit. Quod si post hæreses concilio Ecclesiasticis quidè damnatas, & ab istis Evangelicis in lucem reuocatas illos agnoscimus commemorare errores, quidem omnium iudicio damnati multorum cum indubia perniciem pullascunt, dies nos prius hic destituerat instituti tamen ratio quia ita postulat, ut nobiliores recensebimus, ut in Evangelicis istis verè agnoscas non Christum Euangelium, sed illos Antichristi pseudoapostolos renatos.

Hæresiarum charæres per Evangelicos repululascere.

I.
Simão Magus.
An 50.

Simon ille Magus docuit nos per

opera (teste D. Theodor. & Irenęo) nō saluari, sed per fidem. an nō hīc reuiuiscere tibi videatur in Luthero, Illyrico, & Antidiaphoristis, qui opera bona nō solum docet non necessaria sed ad salutem pernicioſa. Idem Deum faciebat peccati authorē sic & Lutherus, ait Rex Angliæ sic Caluinus teste Heshusio, & Libertini vt ait Caluinus.

Hymenæus, & Phyletus afferebant II.
carnis resurrectionem iam esse factam, Hymenę.
An 60.
aliamque non esse corporum expectandam. Sic sanē quōdam Antvverpię stolidus ille Loistarum paterculus. Itē Libertini in Gallijs, docent teste Caluino in Actis Serueri.

III.
Ebionem ab orco reuocat Adam Ebion.
An. 80.
Pastoris Anabaptista, Christum negās naturā Deum, sed merum hominē de Maria natum.

III.
Cerinthum illum Iudaizantem Chi Cerinthus
An. 70.
listæ resuscitant Anapaptistæ quidam corporale Christi regnum post resurrectionem futurum vt ait, Sebast. Francus.

Va-

V.
Valentinus.
An. 20.

Valentinus Christum dixit corpus attulisse è cælo. Sic etiam Caspar Sverfeldius, teste Beza Com. ad Roman. cap. I.

VI.
Basilidis.
An. 140.

Basilides docuit Christum humanam naturam ex virgine non assumpsisse: sic die Melchior Hoffman ait formula Ep. Angustanæ Anno 56. Sic & Méno Caloquio Vvismarien. contra Micronium idem defendit. Rursus Christum secundum animam habere substantiam æternam. Sic Seruetus in dialogis & Polit. in Clauæ Absconditorum.

VII.
Gnostici.
An. 50.

Gnostici, à Nicolao diacono, gnostici. i. eximiâ cælestium mysteriorum cognitionem iactante, dicti, animam humanam aiebant esse ex Dei substantia. Sic hodie Libertini animam omnimodiam ad Deum redire, illique reduniri fabulatur. Calvinus in instructis contra anabap.

VIII.
Cerdon.
An. 60.

Cerdon Apostolorum quoque et re Vetus Testa. spernebat, quasi in Prophetis non fuisset Christi Spiritus. S. nunc Seruetus sensit, teste Caluino

Act.

Actis eius.

¶ Marcion Chri- IX.
stum esse opinione & Phantasmate pas- Marcion.
sum. Ita Libertini aliquot Valentianæ An. 90.
supplitis affecti, teste Caluino in In-
struct.

X.
Nouatiani teste Theodor. in fab. hæ- Nouatus.
ret. negant Confirmationē habere olei An. 250.
sacri illinitionem. Sic nunc Lutherus
& Caluinus, & Bucerus, alijque ad vnū
omnes Euangelici.

XI.
Manes Persa ingenij sui acrimonia Manes.
pro nominis etymo insanire visus, plu- An. 280.
rimos a veritate seduxit. Cuius erro-
res Lutherus, nouam nescio quam Euā-
gelij noui puritatem mentitus, potissi-
mū reuocare aggrediebatur, ideóq;
impurum foedumque suum illud pristi-
num Ludderi nomē, in Lutherum qua-
si purum commutauit: haud aliter
atque illum Manichæum, suo ex ety-
mo insanum, discipuli appellabant
Manichæum quasi manna fundentem.
Ille se Christi Apostolū iactabat, hic se
se Christi Euangelistam. Imò David-
georgius se verum illū promissum Mes-
siam,

- I. siam. Porro doctrina, vti & arrogantia, conueniunt Euangelici cū Manichæis, quia Lutherus Liberū negat arbitriū: quod errorum omnium fons est. Sic &
- II. cum Manichæo Deum blasphemare de legis Dei implendæ impossibilitate.
- III. Item Baptismum in aqua nihil ad salutem. Tamen Lutherus baptismum vult suscipiendum, tanquā donatæ dedum gratiæ sigillum. Verū his in dogmatibus Calvinus suo cū Zvvinglio Manichæum exprimit ad viuū magis qui superiora oīa ab illius insania mutuatus, etiam cum Manichæis affirmat Baptismum aquæ non esse necessarium vti & Svencfeldius. Sicut ille negabat Christum habuisse verum corpus humanum: ita Anabaptistæ, ut Calvinus in Instruct. Christi corpus fuisse verum phantasma, non humanæ naturæ ex virgine, sed cælestis e Deo. Sic sanè Menno.
- XII. Donatistę. An. 300. Donatistę sētiebāt Sacramēta ab impuris aut malis Sacerdotib. administrata esse nulla, ideoque rebaptizabant. S

Syvëckfeldius ministros ineptos & nō
timentes Deum docet suum ministe-
rium in docendo, & Sacramentis por-
rigendis non posse expedire, vt habet
Confessio Mansuelden.

Donatistæ quoque apud D. Optatū
sacrum Chrisma docent conspuendum
& cōculcandum: Sic Calvinus nefarijs
illudit verbis, & Beza quanā per Gal-
lias tractarit religione calamitas loqui-
tur Gallica.

Massaliāi, teste Damasceno de Here-
sibus, negabant baptismū homines per
ficere .i. τελεῖν & sanctificare, atque Sa-
cramenta sordes animi expiare. Planè
nunc ita Lutherus, Calvinus & Syvëc-
feldius Baptismum adeò docent ineffi-
cacem, vt peccatum Originis verè ma-
neat, neque animus peccati labe expie-
tur, aut cor expurgetur.

Item sacrosanctā Eucharistiā aiebant
sub panis specie non habere sanguinē
Domini, sed tantū corpus, teste Theo-
doreto: Sic & Lutherani in Polonia,
quod affirmat Confessio Polonica: &

Apolo. cō.
tra Colon.

Iustus Velsius ait plus esse sub vtraque
spēcie, quàm sub altera: quod fortassis
ad species potius quàm ad res ipsas per
tinere interpretabitur, si in sua tamen
persistat nobis dudum coràm exposita
sententia.

III.

Rursus Ordinis Sacramentum non
esse Sacramentum, neque conferri Cle-
ricis Spiritum sanctum. Istud dogma
Euangelici omnes renouant, dum
Sacramentorum numero tollunt ordi-
nationem, nisi quòd Melanchthon su-
pridem plagij poenitēs, nunc optaret
suo restitutum loco. Velsius quoque
Apolog. non arbitratur pugnaciter
ijcendum.

XIII.
Vigilātius
An. 360.

Porphyrius, Eunomius, Eustathius
Vigilātius, alijque Hagiomastiges, Sa-
ctorum miracula aiebant esse Dæmo-
num præstigias, neque eorum reli-
quias venerandas. Neque sanctos
ad auxilium inuocandos. Horum
insana dogmata nunc ab orco reuo-
cant Lutherus, Zvviglius Calvinus, alij
que prope omnes Euangelici.

Aëtis

Aëtius negabat ieiunandum certis XV.
diebus ab Ecclesia præscriptis, & offerē Aëtius.
dum pro defunctis. An. 350.

Istius impia dogmata per Lutherū,
Caluinumque ita repullarūt, vt & plu-
rimos, qui eorum reliquos execrantur
errores, hoc suo venenato afflarint to-
xico.

Iouinianus Virginitatem negabat XVI.
præstare Matrimonio. Id Lutherus no Iouinian⁹
uus Euangelista suo probat Epithala- An. 370.
mio, quo plurimas deuotas Christo
sponsas in nefaria pellexit adulteria.
Eius quoque exemplum imitati pleris-
que omnes Euangelicorum Conciona-
tores, suorum rei votorū, carnales am-
plexantur nuptias, obliti certam ipsos
manere damnationem, quod primam
fidem Deo sanctè promissam irritam fe-
cerunt, ac sacrilegè violarunt.

Nestoriani, teste D. Cyrillo epist. ad XVII.
Colobas. negabant S. Eucharistiam ha Nestoriani.
bere corpus Domini extra vsum Sacra An. 400.
menti. Hanc impietatem & Lutherani
renouarunt, docentes tantisper esse

corpus Domini, dum sumitur.

Itaq; vides mi Dubitanti nullum esse errorem tam insanum, tam damnatum, tam abominandum, quem non Euangelicristi suis discipulis non audent Euangelij titulo obtrudere.

Proinde fusius hasce priscas Catholicae Dei Ecclesiae pestes hic tibi Dubitanti ceu in Tabella contemplanda volui depingere, ut semel liqueat, qui impudenter Diabolus nunc sua priscam mendacia, olim Ecclesiae iudicio damnata, Euangelij titulo hominibus contendat vendicare. Hac enim ratione novum illius Sathanismum, seu verius Antichristianismum agnoscas per Lutherum eiusque in Ecclesiam Dei coniunctos, etsi factionibus diuulsos, socialis ingenii belli studio & Syncretismo, quasi illarum Sampsonis vulpecularum capdis coniunctos, in Antichristi sui adiutum veluti praeludio renouatum.

Quod ut Diabolus nunc impotentiori studio, quam alias unquam, conatus est, nihil praetermittens occasione

quò incautis atque salutis suæ æternæ negligentioribus Christianis imponat facilius: ita Deus Opt. suorum custos vigilantissimus vix alias vnquam tot suis electis ostendit argumenta sanè luculenta, quibus istas diaboli infestiss. hostis fraudes facillimè agnoscant, execrentur, effugiant.

Hoc vt, ex tot sectarū inter se adeò variè dissectarum varia multitudine dum ostendimus, quæ maiorem multò populi Christiani gregē proculdubiò suos in errorē laqueos pertraherēt, nisi tot essent & tam varij essent, adeoq; inter se, etsi Euangelij titulo quisque insigniti, ex diametro pugnātes: ita & nūc videre licet, veritatem videre volentib. non modò ex renouatis illis priscis hēresibus iudicio Ecclesiæ certò Catholice atque Christianę damnatissimis sed ex putido quoque obsoletoque Iudaismo etiam Euangelij titulo, si Christo placet, Christianis obtruso.

D V B. Papæ. eheu nostri temporis miseriam. Itane Christianos degenerare

in Iudæos? O miserum Christi gregem,
 CON. Sanè miserrimum, si hanc lon-
 gè miserrimam Christianarum anima-
 rum captiuitatem seriò cogites plusq̃
 Tyrānicam, Babylonicam, Turcicam.
 Nam & Mahumetismum quot par-
 tibus nunc Euangelij etiam præte-
 tu incautis obtrudant Eūangelic-
 isti, animus meminisse horret. Sed pri-
 us de Iudaismo Germanijs Gallijsque
 inducto, mox de Mahumetismo Turci-
 cæ seruitutis (vereor equidem atque o-
 vtinam vanus sim vates) Lucernario-
 que Præambulone dicendum venit. Te
 animum attende serius.

Iudaismus
 p̃ Euāgeli-
 cos inuect̃
 Euangelij
 titulo.

1.
 Trinitas.

2.
 Iesus Naza-
 renus an
 Messias.

Iudaismum per Euangelicos nō a-
 guis partibus esse prætextu Euange-
 lij inuectum, nunc paucis exponemus.
 Nō esse in S. Trinitate personas tres,
 sed vt Deum vnum, ita & personam v-
 nam illi blaterant: Idem Seruetus lib. 3.
 de Trinitate Iesum Nazarenum non dē
 severum illum Prophetam Messiam, &
 Emanuelem promissum, Iudæi suæ im-
 pietatis habent fundamentum: quod
 &

& suis persuadere conatus est Dauid
georgius, vt aiunt Basilien. in eius vita.
Seenim esse verum illum 3. Dauidem,
promissum & alia blasphema dudum
commemorata.

Christum non esse personam aliam ^{3.} Christus
an alia p-
sona.
à Patre Iudæi credunt: sic & Illyricus
& Seruetus λόγον Verbum apud Ioan-
nem Euangelistam negant significare
personam à Patre aliam, vt Staphylus Staphyl.
de cōcord.
ait, eaque de caussa Matthiam Illyricū
fuisse cōdemnatum ab Academia Vvit-
tenbergen. Similiter & Philippus Me-
lanchthon de eodem testatur Epist. ad
Superintendentes. Saxo. an. 57.

Christum non esse verum & natura ^{4.} Christus
an Deus.
Deū Iudæi aiūt, vt & Seruetus, Svvec-
feldius Adam pastoris & Euangelici alij
Sabbatarij, nō rectè de Christi diuinita-
te sentientes, teste Staphylo de Sect.

Vsuras esse licitas Iudæi non solum ^{5.} Vsuræ licitæ
Euange-
licis.
sentiunt, sed tota ipsorum vita, quæ ex
eis constat loquitur, quibus omnes fe-
rè mundi totius nationes exhauriunt.
Has etiam Euangelij prætextu licitas

docet Bucerus in Matthæum Com-
mēt. & Molinæus de eo quod Interest.
Imò Lutheri mandato sese vsuras ex-
cere dictitat ille N. Pastor ad Hyereva-
dum, ait Quærela Lutheri pridem in
cem edita.

6.
Matrimo-
nij leges.

Matrimonium secundum Mosaicas
ges in affinitatibus colunt Iudæi: sic
Melanchthon locis commun. Annon
vult seruandas Moyfi leges, non Ecclē-
siæ Canones.

7.
Matrimo-
niū an dis-
solubile.

Matrimonium propter adulterium
dissoluunt Iudæi, ita vt liceat aliam du-
cere: Sic & Euangelici eadem de ca-
dissoluenda docent, ita vt personæ
nocenti liceat alteri nubere. Melan-
Loc. Communibus anno 52. & Exan-
ne Ordinandorum. Vnde & factum
gimus, vt quidam intra semiānum
duxerit Geneuæ vxores, quod secun-
dum Euangelium duas probat adu-
terras Caluino iudice.

8.
Iudicialia
secundum
Moyse ex-
ercenda.

Leges Iudiciales & forenses secu-
dum Moysen seruant Iudæi: sic & C-
rolstadius leges Iudiciales Mosaicas

lebat seruandas, ait Melanch. Apologia
Augustana in articulum 16. Rursus li-
bro Chron. 3. non volebat videri pror-
sus abolere leges, sed contēdebat opor-
tere iudicia exerceri iuxta Forēses leges
Moyfi.

Scripturarum Canonem habēt suū ^{9.}
Iudæi à Christianis diuersum. Itaque ^{Canō Scri}
Euangelici Iudæos sequi malunt quàm ^{pturarum}
Christianos in reijciendis à Canone,
vti Machabæorum, & Ecclesiast. Hos
enim reijciunt cum Iudæis Euangelici.
Sic & in suscipiendis libris sacris Iudæ-
os imitantur, vti duos libros postero-
res Esdræ Bullingerus contendit esse
Canonicos contra catholicæ Christi
Ecclesiæ decreta. Rursus loca scriptura ^{10.}
rum malunt Euangelici cum Iudæis cō ^{Sēsus Scri.}
tra Christum aut sacrosanctam Trinita ^{pturarum.}
tem peruertere, vti Oecolampadius
cum Aquila illud Esa. 7. Ecce iuencu-
la concipiet. Sic Calvinus testimonia
de personarum Trinitate & Christi di-
uinitate ab omnibus Christianis inter-
pretibus sic intellecta, veluti Iudæorū

patronum agens extenuat, ait Heshius de erroribus Caluini in fine sue Confess. de Eucharist.

11. Iudæi in Christi Dñi ludibriū Sacramenta appellant Sekertminit, quasi falsa lingua: Sic & Carolstadius Sacramentum altaris appellabat Sekerment, cum dñs nos illudens, neq; enim duo, ne septem Sacramenta nouit: vti eius olim discipulus testatur Eras. Alberus lib. contra Carolst.

12.
Pœnitētia
Iudaica.

Cōcordia
Euangelicorū cū Iudæis in cæremonijs.

Iudæi statim à resipiscencia atque dolore de peccato aiunt remissum peccatum, nullam agentes pœnitentiam neque confitentes, ait Postellus: sed hodie passim omnes Euangelici, pœnitentia quæ est in ieiunio, fletu, & placentia explosa, Confessione, quam Christus & Apostoli tradiderunt Ecclesiæ irrita atq; exturbata, nullis suis animorum vulneribus adhibent remedium salutare, quod verè sanet. Sed quæ nō diximus, fidei capita cōtingunt. Quasi & cæremonias cogites, videas Euangelicos plusquam semi Iudæos.

Ad Christi mentionem non inde

¶ Sunt gēna Iudæi, ait D. Hieronimus lib. 3. in Esaïam: sic & Euangelici pias tollunt venerationis & reuerentiæ cæremonias, nolentes ad Christi nomen genua inflecti, aut caput aperiri: Tamet si Lutherus laudet probetq; lib de Concilijs.

Nomen Iesu execrantur Iudæi, fœdis nominibus eum & S. Virginem matrem blasphemantes: ita & per Frisiam ¹⁴ Nomē Iesu execrantur et Maria. nomen Iesu quod Christiani vel admirantes, vel imprecantes vsurpare solemus, illi præposterè sua superstitiōe in Ieni, quibusdam videntur corrupisse, ne in vanum homines verè superstitionis tam sacrum nomen videantur sumpsisse.

Eodem planè errore nec salutati in Dei nomine resalutant, sed mutatis Christianis salutandi & imprecandi formulis, in Dei aut Iesu nomine vsitatīs, illi reddunt, Bona dies: pro, Deus rependat, illi, habeo gratiam. Taceo maledicta, quæ plus quàm Iudaica in Virginē matrem miseri euomunt Anabaptistæ.

Cru

15 **Crucis signum vt maledictum & anathema fugiunt Iudæi, nec in fronte pingere volūt: Ita & Euāgelici Crucis signum multis in locis abolent, & tanquam maledictum in fronte ferre aut pingere horrent, adeò vt Lutherus ipse festum Crucis tanquam semi iudæus anathemate damnauerit. Festa S. Crucis, inquit lib. de Missadi formula an. 24. anathema sunt. Brētius verò cum alijs quibusdam impijs Catholicos ob pias Crucis cæremonias sacrilegè Magia cufare non veretur, atque plus quam Iudaicè pias Ecclesiæ cæremonias & consecrationes, quæ teste D. Augustino sine cruce conficiuntur, exagitat, innat, exhibilat.**

16
Imagines

Imagines Iudæi non ferunt, vtine Zvvingliani, siue Caluiniani, quemal modum Synagoga Geneuæ loquitur nullam omnino habens Turcico morvllius rei imaginem.

17
Sabbatizantes.

Sabbatizantes etiam hodiè Iudæi videas, quos Euangelicorum quidam imitati, cum Iudæis sabbata colunt, &c.

Staphylus in Apolog. Docuit enim Carolstadius, nullum festum præter Sabbathum colendum, Eras. Alberus contra Carolst.

Messiam non venisse aiunt Iudei, ¹⁸ *Messia ad- uentus* sum Antichristum expectantes: sic & Bucerus sub mortem Iesum Nazarenum dixit non esse illum Saluatorem, quem Deus promisit Patribus, vti superius in Bucerianis diximus fusiùs. Dauid georgius quoque negabat Messiam nostrum Iesum Nazarenum esse illum adeò magnificè promissum, verumque mundi Saluatorem.

Finē mūdi futurū aiūt Iudei secundū ¹⁹ *Finis mūdi* Eliæ prophetiā intra annos 500. id est sexto millenario. Sic Lutherus & Melanchthon suis in Chronicis, quæ Carionis nomine edidisse Melanchthonem ait Lutherus præfat. sui Chronic. Ger.

Porrò ne quid Iudæis saluum relinquant Euangelici, inter eos etiam est ²⁰ *Circūcisio* reperire, qui circumcisionem carnis reuocent, vnde & circumcisos quosdam narrat Hosius.

His

21. His non absimiles sunt, qui manna
Mannarij. in Coena Dominica sese edere adfir-
Cap.7. mant, ne quid à Iudæis varient.

Côcordia Nunc ad Mahumetismum orationi
Euâgelico conuertamus, vnde perspicuum fit
rû cû Ma- quantum Germania per Euangelic
humetâis. à Christianismo degenerarit, ac qua
ferè vicino, imò inhianti hosti Turc

Quâ Tur- rum Imperatori Mahumetis alum
cis fauerit iam nunc seruire cœperit. Quàm enim
Lutherus fidelem huic seruituti omnium miser
initio pseu mæ quæ & captiuitatem Babylonica
deuâgelij. plurimis vincat partibus, nauarit ope
Assert. talé ram Lutherus, vel eo solo agnoscat
24. lib. cõ in ortu sui Euangelij magna contem
tra duo e- ne docebat Turcis non esse resisten
dicta Cæsa non esse tributa pendenda, nec colli
ris. De po- ctas faciendas ad inferendum Turc
test. Secu- bellum. Hanc seruitutis Turcicæ origi
lari. nem, vide nunc quæso quo pacto Eu
Euâgelici gelici in Christianos à vero Christi E
q nõdum uangelio seductos deriuarint, vt qui
Turcæ iu nondum potuère Tyrannico Turcæ
gõpmutur perio subiugare seruos, saltem Mah
etiã nunc metis Alcorano fecere discipulos. Q
Turcarum
alcorano
seruut do
lo malo E
uâgelicorû

enim in Mahumetis Lege siue disciplina (quam Alcoran, quasi lectionem superbissimo appellauit nomine, haud sane humilius, quàm Euangelici suas nugae humanaeque figmenta Euangelium Dei què verbum) sunt versati, te-
 stantur eodem planè exordio Mahu-
 metum Christianos ad defectionem à Christi Religione sollicitasse & induxisse, quò Lutherus nunc Germaniam, & Calvinistæ Galliam: vt eundem illum Impostorem vtrobique agnoscas spiritum, quem Paulus rectè depingit esse
ἀγρασάριος & dissensionis Deū, quòd
 hæreses primum, deinde ex concordibus facit discordes, dissentientes, tumultuantes, rebelles, bello denique intestino Ecclesiam Dei diuexantes, dilacerantes, euertentes.

Verùm hîc proluxior foret catalogus, qui omnia exponat, quæ Luthero alijsque Euangelicis Pseudopropheticum Mahumeto Pseudopropheta sunt cōmunia. Nos hîc breuitatis causa illa tantum narrabimus, quæ inter hos infestis

simos Christianæ Ecclesiæ hostes, sunt aut in religionis nouatione, aut rituum mutatione communia. Deinde quæ Euāgelici adferunt magis impia, etiam in Deum Christumue eius magis blasphemata, quàm quæ Mahumetus.

Bibliorū
corruptio.

Arrogantia
Mahumeti
quæ se Spi-
ritū Sāctū.
iactabat, &
veteres Ec-
clesiæ
Catholicæ
PP. contē-
nebat.
Ser. de de-
struct. Ieru-
sol.

Vt enim Mahumetus sibi auctoritatem aliquam in ijs, quæ moliebatur, conciliaret, sese vnum Legem & Euangelii tenere aiebat, se primum vidisse quæ etiam docenda & emendanda in vtroque Testamento viderentur. vnde & Noui Test. mutilauit, quum sese Spiritum Sanctum exemplo Simonis, Menandri Manis, ait Postellus de Concordia Arabum & Euangelij, iactare non dubitaret. An non & Lutherus Biblia corrupta seque vnū iactauit Legē tenere & Euangelium? qui Germaniam aiebat antea nunquam verum audijsse Euāgelium & nunc Euangelici illius superbiam imitati? qui Patres omnes veteres arguunt inscitia, affirmantes Lutherum fuisse doctiorem omnibus Ecclesiæ Doctoribus, quotquot post Apostolorum

tempora extitere. Scribit ipsemet
Lutherus lib. de Concilijs, se in Com-
mentarijs Ambrosij, Hieronimi, Augu-
stini, aliorumque veterum Patrū, car-
bones pro thesauro reperisse. Item li-
bro contra Regem Anglię, sese nec Pa-
trum, nec Conciliorum morari dicta.
Rursus an non & simili modo, vti antè
demonstrauimus, Lutherus suum cor-
ruptit 191. locis Nouū Testamētum? Es-
se quoque se tertium Eliam atque Chri-
sti Euangelistam, Osiander se esse alte-
rum Enoch, & illud Flandricū anathe-
ma verum Christum sese iactitabat.

Verū vt illius Alcoranum mox pe-
perit sectas 70. ita & nos ad 70. & am-
plius Euangelicorum recensuimus se-
ctas.

Cæterū ne quem ferret iudicem
sue abominandæ doctriņę Mahume-
tus, voluit secūdum Legem diuinam es-
se iudicandum, hoc est, secundum sua
scripta, quę ex vtroque Testamento cō-
sarcinarat, & à genuino sēsū detorserat,
deprauata. Ideoq; vetat frequētissimè,

Eras. Albe-
rus lib. cō-
tra Carol-
stadium.
O Lutheri
arrogātiō.
Luth. & Pa-
tres oēs &
Concilia
oīa prae se
cōtemnit.
Vide supi.
lib. 1. c. 10.
& c. 11.

2.
Ex Luthe-
ro vti & ex
Alcorano
natae sectę
septuagin-
ta.

3.
Index con-
trouerſia-
rum Lex
Dei.

ne Iudices patiantur Mahumetani Iudæos aut Christianos. An non etiā hoc supercilium & in Euangelicis agnoscat, qui nullum ferunt suæ doctrinæ iudicium alium, quàm suæ sectæ? Patres fuisse homines, dogmata deprauasse, à verò declinasse, Concilia errasse. Denique verum Dei verbum, Scripturam Sacram se iudicem facere, imò à Patribus, quos dicitur nequeunt Catholicis concordare sentire & docere, ad Christum iudicium viuorum & mortuorum appellare, in Brétius in 2. Pericope. Iā si moderati res etiam Scripturam admittāt iudicem eam non nisi Lutheri, aut alterius fidei deprauatam & adulteratam mittunt. Et cū tota de sensu Scripturæ sit controuersia, omnem alium nolunt admittere, quàm eum, quem totus hætenus obtinuit concorditerque coluit Orbis Christianus.

4.
Cōcordia
Euāgelico
rū cū Ma-
humeti
alcorano
in vitæ le-
gibus.

Porrò vbi Mahumetus sensit suum placere populo, quas fecisset fabulas, illis iactis ad omnem impietatem fundamentis, progreditur & ad pias vitæ
stituit

stituendę rationes peruertendas: quòd
longe omnium plebēculæ sciebat fore
gratissimum.

Quadragesimam enim Apostolorū <sup>Quadrage-
sima subla-
ta p̄ Mahu-
metū & Lau-
therum.</sup> traditione toto orbe ante Pascha obser-
uatissimam abrogat, ac in Quadragesi-
mam vnus Lunæ, quę quouis anni tē-
pore obueneret, transmutat. Lutherus
verò suam Euangelicis prædicans liber-
tatem, cū seruus esset, vti D. Petrus
de similibus Diaboli mancipijs ait, per-
ditionis, libera voluit esse nō modò to-
tius anni ieiuniā: sed & quadragesimā
ipsam, omniumq; ciborum vsum quo-
uis tempore liberum, ne vllam ferret
hic Apostolorum aut Conciliorum les-
gem.

Dies festos Mahumetum nouasse fa-
tis inde liquet quòd & Dominicam au-
sus est in diem Veneris commutare. <sup>s:
Festa mu-
tata.</sup>

Hunc quàm imitentur Euangelici, do-
cent festi SS. dies maxima ex parte
ab eis abrogati. Narrat Erasmus
Alberus Carolstadium festa omnia ab-
rogasse, nec vllum festum præter Sab-
bathum

bathum docuisse colendum. Equidem die Assumptionis D. Virginis meminime per Germaniam videre populum prophanis suis manuum operibus publicè deditum, vt alibi Carolstadii die Natali Domini. Ceterum quætopere cupiat Diem Dominicum Pischæ immutatum Lutherus, Docet de Concilijs.

6.
Imagines
abolitæ.
Eras. Albe.
contra Ca
rolst.

Sed à SS. festis ad SS. imagines facti est facilis progressus, ita vt Mahometus sacras Imagines deleuit, quò ludos sibi conciliaret, abolendo suorum Mechensium ciuium idola Allet & got: Ita Euangelici, in primis Sacratarij, Carolstadius, Calvinus & ceteri omniū Diuorum etiam Christi Domini Crucifixi abolent imaginem. Lutherani verò vnā aut alterā seruandam volunt, vt Vvittenbergæ Serpentis à Mose de furca suspensi, & Crucifixi. Item baptismi & Cœnæ.

7.
Sanctorū
cultus & in
uocatio

Mahometus vt omnia innouaret Dei vnus prætexebat cultum. Itaq; Mariam Christianis pro Deo habet.

calumniabatur, vnde & Marię, omniū-
que Sanctorum Christi Martyrum cul-
tum omnem abrogauit. An non & Lu-
therus alijque ad vnum omnes Euange-
lici, ideo Sanctos colendos, aut oratio-
ne inuocandos negant, quod hoc sit i-
dololatricū? quod eos facimus Deos?
quod noua colimus numina? Sanè sic
ad verbum Apologia Confess. Augu-
stanę Catholicos disertè calumniatur,
sed imperitissimè.

8.

Rursus vt Mahumetani suos pro san-
ctis colunt: eorum enim habent me-
morias & loca religiosa, quę peregrina-
tionis ergò frequentissimi visitant: ita
& Euangelici suorum Christimaſtygū
colligunt Martyrologia, Lossius, Calui-
nus, Adrianus, Hamſtedius. atque Fo-
xus. Colitur Diario Sanctorum Luthe-
ri ascriptus Ioan. Hussius Pragensis &
Vviclefus, ait Postellus. Imò & Lutheri ef-
figiē nuper admodum vidi Sācti Mar-
tini elogio decoratam. vnde & quidam
eum Diuum scribere nō dubitauit, quē
nunc Sathan sub Luciferi sella detinet

Noui San-
cti p̄ veris
antiquis
culti.

Luther. Sā-
cti & Diui
Martini e-
logio ho-
noratur &
colitur.

Lutheripoc catenatum, expectans quam afflic-
na nōdum poena, quam non antè accipiet defini-
tota defini tam (quod ipse de Arrio testatur Augu-
ga. stinum scribere) quàm eius error, qu-
Lib. de Cō- orbem contaminavit, finem inueneri
fil. Zvvingliani suum colūt martyrē Zv-
 glium, Anabaptistæ Muntzerum & I-
 an. fartorem Leiden.

Eraf. Albe- an. Iam si Christi Sacramenta cogite
rus. Lib. 2. vide quàm Euangelici planè facti sūt
contra Ca- Mahumetani. Ille enim baptismum ci-
rolsta. tempfit ceu inutilem: Calvinus, Sive

9. **Baptismū** tempfit ceu inutilem: Calvinus, Sive
nō esse ne- feldius, alijque plurimi docent Bap-
cessarium. mum nō esse necessarium. Porrò qu-
 sit facilius rerum non necessariarū
 temptus, quàm negligētia, res ipsa
 loquitur: quod plurimi baptismo
 vtantur tanquam non necessario.

10. **Vsus Sacra-** Mahumetani non circumcidunt
mētorum. si loquendi ac rationis vsu præditos
Vide Barthol. septem aut octo annorum. Idem de ba-
Hungarum de ptismi tempore & Adrianus Haemle-
Turcarum dius suadere conabatur, & Anabap-
ritibus. stæ suis probant exemplis.

11. **Matrimos-** Matrimonia itē cōtrahunt sine iur-
nium. me

mentis, Caluinus matrimonium negat
esse clandestinum, cuius modò scriptæ
sint Tabulæ, Epist. ad Petrum Danthes-
nū ex sententia Collegarum.

Apud Mahumetanos diuortium fa-
ciunt improbi mores, infœcunditas, ait ^{12.} Infœcundi
Bartholomæus Hungarus: An non & ^{tas dissol-}
apud Euangelicos similia reperire est ^{luit Matri-}
exempla minimè obscura? Oecolampa ^{monium}
dium priore deserta duxisse alterā, illa ^{apud Tur-}
frustrā licet publicè occlamāte suū illū ^{cas.}
esse maritum, oculati testes affirmant.

Nota est toto orbe illa memorabilis
Anglici diuortij Historia, quæ infeli-
cissimam vt Ecclesiæ Christi peperit tra-
gediā: ita regno perniciem deploratiss.

Polygamiā suis prædicasse Mahume-
tū extra controuersiā est, Eandē suis cō ^{13.} Polyga-
médasse Bucerum testatur Vvintoniē. ^{mia.}
& exempla Lutheranorum per Polo-
niam exstant plurima. De anabaptistarū
polygamia nihil superest scrupuli: cū
Hetzerus tredecim duxerit vxores.

Quid, nō eā Bucerus quoq; collauda- ^{Eras. Albe-}
ret, qui ignorare nō potuit orbi toti no- ^{contra Ca-}
^{rolstadiū.}

mam illam Lutheri, quam dicunt Dissipationem, qua suffragate, ut ferunt, cum alijs plurimis, tum magni cuidam nominis Iuriscōsulto Oldēdorpio permitti ut priore coniuge superstite, alterā diceret uxorem?

Sanè extant hodie (inquit Stapylus in Apologia) Lutheri & Melanthonis epistolæ & consilia per litteras data, quibus illi apertè permittunt fasque, iusque esse pronunciat, maritum vnum duas legitimas uxores habere.

Possent etiam exempla aliquot, quæ cum horum Prophetarum doctrina perchrè concinant, & ab iisdem Prophetis approbata sunt, re ipsa proferri, & religis demonstrari.

14.
Christi
mors nē-
gata,
Libr. con-
tra Liberos
sinos.

Porro ne quid desideres in Euangelicis Mahumeticum, sūt inter eos, testis Caluino, qui Christum negat in Crucem obiisse, sed tantum opinatione, cuius sententiæ duos fuisse Valentianæ affectos extremo supplicio, ait libro contra Libertinos

Cap. 8.

Quod si molestum non erit, pau-

con

commemorabimus ea, quibus longè magis impios uideas Euāgelicos, quàm Mahumetanos, quos Turcas dicimus. Mahumetus quò suis piam in speciem commendaret uitam, negabat aliena cuiquā prodesse opera, ut sic à Sāctorum & Chrsti meritis suos auocaret, proprijs cū Pelagio et Zuuinglio nixos operibus. Lutherus uerò non modò Sāctorum negat opera alijs utilia, sed nostra propria omnia facit peccata, ut ut fiant à Spiritu sancto, piorum corda in habitante.

Eucharistiam Mahumetus nō aboleuit, sed in Deum authorē retulit. et si enim negaret esse in recordationē mortis domini, quē blasphematur nō crucifixum, nec mortuum: tamen tantā in ea esse vim, ait cap. 4. Alcorani, ut confirmetur in fide et bonis operibus, quotquot de eo gustant, et sine remedio quoq; esse damnatos, qui postquā de eo comederunt impij sunt facti. Hic si cogites Euangelicorum doctrinā, agnosces hos illo multò magis impios

Impietate
dogmatū
Euāgelici
vincunt
Mahumetum.

Opera bona laudat
Mahumetus.

2.
S. Eucharistiam reuerenter habet Mahumetus.

Quid efficiat Eucharistia dignè accepta, aut indignè, iudicio Mahumeti.

pios. An enim aliud, quàm panē pitho-
rium sese Calvinistę accipere, aut Chri-
stum Apostolis dedisse credunt? An
si cum Luthero credunt se Christū cum
pane accipere, non tamen adorant, &
illic præsentē uolunt: quasi Deus e-
desinat, vbi in Eucharistia præsens
dicitur, magis quàm in Cœlo. An na-
canibus S. Eucharistiā obiecit in An-
geli Ioan. Foxus refert? An nō pedibus
conculcatam meminimus Tornacian
56. et anno superiore Parisijs? Adhe-
Auerrois Christianos dicebat impius
quod Christū Deum suum ederer
Sed Carolstadius nos appellat ^{Deum}
Deicidas, quod Dei filium deuor-
volumus, O cælum! ô terra!

Gottes
morder.
Eras. Albe-
rus, Lib. 2.
contra Ca-
rolstad.

3.
Sacros or-
dines quo-
usq; serua-
rit Mahu-
metus.

Ordines sacros etsi Mahumetus
stulit, non tamen eò insanix blaspho-
mæ proruit, vt eos cum Luthero dice-
ret è diabolo prodijisse, Captiuit. Bab-
lō. & alias sæpè vt ait Postellus. Vren-
initiationem reiecit: sed ille certi gen-
ris homines religiosos, qui concionan-
tur, aut de iure ex Alcorano respōde-

Muy

Mupthios, Cadios & Talimeannos sa-
 crorum curam habere voluit. Lutherus
 verò nec foeminas ab Euangelij ministe-
 rio: imò à peccatorum absolutiõe sub-
 mouit, nedum vilissimos cerdones, pel-
 liarios, vespillões, lenões. Quid, quòd
 ne Carnifices quidem Calvinistæ suo
 ministerio censent indignos.

Mupthij.
 Cadij.
 Talimeāni

Cæterū vt tandē finē faciam concor-
 diæ cum Mahumeto Lutheri & Euan-
 gelicorum, illud postremò est confide-
 randum, vtrosque ex eodem impietatis
 fonte suos eructasse, expuisse, euomuis-
 se errores, qui liberum hominibus tol-
 leret arbitrium: quanquam Mahume-
 tus hac in parte à Luthero & Euāgeli-
 cis vincatur tā Lutheranis quàm Zvvin-
 glianis: quòd ille hac in doctrina repe-
 riatur varius & inconstans: hi verò con-
 ceptum semel venenum insana obtinēt
 pertinacia. nullum enim liberi arbi-
 trij vsum esse docent puri puti Luthes-
 rani & Calvinistæ: Sed qui vel maximè
 saperè videri volūt, certè in diuinis re-
 bus & religionis negotio pernegant.

4
 Liberū ar-
 bitriū ma-
 gis ab Euā-
 gelicis quā
 Mahume-
 to reiectū.

Deni-

5.
Baptismo
quotidiano
vtuntur
pius Euan-
gelici quā
Mahumeti-
tani.

Deniq; ne quid desit Euāgelicis Ma-
humaticū, sūt inter eos qui, teste Postel-
lo, inter ipsos diu cōuersato, nō satis ha-
bent duplo baptismo quotidie more
Mahumetico intingi. Collige nunc mi
Dubitanti capita, quibus Lutheruse
Euāgelici Mahumetum aut imitātū
aut superant. agnoscis præter S. Eucha-
ristiā, Ordines sacros, Bona opera, Lib-
arbitrium, quatuordecim adhuc fere
capita, cum Alcorano communia, quæ
ad omnem semel impietatem iam ada-
peruisse videntur ostium.

Cap. 9:

D V B. Cū Euangelicorum quidam
Sabbathum velint obseruandum, sūt
ne qui diem Veneris cupiunt loco Do-
minicę feriatam? quod aliquando de
Caluino audire memini.

Dies domi-
nicę p. Euā-
gelicos tē-
tatus, quē
Lut. conat
abolere li.
de Conc.

C O N. Istud equidem non affirmari.
Multa enim incerto feruntur rumore.
Certē nihil illo posset istis verē Chri-
sti osoribus suo Euangelio fingi con-
gruentius: qui vt re ipsa Christum le-
sum Christianis tollunt, atque de men-
tibus eum, adeo quē de ore, vt retinē

mos est pro Iesu sonare Ieni, eripiunt:
 ita & Dominicæ diei triumphum, quo
 de Diabolo, inferno, peccato & morte
 triūphauit, mirum cur cum Mahume-
 to non aboleant. Sunt tamē Sabbatharij,
 qui an cum Sabbatho & Dominicā
 colant incertum habeo. Sanè huic fa-
 bulæ præludium Diabolus studuit per
 Lutherum edere. Nam lib. de Cōcilijs, Luth. festū
 Principibus persuadere conatur, festū Paschæ
 Paschæ esse inter immobilia festa cōpu- vult referē
 tandum, vt in quemuis diem incidere dū inter fe
 queat, sicuti dies Natalis, Purificatiōis, sta immo-
 & Apostolorum. Iudaizare enim, & ni- bilia.
 mis superstitiosè agere, Ecclesiā & PP. Ecclesia
 Nicœnos ait, quod post plenilunium Christi &
 Martij, diem Paschatis in diem solis col- PP. Cōc. Nā
 locarunt. Quod si ex Lutheri sententia cenī Luthē
 fiat, iā Apostolica perierit traditio, qua ro Iudaī-
 post Sabbathum Dominicā voluere co- zant.
 lēdam Resurrectionem. Ab hac Iudaī-
 ca prophanatione non abludit, quod
 Protestantium quidam carniū inopia
 adacti, aliquot dies cogūtur à carnibus
 abstinere, quod Catholicorū odio mal-
 le

leferuntur Die Dominico quàm alia
quauis Hebdomadis feria.

Fortassis illius magni Antichristi o-
pus futurum est, vt Dies Dominica se-
mel aboleatur. Quid enim illi suo man-
cipio peculiariter relinqueret molien-
dum & innouandum Satan, si nunc dē

Christ* E-
uāgelicisp
falsa Lu-
theri & Cal-
uini dog-
mata fa-
ctus est
mors.
Quidnam
Diabolus
p Lutherū
aliosque
Syneuāge-
licoseffice-
rit, & quā
impietate
in orbē E-
uangelij ti-
tulo inue-
nerit.

Dominicam ubique imutaret? Omnia
enim Christi Domini beneficia Diabo-
lus per electa sua isthæc Euangelicorū
organa Lutherum & Caluinum aliof-
que non modò seductis illis Christi ou-
culis fecit inutilia, imò venenato suo ro-
xico pestifera: sed ipsum adeò Christū
(si fieri posset) Christianorum semele-
uulsit cordibus, ore nunc passim exclu-
sit, adeoque suo deturbauit cēlesti thro-
no.

Nam primum quidem Christum le-
sum hominum mentibus, mox templo
& Sacramentis, dein cēlo ipso exturba-
re est aggressus: quod nunc summa cō-
tentione per Lutherū & Caluinum co-
natus moliebatur: sed suum illum per
Antichristum, cui iam nunc strenuè mi-

litant Euangelici omnes, magna ex parte conficiet. Verum quonam id gradu fuerit per Euangelicos commolitus, si libet contemplari accuratius, haud fuerit fortè infrugiferum.

Vbi per lectissimum suum illud organum Mart. Lutherum; eximium omnis Hypocriseos exemplar, monachali culloceu sanctimonix tessera velatum homines suo spoliasset libero arbitrio, ac eis iam seruitutem vltroneam callidè imposuisset plus quàm Babylonicā, expugnata hominum Christianorū arce, Christi vacua, (mentem dico liberū quæ arbitrium, quod diaboli ille faciebat mancipiū, quia peccati assidui & in expiabilis seruum) ad Christum ipsum suorū pectoribus eiectum (quod is cū peccato habitare nequeat, nec in corpore peccatis subdito) templis quoque exturbandum aggreditur, sed quonam gradu obsecro attende serius.

Cum suo conatui Diabolus obstitere sentiret Vicarium Christi, cuius cure & imperio omnes suas Christus cre-

Scalā impietatis p
Lutherū &
Syneuāge-
licos ere-
xit Diabo
l', vt sese p
Deo colen
dū persua-
deat.

An. 14.
An 18.
Captiuo p
Lutherū
homine,
Diabolus
ad Chri-
stū ipsū op
pugnandū
transit.

An. 19.
Christi vi
cariū Dia-
bolus per
Lutherū
oppugnat,
vt eo sub-

p didit

mobo aut
cōtēpto fa
cilis Chri
sti oues dis
pergat.
An 20.

An. 21.
Bellū Lu
theri cōtra
Christi Sa
cramenta,
veramque
peccatorū
expiatio.
nem.

didit pascendas ouiculas, illum sua in
primis Cathedra exturbare contende
bat:quem vbi impuro Lutheri ore cō
tumelijs proscidisset, conuitijs laceras
set, maledictis diuexasset, adeo que infra
omnem hominum ordinem abiecisset,
vt sublato quasi gubernatore facilius
circa Ecclesiæ naufragia grassaretur,
mox ad Christum ipsum Sacramentis
eijciendum scalas admouet: sed quid
astutia, operæpretium est animaduer
tere.

Initiò enim salutaria Christi benefi
cia, quæ per Sacramenta nobis contin
gunt conatur obscurare, docens impu
ro sui verè impuriss. Lutheri ore, Chri
stum baptismo non verè peccata pur
gare, sed manentia tegere: non abolere
& expiare, sed tecta velare & occulta
re. Mox Sacramenta non amplius esse
Sacramenta, id est, quæ sacros sanctos
que efficiant: sed mera signa esse, tess
eræque acceptæ dudum fictitiæ illius sue
peccatorum remissionis: quæ re ipsa nō
est remissio aut peccati abolitio, sed oc
cul-

cultatio, & manentis peccati dissimulatio, vera iustitiæ simulatio, vera palliatio. Ex hac enim peccatorum permanētia indelebili atque perpetua docuit omnia omnium hominū opera esse peccata, non solum sua natura mortalia & quæ homines damnēt: sed quæ sanctos etiam hac vita defunctos à cæli ingressu remorentur.

An. 23.

Vide Bul.
lā Leonis
Luthericō
dēnatricē.

Istis suæ impietatis tyrocinijs Diabolus bellè succedētibus, arduū magis molitur bellū. Iam enim idoneū iecerat fundamentum, quo nixus Christū ipsum sua sacrosancta expelleret Eucharistia. Cui bello gerēdo idoneos admodum nactus cōmilitones seditiosissimos. Carolstadium et Vlrucum Svinglium pseudopresbyteros, rem mirifice est aggressus. Horum enim opera, vbi plurimis persuasisset peccatum originale non esse peccatum, sed naturæ morbum: Christum ad inferos nunquam descendisse, neque animam eius ex limbo Patres liberasse, mox ipsum totum suā quoque S. Eucharistia excludere est

An. 24.

Bellū Sacramētariorū contra Christum.

Bellū Euā
gelicorū
cōtra Chri
stī tēpla &
imagines.

Vide. Cōf.
Ec. Saxoni
carū de Eu
cha.

An. 25.

SS. Trini
tatē oppu
gnāt Euā
gelici.

commolitus, ac deinceps templis quo
que, arisq̃ue omnibus. Nam et Chri
sti domini venerandas illas imagines
passim eiecit, peruertit, confregit, exul
sit, aboleuit. Hanc in rem quantopen
promouerit Sathan, nunc miserrimar
statur Gallia, ipsaq̃; Germania, quę pa
res hodie habere affirmatur Sacramē
rios, quā Lutheranos: quē admodū Bre
mensēs sua in Confessione Saxonica
perdolēter quiritantur, et ferio trium
phū canit V Vilhelmus Clebitius libro
de ruina Papatus Saxonici. Ceteri
vbi Diabolus nūc Christū non modō
Sacramentis, adeoque S. Eucharistia
sibi pulchrē exturbasse videbatur, sed
templis quoque atque aris: en tibi ali
ud Veteratoris illius veterani strati
gema. Ipsam enim S. S. Trinitatē per La
douicum Hetzerū abolere conabatur:
qui omnem negans personarum distin
ctionem, Deum vnum et solitariū or
prophano euomuit. Quam impietatē
vbi Diabolus animaduerneret absurdi
rem crassiorēq̃ue, quā cui Euāgelii

titulum duranter posset prætexere (ma-
 ximè cum lectissimum suum alterum
 organum illud Ioannes Calvinus Ser-
 uetum Farellistam suū haud ita pridē
 eadem in sententia collegam iuratiss. et
 fratrē fideliss. ignibus tradiderit, quod
 secum nollet errorem illum reuocare)
 ad Christi gloriā semel contaminandā, An. 30.
 euertēdam, abolendam totus conuer-
 titur. Quod vt iam dudū feliciter cœptū
 perficeret felicius, en nouū astutus ex
 cogitat cuniculum, quò Christo suum Christo su-
um corpus
humanum
negāt Euā-
gelici
Au. 35
 et corpus et animā suffunderetur: vt ita eū
 terra simul et cœlo exturbaret. Suis e-
 nim aliquot mācipijs per Frisiā, et alibi
 opera Mennonis Parochi et suorū per-
 suadet ex Valentini Philosophia Chri-
 stum non ex Virgine corpus humanū
 assumpsisse: sed cælitus attulisse. Hinc
 Christum Iesum filium Dauid, Anabap- An 40.
Christian-
imā euel-
lunt huma-
nā Euāgelici
clauē Ab-
sconditorū
aleculo
 tistæ inuocare nolunt. Vbi verò iā Chri-
 sto verum detraxisset corpus, en tibi
 per Postellum animam quoque eidē
 euulsiit humanā, quam philosophatur
 ante corpus omne vixisse. His extructis

miræ impietatis gradibus, Christum
Do. suo Messiae officio, expoliare verò
que promissi Patribus Christi nomine
expilare tentat. Vbi enim per Iudaizan
tes sparsisset, quod Bucer moribund
ore postea confirmavit, Christum ne
venisse, Dauidiorgius se esse illum pro
missum olim Christum, verissimumq;
Dauidem ac Dei filium iactitabat, qui
in æterna illa Dauidis regia esset regna
urus.

An. 45.

Christo su.
um Messie
et nomen
et officium
detrahunt
Euangelici

An. 50

Christo su
am Diuini
tatē Euan
gelici conā
tur suffu
rari.

Quidnam
infesto ist.
hoc Euan
gelicorum
in Dei Ec
clesiā bello
sit molitus
Diabolus.

Cæterum nec his Christi spolijs con
tētus Diabolus, ipsam quoque Christo
æternam Deitatem suffurari audaciss.
per Campanum & Seruetum commo
liebatur: vbi per Lutherum docuisset
Christum in Eucharistia licet præsentē
non esse adorandum: & per Anabapti
stas, in cælo licet regnantem, non esse
tamen filium Dauid inuocandū. Quod
plurimis vbi persuasit, facilius Christi
sperabat sese Ecclesia, terra, cælo deni
que ipso semel exturbaturum, vt ficti
dem aliquot idoneos sui nactus præce
nes Christum ad inferos relegatum di
na.

natumque, orbe hominumque animis
& ore semel exploderet, Deumque ve-
rum suo deiectum throno aboleret, ac
se ipsum tandem Deum venditaret, at-
que suis se pro Deo colendum persuas-
deret.

D V B. Prô nefas! an tanta sit Dēmonis
insania? an tanta hominum eius dolo
perditorum amentia, vt suum hostē in-
festiss. pro Deo colant?

C O N. Sanè desideratam ambiciosissi-
mè illam Dei opt. similitudinem, cuius
præpostera superbissimaque cupidita-
te ex Paradiso cēlestibusque sedibus est
eiectus, etiā nū ambire nō desinit im-
probus superbusque ille spiritus. Verū
quid hanc in rem improbo suo apud i-
stos suos cæcos clientulos promouerit
studio, operæpretium est animaduerte-
re. Non enim defuere qui Christum ob
desperationem damnatum (O inaudi-
tam Apostatæ illius Præmonst. blasphemiam) in tartara dicerent relegatum. A
quibus quantum absint isti Protestan-
tes, quos dicimus Ubiquetios siue Brē

Christum
in tartara
relegatum
quidā Bla-
phemant.

Si capud
Vtēhouiū
in histor.
Pastor Hā
burgen.

Diabolus
ab Euāge
licis p̄ diēi
uocatur
decies Sic
apud Ho
sium.

tianos, qui Christum vbique corporali
ter, etiam in Inferno præsentem doc
cent, viderint Euangelici: qui hoc affir
mare non ambigunt, si vera scribit V.
tenhouius in Erraticæ suæ Ecclesiæ
Historia. Neque vero hīc constat
impietas Satanica. His enim p̄
voto confectis Christo cælis extra
cto, ac in tartara misso, Deo opt.ab
negato, sese Deum esse suis non mo
dò persuasit: sed colendum etiam, idque
accuratius quàm Catholici Deum coli
mus, præscripsit. Vt enim Catholici pri
sca de consuetudine Deum viuū & ve
rum per diem adoramus nonies: ita
Satanici suum Dæmonem Deum (o
lum! ô terra!) inuocant atque colunt
decies.

DVB. O bellum Colophonem ista E
uangelica tragœdia dignissimum. quo
exturbato suis Sacramentis, Ecclesia, c
lis Christo, Deoque vero hominū mer
itis, facti sumus ex Christianis nō mo
dò Antichristiani, Iudæi & Turci
Mahumetani: sed & Diaboli cultores
atque adoratores!

co
veri
nec
cælu
Istius
tatis
diffic

,,
,, Me
,, hu
,, co
,, da
,, da
,, ru

C
cis, q
mani
demu
ex Lu
maxi
feldia
rzos.
Es
scrip
Testa

con. Imò si verum mihi dicere licet,
 veri Athei atque impij, qui nec Christū
 nec Deum, nec denique Diabolū, nec
 cælum, nec infernum esse profitentur. Epicurei et
 Athei qui
 nam ex Eu-
 angelicis.
 Istius Atheismi abominandęque impie-
 tatis quot habeat factiones Diabolus,
 difficillimum fuerit affirmare.

„ Testatur Hedio epist. ad Philip.
 „ Melanchthonem Sathanam callidū Varię Ath.
 „ huc multos agitare, vt dum summa in eorū sectę
 „ constantia iam hoc, iam illud cre-
 „ dant, posthac nihil prorsus cre-
 „ dant, & euadant in populum Aſotio
 „ rum.

Conqueritur iste de suis Euangeli-
 cis, quod & Catholici passim per Ger- Quibus gra-
 dibus Euā-
 gelici ad A-
 theismum
 prolabatur
 postquam
 Catholicā
 semerdest-
 eruere Eccl-
 lesiam
 manias Galliasq; perdolēter in ipsis vi-
 demus, ex Catholicis fieri Lutheranos,
 ex Lutheranis Zvvinglianos, quorum
 maxima est natio: Ex Zvvingliāis Svvec-
 feldianos, tum mox Atheos siue Epicu-
 rzos.

Esse certē Atheorum plurimōs, varij
 scriptores fide digniss. commemorāt.
 Testatur P. Viretus lib. 2. de Minist. ver

bi esse quosdam Ludimagistros ex illo
Epicuri grege porcos, qui in scholis so-
leant suis sæpe scholasticis occinere il-
lum verè beatum, qui, vti est apud Vir-
gilium,

Metus omnes & inexorabile fatum.

Subiecit pedibus, strepitūq; Acherōtis auri.

Hoc nomine quàm malè apud suos
audierit Beza, testantur eius commili-
tones Parisien. & Aurelianen. quibus
istius professionis haud obscura nō in-
frequēs edebat paradigmata. Hoc eius
cantillant epigrammata, hoc loquun-
tur facinora, quum & beneficia Ecclē-
siastica, quib. impinguatus, incrassatus,
dilatatus derelicto Deo factore suo pu-
blicè venderet, & alienas vxores per-
moleret tam familiariter, vt publicis
matronarum haberetur maritus. vnde
illi nouo Theodoro, cui merito ^{ante}
fuit cognomen, in Colloquio Possinio
co Christum tam longè à S Eucharistia
abijciant, quātum à cēlo abest terra, &
terres quidam collegē exprobrabant. &
mirum, inquit, eum à sacra exturba-

Vide Mich
elē Fabrit
iū pro fr.
Bald.

re Christum Eucharistia, qui Deum nō credite esse in cælo?

Istiusmodi complures esse Geneuæ Vide Acta Valentini Gentilis. in Ecclesia quam dicunt Italica, vnum illud satis superque arguat, cū isti Calvinistæ de abolendo semel Pontificatu Ro. Purgatorio extinguendo, alijsque Catholicæ Dei Ecclesiæ dogmatibus delendis inter se consultarent, vnus præ cæteris eximiè sui magistri mendaciorum patris afflatu raptus, dicamus animam, inquit, vnà cum corpore extinguì, sic Purgatorium cum Missa & Ro. Pontifice semel aboleuerimus.

Loïstas quoque Antvverpia nostra Loïstas. nouit, à quodam Eligio dictos, qui omnia simulans & dissimulans in templis versabatur, Sacerdoti sacrificanti deseruiens, tesseram calicis sacri vestibibus innotatam in erroris pristini poenitentiam circumferebat: sed habitum, non animum mutans Deum hominesque ridebat, impium illum Lucianum atque Doletum Gallum multis superans parafangis.

Alij

Rysvvyca
ni

Alij huius factionis se Rysvicanos malunt nominari à quodam prestigiatore Hermanno Rijsvvijsck, quem ob impietatem Hagha ignibus absumpsit anno. 1510. Eius stolones nunc per Frisi repullulant.

Cap. 10.

Quàm deploranda sit Euāgelicorū cecitas, manifestū veritatis odiū testatur perspicuè,

Eò enim verò deploratissimæ cecitatis (heu miseros Euāgelicos) lapsi sunt semel in sensum reprobrum, mentesque male sanam iusto Dei iudicio traditi, ut suam non modò negligent salutem æternam: sed alijs quoque eodem erroris deducendis omnem mouent lapidem, quacunque tandem id faciāt ratione. Nihil enim pensi habent istiusmodi Euāgelici quid doceant faciātque, modo Deo Ventri commodet, aut saltem in perfidia hostibus incommodet: aut veritatem in quam oppugnandam conarunt si non aboleant, saltem aliquam ex parte obscurent. odio enim veritatem quam obfirmato abiurarunt animo obsequi, eā quoque suis in professoribus infestissimè persequuntur, atque odio plurius Valentiniano verèque internecino in-

est.

execratur, vt nulla suæ existimationis,
 aut prudentiæ quoque Politicæ habi-
 ta ratione, furiosorum more quidquid
 in buccam venit euomant, Fanatico
 isthoc spiritu sese afflatum inter cæ-
 teros post Lutherum Berentius haud ^{Quantum}
 obscurè declarat, qui lib. de Hæreti- ^{Iohan Bré}
 „cis, an puniendi, docet, si doctrinæ cau- ^{tij odiū in}
 „sa quis est occidendus, Episcopos po- ^{Ecclesiasti-}
 „tius, omnes Monachos citius trucidan- ^{os}
 dos esse atque extinguentes, quàm mi- ^{recitat fol}
 seros Anabaptistas, quos nullo iure oc- ^{9º}
 cidi posse defendit, nedum vltos alios
 hæreticos: cū id Dei verbo velit pro-
 hibitum.

Contra Caluinus, eodem licet Ca-
 tholicorum odio rabidus, quos per fas,
 per nefas clā, infidijs, aperto Marte vult
 abolitos, docet hæreticos esse occiden-
 dos Dei verbo mandatum, vnde & Ser-
 uetum Farellistam suum pridem Colles-
 gam, vbi suæ culinæ regnoque infidia-
 risensit, rogo tradidit exurēdum, recla-
 mantibus illis magnis Euangelij noui
 Apostolis Luthero, Brentio, alijsq; Ve-
 rum

rum hac de re alias, vbi spiritum hunc
 Euangelicorum demonstrabimus verè
 seditiosum, quod de Luthero alijsque
 infrà dicetur aptius, vt filij suo Patri ho-
 micidæ illi originali Diabolo probe-
 tur simillimi. Sed in viâ vnde degre-
 diamur, recurrat oratio.

Viam suo

Antichri-

sto diabo

lū sterne-

re multo

facillimā

¶ Euāgeli-

cos tot

sectis in-

ter sese dis-

sectos.

Ex numeroſo illo ſectarum Euangeli-
 j. titulo illuſtrium etſi inter ſe pugna-
 tium catalogo, atque abominanda illa
 priſcarum hereticon renouatione: ex
 ſa denique illa impietatis ſcala cōtra Ec-
 cleſiam, contra Chriſtum, contra Deū
 per diabolum Lutheri, Caluini, aliorū
 que Euangelicorum opera intra annos
 ferè viginti erecta, qua ipſe Diabolus
 cælum aſcendere, Chriſtum Sacramen-
 tis, templo, cælis, ore, cordibus exturba-
 re, in tartara damnatū præcipitare: De-
 um verum abolere, atque ſe deniq; pro
 Deo colendum perſuadere aggrediēti-
 tur: vides perſpicuè, opinor Dubitanti
 quàm facilis nunc ſit ſtrata per Diabo-
 lum ſuo Antichriſto via ad Religionem
 Dei veram ſemel abolendam. Ad pe-
 det.

dendum enim Christianismū nulla res, quod prudenter Eras. admonuit, accommodatior, quā hęc sectarum licentia, quæ sibi permittūt, quoties libuit, sua nouare dogmata, quando id faciunt impunē. Rursus ex abominationumistarū amatorib⁹ & sectatorib. liqueat, quam ingens nunc tēporis sit veritatis verē Euangelicæ oforum & impiorum Christi hostium numerus. Quotquot enim aliqua ex particula illi impietatis scalæ erigendæ aut re ipsa, aut animi studio atque fauore operam nauant, aut qualicunque ratione opitulantur, imò illi abolendæ atque deturbandæ prorsus sese totos non opponunt, haud dubium partem in regno Dei & Christi habere non poterunt. Clara enim est hac de re Christi vox, Qui non est mecum, cōtra me est, & qui mecum nō colligit, dispergit. Prius illud in dissimulato resistos Nicodemicos, quos nunc habet mundus & Clerus plurimos, dictū est, qui metu nosti quo, perstricti, profiteri non audent, quod animo sentiunt

Verissima
Eras. Put.
admo-
nitio.

Cap. II.

Quā imē
sus sit ofo-
rū Christi
vereq; Dei
Ec. hostiū
numerus.

Qui hodie
nō est cum
Christo,
eius ppu-
gnans Ec.
laboratē, &
oppugna-
tā, contra
Christum
est.

Nicodemi
ci hodie
plurimi &
dissimula-
tores ocio
si apud Ca

&

tholicos,
et quæ illo
rū lōrs in
regno
Christi.

& obtinere per mundum ferāt potius,
quàm aut verbo, nedum re aliqua pub-
lica ostensum dare. Alterum verò
eos dicitur, qui animo quidem Catho-
lici sunt, cessatores tamen et otiosi, qui
si in Theatro sedent spectatores: qui
rores quidem omnes cupiūt aboliri,
quò vna Christi regnet veritas: sed
murū siue Patronos pro domo Dei
ponere, aut veritatis hostibus vlla
parte aduersari non audent, veriti in
plebeiōrum inuidiam, aut magnarū
odia, aut populi denique deliri clam-
res.

Apocal. 3.

Hi sunt quos Christus suo de-
cipiens euomere, quia de mundi
pronūciat nec frigidos nec calidos
clamitant nunc esse temporizandum,
parcendum errantium multitudinis
finitæ, esse hanc populi tanto numero
errantis quasi pestem quandam gen-
ralem, cui indulgentia maximè confi-
tur. Sed horum prudentiam fortè
quando Galliarum castiget si non
plum certè periculum.

Cz

Cæterū cū illi dissimulatores contra Christum esse, & hi cessatores Christi gregem, quem conseruare atq; tueri debebant contempta populi inuidia & magnatum gratia, dispergere sint cōuicti, procul dubio eadem istis omnibus erit mercedis illo iusto in iudicio portio, quæ manifestis atque ex professo Christi hostibus hæreticis, siue vllius factionis Euangelicæ sectarijs : hoc est, pars istorum omnium tam dissimulato-
Sors quæ nam erit dissimulato-
 toribus Ca-
 tholicis ac
 ociosis spe-
 ctatoribus
 qui sese
 nunc non
 opponunt
 Christi ho-
 stibus, Ec-
 clesiæ Ca-
 tholicæ do-
 ctinā op-
 pugnantibus.
 rum atque cessatorum, quàm hæreticorum in stagno ignis erit & sulphuris cū mendacibus & adulteris periuris, atq; hypocritis.

Hoc DEI in illos omnes, nī resipiscant, certum fixumq; iudicium quantopere & quàm dolenter piorum perturbet animos Dubitanti, haud credas facile, cum animo perpendunt tot hominum Christi sanguine redemptorū sub Euangelij prætextu perentium myriadas in tartara æternum ad cruciatum præcipitandas. vnde pro eis non modò assidue gemunt, orāt, plorant: sed mœ-

rore contabescunt, quòd fratres charissimos tãto numero videt certò sese euntes perditum.

Cap. XII.
Plurimos
Christia-
norũ clau-
dicare in
vtramque
partem.

DVBIT. Pròh calamitatem Christianorum incomparabilem! Itane omnes certò perire, Christumq; sibi facere inutilem, qui aliquo errorum istorũ Evangelicorum næuo sunt cõtaminati? quotusquisque est obsecro, qui non alicubi claudicet?

Quznam
fides Deo
placere fa-
ciat.

CON. Sanè si impossibile est sine fide placere Deo, nimirũ Apostolica & Catholica, Deo displicere oportet quotquot fidẽ hanc Ecclesiæ Catholicæ aut non retinent, aut plus minúsve, aut aliter credunt, quàm illa credit, atque credendum publica certaqué sua voce docet. Quemadmodum enim Adamas, quod ait Nazianzenus, maximi est precij si totus est lucidus, nusquam næuo contaminatus: ita fides illa demũ Deo placere facit, quæ nullo erroris næuo contaminata id ipsum ita corde credit, ore profitetur, operibus exequitur, atque demonstrat, sicuti Catholica Christi Ecclesia credendum proponit suis fi-

Fides Catholica si sit integra & per charitatem operetur est salutaris, alioqui inutilis.

lijs. Vnde manifestum fiat, quàm istorum Euangelicorū, qui se dicere quàm esse malunt, ad vnum omnium salus in præcipiti æternæ damnationis periculo sit collocata, nisi, dum hora est resipiscere, ad Catholicam redeant ex animo Ecclesiam, quam alienis Sathanicisq; opinionibus imbuti vltro deseruere. Exierunt enim ex nobis, vti de istorum proavis, quorum pari planè impietate renouant dogmata impia, dicebat Apostolus, quòd non essent ex nobis. Quàm ergo diebus Noë fuit impossibile vnā illam extra arcam saluari à cataclysmi inundatione: ita toto post Christi ad Patrē reditum tempore extra vnam illam à se suisq; Apostolis collectā constructamq; Dei domum, Catholicam dico Ecclesiam, nulli omnium sua salus constare salua poterit. Verissima est enim illa Catholicorū Patrum vox, ætate Cypriani, August. aliasque cum schismatis periculū aut hereseos procella incumberet decantatissima atq; pro certissima salutis obtinendæ tessera pro

Extra vnā
Christi Ec-
clesiam Ca-
tholicam
esse, est ca-
talyfmo
Noë per-

Vide Cy-
priani
de Vnitatē
Ecclesiæ
Catholicę.

Ecclesiam
Catholicā
oportet
nos omnes
habere &
obtinere
matrem, si
Deum spe
ramus no-
bis Patrē.
Cap. XI II.
Quā an-
gusti sint
Ecclesie
Catholice
limites, ex-
tra quos er-
rans aut
discedens
pereat.

posita, non potest Deum habere Pa-
trem, qui Catholicam Christi Ecclesia
non habet matrem.

D V B. An tam rigidi præfractiq; existi-
mandi sunt Ecclesie limites, vt extra eā
cēsendi sint, quotquot aliqua in parte
Euangelicis istis cōsentiunt erroribus

C O N. Certē quotquot à notis Ecclē-
siae dogmatibus, quę tanquam fidei do-
ctrinam suis proponit firmiter creden-
dam, dissentiunt, extra hanc salutis eter-
nę arcam naufragio æterno pereunt, vt
vt sibi Euangelio suo blādiantur: cū

veritatem D E I Ecclesie Catholice
Christo eiusque Apostolis cælitus an-
nunciatam, aut reiiciant, aut permuet
in mendacium. Vnde ea deserta nos
sibi quærunt synagogas, quæ cū cer-
torum istorum Diaboli ministrorum
opera colligantur, certum est esse Dia-
bolicas: cuius & in posterum erunt ha-
redes, vt nūc sunt filij quia relicta: Chri-
sti Ecclesia sua matre, etiam De-
um suum deserunt Patrem, vnde nec
Christum filium habere possunt, neq;
hære-

hæreditate eius cælesti frui, nisi sponsæ fuerint reconciliati. Sicuti enim illis ^{Quot Chri} Sabbatharijs alijsque Iudaïsmum aut ^{stianorum} Mahumetismum ad Christianos, Euan ^{myriades} gelij licet prætextu transferentib. Chri ^{seste nouis} stus planè est, ni resipiscant, inutilis, ne ^{Euangelii} que proderit quidquã, nisi ad tormen ^{corû dog-} ta atrocius luenda, quòd agnitam veri ^{matib. con-} tatis viam non obtinuerint: ita nec Lu ^{taminatos} theranis, nec Calvinistis, quorum nũc, ^{à Christi} pròh dolor, plena sunt ferè omnia, aut ^{regno nũc} quocunque tandem extra vnã illam ^{excludant.} CHRISTI Ecclesiam Catholicam dicuntur nomine, Christus ad æternam vel tantillum proderit salutem, quòd Christi violent aut fidem, aut Sacramenta.

Vt enĩ vnus Deus, vna fides : ita vna quoq; est Christi Ecclesia, quæ dicitur ad Sathanicarum synagogarũ discriminẽ Catholica: quæ vt vna est, ita vnã eandemque suis omnibus filijs & semper & vbiq; proponit fidei Apostolicæ doctrinam: à qua qui pertinaciter, aut aberrat, aut dubitat, aut dissentit, hic pro

Quibus ob
Euangelii.
corū dog-
mata certō
pereundū.

cul dubio est Antichristianus, neque
partem in regno Dei, quod Christus
veris suis re atque nomine Christianis
suo sanguine quæsiuit, precio parauit,
verbis fallere nescijs promisit, habere
poterit: sed suo, cui nunc fidem habet
cum Antichristo Luthero, aut Calu-
ino alijsue Euangelicis in stagnum ma-
tetur ignis & sulphuris cum alijs men-
dacibus & Euangelij adulteris. Cum
enim fidem Christi ab Apostolis prædi-
catam non habeat inuiolatā, Deo pla-
cere non potest.

DVBIT. Horrendum profectō quod
dicis. Quod si omnes à fide hac Catho-
lica pertinaciter aut aberrantes, aut vaci-
llantes, aut dissentientes salutis ære-
næ procul dubio erūt expertes, proinde
Deum immortalem, quótnam Chri-
stianorum hominum myriadas Euan-
gelici isti in tartara præcipitatas demer-
gunt!

CONSTA. Istam incomparabilem sa-
nè ouicularum Christi iacturam atque
pèrniciem assiduus deplorare satis non
possum.

possumus lachrymis. Sed qui iam peri-
riè, frustra illis dolemus. O vtinam
vel his saltem meo liceat sanguine con-
sulere, qui nondum vitam cum morte
commutantes seuerum illud Dei sub-
iè iudicium! Sed dum viuunt, eos as-
siduis nostris non desinamus prosequi
apud pijsimum Patrem precibus, vt il-
lorum misertus in rectam salutis Euan-
gelicę viam tandem cum perditis Chri-
sti ouiculis reducat, quò agnita pseude-
uangelij falsitate ad Catholicam, vnde
aberrarunt, redeant cum sui erroris do-
lore Ecclesiam, verũ illud ouium Chri-
sti stabulum, vbi eas & à luporum tuta-
tur incursibus, & salutariter pastas ad
cæleste transfert ouile.

Votum
aberranti-
bus Euan-
gelicis fra-
tribus.

Verum o-
uicularum
Christi sta-
bulum Ca-
tholica est
Ecclesia.

D V B. Horrendum sanè est in manus Cap. 14.
Dei viuentis incidere.

CON ST. Si istos æterni illius iudicij
metus tãgeret vllus, haud ita facilè no-
uisistis sese darent opinionibus.

Cur tam
imensus
hodie à fi-
de aberran-
tium nu-
merus.

D V B I T. An propterea tanto nume-
ro homines deserta Dei Ecclesia no-
se adiungunt sectis, quòd iudicij il-

4. *Causa
cur iudi-
ciū Dei fu-
turū pleris-
que in ob-
liuionem
abiit.*

lius tremendi sint immemores?

CON. Certè hanc esse potissimam cau-
sam non fit mihi dubiū. sed præter hanc
sunt plurimæ, vt hic taceam libros
pestilentissimos quosque impunè adue-
hi, impunè lectitari: magnum esse ho-
stium fauorem ingentem dissimulatio-
nem, magnam dormitantiam.

DVB. Persepe animum meum demiratio
subiit, vnde nam fiat, vt numero
tam incredibili homines auitam deser-
tes religionem, nouis istorum Euange-
licorum dogmatibus, tam absurdis, et
impijs, tam blasphemis, aurem animi-
que prebeant,

CON. Hoc ipsum vbi mecum tacitus
extabescensque illorum perentium in-
trum zelo considero, cuius mœstissima
recordatio sæpius, quàm sol hic mihi re-
currit, facilius credo quæ in Antichristi
aduentum prædixit verus Dei Prophe-
ta & filius Christus Iesus, Putasne, in-
quiens, filius hominis cum aduenerit
iudicaturus, fidẽ inueniet in terra? Si
nō sine miraculis vllis, imo in perditis
ma Euangelicorum vita, moribusque

con-
dun-
est
geli
vis,
ad i
tura
Ecc
ille
per
ferr
arti
len
hon
mã
max
la:
inte
mã
por
lius
la ca
rita
Pau
non

corruptissimis atque libero homine, ne dum Euāgelico indignissimis, tanta nūc est Sathanæ per suos noui istius Euan- gelij ministros efficacia, & persuadendi vis, vt tot hominum myriadas perpetua ad inferni supplicia abripiat, quanta fu- tura est, quæso te considera attentus, Ecclesiæ Catholicæ, quam semper solā ille sanguinarius homicida infestissimo persequitur odio, calamitas, vbi præter sermonis probabilitatem, persuadendi artificium, orationis phaleras, dictionis lenocinia, vitamque suorum quadam honesti specie laudatissimam probatissi- māq; non modò falsa, licèt in speciem maxima, edet permittente Deo miracu- la: sed etiam diuersas Catholicis solis intentabit persequutiones, immanissi- maque omnium tormenta, quæ nisi tē- poris breuitate tollerentur, nullus il- lius ætatis fieret saluus. Quia igitur il- la calamitas ex refrigerata Christi cha- ritate plurimis eueniet, quodque vti Paulus prædixit, charitatem veritatis non receperunt, hinc & nostri seculi ca-

Quæuis fo-
ret peūtiū
numer' si
adessent E-
uāgelicis
miracula
aut dire in
Catholi-
cospsequu-
tiōes, vti
ætate Anti-
christi.

1^a Causa &
verā chari-
tatem Det
nō habent
Christiāo
rū plurimi
vt ex ipu-
ra vita li-
quet.

lamitatem perditis Christianorum mo-
ribus acceptam ferendam arbitror. Si-
cuti enim Apostolorum ætate plurimi,
quod ait D. Paulus, fidei naufragium
fecerant, quod cōscientiam bonam de
corde puro & fide nō ficta repulissent,
siue vitam Christianam pro fidei deu-
ro atque præscripto non duxissent. In
& nunc plerosque omnes simili de cau-
sa ad hereticorū castra deficere, est vide-
re. Hoc meridiana luce clariūs suo de-
clarat exemplo illa reipublicæ fæx im-
purorum nautarum, & auarorum mer-
catorum, spuma textorum, vitriariorū,
pictorum, Tapetiariorum & quotquot
artes ferè exercent sedentarias. Rurū
si qui ditiorum sese his dedunt factioni-
bus, plerumque aliud quidē præ se fer-
re videntur, quàm reipsa noui Euange-
lij titulo quærant: vti tot declarant sa-
crilegia, adulteria, templorum expila-
tiones, depredationes tam monasterio-
rum quàm Elæmosinarū pauperibus
fame pereuntibus pridem relictarum.
Istis hominum generibus quantulus
ferè

ferè sit diuini iudicij metus, aut quam
eius fuerit serius Dei cultus, notius est
quàm vt referre oporteat.

Ego quales populi nostratis mores Nostratiū
mores pa-
rè Gallorū
merentur
plagam.
sint nūc persequi nolo, qui assidue ebri-
etati, adulterijs frequentiss. libidini
b^o vagis, incestibus, inauditæ superbiæ,
pernicioso luxui tantopere indulgent.
Sed Gallorum nunc propterea miseri
morum vitia (quæ vti imitamur ita pa-
res meremur plagas, licèt Deus miseri-
cors nos ad pœnitentiam expectans
distulerit) perstringit R. P. Claudius S^a Causæ ea.
lamitatum
regni Gal-
liæ anno
62.
ctius, Deum Gallis inquiring iratum es-
se, ac ita exitialiter afflixisse, quòd extre-
ma iniquitas per Galliam abundauit,
taliaque peccata inualuerunt, quæ extir-
pationem merètur, qualia sunt, inquit,
falsa doctrina blasphemia, ingratitude
in Deum tam per Atheismum quàm
per irreligiositatem, enormes fornica-
tiones, incestus, adulteria, vsuræ, avari-
tiæ, oppressio pauperum, perfidia, infi-
delitas, fraudulentia, detractio magna,
iniustitia grandis, malitia caputum, inso-
len-

Qualenam
hominum
gen^o ad E
uāgelico-
rū castra
deficiat.

Fex plebis,
auari mer-
catores cle-
rici Simo-
niaci Mo-
nachi Hy-
pocrite p^ro-
fiteri apo-
statæ.

Quā infi-
gnes hypo-
crite Euā-
gelicorum
duces.

Qui ad E-
uangelico-
rū cloacā
defluūt, ve-
rè fuisse a-
reæ domi-
nicæ pale-
as.

3. Causæ
clericorū
scādalis of-
fēsi plurimi
Ecclesiasti

lencia intolerabilis omnium pompa-
rum & superfluitatū. Vide tu, quia Gal-
liam vidisti florentissimam, an non eius
mores ad viuū agnoscas depictos? Ta-
les ferè plebei qui nūc in Euangelicori-
defluerunt castra. His adde coluuiem
omnem, quæ ex monasterijs passim a-
clericorum collegijs in Lutheri sententiā,
aut Caluini cloacā defluxit. An nō ca-
nis voluptate victi sunt, vti loquuntur,
quia vruntur, aut flagitijs insigniti, nos
deseruere. Cogita mihi istorū duces Lu-
therū Bernardinū, Caluinū, Viretū Pe-
trum, Mart. Bezam ōnium libidinū li-
dibrium et simoniæ omnis mancipium
facilè fuerit de gregarijs & manipulis
bus iudicium. Hos dum cogito, viden-
reuera istorum hominum quasi pales
suam Christum Dominum repurgasse
aream. Haud inficior esse scandala Ec-
clesiasticorum grauissima quibus fere
offensi rudes & rerum imperiti à Chri-
sto Christi que Ecclesia discedunt. Sec-
vti Christus terribile illud V Eest com-
municatus, per quos scandalum venit:

Ita

Ita
Bea
dal
Ch
verb
selec
tur,
sum
nun
vbi i
ioru
rum
lesca
fens
unta
licea
nim
losa
spere
tolle
alijsc
tis E
cend
enim
teno

Ita & illis quoque, qui scandalizantur: cā oderūt & deleuerūt doctri nā vnā cū vera Chri- sti Ecclesia
 Beatus (inquit) qui in me nō fuerit scā & delerue-
 dalizatus. Erant enim in ipsius quoque rūt doctri nā vnā cū
 Christi discipulis, imò in ipsis Christi vera Chri- sti Ecclesia
 verbis, ob quæ infirmiores, ipsiq; adeò
 selectiores discipuli offendeban-
 tur, & scandalizati vel Christum ip-
 sum quoque relinquebant. Quid ergo
 nunc mirum, si in hac Ecclesiæ senectū
 vbi indies refrigescit non solum plebe-
 iorum charitas, sed etiam Ecclesiastico
 rum pieta scandala oboriantur, & inua-
 lescent plurima, quibus infirmiores of-
 fensi à Christo ad Antichristum defici-
 unt? Quæ ō vtinam aliquando videre
 liceat si non omnino sublata (quis e-
 nim de insanabili inueterataque & cal-
 losa ninium isthac Ecclesiæ plaga istud
 speret?) saltem vtcunque moderata &
 tollerabiliter castigata. Verum de his
 alijsque huius immanissimæ calamita-
 tis Ecclesiasticæ causis alibi aptius & di-
 cendi & conquerendi fuerit locus. Vti
 enim incendio flagrante atque grassan-
 te non agitur de incendiij authore aut
 causa

Cur alio-
rum scāda-
lis nemo
pnciose
nūc offen-
di debeat.

Pijs omni-
bus cur de
hoc Eccle-
siæ dissidio
concilian-
do, & extin-
guendo dis-
sidio
rū incendio
naturæ cō-
sultandū

causa, sed de extinctione quocunq; mo-
do procuranda: Ita nunc omnes neo-
uos pij vtriusque Reipublicę viri inten-
dant necesse est, vt tandem aliquando
isti opinionum dissidio, alioqui immen-
sius grassaturo, salutare aliquod teme-
stinè adhibeatur remedium, nisi eni-
breui occurratur metuendum sanè ve-
reor, ne vllō nec consilio politico, nec
Ecclesiastico concilio rebus deplora-
tissimis succurri queat. Hęc in pre-
sens Dubitanti sufficiant, quę supersunt
in crastinū si videbitur differamus, quod
& ego ad dicendum, tu verò ad ar-
diendum huc redeamus alacriores.

D V B. Dies quoque inclinatio-
ris abire monet. Vale igitur in crastinū.

C O N. Et tu vale incolumis, sed cum
vt cras te hīc reperiam.

D V B. Faciā ne per me stet, quin quod
cœpisti perficias, Vale.

LI

LIBER TERTIVS

DVBITANTIVS DE VE-

RA PER CHRISTVM

Salutis via.

CONSTANT.

HE huc ex condicto Dubitanti,
rediſſe gaudeo. Salue mul-
tūm.

DVB. Tu quoque ſalue. mihi profe-
cto ex animo gratulor, per te non ſtare,
quò minus optatam mihi illam ſalutis
per Chriſtum viam liceat indubitanter
certoq; cognoscere. Demōſtrato nūc
tot argumentis, ſanè animum meum à
tam varijs pugnatibusque Euangelico-
rum ſectis reuocantibus, Verbum Dei
per Lutherum, Caluinum & alios ha-
ctenus non reſtitutum, ſed adulteratū
atque reuerà Germanijs ſuffuratum, &
vñ Paulus loquitur, aſtutia hominum
peruerſum, Diaboli dolo aliam in faciē
et (ſi verum dicere licet) in mendacium
inuerſum ac transformatum: Perge ob-
ſecro

Caput. 1.
Epilogus
diſtorū cū
Trāſitione
ad calami-
tates p̄ Euā-
gelicos or-
bi inue-
ctas.

*Euāgelici
nullo mi-
raculo aut
Dei voca-
tione: sed
mera iactā-
tia, adula-
tiōe & arro-
gātia sibi
apud cæcū
popellū cō-
ciliarūt au-
thoritātē,
dū illi pla-
cētia lo-
quuntur.*

fecerunt post enumerata illa in Christum
bella, eiusque in Ecclesiam Catholicam
stratagemata (quibus Lutherus & in
Christum fuit blasphemus, & in homi-
nes, suam illis eripiens mentē & liberi
arbitrium, iniurias: post immuneras-
co propagatas sectas, mutuis non m-
dō dissidijs odijsue capitalibus, sed
dijs quoque internecinis adeoque
nibus sese iugulantes: post renouata de-
nique priscorum hæreticorum absurdi
dogmata, inuectumque non modo Is-
daismum, sed & Mahumetismum, adeo-
que Atheismum) perge inquam illar
commemorare calamitates, quar
Lutheri eiusque contra domum Dei
Ecclesiam Christi Catholicam como-
ratione, schismate atque rebellione per-
pessa est nostra Germania.

CONSTR. Istud tibi lubens admodum
licet perdolenter, fecero, ubi antè ex-
suerim, quānam ratione Lutherus eu-
que discipuli nouis suis opinionibus
authoritatem conciliare apud plebem
lam studuerint. Cū Lutherus suar
do

do
qu
mo
ret
lia
nit,
eum
in h
citra
Cal
Bre
illas
rani
glin
naba
tur v
giten
Chri
que l
um s
Euan
dican
enim
turis
Dom

doctrinā popello videret plausibilem,
quòd viam vt spatiosam & latam, ita ad
mortem & inferos decurrentem doce-
ret magno rusticorum applausu; E-
liæ tertij & Euangelistæ nomen inue-
nit, neque suos, alioqui non indoctos,
eum hoc titulo exornare puduit, neque
in hâc vsque diem pudet pigetûe, haud
citra inuidiam sanè aliarum sectarum,
Caluini in primis & quorūdā aliorum.

Lut. 3. Eli-
as & quī
Euāgelista
Epi. ad Du-
cē Saxo.
Georgiū &
To. 6. folo.
165.

Bremen. enim concionatores, vt suas
illas seductas Christi ouiculas in Luthe-
ranismo cōtineant, quas nūc ad Zvvin-
glij, aut Svvenefeldium aut etiam A-
nabaptistas quiritantur deficere, hortā-
tur vt primum fidei suæ Apostolum co-
gitent Lutherum, qui ipsos ad veritatē
Christi primus (inquiunt) perduxit, eò
que laudibus vehunt, vbi D. Paulo e-
um stolidè cōparassent, vt omnes alios
Euangelij istius noui socios nihil esse
dicant ad illum suum Apostolū. Hunc
enim esse illum tertium Eliam à scrip-
turis predictum, ante diem illū magnū
Domini venturum, etc.

In confess.
Saxo. de
Eucharist.
Lutheranū
ad alias se-
ctas defi-
ciunt.
Lutherū
stolidè D.
Paulo cōpa-
rant Bre-
men.

Caluinū
aliosq; ni-
hil ad Lu-
therū esse
q̄ pseudo-
phetas.

r Ad

Ebrios Sa-
xones con-
ténit Cal-
uinus-

Ad hanc laudandi Lutheri necessi-
tatem sese adegisse aiunt illum Thra-
nicum Gallum (Caluinum) qui proxi-
mè contemptis ebrijs (inquiunt) Saxo-
nibus, ingentes exercitus Doctorum et
sua officina iactanter polliceri, & præ-
care ausus est.

His Saxonum vocibus Caluinus:
ptæ sibi suoq; Apostolo Zvvinglio lau-
dis dolore perstrictus, quod omnes alii
Euangelici nihil sint ad illum verum
scilicet Eliam Lutherum, sed pseudo-
prophetæ & seductores, cum & se in
miseriam admodum ac magno sed-
ctorum numero frugiferam Diaboli
ditando nauasse sibi consciret opem,
non potuit hanc istorum ebriorum,
quos dicit Saxonū ferre, aut sui Luth-
eri prædicandi licentiam, aut in se sui-
ue maledicentiam. Audi ergo quónam
pacto ipse Lutheri laudes eleuet, pro-
rat, conculcet. Saxones illos igitur no-
tans, quod Lutheri nomine abutantur
ad suum commodum, vel potius ad su-
libidinem, si quid vitij (inquit) perm-
xru

xtum fuit summis Lutheri virtutibus, Vitia Lu-
theri dissi-
mulat cal-
lidè Calui-
nus.
sepultum esse velim. Certè quęcunque
fuerunt, ne ea exagitem, donorum,
quibus peditus fuit, reuerentia & a-

mor me retinet. Vitia aut pro virtuti-
bus exosculari, stultæ & præposteræ af-
fectionis est. Minus etiam excusabilis

inconsiderati Zeli feruor, quòd Scrip-
turam turpiter & pudendum in modū

corruptunt, vt D. Iohannis Baptiste spo- Lutherāos
Scripturas
turpiter
corrūpere
ait Calui-
nus.
lij Lutherum exornent. Quamuis e-
nim non negent etiam in Ioanne Bap-
tista factum esse, quod de venturo Elia

predixerat Malachias, volunt tamen de
Luthero intelligi hoc vaticinium, quia
sit Elias ille, per quem restituenda fue-
rint omnia. Et quod in Iohanne Bapti-
sta semel factum est, non obscure tam
Prophetæ, quàm Christi testimonio, in
Luthero fuisse iterandum.

Qua falsitate non minùs foedarunt
Lutheri nomen, quàm Aegyptij
Ieremiæ corpus, sepulchrumque eius
adorando.

Lutherāos
falsi & Ido-
latrię ac-
cusat Cal-
uinus.

Atq; vt Eliæ nomen Luthero conce-
r 2 datur

Cur idig
nè ferat
Calvinus
illas Luth
er. laudes.

Sacramēta
rios plus
cladis attu
lisse Chri
sti Ecclesie
q̃ Lutherana
nos.

datur, sacrilegæ tamen est temeritas,
asserere vltimum Eliam, ac si præcisa es
set Deo manus ne quem præstantiorē
parēue postea emittat. Agnoscis quid
Gallū hūc, quē Bremēses dixerāt Thro
sonicum seductorem & Pseudoprophe
tam, vr̃at. Per Lutheri laudes sibi fuit
gloriosam istam Diabolici huius be
victoriam dolet frēdetque non esse re
butam. Hinc enim illæ lachrimæ, Ca
uini Epiphonemate expresse, Ac si Deo
esset præcisa manus, (inquit) ne quem
præstantiorem vel parem post hac emi
tat. Sanè si Ecclesiæ Christi damnari
censeas, quæ tam per Sacramentaria
quàm Lutheranos Diabolus istem
Deus inflixit, agnoscas non modò
quem Luthero parem, sed etiam pe
lentiorem, peccatis nostris ita comen
rentibus, fuisse imm̃sum. Quot enim
millibus Lutheranos Sacramētarij vi
cant, facile id modò ipsa loquitur Gal
lia, Anglia, Schoria, & ipsa quoq; Ge
mania. Præterquam enim quod Luth
ranorum plurimi, adeoque non pauci
ant

antesignani sese ad Zvvinglij, siue Caluini castra transferunt, omnes etiam Svvenfeldiani, ipsaque Reipublicæ sex copiosissima Anabaptistæ, tot sectis numerosissimi, sunt Sacramentarij. Hi omnes, vt Luthero Eliæ nomen cum Caluino detrahunt: ita cum Zvvinglio eum clamant hæreticum: vnde & seductorem esse ac Pseudoapostolum, vel illorum præiudicio, necessariò sequitur. Sanè Foxus Lutheri scripturus historiam, non alio eum quàm Centurionis nomine celebrat. Iohannes à Lasco ita Lutherum omni deiecit auctoritatis cathedra, vt crassum cum rusticum passim dictitaret, teste Erasmo Albero.

Lutherus
Zvvinglio
hæreticus,
Caluino
Pseudohe-
lias, alijs
pseudo-
pheta &
pseudoa-
postolus.
Ioa. à. Las-
co crassus
est rusticus
Li. 3. cōtra
Zvvinglia.

Cæterum quod tandem nomen mereatur nihil hic attinet dicere, cum notum sit, qualem eum declarauerit, atque habeat Catholica Christi Ecclesia. Sed vt in viam recurrat oratio, quoniam vnquam miraculo Lutherus sese suis aut Prophetam aut Eliam probauerit, nondum liquet, nisi quod Vvilh. Nesenum

Lutherus
miracula
facere frustra
molitus.

in Albi submersum vanis immurmurationibus spe miraculi in vitam reuocare frustra tentauit, Quàm vero egregium sese præstiterit exorcistam, vnum illud exēplū satis loquitur, Cū Dæmoniā quandam liberare conaretur, ne se prorsus miraculorum gratia destitutum suis probaret, illam cum aliquot sui gregis homunculis in sacrarium facit adduci: quā vbi adiurare esset exorsus, tanto fuit Lutherus diaboli voce, terrore prorsus pauido perculsus, vt vi metus alius dissoluta per posteriora tantum non quæreret remediū. Cū itaque Deus optimus nondum voluerit istos Antichristos miraculis effecdaros, ne tentatio hæc electos quoq;, si fieri posset seducat, illi quod possunt, sese iactant Apostolos & Euangelistas. Lutherus igitur se Heliam tertium, qui restituerat oīa, Osiander sese nomine secūdi Enoch ornauit. Alij Lutheri discipuli sese cælestes Prophetas iactabāt, vt Muntzerus cū suis seditiosis. Zwinglius, etsi suū dogma sibi confirmatū diceret per somnium à genio quopiam

Staphyl.
3. Apol.

Euāgelici
miraculis
destituti
sese iactāt
quod vo-
lunt, Lu-
therus E-
lias Osiander
Enoch

dubitat an albo vel atro, tamen sese pro Christi Apostolo non fuit ausus veditare. Sed eius Discipulus Seruetus Seruet. vni
eius mūdi
Propheta. Euangelij noui nouo quoque spiritu inflatus etiamnum adollescens, annos 25 testē Caluino nondum natus, vnicum sese orbis Prophetam iactabat.

Tandem Daugeorgij de vitriaria Dauge-
orgij Chri-
stus. fornace atque histrionum scena in Euangelicorum cloacam delapsus, sese verū illum Messiam dilectumque Dei filium (O superbiam Lucifero dignā) profiteri non erubuit.

Sed quantūuis omnes sese iactitant Apostolorum, Helias, Enochos aut Euangelistas, nullo tamen adhuc miraculo Ecclesiæ Dei declarare potuerunt, sese Diatreba
de lib at-
bit. esse à Deo missos, adeò vt nullus eorū, ait Erasmi. extiterit, qui velequum claudum sanare potuerit.

Vnum istorum omnium noui Menonē Anabaptistarū ducē, qui nomina tim recitat aliquot Lutheranorū Cōci

Méno que
nā iactet
miracula,

onatores subitanea morte abreptos: q
suū dogma infestarūt. Vvisnarię ait an.
55. Vincentium quendā cum in sugge-
stu profiteretur, sese Anabaptistas infa-
maturum, dum os sibi esset parulum,
ēuestigio obmutuisse, & domum fuisse
deportatū. Alios in mēsa narrat, cūm
si mortē minitarētur, subitō extinctos.
sed fidem his habeant, qui perfidis im-
postoribus aures præbere solent.

Certè si hæc sui Euangelij vi fecit
Menno, mirū cur se tot per annos clau-
dicantem sanare nequiuerit.

Miraculis
conantē E-
uāgelici su-
am fictitiā
doctrinā
statuere.

Cæterum ne quid relinquerent in-
tentatum Euangelici, ad suas fabulas
orbi pro Euangelio venditandas, non
defuisse ex eis adeò temerarios, qui
vel miraculo fictitio fictitiam suam do-
ctrinam conati sint confirmare, notius
est, q̄ vt inficiari queant. Cautè igitur
Beza, qui in Colloquio Possiaco anno
62. suam vocationem Ecclesiasticā ap-
pellabat extraordinariam.

D V B I T A N. Aiunt Calvinum voluisse
mortuum in vitam reuocare ad suæ do-
ctrinæ

Arinæ confirmationem. Est ne ita?

CON. Certi nihil mihi cōperire licu- ^{De Calu-}
it hætenus, nisi quod fide digni quidā ^{ni miracu-}
narrāt sese ex Burgūdis, et nostratibus ^{lo.}

studiosis illinc reuersis audisse, certissi-
mū esse Caluinū pro concione publica
quēdam stipendiolo vt sese mortuum
simularet conductum uoluisse quasi in
vitam reuocare: qui vbi sese feretro im-
poni fuisset passus, in templū perlatus
diuina vltione verè repertus est mor-

tuus: frustra Caluino inclamante, Sur- ^{Caluinū p-}
ge, Surge, in Christi nomine tibi dico ^{bare vult}
Surge. Hac de mariti iniuria vxorē fuis- ^{Seruetus}
se grauiter aput Magistratum Geneuē. ^{homicidā}
conquestā, collectaque informatione ^{ex actis}
rem fuisse verā deprehensā, sed in gratiā ^{publ.}

sui Euangelistæ suppressam.

Certè Caluino homicidij crimē obie-
cit Seruetus, quod cū Symmistę Ge-
neuenſes ceu probrum suo Apostolo in-
dignū elusissent, ille suo in Responſo
ad articulos à Geneuenſibus sibi obie-
ctos constāter affirmat. Homicidam
,, (inquit) dixi Caluinū verè et Simo-

Calvinus
homicidiū
sibi obie-
ctū dissi-
mulat, q̄a
p̄bati no-
luit.

Calvinus
sanguina-
rius Iudex

,, nis Magi sectatorem. Nega te homi-
cidā, et Actis publicis probabo. Ad
,, hanc criminationē Calvinus sua in
refutatione ne gry quidē. An aliud ho-
miciij genus Caluino Seruetus obie-
cerit, hīc non ita permagni refert. Sanē
actis publicis sese probaturum offert
Seruet. gestorū illic conscius, quod
probatum Calvinus noluit. Certē q̄ sit
animo sanguinario, vnū illud demon-
strat, quod Heshusius affirmat sua De-
fens. se à CL.V. fideq; digniss. audisse, q̄
viderit Calvinum publico iudicio de
rebus criminalibus assidentē atque suā
sentētia condemnantē reum supplicio
Capitali. O Patrē Euāgelicū Calvinū!
Verū vt vt sese habeat illud celebratū
toto orbe Caluini miraculum, hoc tibi
pro vero affirmo, haud ita pridē in Po-
lonia nō longē à Cracouia pago Bieth-
zaze quiddam fuisse tentatum simile.
vti doctissimus vir D. Franciscus Turri-
nus libro. 1. dogmat. Charact. Verbi
Dei recenset.

Concionator enim sui Euāgelij gratia
confir-

confirmandi quendā Matthæum certo
conduxit stipendio, qui sese mortuum
simularet, atque ad clamitantis vocem
ceu mortuus resurgeret. Illum feretro
inclusum ad templū deducit vxor, arti-
ficij nefarij conscia, funus fletu & ei-
latu prosequitur. Ille vbi satis de suo
nouo Euangelio tonasset, Surge (in-
quit) Matthæe in nomine Christi, cuius
Euangelium prædico. Cū Matthæus
non surgeret, ille inclamat altius, vt sō-
nium fortè excuteret. Vbi nec ita exur-
geret Matthæus, itur ad feretrum, dete-
gitur velata facies, & reuerà deprehen-
ditur mortuus, qui sese tanto aliorum
periculo mortuum, atque à mortuis in
vitam reuocatum simulare voluerat.

Mox vxor, quæ lamenta & lachrymas
nuper finxerat, nūc verè lachrymis, vo-
cibus, ac tantum non pugnis in Con-
cionatorem illum, non pastorem, sed
impostorem inuecta, suo malo isti no-
uo fidem habuit Euangelio.

Sic per Hollandiam Anabaptista-
quen-

quendam simulasse mutata in vinum aquæ, captorum item pisciū, quos paulò antè in puteum iniecerat, miraculi notius est, imò vt quidam aiunt ex Actis Publicis demonstrari posse, quàm vt sit verbosius referendum. Plurima quoque de Georgio Daudis audiuit oculatis testibus, quæ conceptâ passim de eo magiæ opinionem mirificè confirmant.

DVBITAN. Memini & Dordraci illi simili artificio elapsum audire. Cum in nauigio sua venenata dogmata aspergere non dubitasset, vbi solet ista pestis grassari haud infrequenter, egredientem de naui vectores quidam obseruare constituunt, quónam diuenteret hospitij causa, vident quidem egredientem, sed cū paululum esset progressus euauit. Ab istis non est alienum, quod quidam aiunt eò fuisse illum dementiæ delapsum, vt subinde in aëre ad pedes sex aut hominis staturam eleuaretur. Argento enim viuo copios suos calceos aiunt repleffe, eiusque

in aëra sublatum. Num & hæc tibi incognita?

C O N S T. Audiui quidem, sed citra certum testimonium. Verum ut ut hæc sese habeant, nostra in præsens parui refert. Certè illum ob artes magicas malè passim audire, notissimum est. Noui enim, qui ubi impiam eius doctrinam abominati ad Catholicam redirent Ecclesiam, sese sibi persuasissimum habere dicerent, fuisse præstigijs delusos: uti nobiscum lachrymis minimè simulatis deplorabant. Cæterum de Monasteriensibus illis Anabaptistis certò certius est, conatos fuisse simulata sanguinis pluuia alijsque imposturis suū confirmare Pseudoeuangelium. Eò etiam infantię, quosdam Tiguri fuisse redactos testatur Bullinger, ut sibi dona linguarum polliceri à Patre cælesti non dubitarent, sed eos vanissima illudit spes, sicuti & per Hollandiā nouū manna de cælo expectantes Adamitas. Illud tamen intractū præterire non possum, ex fide dignis me audijse tā efficacē fuisse

Miracula
Monasteriensium.

Quàm sit
efficax Sa-
thā in A-
nabapti-
stis suis: q
dū in erro-
re perseue-
rant lege-
re norūt.

se Sathanæ in Anabaptistas imposturi
vt simulato quasi miraculo dum sese il-
li Fanaticæ factioni deuouerent, sacri
possent legere, q̄ antea neq; Inorant ne-
que didicerant. Sed si ab istis resipiscen-
etiam reuulsi, præstigijs, vna cum animi
pœnitentia perit & legendi scientia.
Equidem istud diu pro fabuloso habui
donec apud Harlemen. vir Catholicus
N. minimè ignotus narrabatur suam
uxorem vbi vi ad cubiculum perrupsi-
set (in quo expanso capilitio inter fra-
tres sedebat Anabaptismum suscepto-
ram) vi extraxisse legentem nescio quæ
ipsoꝝ mysteria : quam domi cum mo-
neret vt aliquid legeret, illa sese ne lue-
ras quidem amplius nouisse respondit.
Simile & Louanij de iuuenula quædam
ab Anabaptismo resipiscente iam pridē
me frequenter audijſſe recolo.

Istiusmodi aliquot miraculis nouo
isto Euangelio dignis Prophetæ isti-
bi voluere illudere, atq; vtinam licu-
set risu atque sannis illorum impostu-
ram eludere. Verùm quantam corpo-
rue

rum, vt animorum hîc taceamus, iactu
ram irrecuperabilem iuxta atq; incom
parabilem Lutherus cum suis coniura
tis attulerit Germaniæ, nunc tempus
est vt commemoremus.

D V B. Verebar equidem ne post verbi ^{Cap. 2.}
Dei deprauationes atq; fidei in Chri- ^{De calamitatib' Ger-}
stum corruptelas, silentio præterires il- ^{maniæ per}
las memorabiles calamitates, quas ini- ^{Lutherû}
tio nascentis sui Euangelij Lutherus ^{inuectis.}
cum suis attulit. Age igitur dudû pro-
missa nunc præsta.

C O N. Posteaquam Lutherus ann. 20.

libellum edidisset, cui titulû fecit: Præ- ^{An. 20.}
ludium Captiuitatis Babyloniciæ, plu- ^{Lutherus}
rimos sua doctrina ad rebellionem cõ- ^{falsâ præ-}
citare cœpit. Docebat enim Christia- ^{dicâdo E-}
nis nullam legem, siue ab hominibus, ^{uâgelij li-}
siue ab angelis vllò iure imponi posse, ^{bertatem}
nisi quantum ipsi velint. Liberi enim ^{rusticos}
sumus, inquit, ab omnibus. Rursus nul- ^{in seditio-}
lum hominû habere ius vnius syllabæ ^{nem con-}
constituendæ super Christianum ho- ^{citauit.}
minem, nisi id fiat eiusdem consensu, ^{Tua Lu-}
quicquid aliter fiat, tyrânico spiritu fie- ^{theri ad se-}
bylo. ^{ditiõem ex-}
^{Cap. Ba-}

ri.

Ene. regnū
 affectat, A.
 nabaptistę
 captant,
 Caluinas
 possidet.
 An. 21.
 Edicto
 Vvorma-
 tien.
 Seditiosū
 Lutherū
 pronun-
 ciat Cęsar
 cū Stati-
 bus Impe-
 rij.

ri. Imò nullā, ait ibidē, esse remedij spē,
 nisi reuocato (inquit) libertatis Euan-
 gelio, extinctis semel omnium hominū
 legibus, omnia iudicemus & regamus.
 Ad primum libellorum. Lutheri gustū
 Erasmus rectē diuinabat, Rem in sedi-
 tionem exituram: cuius testem, vti ait
 faciebat Capitonem, epist. ad ff. Inf. cō.
 Prudētissimē igitur Carolus A. Comi-
 tijs Vvormatiensibus vnā cum Stati-
 bus omnibus Imperij anno mox consi-
 quito pronūciauit libros Lutheri ma-
 gnę seditionis atque Schismatis in Ec-
 clesia Dei esse fomites.

Obedientiam enim & regimen om-
 ne tollere, vnde populi ad defectionem
 & rebellionem à suis tam spiritualibus
 quā tēporalibus Dominis faciendū,
 ad rapinas, cædes, incendia cum mani-
 festo Reipubl. Christianę discrimine
 prouocentur.

Et quidem seditiosum suum istum
 spiritum Lutherus apertissimē prodi-
 dit in ipso Imperatoris atque Statū
 Imperij confesso Vvormatię, cū il-
 lam

Iam Christi vocem, Non veni pacē mittere, sed gladium, detorquēs, omnium sibi inquebat iucundissimā faciem videri, ob verbum Dei studia & dissensiones fieri.

Ingenium
Luthri se-
ditiosum.

Mox quod antea Lutherus iactitabat obscurius, Euangelij indolem esse bella & seditiones mouere, sub bellum Rusticū apertē verbis & scriptis profutur. Inter Christianos nullū esse magistratum sine superioritate: Rursus Deum orandum esse, ait lib. contra edita Cæsaris, ne rustici Principibus obedientiam præbeant, vel in militiā eant, vel dent aliquid contra Turcas: quod Turca decies probior prudentiorq; sit, quàm nostri Principes, ideo nihil prosperitatis expectandum à nostris. nequicquam esse contribuendum contra Turcas. Imò libr. de bello contra Turcas ait, Non licere Christianis bellare, sed vim & iniurias pati debere. Rursus in Assertion. artic. 34. Præliari aduersus Turcas dicit esse repugnare voluntati Dei, visitanti iniquitates nostras.

Anno 22.
Seditiosa
Luthri
scripta.

Lib. 2. de
seculari
potestate.

s Quid,

Epist. ad ff
inter. Ger.
O sanguina
rias Luthe
ri & Zvvin
glij voces.

Quid, quod Erasmus commemorat
Lutherum scripsisse, eam esse peculiare
Euāgelij naturam, mouere seditiones,
Celebratumque fuisse Zvvinglij dictū,
Euangelium vult sanguinem.

Vipera ve-
rè Euāgeli
ca Luther.

Ex hac Lutheri doctrina tam seditio
sa atque sanguinaria libellis & conciu
nibus in vulgus contra Clerum & Prin
cipes sparsis, mox sensit Germania qua-
lemnam sua in viscera admisisset ac z-
quo diutius fouisset viperam sanè E-
uangelicam, suæque aduersus edictum
Cæsareum, Statuumq; omniū Vvor-
matix in Comitijis ante biennium fru-
strā! prouulgatū inobedientix ^{penas}
dedit, quas & in hanc vsque horā
miserrimè, quas pij in Turcicam tandē
barbariem veramq; Babyloniam cap
tiuitatem abituras haud immerito ve-
rentur.

Eo enim edicto etsi palam ex iudicio
& assensu Electorum, Principum om-
nium, Ordinum & Statuum Imperij se-
tentiam Romani Pontificis & con-
demnationem exequendam fuerit de-
cla-

claratum, Lutherum ab ipsis haberi vt Germania
 membrum ab Ecclesia Dei abalienatū, cœcitas vt
 vt obstinatum, schismaticum, & Notō- manifestū
 rium hæreticum, atque talem ab om- hæreticum
 nibus habendum decretum & manda- ac seditio-
 tum: tamen cum noui sui Euangeli- sum pro
 stæ Germanorum plurimi dulcia in Apostolo
 speciem potitassent venena, illum li- & Euāgeli-
 cet ab Ecclesiæ Iudicibus, Academijs sta susce-
 & Imperij Ordinibus omnibus dam- perit.
 natum Hæreticum, pro D E I Apo-
 stolo, adeoque C H R I S T I Euan-
 gelista colere atq; suspicere pergebant.

Verū non defuit vigilans illa super 1. Plaga.
 Dei domum virga Prophetica. Statim Bellū. Ru-
 enim illa Saxonica cum vicinis prouin- sticū mu-
 cijs Euāgelicis mutatę suæ fidei Apo- tatę Religi-
 stolice acerbissimas luit pænas. Cū onis luit
 enim Rustici passim per Svveuiam Al- pænas Saxo-
 satiam, Thuringiam & Franconiam in onia & vi-
 seditionem Lutheri voce ceu Aleātus cinia,
 cornu acti, quos ceu Bellona quædam An. 25.
 Mützerus, Carolstadius, Herzerus ali-
 que aliquot in rebellionem excitarāt,
 nō modò vti illi suaserāt, Monasteria &

templa inuaserunt, expilarunt, euerterunt: sed & Nobilium castra & arces diripuerunt, incenderunt, destruxerunt.

Tantus autem monasteriorum atque castrorum per illos vexatorum fuit numerus, ut per solam Franconiam suam ad trecenta numerarit Cl. V. Conradus VVimpingha. Eras. Alberus arces Franconiae ad 180. numerat oppugatas.

Libr. cōtra
Zvvingliū

Cæterum neque corporibus parcebant latrones illi, adeo ut inter nobiles istoc Euangelicorum latrocinio traditos numerentur Comites aliquos, Illustres plurimi. Alberus scribit Comitem Helffensteinū in lanceas fuisse factum.

Alber.
jagte sie
durch
die spieß-
se.

Iactabat enim Muntzerus, ait Melanthon commentariis. ad Colossenses diuina voce mandatum sese accepisse, ut bellum inferret Principibus. Talem verò conspiracyem ubi suo tandem malo exuscitati sentirent Principes viri, non Ecclesiasticos modò, quibus illam calamitatem non pauci

pauci gratulabantur (tantum erat Cle
ri odium!) sed sese suaq; omnia petere,
prudenti admodum consilio Epime-
thei, Equites, quos Svvevici vocant foe
deris, hinc illis obijcere, inuadere, diffi-
pare, dispergere, in Danubium detru-
dere, altissima de rupe depresso de-
mergere, trucidare: Illinc dux Lotha-
ringiæ Anthonius valido exercitu Ru-
sticorum cuneos subita irruptione di-
sturbare, sternere, necare.

Hoc in tumultu Rusticorum Ger-
manorū cladē varij variè narrant, Gen
nepæus centum millia commemorat,
Cochlæus certis ex literis supputat ad
centum triginta milia. In vita verò Cle
mentis scribitur occisa ad centū quin-
quaginta milia. O bellum sanguinari-
um! O Germaniam, omnium hætenus
orbis nationum victricem, suo nunc
Euangelicorū intestino diffidio cruen-
tatam, paricidali sanguine defœdatā,
suis denique filiorum, manibus semi-
enecatam!

Principes
Ger. à Rus-
sticis et ip-
si inuasi ex-
pergiscun-
tur.

Quodnā
perierint
bello rusti-
co.
100000.
103000.
105000.
Vni Luthe-
ro illā de-
bet Germa-
nia cladē
tot suorū
filiorū pa-
ricidali cē-
de trucida-
torum.

O Euangelicum Lutheri spiritum,

qui istam suæ patriæ intulit cladem!
Istam inauditā post Germanorum me-
moriā Domesticā calamitatem, ad
quam memorabilis illa ne Iuliani qui-
dem componenda est, cui obsecro alte-
ri acceptam referat, quam vni Martino
suo Luthero pseudoapostolo?

Lutherus Hic enim initiò Rusticos cōtra Do-
Rusticos & minos tam Ecclesiasticos quàm Princi-
Nobiles ar- pes armavit. Mox & Nobiles contra Ec-
mat in Ec- clesiasticos scriptis & venenatæ linguz
clesiasti- cos. flagello concitavit.

Lutherus Deinde vbi Rusticos vidit præter Ec-
Rusticos in clesiasticorū bona etiā Nobiliū inuade-
Nobiles cō re castra, diripere, incēdere, euertere,
citat. quod oīm fuit illi primū, aliter euenire

Victoriam quam nō solū sperarat, sed disertè etiā
Rusticis cō prophetarat nimirū de Rusticorū cōtra
tra Nobi- Principes. Victoria illū detorquēs Psal-
les prophe mi versiculum, Effusus est super Princi-
tat Luth. pes contemptus, hos in illos miserrime

Principes trucidandos alijs nouis scriptis san-
in Rusticos guinarijs imo paricidalibus inflāmauit.
trucidan- Couersa itaque nauigij pro fortunæ suc-
dos inflā- cessu prora iā seditiosos illos Lutherus
mat Luth. nole-

nolebat suos agnoscere: sed illi hūc nihilominus iactitabant atq; adeò cōvincebāt crudelissimę huius seditiōis auctorē. Quod illi exprobrans Eras. Tu qui dem libello, inquit, in agricolas seque-
In Hijs-
rasp.
 mo suspicionem abs te depulisti: Nec ta-
 men efficis, quò minus credant homi-
 nes per tuos libellos præsertim Germa-
 nicè scriptos in oleatos et rasos, in Mo-
 nachos, in Episcopos, pro libertate Euā-
 gelica cōtra Tyrānidē humanā hisce tu-
 multibus fuisse datam occasionem.

Cæterum quò magis perspecta isthęc
 Euāgelicorū calamitas tuū promoueat
 mi Dubitanti animū, paucis quæso ac-
 cipias belli istius plusquā Catalinarij
 calamitates catalogo comprehensas. Catalogus
calamito-
sissimi bel-
li Rustici.
 K. L. D. Ia rustici suo Abbati Kampido. An. 1525.
Janua.
 rebelles mox Algoïci Episc. Augustano
 & Vlmē sib. vicini ad 4000. cōfluxerūt,
 deinde 5. martij iuxta Vvaltyee tanto
 concurrebant numero, vt eodē mense Martius.
 confectis octo cuneis oppida plurima
 pagosque occuparint.

Ad Leypheim Vlmēsinum à liga
 f 4 Svveuca

Svveuica trucidati ad 4700. aut in Danubium præcipiti de rupe depressi. In vicinia mactati 1500.

April.

Decima octaua Aprilis Rustici suum Comitem de Helffenstein cum Nobilibus crudeliter interfecere in VVinsperg: quem in lanceas adactum illos trucidasse narrat Alberus.

Reti quoq; suum Comitem Lodo- vvicum vnà cum oppido Oetinghè capiunt atque monasterium diripiunt.

Casimirus Marchio adhæc occidit 2500.

Apud Elvvanghen occupatam cum 2. arcibus occisi 500.

In VVirttemberg. Ducatu occisi 6465.

In VVinsperg. 400.

Dux Lotharingæ Anthonius per Alsatiā intra triduū occidit 26600. alij scribunt 30000.

Maius.

Mense Maio per Turingiā Thomas Muntzerus occisis Fuldæ 1100. captus est in fuga iuxta Isenarum trucidatis suis coniuratis 6000. sed resipiscens

con-

confessus atque Catholicæ Christi Ecclesiæ reconcilatus decollatur.

Per Franconiam vbi tam arces Nobilium quàm monasteria diripuissent atque exussissent ad 300. passim cæsi sunt 11600.

Casimiro captiui remissi ex Herbi-
poli 1484. Palatinus interneccione dele-
uit 4000. Hesus cum Saxone ad Fran-
ckenhausen sex milia trucidarunt.

Alibi quoque incerto numero ceci-
dere plurimi rustici, quorū summa à so-
la Liga Syveuica creditur occisa supra
centena agricolarum milia, desideratis
equitibus tātum 25. & 200. peditibus.

His adde triginta illa milia per An-
thonium Lotharingum in agro deleta.

Neque verò huius Lutheranæ sedi-
tionis flamma sese ruri continuit, sed
& ciuitates plurimas cum occupasset,
cuiū sanguine fuit restinguenda: quod
suo malo in hunc vsque diem deplo-
rant Francfordia, Moguntia, Colonia.

Cap. 3.
Tumultus
et seditio-
nes in op-
pidis quo-
que per
Euangeli-
cos.

Certè plurimi passim magistratus de
Rerum publicar. salute meritò solliciti,

O Colum.
nam Euan-
gelicorū.

cū populo suo Euangelico istā videri
minimè improbari fabulā, à suis mag-
quàm ab exteris sibi metuentes, v-
quò se verterent habuère. Basiliens-
vnum ex Euangelij columnis in exili-
abire iubebant, quem satellites nam-
bant se nocte S. Parasceues depre-
hendisse non adorantem Crucem
CHRISTI, sed in Paphiæ Deæ my-
sticis operantem. Vti Eras. testatur epist.
ad ff. Inf. Ger.

Farellum quoque (nisi ipse ille frater
Lupanari tam sacro tēpore deprehensus
à satellitibus) quum ab ipso seditionem
metueret, quippe qui sic in mōte
cardi (ait Erasimus vbi sacrā rem per-
rat, seditiosus, acidæ linguæ & vana-
mus, vt bis inde profugerit) cupiens
Basilæam à seditione tutam, exulatum
ire iusserunt.

Sed quid intereā, inquis Lutheri
quid alij Euangelij noui columnæ? N-
pro miseris intercessere? num salutaris
componendæ atq; tranquillandæ Re-
publ. inuenere consilia?

Planè quod incendiarij solent,
flagrante aut templo aut Capitolio.
Oëseni Principes & verbis & libellis
adtrucidâdos agricolas instigabant.

Sanè Lutherus, quos disertis verbis
hoc in bellum paricidale inflamma-
rat, vbi contra suam Prophetiam de
Rusticorum aduersus Principes, vi-
ctoria, rem euenire cerneret, nunc
cum rei mutatione & ipse suo menda-
ciorum Patri fidelis Propheta suam
mutabat orationem, eos gladio atque
inferno per varios libellos deuouens:
tempus nunc esse quo Principes sibi
cælum mereantur facilius sangui-
nem fundendo, quàm orando. A-
deò vero cum Ieremia populi DEI
non deplorabat interitum se autho-
re concitatum, vt flagrante isthoc Ger-
mania incendio! excucullatus iam no-
uus sponsus nouis deditus nuptijs,
suam suauibat monachus monacham
Catherinam, saltabat, potitabat, stre-
nuè curriculum curabat, ventris & igui-
nis mancipium.

Quid Lu-
therus tē-
pore Lanie
nē Rustico
rū a se ad
Bellum pa-
ricidale ex-
citatorū.

O vocē Lu-
theri Bar-
raba dig-
nissimam-
libello cō-
tra cohō-
res Rusti-
corum.

Cuculla
abiecta Lu-
ther' mo-
nialē ducit
vxorem.

An. 25.

Quid

Quid Eua-
gelici con-
cionatores
spei conce-
perint de
occupāda
Republica
per Rusti-
canum bel-
lum.

Quid alij Euangelij columnæ tunc sy-
starint, vnus haud postremus suo de-
clarabat nutu. Cū Erasmus ea tem-
pestate cuidam ex præcipuis diceret, le-
Rusticis metuere miserum exitum, tan-
tū arrisit ille indicans se sperare me-
liora. Porro Euangelici alij Ecclesiasti-
omnes cū nunquam non sequerent in
vitam Ecclesiasticorum, iam in Rusti-
cos tumultuantes ciuesque applauden-
tes penè erant elingues. Imò non tam
aduersus eos muti, quàm linguis ani-
misque fabulæ illi motorix fauentes,
ac tātū non manibus ac pedibus ad-
iuuantes. Quapropter quædam Ciui-
tates suos Ecclesiastas exulatum ieiun-
serunt, seditionis quam metuebant, non
auctores, certè fautores atq, com-
petitores.

Cap. 4:
Ira dei in
Germanos
propter
Religionis
veræ mu-
tationē ac
depraua-
tionem.

Cæterū terribilem istam Agrico-
larum lanienam fuisse manifestam ira-
Dei plagam, ea quæ sunt consecuta li-
quidò demonstrent. Non enim copio-
so isto tot suorum supra milia centum
triginta aut quinquaginta ciuium san-
guine

guine Germania violatæ fidei Christia-
næ scelus potuit expiare, sed lōgè acer-
biora Deus op. ad eam in suum verum
Euangelium reuocandam immisit fla-
gella.

Si enim historiæ Germanorum me-
rentur fidem, videbis ab anno 20. vsq;
30. partim ex Germania, partim ex vi-
cinia Saxonico istoc veneno infecta à
latrocinantibus Turcarum cohortib.
in miserrimam vereque Babylonicam
captiuitatem abducta esse supra sexa-
ginta milia, vt occisos & rogo traditos
hic non supputemus.

Ad hæc ne quis indubiam Dei opt.
in Germanos iram hæc fuisse opera-
tam calamitates ambigat, en tibi alia
huius rei argumenta certissima hanc
Germaniæ à fide Christi Catholica &
Apostolica defectionem euestigiò con-
secuta.

Vngariam Turcæ igne ferroque va-
stant, Budam diripiunt ac Rege Lodo-
vvico suis cum copijs cæso miserrime-
que trucidato, Viennam obsident, ac
totam

2. plaga.
Alia flagel-
la Dei
Germaniæ
immissa
vt ad auitā
veramq;
rediret fi-
dem.
Captiui in
Turciam
abrepti ex
Euāgelicis
Alia iræ di-
uinæ flagel-
la in Ger-
manos à fi-
de Catho-
lica defi-
cientes.
An. 1526.

**Hungaria
capta.**

totā nobis Hungariā, hoc anno eripue-
re, quæ per annos plus minus 200. Pro
pugnaculi Christianorū vicem contra
infestiss. hostes sustinuerat.

**3 Plaga.
An. 1529.
Terribilis
viennæ ob-
sessio.**

Posteaquam verò terribili illo trecē-
torum milium Turcarū exercitu iterū
Viennā obsidente Deus Opt. nō Ger-
maniā solā, sed Europam etiam totam
exterruisset, atq. ad resipiscentiam cle-
menter inuitasset, ostendens quā fa-
cilē, si voluisset illi donare victoriā, per-

**Fames sep-
tem anno-
rum per
Germaniā
Chronic.
Nuremb.**

fidiā Germanorū puniuisset mox fames
septennis Germaniā inuasit: quam eue-
stigio alia manus Domini plaga tru-
culentissima insequabatur. Subitanea

**4 Plaga.
Sudor An-
glicus.**

enim illa pestilitatis species, quā Sudo-
rem appellitabant Anglicum, vti igno-
ta, ita sanè horribilis quā innumera ab-
sumsit per Germaniam milia. Nam
cū Lutheri per Germaniam in Oceanum
usque proserperet contagium,
en tibi mox adfuit alia illa apud Pro-
phetam vigilans virga, quæ plurimos
ad sobrietatem rectūque animi iu-
di-

dic-
bus
de p-
ner-
enit-
nibi-
sus a-
que
quē
per
Dei-
nes,
tate
dici-
Sud-
font-
rissim-
fuer-
toto
batur
brita-
alite-
tem
ad S-
fuit

dicium, delitijs carnisque voluptati-
 bus aurei illius seculi ætate deprauatū,
 de pernitiōsa illa Saxonica peste admo-
 neret atque reuocaret. Exortus est
 enim sub annum 29. supra modū homi-
 nibus notū morbus nō minus cōtagio-
 sus q̄ subitaneus, qui validissimos quos-
 que repēte apreptos, atque in soporē
 quēdā Lethalem demersos, plerūq; sē-
 per hac ex vita absumpsit. miro enim
 Dei consilio non adolescentes, nec se-
 nes, sed virilem inuasit potissimum æ-
 tatem. Hanc manus D E I plagam Me-
 dicis ignotam vocitabant, vt diximus
 Sudorem Anglicum, cū ex Reni
 fontibus vnā cum Reni fluxu, sed la-
 tissimē, Bruuxellam vsque expatians,
 fuerit in Oceanum deuolutus. Certē
 toto ferē Belgio vehementer grassa-
 batur, cuius vehementia, seu itia, cre-
 britate factum, vt populus passim haud
 aliter sese ad mortem adeo subito irruē-
 tem præpararet, quā die Paschatis
 ad S. Eucharistiæ commonionem.

Aurea ætas
 ante Lu-
 theri toxicum.

Timor sa-
 lutaris po-
 Pulo Dei
 ex Sudore
 Anglico
 incussus.

Dies enim festus huic rei passim
 fuit datus, quo non minori frequentia,

Amsterda
mi dies fe-
stus cōmu-
nioni pub-
licę fuit da-
tus.

5. plaga.
Alię plage
Christia-
norū post
Lutheri
abomina-
tiones in
orbem ef-
fusas.

Bellum ci-
uile Helue-
tiorum.
Anno 31.

licet ardentiori pœnitentia, Dei popu-
lus Sacramentis Confessionis & S. Eo-
charistię utebatur; quàm solet anno
illo solennis Communionis Paschalis.
Quantum verò hominum per Belgiū
solum illa acerbissima diuinę manus
plaga perierit, vel vna in hūc vsq; diem
annua supplicatione cōmemorat An-
uuerpia, vbi die sancti Michaëlis Clero
publicis precib. Deo opt. supplicante,
prorsus inopinatè atq; subitò sistente
plaga grauior. auersa fuit ira furoris Do-
mini illic vehementissimè effusa.

Nunc vt captas à Turcis fidei hosti-
bus infestiss. silentio obruamus Alban-
Regiam an. 20. Rodum illam nobilissi-
mam insulam an. 22. occisum Vngarię
Regem cum felici illa Vngaria an. 26.
Romani etiam anno 27. captam, vti &
inrecuperabilè per Zelandiam & Hol-
landiam inundationem, quę anno 31.
tot hominum milia cum aliquot infan-
tis, Cortenum aliaque oppidula non
pauca deuorauit, pagosque plurimos
cogita mi Dubitanti, quot hominum
milia

milia internecione deleuit illa seditio Heluetiorum anno 31. à Zvvinglio ex- citata, in qua cum istius Euāgelici bel- li authore Zvvinglio præter ciues plu- rimos Tigurinos, etiam sexdecim Præ- dicantes, siue Pastores periêre.

Conflictus
Cātonum
Heluetio-
rum 7. die
Septembr.
Chronic.
German.

Porro reliquas iræ furoris Domini hic commemorare plagas, ob Lutheri corruptelas populo Dei inflictas, lon- gius foret, quàm vt sermoni nostro cō- ueniat, potissimùm cùm tibi nota sint bella, non tam à Turcis per Austriam, Galliam atque Corsicam, quam Fran- cis & Belgis mutuo sanguine multa per lustra in annum vsque 49. & deins- de ab anno 52. in annum vsq; 59. pro- tracta, quibus quidnam aliud obsecro tam eximiè est confectum, quàm quod animis Principum vtrinq; bello acri- ter cum fratrib. gerendo intentis con- tagium illud Lutheranae, Imò verius Zvvinglianae, adeoque Anabaptisticae pestis populi pectora passim incredibi- liter infecti fuerit depasta? Dum enim omnis consiliorum suorum prudentia

6. plaga.
Bella Gal-
lorum &
Belgarum.

Belli Galli
ci tempore
pestis here-
seon maxi-
mè serpsit
dum Reges
toti bello
inuigila-
runt.

contra publicos Reipub. hostes tor-
 inuigilat, malum illud intestinum i
 dudum sparsum, dum nimis in popu-
 visceribus optato belli ocio alitur atq
 fouetur, magno Reipubl. periculo ado-
 lescit. Quot vti nūc per bienniū Gallia
 quōdam florentissima, iam suo miser-
 rima experitur malo, et Valentianæ
 quid Euangelici moliantur, si rerum
 potirentur, suo docuere facto: ita pū-
 rerumque communium haud imperiti
 alijs quoque verentur, ni prudentissi-
 mo vigilantiori que occurratur consi-
 lio.

7 Plaga.
 Bellū Ger-
 manicum.

An. 47.

Illud verò bellum, quod vocant
 Smalcaldicum, quorsum hic recedere
 fuerit necessarium, quod à Lutheroma-
 le persuasi in Cæsarem Carolum V. sus-
 cepere quidam infelicitè, licet ijs es-
 sent instructi armis & copijs, quibus in-
 tiò Cæsar longè impar futurus videb-
 batur, nisi Deo protectore & adiutore
 munitus fuisset. Pollicebatur Lutherus
 certam victoriam, sed rei euentus Pseu-
 do prophetæ illius coarguit vanitatem.

No.

Nuperam illam acerbissimam di- ^{8 Plaga.}
 rissimæ famis plagam hîc prætereo, ^{Fames in-}
 quæ Belgium ac Germaniam secun- ^{audita per}
 dam tantum non enecauit, plurimis ^{Belgium.}
 fame intereuntibus, plurimis ventrem ^{An. 57.}
 famelicum fabis, panique paniceo,
 glandibus, adeoque filiquis salutare cu-
 pientibus.

Porrò bellum illud Italicum, quod ^{9 Plaga.}
 sub Paulo. 4. adeò Romam afflixit, cum ^{Bellū Gal-}
 sequuta mox illa Tiberina exundatio- ^{licum.}
 ne: Rursus hodiernos Galliaë tumul- ^{An. 56.}
 tuantis motus quid opus est comme- ^{An. 60.}
 morare; quos pij omnes collachryman- ^{Quidnam}
 ribus intuemur oculis? Certè quorsum ^{spectent}
 ista Euangelicorum spectet Tragædia, ^{Euāgelici.}
 vel vnum illud loquatur, quod nuper
 priuilegio Regio est inuulgatum, puta
 nefandissimum Geneuæ initum fuisse
 consiliū, de Rege Frâncisco 2. Regina vx-
 ore, Regina matre & eius liberis, Proce-
 rib. bonis magistratib. ad certam diem ^{Defensio}
 commodo loco per insidias trucidâdis, ^{Regis & Re-}
 Cuius crudelissimæ cōspiratiōis author ^{lig. fol. 16}

defensionis primæ Bezam proficetur principem, Calvinū authorem, Orhomanū subsignatorem, Spifanium suaforem, omnes denique Galliæ prædones & lanistas fuisse conscios. Deinde quidnam sit expectandum ciuitatibus, licet opulentissimis, vna loquitur Rotomagus tam exhausta, quàm bello vexata, eversa, perditā.

Lugdunū:

Quid Lugdunū urbem referam tam afflictam, tam egenam, tam miserabilem? vt dudum opulentissima & pecuniosissima, nunc scribatur tam pauper cula, quasi nunquā ibi fuerit pecunia?

Aureliæ.

Quid denique Aurelias tamen exhaustas? ac nunc suo à Rege mœnibus priuatas.

Turones.

Quid Turones tam expilatos, tam subrutos, ac sacris illis thesauris expropriatos? vnde scribunt Bezam cum suis manipularibus argenti marcas 2000. auri veri 1000. suffuratum, præter gemas ac monilia, ornamentaq; eximia, tanto prædandi furore, vt nec ferrum, nec clauim fecerit reliquum.

Claudius
Sanctius

Porro

Porro ne quid ambigant Germani
 aut Galli, quin plagæ dudum comme-
 moratæ certissima sint Dei Opt. Max.
 iustissimè iratissimi flagella, vnum di-
 citis addam, quod in primis ad rē præ-
 sentem illustrandam faciat.

10. plaga.
 Bellum Li-
 uonicum
 Anno 58.

Liuania Christianæ suæ pietatis at-
 que auitæ Religionis per Lutheranis-
 mi soporem oblita, quâsnam dederit
 anno 58. pœnas, notissimum est. Pacta
 quidem violarat cum Moscouitarum
 Principe pridem inita, aliâq; iustis of-
 fensionibus dignissima designarat: sed
 primaria tantæ calamitatis causa, fuit
 Catholicæ Religionis deprauatio atq;
 apostasia, quemadmodum & ipse Mo-
 schorum Imperator Basilius literis ad
 Ferdinandum A. anno 60. datis mini-
 mè dissimulat. Disertis enim verbis
 declarat propterea sese illis iustissimū
 bellum intulisse, quod iuramentum
 Christianum neglexissent, templa con-
 tumelijs affecissent, ea in latrinas con-
 uertentes, imagines Christi Domini,
 Deiparæ, Apostolorum & Martyrum

Calamita-
 tis Liuoni-
 cæ causa
 est defe-
 ctio à fide
 Catholicæ
 Ecclesiæ.

partim exussissēt, partī in loca abiectā
 sima reieciissent. Propter hęc aliaque in
 Deum opt. & Catholicā eius Religio-
 nem abiectā scelera & sacrilegia, quā
 Tragicam vereque Turcicam sint per-
 pessi ciues Torpætēses ac vicini calami-
 ratem, ex libellis ab oculato teste D.
 Philippo Olmeno per Tilmannum
 Bredenbachium dudum scriptis noti-
 us opinor, quam vt hīc repetendum fir-
 fusius.

Quid enim illi Torpatensi nobi-
 liss. provinciæ post famē, pestem, bella-
 q; intestina, quibus ad resipiscētiā re-
 dinuitarat Pater cœlestis benigniss.
 pererat cladis funestę, preterq̃ extrema
 calamitas, qua partim trucidati, partim
 in lōgē miserrimā sunt redacti seruiri.

Clades Gal-
 lorum.

An. 62.

Vide con-
 silium ad
 Galliā de
 solatam

Nūc superiorib. adde Gallorū cladē,
 quā ciuile bellū Caluino dictatore co-
 citatū, à Beza Cēturione gestū attul-
 que ęstate illa an. 62. supra 50. absūp-
 Gallorū milia, hyeme verò ad D. Thi-
 supra 30. deuorauit milia: cū Pri-
 ceptus Cōdex fuit quoq; cōprehēsus, &
 postea

postea Hæros ille Guisianus proditio-
ne trucidatus & Vendomius ictu bom-
bardæ perditus. Iam pestē illam cogi-
ta, quæ vti an. superiore Lōdini 40000
absumpsit, & hoc an. 64 Dantisci non
pauciores: hanc Lugduni ita grassari a-
iunt vt in solitudinē ppē videatur reda-
ctū. Quis verò tandē sit pestilitatis istius
passi p Gallias, passim p Germanias tā
atrociter grassātis finis aut modus, De-
us opt. nouit, qui nos tandem respice-
re dignetur benignus. Porro quidnā
ille terremotus per Sabaudiā iuxta Nis-
zam præfagiat, qui 6. aut 7. absumpsit
oppidula, quisq; secū prudēter reputer.

T. 8. 2.

An 63.

An. 64.

Terremo-
tus horri-
bilis. à
20 Iulij.
vsque ad
sextā Aug.

Has atrocissimas Dei op. max. plagas
in Germaniā, Galliāq; post abomināda
isthæc ipurissimi Lutheri & aliorū pseu-
doapostolorū fidei q; Apostatarū ac pdi-
torum contagia effusas, vbi mecum taci-
tus reputo, non aliud per Lutherum
re vera effectum videre mihi videor,
q̄ captiuitatē verē Babilonicā, imo Tur-
cicā eē pijs inductā. Si aīo lachrimabilē

Cap. 5

Turcicæ
captiuita-
tis faciem
per Evan-
gelicos
Germanijs
inductā.

Euāgelici
atrocius se
uiunt in
Sacra quā
Turcæ.

sanè Christiani populi faciem con-
pleris per Germanias & Gallias, poti-
simùm verò per Scotiam & Angliam
ecquid obsecro à Turcis impendear
trocius, funestius, exitialius, quàm
per istos noui Euangelij propolas pal-
sim nunc videmus designatum? quid o-
nim non contra sacratas Deo Virgines,
contra Dei Sacerdotes, contra sacra de-
nique omnia, ipsumque adeò contra S.
Christi Domini corpus sunt commoli-
ti Euangelici? quos in Gallia liquet sa-
cra ignibus absumpsisse, imò in cineres
Sanctorum sæuissse: S. Eucharistiam ca-
nibus obiecisse, pedibus conculsisse,
in cloacas proiecisse, atque nequidde-
esset ludibrij genus, de arbore suspen-
sionis bombardis ac sclopetis quasi scopu-
percutisse. In Scotia monasteria vnà cum li-
bris omnibus funditus euertisse.

Quòd si Geneuam cogites, plane
deas in Dei templum illam à Daniele
prædictam obomationem desolatio-
nis loco Christianæ Religionis inuecti.
Nullum enim illic vel Christianismi ap-
pareat

pareat vestigiolum. Nulla enim imago, nulla Christi crux, nullum altare, nullū Christi sacrificium. Lutherani enim aliquam saltē Religionis veteris obtinent speciem, vti quod recitant Kyrie eleyson, Sanctus, & Agnus Dei, nostroque ritu vestiti missam quandam peragunt. Verū in hoc conueuiunt Euangelici, quòd illud suis è templis eiecēre, quod Christianum est proprium.

D V B. Annon Christianum obtinent nomen? an non Christi prædicant Euangelium?

C O N S T. Ista quidem in speciem obtinent, sed non vera, neq, salutaria, quia non integra, aut incorrupta : tum verò maximè, quòd vnam illam Christi familiam reliquerint, extra quam salus nulli constare queat. Cæterum quod Christianæ Religionis est proprium, omnes isti Euangelici suo Antichristo præcursores iam dudum abolere cœperunt, quod ille summo nisu tollere connitetur. Nam homo ille peccati ad omnem abominationem perpetrandam factus

Quod Christianorū est proprium Euangelici omnes abolent, suo Antichristo præcursores, id est missæ sacrificium.

proprie illud semel abolere studebit,
Christi Domini est proprium Hoc au-
tem est sacrosanctum illud, venerandi
atque vel Angelis tremendum sacrifici-
um à Christo. Do. Christianæ suæ Ecclesiæ
in perpetuum incomparabilis in ipsam
charitatis relictum in memosynon.

Quod igitur Antichristus effero, rabi-
doque pessundare, abolere, perdere
annitetur studio, id ipsum nunc (ô
tempora! ô mores! ô pectora cæca!)
Evangelici isti, si inferis placet, Evan-
gelij prætextu iam pridem templis
non paucis sanè, neque obscuris ce-
cerunt, exhibilarunt, conculcarunt, au-
leuerunt.

Templa
sine aris,
forū siue
iustitia a-
pud Euan-
gelicos.

Adhæc vti templa sunt sine
& CHRISTI sacrificio non
legis proprio, à DEO per Prophetas
promisso ac diuinitus instituto, &
proinde sine vero DEI cultu
ita Respublica est sine iustitia. Na-
iam de iudicijs Ecclesiasticis labo-
ro, quæ vnà cum Censuris omnibus
pro

pro ludibrio ducunt: sed de ciuili iudicio siue Camera Imperij. Hanc enim ita vexarunt, vastarunt & afflixerunt Euangelici, veteres leges abrogando, nouas præscribendo, causas spoliorum & Sacrilegiorum suspendendo, vt omnis iustitia teste C. L. D. Bruno, in exilium videatur esse propulsa, eiusque vestigium in Imperio vix appareat vllum. Nam ferro geritur res.

Brünus de
heres Lib.
2. Cap. 12.

Quid, quod per Gallias Regem suo in regno oppugnare, prouincias occupare, tributa eripere, oppida suis coniuratis, licet regni hostibus, tradere videmus.

An non & tribunalia etiam Parisijs iustitium agere coacta? An non mensiū plurimorū feriæ propter sanguinarias Caluinistarū seditiones indictæ?

Talia cum per Germanias Galliasue nō paucis locis ex Lutheri, Caluini, Beza, aliorumque Euangelicorum doctrina fiant, an non viuā quandā captiuitatis Turcicę imaginem tibi plurimis videre

Turcicę
captiuitatis
per Euā
gelicos in-
ductę hy-
potyposis

videre videris impositam? An aliud agant hostes illi Christiano nomini instiffimi, rerum aliquando (quod Deus Opt. semper auertat propitius) potius, quàm quod per istos Euangelij hostes Euangelicos faustissimo vident inchoatum præludio?

In Christi
imagines
atrocius se
uiunt Cal
uinistæ q̃
Mahume-
tistæ.

Vide fa-
britium.

In sacras
Deo Vir-
gines im-
manius fu-
riunt Eua-
gelici quàm
Turcæ.

Christi crucem Constantinopolianam 1453. ludibrijs infandis vexabāt Turcæ. Euangelici nostri templis eiecti, alicubi ceu captiuam recludūt, alij proculcant, lacerant, illudunt, Angli quoque atque Nortmanni in Gallia exurunt. An non Christo Domino de cruce pendenti vtrinque, ex brachio vnum suspenderunt sacerdotem Caluinistæ? Scitatas Deo virgines Turcæ quidem violat, quàm possunt plurimas, etsi ad suas portas pertrahere nequeunt, affligūt plurimam captiuas, ita vt Cœnobicia per Svveuiam videre sit in carceres immensissimos esse commutata, vbi nec saluator, nec consolator admittitur vllus, nisi aliena fallat specie. Quod si suam ad perfidiam pelliciūt, aut tandem pertrahunt

trahunt perpetuò incestandas, Christo deuotas nefario polluant adulterio, quod Euangelicum dicunt matrimonium.

Cæterum quantum iuris apud Turcas inueniat Archimandrita, suis de uiolatis ædibus conquestus aut fundis ereptis, tantūdem & per Germaniam, maximè si Cameræ Imperialis iudicio res veniat decidenda. Leges enim priscæ Imperatorum, in quas Iudices illi iurare solent, nunc ferè videntur esse sublata, nouæ introductæ, ac si verum dicere fas est, per vim extortæ. Immò iudicia omnia Germaniæ quidam Euangelicorum conabantur mutare, aliāq, suo pro nouo spiritu constituere: cuius rei libellos fuisse repertos fide dignissimi affirmant.

Brunus
de hæreti.
libr. 1.

Cap. 6.

Sed ut tandem tragicarum istarū calamitatum aliquis sit modus, nunc de illarum authore, cum alij ab alijs culpètur, querendum. Certè Ioachimus Camerarius Lutherum causam turbaram omnium, quibus Germania tantoperè

Author
& causa
omnium
calamitas
tum no-
strarum
Lutherus.

Stolt-

In Sōnio
Lutheri &
in defen
sione.

affligitur, proclamare ausus est, vti
Stoltzius, culpāque omnium ærum
rū, quibus adhuc conflictatur. Respu
trāsferet in Lutheri cōtentiones. Hui
suffragatur & Galliæ Lugubris ista son
longè miserrima, quæ vti Germania, h
ipsa nouum sed alterius Pseudoaposto
li sequuta Euangelium, non potest non
profiteri sese hæc perniciosas ærum
nas suo vni Caluino eiusque disci
pulis Gallis Bezæ, Othomanno,
Spisamio, acceptas ferre debere.

Lutherus
an Ante-
christus.

DVBIT. Annon igitur verè Lutheri
similes ob causas quidam audent dic
re Antichristum fuisse? Hoc enim
prophetia Apocalypseos videtur
pulchrè demonstrare. Nam nomen
Lutheri, numerum illic designatum
iunt accommodatè exprimi: sed mihi
non satis notum est, quæ arithmetica
CON. Vt hæretici omnes Apostoli
erant & vocabantur Antichristi ita ho
resiarchas in primis non immeritò
xeris ex Apostolorum more Anti
christos. Certè vt Lutherus falso &
Si

Sigismundum Angustum, teste Caro-^{Edicto}
 lo. V. & Ro. Pontificem per conuitium ^{vvorinas}
 diſcitabat Antichriſtū: Ita veriſſimè in ^{An. 22.}
 eum id nominis quadrat, ſed generali-
 ter. Illud ſanè admirandū ſōmoperè, q̃
 nomē huius pſaudomonachi adequatè
 illū numerū beſtiæ à Spiritu Dei in A-
 pocalypſi depictæ designatū exprimit. ^{Cap. 7.}
 D. enim Ioannes Apoſtolus Apoc. cap. ^{Numerū}
 12, in Spiritu D E I prædicens res olim ^{beſtiæ apo-}
 in C H R I S T I regno, quod eſt Ca- ^{calipticæ}
 tholica D E I Eccleſia, euenturas, de- ^{in Lutheri}
 ſcribit beſtiam bicornem, cuius nume- ^{nomine cō-}
 rum ait eſſe. 666. quem quia docti qui-
 dam accuratè in noſtri ſeculi Hæreſiar-
 cham obſeruarunt quad are, non gra-
 uabor & hīc obiter tibi commemorare
 Si enim in vocib. MARTIN LAVTER
 numerum literis ſignificatū ſupputes,
 agnoſces ijs numerum à D. Ioanne ex-
 preſſū contineri. Sic autem non Arith-
 meticè, ſed Pythagoricè opinātur lite-
 ras ſupputandas vt A. ſit. 1. B. 2. C.
 3. & ceter. K. 10. L. 20. M. 30. & c.
 T. 100. V. 200. & c. vt ſicuti apud
 He-

Hebræos & Græcos, per Alphabetum
crescat numerus primo monadū, mo
decadum, dein centuriarum. Tu igitur
calculus subducito, ego bestię nomen
quod initio vsurpauit (Nam aliquando
Lutter, aliàs Luther, aliàs Lauter scē
scripsit, & Ludder vel Lodder impu-
citix vocem, verum esse eius nomen
ues honesti affirmant.)

Luddervel
Lodder ad
venereum
amorem
pertinet.
Lauter
vel Luther
puritatem
sonat, quā
non nisi
antonio-
masticōs
in re præsti-
tit Euange-
lica, eā ve-
rè conta-
minando.

Nunc tibi ad abacum reuocabo. Si
igitur accipe harum
literarum numerū:
quem si in summam
colligas, liquidò sur-
get Apocalyptix
bestię numerus, ab
Apostolo expressus
nimirum 666. hoc
porrò quicquid est
mysterij variè varij
sentiunt, cuinam sit
tribuendum. Non
enim desunt, qui mira ingenij dexte-
rate Ioannem Ofhusium insignem
thematicūprehendisse narrant. Ali-

M 30.

A 1.

R 80.

T 100

I 9.

N 4.

L 20.

A 1.

V 200.

T 100.

E 5.

R 80.

plus

plus hoc in myſterio annotarunt miraculi, quòd cùm quidam ſua perfidia nō ignobilis hunc Apocalypſeos numerū in Rom. Pontificis cuiuſpiam nomine ſe poſſe eruere ſperaret, vt vt ea tractaret, verteret, mutaret, non ſucceſſit, niſi tandem in iſto perditionis filio.

D V B. Certè Martini Lutheri nomen numero illi Prophetico aptiſſimè quadrat, nunquam aliud melius, aut reſpō debet aptius.

C O N. Ne affirmes temerè nimiū præceps iudicas Ariſtarche. Aptiſſimè namq; illi verò Antichriſto conueniet, qui rebus ipſis implebit, quod nūc Lutherus & Euangelici blandis promiſſis, & temeraria ſalutis ſecuritate quaſi præ ludendo atq; præcurrendo præparant. Quamuis enim Lutherus varijs de cauſis verè Antichriſti nomen effugere nō poteſt: non tamen arbitror illa Ioannis Euangeliftæ prophetia ipſum denotatum. Nam ſi eidem Ioanni Antichriſtus eſt, qui Chriſtum veniſſe negat in carne, vt & nunc Menno, Seruetus a-

v lijq̃ue

alijque non pauci, an Lutherus negandus Antichristus, qui Christum nega-
deleuisse, & aboleuisse opera diaboli.
Quid enim magis Diaboli opus dicen-
dum, quàm peccatum? Hoc ille nega-
per **CHRISTVM** tolli, solui,
aboleri, quasi Diaboli vulnus & vi-
rus maius sit atque potentius, quàm
CHRISTI filij **DEI** medici-
na, curatio, sanatio? Si enim **CHRIS-
TVS** in Baptismo peccatum verè
non tollit, & abolet, sed latens regit,
relictum non imputat, sanè non dissol-
uit opera diaboli, ad quæ soluenda cur-
venisse Deus Pater contra hos Diabo-
li martyres testatur. Vnde nec verè
est **CHRISTVS IESVS**, quia
suum populum à peccatis verè non sal-
uat aut verè redimit aut verè liberat.

Cap. 8.

Illud sine dubio tibi affirmarim, nu-
merū bestiæ Apocalypticæ multò
tius in Lutherum quadrare, quàm Pro-
phetiam Diui. Ambrosij & Au-
gustini apud Saxones vulgo iacta-
tam.

DVBITAN. Etiamne de Luthero sanctissimi illi Patres Prophetauerunt?

CONSTANTIVS Sic persuasum habent Lutherani. Prostat enim eius imago cum sancti Lutheri titulo impressa, quæ in fontispitio hanc habet blasphemiam: diuinum atque mirabile vaticinium D. Ambrosij & Augustini Patrum, de aduentu & tempore S. Lutheri, quo contra Papæ Antichristi traditiones à diabolo sancitas, eiusdemque Tyrannidem scribere coepit, ut in libris tuis numerum anni representantibus huius versiculi continetur, quod omni apud Christi fideles admiratione & notatu dignum est.

Lutherani
D D Ambrosij &
August. de
Lutheri ad
uentu propheta-
sse
confingunt.

En tibi Evangelicos
ad fabulas
conuersos.

TIBI CHERVBIN ET SERAPHIN INCESSABILI VOCE

PROCLAMANT.

DVBITANT. Sanè quadrat annum numerus, 1517.

CONSTANT. Istud puerile est delirium, ex sententia alicuius literulis prophetiam captare, Quid enim facilius, quam rei cuiuslibet aptum inuenire versiculum,

Stultum est
& sacrilegum ex sacrorum verborum numeris aut syllabis prophetiam captare.

V 2 qui

qui annorum exprimat numerum? Si de Martini Rossemij obsidione Lounienſi varia circumferebantur psal-
 rum capitula, annum obsidionis deno-
 tantia: Rursus alia aliunde, rebus mul-
 to vanioribus. Certè si quid fidei illis
 coniecturis habendum volunt, suppu-
 tent illum psal. 57. versiculum, Superce-
 cidit ignis & non viderunt solem: vi-
 & annum & mensem & diem captiui
 Ducis Saxoniae exactissimè agnoscent
 depictum. Syllabæ versiculi dies expri-
 munt, sed vltima (lem) tertium mensem
 Aprilem notet, id est, ann. 1547. die 11
 Aprilis. Sed quis adeò insaniat, vt San-
 ctum Sanctum illic de Rossemij obsi-
 dione, aut hic de Saxoniae ducis captiui-
 te dicat prophetasse? Immane est faci-
 legium verba diuorum Ambrosij & Au-
 gustini de Lutheri pseudoprophetae ad-
 uentu dicere oraculum: cum non mi-
 gis de Luthero cogitarint Patres il-
 lum quàm aut de Maximiliano Augusto, aut
 Solymano Turcarum Imperatore, p-
 lo ipso tempore res orbis gubernanti-
 bus.

bus. Iam quòd sanctum faciunt Lutherum, nihil sanè alienum ab Hæreticorum ingenio faciunt. Ita enim & alij cum veros oboleuissent Dei Sanctos, sese suosq; in illorum surrogarunt locū apud suos : sed non apud Deum, nisi fortè suum Deum Diabolum, cui seruiunt, à quo & æterna immortalium ignium suis pro erroribus receperunt præmia, aut potius tandem accipient definita, vbi ille aduenerit finis. De omnib. enim Hæresiarchis est longè verissimū quod Lutherus de Arrio ex D. Augustino, libro de Concilijs demonstrat, quo „ tidiè ingrauescere, inquit, illius, poe „ nas apud inferos, quamdiu error ille „ maneat.

Quod si verè de Arrio vnus dogmatis authore dixit, teste Luthero, Augustinus, quid eū suo de isto Augustiniano Apostata Luthero pronunciaturū existimes, non vnus aut alterius erroris reo: sed cuius studio vniuersæ propè veterum hæreticorum hæreses sunt in orbem summa cū Christiani populi per-

Lutherus
an sanctus
dicendus,
qui sancta
omnia suo
impuro lu
to conta-
minauit.

Mors Lu-
theri.

Lib. de Cō
cilijs.

nitie reuocatæ? ubi superius declarati
est. Quibus in erroribus cū sit non
tam mortuus quā suffocatus, quid-
nam spei esse queat de eius salute. Cer-
tè nihil amplius, quā de Arrio, Nesto-
rio, alijsque sua in hæresi pertinaciter
mortuis. Nisi quòd de illis ambigit Lu-
therus, an suis in erroribus sint mor-
tui, de Luthero autem nullus. Quan-
quam enim belli illi commilitones at-
que combibones, qui sese morienti at-
que postremum cœnanti adfuisse testi-
tur libello in vulgo sparso Iustus Io-
nas, Michaël Cælius, & Iohannes An-
rifaber Viuariensis aiunt, quòd post
aliquot dies morbo conflictatus sese ad
modum moderatè in cœna gesserit, at-
que tota fere nocte fatigatus mor-
bo suauissimo citra omnem molesti-
am obdormierit, tamen haud temere
R. P. Hosium literis prodidisse cre-
das, Lutherum bene potum ac hili-
rem postridie mane in lecto reper-
tum fuisse mortuum. Sed licet Lu-
therus inter Nobiles illas Illustrium
Co-

Comitum & Comitissarum, Dominorum Doctorum, & Magistrorum Chirurgorum manus emisit spiritum: non plus istud tamen nouato eius Pseudoeuangelio conciliare debet aut gratiæ aut admiratiõis, quàm quòd Dionysio Tyranno post tot sacrilegia nauigaturo secundi spirabant venti, aut quòd Dauidi Georgij Hæresiar-chæ impijsimo, holosericato, purpurato, coronato, pomposa contigerint funebria. Et si enim plerosque Pseudopphetas Deus Opt. iustissimis pœnis hac ex vita excruciatos ad immortales æternorum ignium abripuit cruciatus: quosdam tamen in speciem honestè mori honorificèque sepeliri permisit, quemadmodum & Luthero, vt aiunt sui, & Dauidi georgio quoddã ad tẽpus concessum videmus. Certè dira Zvvin-

Mors here
fiarcharũ.
non sem-
per ipso-
rum
sacrilegijs
respondet
hac in vi-
ta.

Mors Zvvi
glij.
Arrij.
Nestorij.
Luciani.

glij mors, suorum ciuium sanguine ac bello fratrum intestino cruenta, non minus est memorabilis, q̃ aut Arrij, cui viscera viuo euellebantur: aut Nestorij, cui viuo linguam exedebant

vermes: aut Luciani, quem vinum rabi
di discerpsere canes.

Nunc de Oecolampadij subitanea
morte quid attinet cōmemorare: quē
aiunt ad vxoris latus in lectulo depre-
hensum mortuum, siue sub vitæ finem
desperasse, & ignitis Sathanæ telis &
hastis confossum, vti Lutherus ait lib.
de Missa Priuat. subito perijsse: alij suis
ipsius suorūmve manib. clām esse per-
emptum animamque effudisse scribūt:
quos omnium execratione bonorum
refutandos putauit Simon Gryna-
us in eius vita, & Tigurini sua Con-
fessionē vanissimam illam (vti aiunt
Lutheri calumniam. Rursus de homi-
li aliorum exitio non est hic fusiùs tra-
randi locus: sicuti nec de Caluini mor-
te, an morbo illo Herodis, id est, pedi-
culari erosus miserrimè perierit.

Osiandri
mors.

Certè de Osiandro narrat Palladius
quod planè mutus vt bestia horribil-
ter extinctus est, Anno 25. die 17. Octo-
bris.

Cap. 10.

Cæterum quò liqueat, quàm vanus
fuerit

fuerit propheta Lutherus, vnum illud Lutherus
vanissim^{us}.
iactatum eius oraculum prodit, quod
de Romano Episcopo vti narrat Bugē-
hagius Pomeranus, composuit,

Pestis eram uiuus, moriens tua mors ero Papa.

*Oratione
funebri
de Luther.*

Cum enim iam annos plus minus 18,
sit mortuus, adeo pestis istius Lutheri Lutheri
morte Sa-
xonica Ec-
clesia debi-
litata, &
Catholica
confirmata.
morte Rom. Ecclesia non est euerfa, vt
deficientibus turmatim ad Zvvinglia-
na castra Lutheri discipulis illius res
sint longè confirmatiores. Nosti enim,
quantopere Christi Regnum in Belgio
iam sit confirmatum per 14. Episcopa-
tuum institutionem: qui aduersus om-
nes Sathanæ insidias, atque inferorum
portas creditum Petro gregem sua pro
virili tueri atque saluare satagent, quo-
rum opera collapsum Dauidis taberna-
culum quàm sit erigendum, nunc per
Flandriam & Zelandiam inuidia tabe-
scentes vident dolentque Euangelici.
Certè vel vnus Martinus Rithouius Ec-
clesiæ Iprens. præpositus suo exemplo
verè Apostolico solis luce clariùs de-
monstrat, ecquid Sathanismo isti siue

nouo Pseudeuangelio sit breui expecti
 dū. Cæterū si suos in discipulos Lu-
 therus suam conuertat Prophetiam,
 hoc modo,
Pestis eram uiuus, moriens tua mors ero Saxo,
 Lutheri pphetia erit
 verissima
 si de Saxo-
 nia accipia-
 tur.

Verissimè iam Balaam nouum pro-
 phetasse dixeris, maximumq̃, istū Pro-
 phetam iusto elogio exornaris. Nulli
 enim ille aut pestis atrocior, aut mors
 acerbior fuit, quàm illis, quos à Carho-
 licæ Ecclesiæ vnitate abstractos, in suos
 errores & priuatas opiniões pertraxit.

Illud etiam Pseudoprophetam Lu-
 therum omni solis luce clariùs demon-
 strat, quòd prophetadi spiritū sibi-
 perbissimè arrogās in alios interpretari
 est ausus, quod suis vsu venit, ab ipsa ma-
 lè persuasis. Cum enim an. 1545. ex Bel-
 gio in Germaniam esset allatum numi-
 sma, nescio cuius arte aut aut iussu cufū,
 vbi inter columnas, quas victor Caro-
 lus V. August. pro Insignib gestat, erit
 cōpedes, atque in orbiculo legebatur,
 Ad alligandos Reges eorum in com-
 pedibus: Ille tertius Helias de Duce
 Hen-

Alia Luthe-
 ri pseudo-
 prophetia.

Henrico Bruynsvvicen. interpretari nō ambigebat: sed rei euentus post longē alium ac proprium docuit sensum: cū tamē ex sui spiritus mēdacis prophetia affirmasset suos neutiq̃ captiuos fore.

Sed has istius pseudoprophetæ nugæ diffusē non minū quam eruditē refutat D. Fre. Staphylus in Apologia.

Rectē quidem fecissent illi, si nunquam Luthero alijsq̃ pseudoprophetis habuissent fidem: quem tam manifestē Pseudopphetam fuerant expectantibus superioribus. Nam bello illo Rustico Principibus Lutherus initio fuit comminatus interitum, Rusticis vero victoriam, quam à signis cæli & prodigijs confirmarat certissimam, cū tamen Principes in illos seditiosos armati, victores abierint, rustici temerarij temeritatis suæ pænas dederint.

In Libello,
de seditione
rusticorum Sue-
uiæ.

Cæterum quod in Repub. euenit de infausta illa victoria ab isto Saxonie Euāgelista contra Cæsarem prædicta, id ipsum & de eiusdem Lutheri prophetijs contra Romanum Pontificem proiectis testantur eius Discipuli. An

Epistol. ad
omnes Chri-
stianos de
cauenda se-
ditione.

no enim 25. cùm Papæ omnia putà
Missam, Episcopos, Monachos, vigilias
& cucullas prædixisset intra biennium
peritura, suis ipse vidit Lutherus oculis
se se pseudopropheta. Tanquam fu-
mus, inquiebat, euanescent. Sed calli-
dior illa quidem fuit Lutheri prophe-
tia, quam etiam sibi epitaphij loco, ait
Bugenhagius Pomeranus composuit,
Pestis eram uiuus, moriens ero mors tua Papa.

Cùm enim de præsentibus reb. per-
sæpè mendaciter prophetasset, atque
manifestæ etiam conuictus esset vani-
tis, iam de futuris audet prophetare
scilicet crilegus, quod tunc eum nemo fac-
mendacij arguere queat.

Cap. II.
De interi-
tu Luthe-
ræ do-
ctrinæ.

Cæterùm quod ad Lutheri pertinet
Euangelium, nunc paucis est demon-
strandum, quàm re vera post eius mor-
tem, quod ipse uiuus quadam animi sui
maledici tyrannide sustentabat, non
modò est collapsum: sed planè nunc mi-
netur interitum, reque ipsa verè tâquam
fumus euanescat, atque in ipsa nunc a-
dcò pereat Saxonia. Reliquas enim
pro-

prouincias pridem Lutheranismō infestitas nunc aut Zvvinglij Caluiniq; , aut Svvcnfeldij atque Anabaptistarum sectari dogmata notiùs est ex ipsis Lutheranorū , ac in primis Bremensium qui-
 Confess. Saxonum.
 ratione , quàm vt sit verbosius hic referendum. Iam pridem Hedio epistola ad Melanchthonem data conqueritur emergentibus tot erroribus , vt si quis
 Hedio Euāgelicos cō- queritur in Atheismū relabi.
 (inquit) numeret, ferè 128. inueniat, istos suos syneuangelicos in Atheismū relabi.

„ Certè omnia, inquit, plena sunt pe-
 „ rculis, & neglectus Religionis, vere-
 „ que honestarum disciplinarum in pri-
 „ mis Theologiæ. ex studiosis rarissimus
 „ inuenitur, qui se parabilem præbeat,
 „ vt didacticus euadat. Adeò omnes
 „ horrēt hanc professionem, & causantur
 „ hoc dissidium (quod iam hic sub-
 „ ortum erat inter Euangelicos) vt ne-
 „ sciā quales posteritas sit habitura ver-
 „ bi (per Lutherum deprauati) præco-
 „ nes. Papatus reijcitur, Christo non
 „ dantur nomina : iuuentus fere nihil
 Videlicet tales sunt fructus no- ui Euan- gelij.

Dei

Dei habet. Sic ille quidem præfaga san-
mente Lutheri Euangelio præfens vi-
dit impendere ex tali discipulorum di-
sidio exitium, quod verbis disertis tan-

Causæ ab
Illyrico
colicte,
cur repen-
tè Lutheri
Euāgeliū
pereat.

tum non agnoscit Illyricus, causas va-
rias enumerans, cur repentè Lutheri
nunc pereat Euangelium. Postea-
quam enim varijs doctrinæ capitibus
demonstrasset Lutheranos iam ad Põ-
rificis Roma. doctrinam inclinare, a-
deoque in doctrina & cæremonijs sese
illi conformare exclamat plus quàm
tragicè, Perit iam, inquit, idque repen-
,, te veritas (per Lutherum) patefacta
,, Philosophia, Papismus & innume-
,, sectæ in templo DEI (à Luthero e-
,, recto) longè lateque primam Cathæ-
,, dram occupant. O Pastores mor-
,, tuos non mutos? O gregem Chri-
sti miserum, qui à talibus (Lutheri disci-
pulis) pascitur? Talem pernitiem cum
à Pastoribus suis & Doctoribus Lu-
theranæ Ecclesiæ impendere ostendisset
Illyricus, quòd Lutheri Euange-
lium suo fermento corrumpant, alte-
ram

ram quoque exponit causam, cur certum exitium Lutheri Euangelio imminet.

Ea autem est, quòd magistratus Politici, qui Euangelio Christi (per Lutherum de scabellis eruto) nomen dederunt, plurimis in locis præstigiatoribus & corruptelis locum, dignitatem, præmia præbent: quos ideo magis complacentur, quòd eos sibi promptius seruire, cōniungere & adulari cernūt. Cōfessoribus veritatis (per Lutherū patefactæ) os obstruunt, pennas excutiūt, libros ne typis excudantur vetant.

Sed præsentio rem Lutheri Euangelio adferat pernitiem, quod subtexuit, nimirū quod magistratus ciuiles audacissimè formas Religionum ex suo cerebro fūdūt, & formulas præscribūt, quas ministris verbi Dei (secūdū Lutherū) impudens obtrudūt. Deinde conquestus de Lutheri discipulis Germanorū pastoribus, quod dormitāt, quòd passim suum etiā ministeriū produnt, & sponte tradūt Politicis viris: qui illotis (inquit) mani-

2.

3.

Politici cō-
ciōatorib.
doctrinæ
formulā
prescribūt
in Germania.

4.

Politici v.
trunq; sibi
gladium
accingūt.

manibus in gubernationem illam spir-
itualem verorum (Lutheri) ministri
verbi Dei, legitimeque suo officio fun-
gentium irrumpunt, sese vtroque gla-
dio accingunt, cum nec vnum quidem
suum rectè administrare norint. His ex
causis tandem concludit Illyricus ille
purus putus Lutherici Euāgelij restau-
rator, Religionem (per Lutherum con-
fictam) passim dilui corruptelis Papisti-
cis, Sectarios omnia longè lateque oc-
cupare & vastare. Iuuentus neq; discit
fundamenta religionis, neque aliās ve-
ritatem curat, immò eam nunquam au-
ditam Cainico planè furore infestat;
blasphematur, laceratur, & persequitur.

Extremam
abolitio-
nem impe-
dire Luthe-
ranismo
ait Illyric.

Quid igitur restat, nisi extrema ^{abolitio}
tutio veræ (per Lutherum inductæ) Reli-
gionis & verbi diuini (per Lutherum
in fine seculorū è tenebris tandem sci-
licet eruti?) Sed ita Illyricus de Lu-
therani Euāgelij interitu.

Erasmus
Sarcerius
Lutheri
Euangelio

Haud dissimiliter Erasmus Sarcerius
cum suis manipularibus in Confessio.
Mansfeldensi suo Lutheri Euangelio
in-

infaustum adeoque subitaneum simili^{præsente}
bus ex causis ominatur exitium.^{ominatur}

Cùm enim sectas crescere per Ger-^{interitum}
maniam ostendisset esse necesse, quia^{ex sectarū}
omnes (inquit) fere Principes & Magis^{Euangeli-}
stratus officium in hac re negligūt, sed^{carum fre-}
petulantiam ingeniorum confirmant:^{quentia, &}
^{impunita-}
^{te.}

quòd cuilibet pro suo arbitratu quam-
libet falsam opinionem fingendi licen-
tiam permittūt. Rursus crescunt sectæ,
inquiunt, propter nouam tyrānidem,
quæ suboritur in Ecclesia (Lutherana.)
Si quis non statim approbat alterius er-
rorem, indignationem & offensionem
Potentiorum incurrit, ac sæpe de vita
periclitatur. Itaq; in hoc vnum incum-
bunt, vt errores Tyranni vi obtrudant

alijs, quod tamen, Deo iuuante, non fa-^{Ex Confes.}
cient perpetuò. ¶ Sed nūc quid illinc^{Mansfeldē}

„concludāt accipe. Hactenus causas a-^{fium.}
„liquot recensuimus, quamobrem (in^{Conclusio}
„quiunt) floreat Hæretici & sectæ, ex^{necessaria}
„quib. perspicuum esse potest quid tan^{ad Luthe-}
„dē secuturum sit, videlicet horribilis^{ranismi in}
„interitus purioris (Lutheri) doctrinæ,^{teritum &}
^{abolitionē}

„quàm subito præter omnem expecta-
 „tionē amitemus, ignorantes quo tan-
 „dem modo amissa sit.

Luthera-
 nismi rui-
 na & euer-
 sio per Cal-
 uinistas.

Hunc quidem in modum de Luth-
 rani Euangelij ruina & interitu ipsi Lu-
 theranismi purioris pfectores haud po-
 stremit Illyricus cum Ienensibus, Sarce-
 rius cū Mansfeldensibus. Quod si Cal-
 uinistis fidē habeas, iactitant libellis in
 vulgus editis Lutheranismū esse suo stu-
 dio ac diligētia euersum: cū innume-
 ri quotidie ad Calvinū deficiant Luth-
 rani. Istud seriò triūphat ac præ cæteris
 impotentis, gloriatur ouaturus Clebi-
 tius libro de Victoria Veritatis & rui-
 na Papatus Saxonici.

Huic Sacramentariorū victorię (prò
 Deum immortalē) nimis gliscenti suf-
 fragantur publicè & priuatim non pau-
 ci Euāgelici professores, ad rauim vsq;,
 imò ad ignem & rogū vsq; (sed exclusi-
 uē) Lutheraniissimi: qui nōdū satis que-
 stus aut gratiæ popularis vident, cur fi-
 dei suæ nomen mutent publicè. Sic mi-
 feri isti re ipsa explent, quod D. Paulus
 Spiriti-

Spiri-
 nun-
 stuni-
 rante-
 res &
 tem a-
 neq;
 gesce-
 nim i-
 rit (ô
 C
 etiam
 Calu-
 tibus
 festū
 rum i-
 dò po-
 ipsum
 ri diff-
 des q-
 iactab-
 Magn-
 cerna-
 DV B.
 cūē, D

Spiritu Dei doctus de hæreticorū pronūciat iugenio: Corrupti mente resistent veritati, reproberi circa fidem, errantes & in errorem trahētes, seductores & in peius proficiētes siue impietatem augentes, sed non proficient vltra neq; amplius (quàm Deus patitur) augetur improbitas impia. Insipientia enim illorum ^{avicia} & amentia omnib. erit (ô utinam citò) manifesta & euidēs.

Cùm igitur publicis his testimonijs etiam in vulgus notissimis, non tam à Calvinistis, quàm à præclaris & constātib; Lutheri discipulis profectis manifestū sit Pseudoeuangelium per Lutherum in Germaniam inuectū, non modo populis plurimis attulisse exitiū, sed ipsum quoq; perire discipulorū Lutheri dissidio, conniuentia, proditione, vides quā verus fuerit non Christi, quod iactabat, Euangelista: sed verus illius Magni Antichristi præcursor atque Luccernarius quidam.

DVB. Equidem nunc agnosco perspicuè, Deo Opt. gloria sit immortalis, ac

Quidnam
verè per E-
uāgelicos
effecerit
Diabolus.

Luthera-
nismus
Turcicæ
seruituti
Germanis
inferendæ
viam cer-
tissimam
præparat.

tibi gratia nunquam peritura, Luth-
rum, Caluinum, Bucerum aliosq; Euan-
gelicos non verum Christi Euāgelium
orbi renouasse, sed corrupto Symbolo
adulterato nouo testamēto verū Chri-
sti Euangelium deprauasse, peruertisse,
suppilasse: Rursus Euangelij istius no-
ui prætextu excitatis sectariorum tur-
bis fere 70. non nisi priscas hæreticorū
damnatissimorum hæreses abominan-
das imperitis hominibus illos vēditaf-
se: Imò Euangelij titulo verum Iudæi-
smum inuexisse, ac si verū dicere fas est,
verū Mahumetismū Germaniæ, vereor,
Turcarum præambulonem induxisse,
quæ tot doctrinæ capitibus cum impi-
illa Turcarum religione consenti, &
indies magis ad illius imperium plu-
quam Tyrannicum sese componit, li-
cet à Deo Opt. Patre plurimis bellorū,
famis, ac pestis flagellis fuerit ad resipi-
scientiam benignissimè (heu frustra) re-
uocata.

CON. Rectè istam Euangelicorum do-
ctrinam ita ad viuum cum Mahumeti-

mo

mo consentientem Turcarum præambulonem vocas, quod ego Germaniæ nostræ dulcissimæ patriæ admodū malè metuo. non sum Propheta, non Prophetæ filius, sed si cōiectare mihi licet, vehementer vereor, ne aut nos ipsi, qui vix dum octo expleuimus hoc in vitæ breuissimæ exilio lustra, aut saltem nostri posteri iam nunc editi, eandem videant Germaniæ, quæ nunc est (pròh dolor) Hungariæ & Græciæ multò mi ferrimè, faciem. Cùm enim sua in perfidia persistat, immò in deteriora ac magis impia indies delabatur, atque in sua à Christi ouili, quod Catholica est Ecclesia, apostasia obduret ac sordescat foediùs, an ei Christum credas diutiùs fore propitiū, nisi certam melioris frugis, veræq; resipiscentiæ ac reditus cum illa in concordiam spem fecerit? Quantum autem his diuini furoris plagis accelerādis, siue infelicissimæ Turcarum victoriæ conducat Lutheri doctrina, & inde nata Principum, Prouinciarum, & Ciuitatum in Imperatores quidem,

Luthera-
nismo Im-
periū Ger-
manicum
concidit,
quia eo cō-
cordia dis-
soluta est,
obedientia
sublata, re-
sistendi
neruus fru-
ctus, ac de-
pellendi
vis labefa-
ctata.

Quantum inobedientia, resistentia, rebellio: in
 spei de Ger mutuò verò dissidia, odiaque interne
 mania oc- ciua, quibus Turcarum viribus depel-
 cupanda lendis fuit impares, ipse Turcarum Im-
 Turca con- perator Solymannus non dissimulan-
 ceperit ex- ter audet profiteri. Nam Luthero nū-
 Lutheri do- ciari fecit, vti ex fide dignissimis refert
 strina pas- sim inuale- scente. Ioannes Manlius, per ciuem quendam
 Vide Loc. Haganensem illuc Legatum missum, vs
 Commu- bi de Lutheri ætate inquisisset, ac quin
 nes Manlij quagenarium cognouisset, Vellem ip-
 Tomo 3. sum (inquirebat Solymānus) iuniorem
 fol. 195. cō esse, habiturus esset me beneficium Do-
 tra 2. man. minum. Quem Tyranni Turcici ani-
 Libro de mū erga se vbi audiisset Lutherus, per
 potestate me (inquit signo crucis facto) tue am-
 seculari. tali benefico Domino. Neq, est quod
 demireris Dubitanti, tantopere fauiffe
 Solymannum Lutheri honori. Norat
 enim, quàm strenuam ipsi iampridē na-
 uaret operam, quamq; partes suas egis-
 set præclare, cum Turcis docuerit non
 esse resistendum, Item non esse tributa
 pendenda in bellum Turcicum, Non li-
 cere Christianis bellare, aliaq; id genus
 Turcis

Turcis longè gratissima. Rursus assert. articulo 24. Præliari aduersus Turcas, esse repugnare voluntati Dei, visitanti iniquitates nostras. An aliquid optati-
us audiant Turcæ, an quid dicatur gra-
tius, quàm non licere ipsis resistere, nō
repugnare, non belligerari? Imò pecca-
tū esse illis repugnare. An apertiosem
Turcarum Tyrānus sibi in Germanico
Imperio, cui iamdiu inhiat, optet Pro-
ditorem? an veriorē reperire queat Si-
nonē, cuius voce ceu dei oraculo (cū
illum prophetam passim habeant) ani-
mos militum frangat, Principes exami-
net, Imperatorum mētem effœminet?
An non tali suarum rerum agenti tam
sedulo, tam indefesso, pro meritis sese
haud iniuria beneficium polliceatur ali-
quando Dominum futurum? Verūm
de his in præsentiarum satis.

Habes nunc Dubitanti, vnde veram Epilogus
certāq, salutis æternæ per Christi Euan- huius ope-
gelium capias teneasq; viam, quam vti tis.
in sola vides consistere ac verè esse Ca- Vea certa-
tholica Christi Ecclesia: ita in illa Chri- que salutis
sti Euange- via p. Chri-
stia- sti euange-

lium est si-
des Eccles.
Catholicę,
bonam pi-
amq; vitā
operans.
Quisnam
Catholicus
aut hæreti-
cus verè sit

Extra verā
Christi Ec-
clesiā nul-
la salutis
spes.

Quenā ve-
ra sit certò
Catholica
Ecclesia.
Propter ho-
minum vi-
tia & abus-
us non de-
bet sapiēs
verā Chri-
sti Ecclesiā
deferere,
aut sperne-
re.

stiane sentire, credere, viuere oportet.
Qua cum si sentias ac eius doctrinę cen-
re vera Euangelicę totus ac indubium
adhæreas, vere fueris Catholicus: à cu-
ius etiam doctrina, sensu & iudicio, si
aut pertinaciter dissentias, si aut irre-
conciliabiliter discedas, & hīc fueris ve-
rè Schismaticus siue Hæreticus, & post
hanc vitam indubie regno excluderis
æterno, vni sanctę Catholicę Ecclesię
ab origine mundi præparato. Extra cō-
trouersiam enim inter omnes constat,
non posse Deum habere Patrem, qui
veram Christi Ecclesiam hic non habet
matrem, quæ vna est hæc nostra Sa-
cta, Catholica, Apostolica Ecclesia, quę
Petrum Apostolum ac eius successores
Roma. Episcopos totius ouilis Christi
agnoscit, reueretur, suspicit pastores &
rectores. In qua si nēuos aliquot vi-
des, si vitiorum scandala, si quorūdam
abusum carcinomata, non te ita offen-
dant, vt ab ea te separes, aut eam dele-
ras, haud magis quā à tua ciuitate, in
qua vides ciuium quædam vitia, vsura-
rios,

rios, potores, adulteros, lenones.

Officiū Pij
viri hac tē-
pestate.

DVBIT. Nequaquam mi Constanti.

Æquum enim existimo patienter ferre

tam vasto & senili in corpore n̄uos

quosdam, ac morbos etiam fonticos,

cū id in familia vel mediocri non sit

evitabile. Itaq; meæ sollicitus vocatio-

nis æternæ, ac cælestis hæreditatis scan-

dalorum incuriosus, meam procurabo

salutem, Deum Opt. supplex obsecrās,

ut in me suam fidem seruet Catholicā,

ac Ecclesiæ suæ filium faciat & nume-

ro, & merito: hoc est, Christianum ve-

ra fide & vita Evangelica ornatum: a-

lijsque fratribus, pro sua cuique statio-

ne, largiatur suum præstare officium,

quò tandē eodē perueniamus, ubi vide-

bimus facie ad faciē, quod nūc in specu-

lo: ubi possidebim⁹ beati, qđ nūc firmi-

ter credimus & certò nobis speramus.

CON. Istud si feceris sæpius, Christia-

na pietate dignum feceris. Sed te obse-

cro, ut dum tuæ salutis tam es sollicitus,

ne te pereuntium fratrum, hoc est, ab

Ecclesia hac vera Christi Catholica abs-

Orandum
quid Ca-
tholico
pio viro.

Pro erran-
tibus ob-
nix ac per-
sepe oran-
dū pijs.

errantium capiat vnquam obliuio. eos
Deo Opt. Patri assiduis, quæso, com-
menda precibus, vt cæcorum oculos il-
lustrer, vt afflictos & aberrâtes in viam
reuocet, saucios vexatosque immundis
errorum spiritibus sanet, à quorum la-
queis erutos in caulam illam vnicam
suam, salutis æternæ portum, reducat
naufragos ac propè demersos.

Hoc enim pietatis verè Christianæ
officio non solum illis resipiscentiam à
Diaboli laqueis, ac reditum ad Ecclesi-
am DEO propitio impetrare poteris:
sed tuam ipsius etiam salutem reddes
confirmatiorem, ac coronam tibi par-
bis longè illustriorem, quam Deus re-
det diligentibus se, atq; aduentum eius
vigilanter expectantibus, vt orthodoxa
fide ac bona vita ornati, accensisq; bo-
norum operum lumine lampadibus in-
structi venienti Domino occurrant pa-
rati, cum eo ad æternas illas immorta-
lesque agni sponsi nuptias introitum:
quò nos omnes quotquot CHRISTI
nomine censemur, sua pietate perdu-
cat

cat DEVS Optimus Maximus, qui in
Trinitate perfecta viuit & regnat
Deus per omnia secula se-
culorum, Amen.

FINIS.